

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร”

ภายใต้ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7

โดย

นางณัฐจักษ์ก์ ผู้ปรรณาสัทธิตี และคณะ

มกราคม 2558

คณะผู้วิจัย

ทีมที่ปรึกษา

1. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. นายสุรจิตต์ แก้วชิงดวง	ที่ปรึกษา ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ
3. นายทรงพล เจตนาวณิชย์	ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข

ทีมนักวิจัย

1. นางณัฐรภัคค์ ผู้ปรารถนาสิทธิ	หัวหน้าทีมวิจัย
2. นส.จันทร์จิพา นวลศรี	นักวิจัย
3. นส.กรรณิกา เขียวโมรา	นักวิจัย
4. นส.ปานรวี ศรีนอก	นักวิจัย
5. นส.บสพร ศรีสว่าง	นักวิจัย

ทีมวิทยากร

1. นายทรงพล เจตนาวณิชย์	ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ ชุมชนเป็นสุข
2. นายสุขประเสริฐ ทับสี	นักวิชาการ สาธารณสุข ชำนาญการ
3. นางชุตีมา เชาวลิติ	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี ชำนาญการ
4. นายปรีชา อินทร์บำรุง	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
5. นางณัฐรภัคค์ ผู้ปรารถนาสิทธิ	ผู้จัดการฝ่ายวิชาการ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ

คำนำ

รายงานฉบับสมบูรณ์ฉบับนี้ เป็นการรายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัย“การพัฒนา
ระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร” ภายใต้ชุด
โครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7 :ซึ่ง
ดำเนินการในช่วงระยะเวลาเดือนกุมภาพันธ์ 2557 – มกราคม 2558 เพื่อเสนอต่อสำนักงาน
กองทุนวิจัย(สกว.)

เนื้อหาของรายงานฉบับนี้ ประกอบด้วย บทสรุปผู้บริหาร บทนำ วรรณกรรมที่
เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานวิจัย สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ รวมทั้ง ผลผลิตการวิจัยใน
รูปแบบของกลุ่มการจัดการเรียนรู้และ เอกสารประกอบการเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาการเรียนรู้
จำนวน 5 เรื่อง

ทีมงานวิจัยขอขอบคุณสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมวิทยากร
ผู้นำเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯสาขาจังหวัดเพชรบุรีที่
ได้สนับสนุนองค์ความรู้และการอำนวยความสะดวกการวิจัยตลอดมา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปตามความคาดหวังของสำนักงาน
กองทุนวิจัย (สกว.) และก่อให้เกิดประโยชน์กับขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนในการไปพัฒนา
คุณภาพชีวิต ยกสมรรถนะของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มีความสุข ความ
มั่นคงของชีวิตอย่างยั่งยืนตลอดไป

คณะทีมนักวิจัย

ฝ่ายวิชาการ สถาบันพัฒนาเครดิตยูเนียน

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

มกราคม 2558

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร” ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7 ด้วยความมุ่งหวังที่จะนำผลงานวิจัยที่จะพัฒนาระบบส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อไปยกระดับสมรรถนะเกษตรกร สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ พิจารณาเห็นว่าชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง เป็นองค์กรระดับชาติ ทำหน้าที่เผยแพร่จัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มีความเข้มแข็ง มุ่งส่งเสริมพัฒนาคนเป็นหลัก เป็นศูนย์กลางทางการเงินช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิก ทั้งทางการเงิน และการดำเนินงานอื่น ๆ สามารถที่จะจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะและสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิธีคิดและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ จึงก่อให้เกิดการประสานงานชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อเข้ามาเป็นกลไกในการสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้การประกอบอาชีพและการยกระดับการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกร ซึ่งสมาชิกของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ซึ่งโครงการวิจัยนี้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ จึงเข้าร่วมจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร” ด้วยความมุ่งหวังที่จะนำผลงานวิจัยที่จะพัฒนาระบบส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อไปยกระดับสมรรถนะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนพร้อมกับได้รับงบประมาณจากสำนักงานกองทุนการวิจัย (สกว.) ในการบริหารจัดการโครงการวิจัยชุดนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการส่งเสริมการเรียนรู้และยกระดับสมรรถนะสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีอาชีพเกษตรกรให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

การออกแบบหลักสูตรเป็นไปในแนวทางของ Backward Design ที่หยิบยกสภาพปัญหาของเกษตรกรเป็นประเด็นในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ กรอบการประเมินผลการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการออกแบบหลักสูตรเป็นไปภายใต้การมีส่วนร่วม การจัดเวทีถอดบทเรียน และการติดตามประเมินผลการวิจัย ประกอบด้วยทีมกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำเกษตรกร จำนวน 3 ครั้ง ทีมวิจัยลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรในเบื้องต้นทำหลักสูตร 2 ครั้ง ลงพื้นที่จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 7 ครั้ง และติดตามผลงานหลังจากจัดสัมมนา 1 ครั้ง นำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลมาสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลในการการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร ใช้ระยะเวลา 8 เดือน ในการพัฒนาตัวแบบหลักสูตร ประกอบด้วยหน่วยเรียนรู้ 5 หน่วยเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ วิธีการสอน สื่อที่ใช้ในการสอน กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์ที่เกิดจาก

การเรียนรู้ วิธีและเกณฑ์และการประเมินผล โดยมีเอกสารสาระการเรียนรู้ คู่มือการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบการสอนรูปแบบต่าง ๆ 31 รายการ เพื่อนำไปทดลองใช้หลักสูตรในพื้นที่เป้าหมาย

การดำเนินการทดลองใช้ตัวแบบหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต มีเกษตรกรที่ผ่านการเรียนรู้ภายใต้โครงการทดลองใช้หลักสูตรใน 3 อำเภอพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 9 สหกรณ์ จำนวน 38 คน โดยมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ มีการปรับเปลี่ยนทั้งในมิติ ทักษะ ทักษะคิดและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้

ผลการดำเนินงานวิจัย เพื่อจัดทำสื่อความรู้ไปช่วยเกษตรกรเกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้สามารถจัดการหรือดำเนินชีวิตและวิถีอาชีพด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความตระหนักและปรับเปลี่ยนทักษะ และทัศนคติต่อการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประเมินจากคำร้อยละ ความรู้ ความเข้าใจ หลังจากได้รับความรู้ทั้ง 5 ด้าน ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางสังคม ผลการประเมินหลังการสัมมนามากกว่าก่อนสัมมนา และมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นจากการติดตามข้อมูลจากเกษตรกรเป้าหมาย สรุปได้ดังนี้

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยและนำไปสู่การขยายผลในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน

2. ได้องค์ความรู้ ตัวแบบและแนวปฏิบัติที่ดีตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนากลไกและระบบส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้สู่ขบวนการเครดิตยูเนียน เพื่อการยกระดับสมรรถนะแก่สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มีความพร้อมในการสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้การประกอบอาชีพและการยกระดับการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกร ดังนี้

-ความมั่นคงทางอาหาร การเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ

-ความมั่นคงทางสุขภาพ การที่มนุษย์มีสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ การเข้าถึงบริการสาธารณสุข เพื่อมีสุขภาพดีปลอดจากโรคร้ายต่างๆ และความเจ็บไข้ได้ป่วยอื่นๆ รวมถึงการเข้าถึงบริการด้านการรักษาพยาบาลต่างๆ คน ไม่เป็นโรคร้ายแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ถึงขั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตตามปกติ

-ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึงการที่ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอในการพึ่งตนเอง การนำข้อมูลบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวางแผนตนเองและครอบครัว ตลอดจนวางแผนพัฒนาชุมชน

(c)

-ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่มีการอนุรักษ์ พัฒนา ค้ำครองบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

-ความมั่นคงทางสังคม หมายถึงการที่ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีชีวิตที่ยืนยาวอย่างมีคุณภาพ มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการกีดกันและแบ่งแยกของคนในสังคม

3.ได้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านการสัมมนาเชิงปฏิบัติการภายใต้หลักสูตรเรียนรู้ ที่มีสมรรถนะและมีความพร้อมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

4. เกิดเป็นเครือข่ายภาควิชาการมีการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างวิทยากร สหกรณ์เครดิตยูเนียน ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อการเสริมพลังกันในการพัฒนาเกษตรกรรม ยุทธศาสตร์ประเทศ

สิ่งที่ค้นพบจากวิจัย การสร้างและพัฒนาระบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะสมาชิก สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีอาชีพเกษตรกรให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ ตามเนื้อหาหน่วยเรียนรู้ที่ 1-5 ของหลักสูตรตามโครงการวิจัยฉบับนี้ ได้มีการรวบรวมเนื้อหาเข้าด้วยกันเป็น หลักสูตรเดียวกันมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน ซึ่งแตกต่างจากหน่วยงานอื่นจะเป็นในรูปแบบของการให้ความรู้แต่ละเรื่อง ๆ ไป เช่น ทางด้านสุขภาพก็เป็นหน้าที่ของสาธารณสุข ด้านการเงิน บัญชี ก็เป็นหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งขาดความต่อเนื่อง ประสบการณ์ตรง และการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการคิดวิเคราะห์ร่วมกับเกษตรกรด้วยกัน

องค์ความรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย โครงการวิจัยฉบับนี้ทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องต่างๆสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งจะแสดงถึงการเพิ่มสมรรถนะของเกษตรกรไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าจะทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์แบบมากกว่านี้ จำเป็นต้องมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากคู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรนี้ด้วยเช่นกัน โดยการเพิ่มเนื้อหาในเรื่องโซ่อุปทาน กระบวนการสร้างเครือข่าย และการจัดทำแผนการผลิตกับเกษตรกร ซึ่งจากการสอบถามข้อมูลจากผู้นำเกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวนี้ และส่งผลกระทบอย่างมากต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร อันจะทำให้เกษตรกรไม่มีความสุข ไม่มีความมั่นคงในชีวิตได้ จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปถึงกระบวนการตลาด กระบวนการผลิตทางเกษตร องค์ความรู้การจัดทำแผนการประกอบอาชีพในแต่ละพื้นที่ เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรสามารถยกสมรรถนะของตนเองให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

(d)

ทีมงานวิจัยได้นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัยชุดนี้ พร้อมทั้งบทสรุปและข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการอำนวยการ ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ด้วยสาระสำคัญที่ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ เป็นองค์กรระดับชาติมีบทบาทในการส่งเสริมและดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั่วประเทศ ดังนี้

1. การส่งเสริม ผลักดัน และเผยแพร่หลักสูตรความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต
 - 1.1 ส่งเสริมให้ความรู้กับสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้าใจในการดำเนินการตามหลักสูตรนี้ โดยชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ จัดอบรมให้ความรู้กับผู้นำสหกรณ์
 - 1.2 จัดทำเป็นคู่มือการเรียนรู้ สื่อการสอนให้กับบุคลากร ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อใช้ในการเผยแพร่ความรู้ไปยังสหกรณ์สมาชิก
 - 1.3 ผลักดันให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนนำองค์ความรู้จากหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วยบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่สหกรณ์จัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกก่อนเข้าเป็นสมาชิก สหกรณ์เครดิตยูเนียน อาทิเช่น หลักสูตรเครดิตยูเนียนพื้นฐาน หลักสูตรบทบาทหน้าที่สมาชิก หลักสูตรบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ
 - 1.4 เผยแพร่องค์ความรู้ไปยังเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ เช่น กลุ่มออม. กลุ่มอบต. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีอยู่ในชุมชนอยู่แล้วให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตามเนื้อหาหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย เพื่อนำไปใช้ในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มเกษตรกร
2. การเพิ่มเติมองค์ความรู้ ซึ่งจะแสดงถึงการเพิ่มสมรรถนะของเกษตรกรไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมพัฒนาหลักสูตรต่อยอดจากเดิม อาทิเช่น กระบวนการตลาด กระบวนการผลิตทางเกษตรในแต่ละพื้นที่ให้ครบถ้วน เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรสามารถยกสมรรถนะของตนเองได้อย่างครบสมบูรณ์ โดยการมีองค์ความรู้มาจัดทำแผนการประกอบอาชีพที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้
 - 2.1 การจัดการโซ่อุปทานให้กับเกษตรกร
 - 2.2 กระบวนการสร้างเครือข่าย
 - 2.3 การจัดทำแผนการผลิต
 - 2.4 การพัฒนาอาชีพ

3. กำหนดหนดกรอบกลยุทธ์ในการพัฒนาเกษตรกรของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อสร้างสมรรถนะการแข่งขันและความเข้าใจแก่เกษตรกรให้มีประสิทธิภาพอาชีพอย่างชาญฉลาด มีอำนาจต่อรอง สามารถเชื่อมต่อตลาดได้อย่างมั่นคงและก้าวไกล

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	(a)
สารบัญ	(e)
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กลุ่มเป้าหมาย	4
ระยะเวลาดำเนินงาน	4
กรอบการสร้างและพัฒนาระบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกสมรรถนะเกษตรกร	4
วิธีการดำเนินการ	5
ผลผลิต	10
ผลลัพธ์	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ไทย	13
ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	15
ปรัชญาแนวคิดการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร	19
หลักปรัชญาที่ควรคำนึงในการกำหนดหลักสูตร	20
ใครควรเป็นผู้กำหนดหลักสูตร	21
บทความของหนังสือการเรียนรู้และกระบวนการจัดการความรู้ของชาวนาในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน	22
โครงการวิจัยโรงเรียนลูกชาวนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำเกษตรเชิงธุรกิจ	25
หลักสูตรในโครงการแก้หนี้แก้จนเริ่มต้นชีวิตใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	27
บทที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน	28
ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	28
-จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้	28
-กลุ่มเป้าหมาย	28
-กรอบคิดการจัดการเรียนรู้	30
-แนวทางการจัดการเรียนรู้	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
-โครงสร้างการจัดการเรียนรู้	32
-กระบวนการจัดการเรียนรู้	35
-แผนการจัดการเรียนรู้	35
-รายการสื่อเรียนรู้	51
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	52
ผลการดำเนินงานการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	53
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1	53
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2	56
- ข้อมูลการติดตามหลังจากการสัมมนา	62
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3	63
- ข้อมูลการติดตามหลังจากการสัมมนา	72
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5	73
- ข้อมูลการติดตามหลังจากการสัมมนา	78
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 6	79
- ข้อมูลการติดตามหลังจากการสัมมนา	82
-การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 7	83
- ข้อมูลการติดตามหลังจากการสัมมนา	88
บทที่ 4 ข้อค้นพบการวิจัย	90
สาระสำคัญของหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต	90
แนวคิดและการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรนี้	90
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของการจัดการเรียนรู้	91
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	93
สรุปผลการวิจัย	93
ข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัย	97
เอกสารอ้างอิง	102

สารบัญ (ต่อ)

หมวด

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ตารางแผนการปฏิบัติงาน	ก
ภาคผนวกที่ 2 สรุปประเด็นการประชุม	ข
ภาคผนวกที่ 3 ภาพกิจกรรม	ค
ภาคผนวกที่ 4 เอกสารประกอบการสัมมนา	ง
ภาคผนวกที่ 5 แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลและสรุปผลการประเมินการวิจัย	จ
ภาคผนวกที่ 6 รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนา	ฉ
ภาคผนวกที่ 7 คู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตร	ช

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ ได้สร้างความตระหนักแก่ประชาคมโลกให้หันมาใส่ใจในการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) มากขึ้น โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการก่อตัวที่ก่อให้เกิดสมดุลทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยได้ช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน คนไทยกินดีอยู่ดี มีความเสมอภาคและเป็นธรรม โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (Growth and Competitiveness) เพื่อหลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง การสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของคนในสังคม (Inclusive Growth) การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) และการปรับสมดุลการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ (สภาพัฒน์, 2556) นอกจากนี้ยังมีความท้าทายใหม่ของการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ที่ได้กำหนดลักษณะสำคัญของประชาคมอาเซียนไว้ 4 ประการ ได้แก่ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันและการเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ (สำนักอาเซียน, 2550) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมและเร่งปรับตัวรองรับความท้าทายอย่างเต็มรูปแบบ

เมื่อพิจารณาบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนรายได้ต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP) คิดเป็นร้อยละ 12 และ 88 ตามลำดับ (สภาพัฒน์, 2553) และแม้ว่าสัดส่วนรายได้ภาคเกษตรต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติจะเป็นเพียงร้อยละ 12 ของ GDP แต่ไทยกลับมีรายได้จากภาคธุรกิจการเกษตรสูงถึงร้อยละ 42 ของ GDP (World Bank 2012)

ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างการตลาดสินค้าเกษตรโดยมีสาเหตุสำคัญที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์ของผู้บริโภคที่มีฐานะดีขึ้น การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการธุรกิจ และการพัฒนารูปแบบสถาบันแบบใหม่ ทำให้ธุรกิจเกษตรขนาดใหญ่ เกิดความได้เปรียบจากการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ส่วนหนึ่งมาจากการควบรวมธุรกิจแนวนอนและแนวตั้ง (Horizontal and Vertical integration) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจาก “ตลาดโภคภัณฑ์” สู่ “ตลาดผลิตภัณฑ์” ซึ่งทำให้ซูเปอร์มาเก็ต เริ่มมีบทบาทสำคัญในกลุ่มผู้บริโภคทุกระดับ ผลการศึกษาของทีดีอาร์ไอ (นิพนธ์ พวงพงศกร และคณะ, 2555) พบว่าการตลาดสมัยใหม่ที่มีห้างค้าปลีก (Supermarket) ขนาดใหญ่เป็นกลไกสำคัญในระบบธุรกิจการเกษตร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบองค์กรการทำธุรกิจ (Organizational Change) อาทิเช่น

การกำหนดมาตรฐานสินค้าของเอกชนที่เน้นคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร และการทำพันธสัญญา
การเกษตร (Contract Farming) ระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ

สถานการณ์การค้าสมัยใหม่ดังกล่าวข้างต้น เป็นผลของการจัดการโซ่อุปทานในระบบธุรกิจการเกษตร ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างความสัมพันธ์ในตลาดจากเดิมซึ่งเกษตรกรรายย่อย จำหน่ายสินค้าแก่พ่อค้าคนกลางหลายชั้นตอนผ่านตลาดรวบรวม ตลาดค้าส่ง ตลาดค้าปลีก จนถึงมือผู้บริโภค มาเป็นผู้ค้าปลีกหรือผู้ส่งออก ซึ่งขายโดยตรงกับเกษตรกรโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างใกล้ชิดและมีข้อตกลงการผลิตสินค้าตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น ประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายสำคัญของโลก (อันดับ 8) คือการกำหนดตำแหน่งด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร ซึ่งจะเลือกเข้าไปจำหน่ายในตลาดใดระหว่างตลาดโลกที่มีมาตรฐานด้านสุขอนามัยอย่างเข้มข้น ซึ่งต้องการความรู้และทักษะทั้งด้านการผลิตและการบริหารจัดการตลาดระดับสูงหรือตลาดใหม่ในระดับภูมิภาค ระดับประเทศท้องถิ่นที่ต้องการคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมต่อกับผู้บริโภคด้วยคุณค่าหรือความรู้ที่ก้าวไกลได้นอกจากนั้นจะต้องคำนึงว่าทำอย่างไรจึงจะสร้างสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้เชื่อมโยงกับระบบธุรกิจได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมระยะที่ 6 ที่เสร็จสิ้นการดำเนินการวิจัยในเดือนตุลาคม 2556 ดำเนินการวิจัยมุ่งเน้นไปในการศึกษาหาแนวทางในการใช้กลไกของธุรกิจฐานสังคม(Social Economy Enterprise : SEE) ในฐานะที่เป็นองค์กรของประชาชนเพื่อร่วมมือกันสร้างสรรค์คุณค่า (Value Use Creation) และสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) แก่ผลิตภัณฑ์ตลอดจนการเชื่อมโยงภาคีพันธมิตร (Strategic Partner) เพื่อนำผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภคในตลาดเป้าหมาย ในแนวทางการค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) ซึ่งผลงานวิจัยภายใต้โซ่อุปทานได้ชี้ให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นผลงานสร้างสรรค์ของธุรกิจฐานสังคม

สิ่งที่ค้นพบได้จากการวิจัยโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมระยะที่ 6 ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างในการพัฒนาประเทศระหว่างนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

1. ยังขาดกลไกและระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะการแข่งขันที่สามารถเข้าถึง และสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิธีคิด ความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างชาญฉลาด มีอำนาจต่อรอง สามารถเชื่อมต่อตลาดได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และมีความเข้าใจในการสืบทอดอาชีพอย่างมั่นคงและก้าวไกล

2. ขาดสถาบันที่เข้มแข็ง ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการจัดการธุรกิจ เพื่อสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้การประกอบอาชีพและการยกระดับการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย

3. โครงสร้างการตลาด สำหรับปัจจัยการผลิตและผลผลิตทางการเกษตรไม่เอื้อต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย อันเนื่องมาจากนโยบายเดิม ข้อตกลงการค้าเสรี กฎหมาย และกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการข้ามชาติรายใหญ่ ที่มีความสามารถในการลงทุนในเทคโนโลยีที่มีความได้เปรียบเชิงแข่งขันมากกว่าเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาความเหลื่อมล้ำ

4. ขาดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ และการยกระดับสมรรถนะในการแข่งขันแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยอย่างเป็นรูปธรรม

5. กลุ่มผู้บริโภคที่เป็นประชาชนทั้งประเทศส่วนใหญ่ ยังไม่ตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องการบริโภคอาหารปลอดภัย เพราะขาดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากการบริโภคอาหารปนเปื้อนสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บ

สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ พิจารณาเห็นว่าชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง เป็นองค์กรระดับชาติ ทำหน้าที่เผยแพร่จัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มีความเข้มแข็ง มุ่งส่งเสริมพัฒนาคนเป็นหลัก เป็นศูนย์กลางทางการเงินช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิก ทั้งทางการเงิน และการดำเนินงานอื่น ๆ สามารถที่จะจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะและสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิธีคิดและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ จึงก่อให้เกิดการประสานงานชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ เพื่อเข้ามาเป็นกลไกในการสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้การประกอบอาชีพและการยกระดับการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกร ซึ่งสมาชิกของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ซึ่งโครงการวิจัยนี้นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ จึงเข้าร่วมจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร” ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7 ด้วยความมุ่งหวังที่จะนำผลงานวิจัยที่จะพัฒนาระบบส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อไปยกระดับสมรรถนะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1.2 คำถามวิจัย

ตัวแบบและแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับระบบสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะของประชาชนภายใต้กลไกสถาบันเกษตรกรควรมีองค์ประกอบอย่างไร จึงจะช่วยเสริมพลังซึ่งกันและกันในการสร้างสมรรถนะแก่เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการส่งเสริมการเรียนรู้ในการยกระดับสมรรถนะสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีอาชีพเกษตรกรให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรซึ่งเป็นผู้นำในพื้นที่หรือเป็นคณะกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในอำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ให้หลักสูตรเรียนรู้มีความสมบูรณ์ในสาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การขยายผลแก่ผู้สนใจในอนาคตต่อไป จำนวน 9 สหกรณ์ 38 คน

เงื่อนไขคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. ผ่านการพิจารณาของทีมวิจัยโดยการคัดเลือกจากผู้ประสานงานในพื้นที่
3. รับรองตนเองว่ามีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
4. มีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมเป็นของตนเอง

1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลาตามสัญญา 12 เดือน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558

1.6 กรอบการสร้างและพัฒนาระบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะเกษตรกร

❶ การออกแบบและวางระบบการวิจัย ประกอบด้วย ทีมกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำเกษตรกร ร่วมกันวิพากษ์เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ”

ทิศทางการจัดทำหลักสูตรเพื่อยกระดับสมรรถนะเกษตรกร

1. การยกระดับความรู้ที่สอดคล้องกับวิถีการผลิตของเกษตรกรที่เป็นอยู่

1.1 การเพิ่มผลผลิตหรือใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแนวคิดการพัฒนาจึงมองที่การผสมผสานระหว่างองค์ความรู้ประจำพื้นที่ ที่เกษตรกรมีอยู่เดิมหรือจากเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่น

1.2 การคิดวิเคราะห์ในวิถีชีวิตประจำวันทางการเกษตร เช่น การจดบันทึกข้อมูลครัวเรือน การทำบัญชีฟาร์มเบื้องต้น เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้การใช้ข้อมูลของตนเองมาวางแผนการตัดสินใจสร้างทางเลือกในการผลิตและดำรงชีพได้อย่างเหมาะสม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การปรับเปลี่ยนทางด้านทักษะทัศนคติของเกษตรกร

2.1 การทำให้เกษตรกรเกิดความตระหนักในเรื่องของการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพจากเหตุการณ์จริงผสมผสานทำความเข้าใจด้วยวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

2.2 เพิ่มเติมทักษะการวางแผนและจัดการครัวเรือนเกษตรของตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีฟาร์มระดับไร่นา การวางแผนเบื้องต้นจากข้อมูลบัญชีครัวเรือนของตนเอง การวางแผนการทำบัญชีต้นทุนการผลิต

2.3 เพิ่มเติมทักษะในการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับส่วนราชการ เพื่อเข้าถึงโอกาส

ของแหล่งทุนทางการเกษตร และการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อหนุนเสริมกิจกรรมโครงการอาชีพ หรือการพัฒนาของกลุ่มของตนเองได้

2.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการเกษตร

3. ให้องค์ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเกษตรกรอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

3.1 เศรษฐกิจพอเพียง

3.2 เกษตรกรรมยั่งยืน

3.3 บัญชีครัวเรือน

3.4 การจัดการทรัพยากรทางการเกษตร การรักษาสมดุลธรรมชาติ

3.5 การใช้สารเคมีและผลข้างเคียง

๒ รวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อมาจัดทำเป็นองค์ความรู้

กรอบคิดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นไปตามความเชื่อมโยงระหว่างวิถีอาชีพและวิถีการดำเนินชีวิต ของเกษตรกรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นการเรียนรู้เกษตรกรที่นำไปสู่การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะของเกษตรกร โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ

1.7 วิธีการดำเนินการ

การขับเคลื่อนกระบวนการวิจัย การจัดการความรู้แก่ภาควิชา การจัดเวทีถอดบทเรียน และการติดตามประเมินผลการวิจัย ดังนี้

1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเมินสถานการณ์และร่วมกันพิจารณา Concept สมรรถนะเกษตรกร ประกอบด้วย ทีมกลยุทธ์ ภาควิชาเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ทีมวิจัย/ผู้นำเครือข่ายฯ มาร่วมระดมความคิดเห็น วันที่ 26 มีนาคม 2557 ณ ห้องประชุม ชุมชุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน แห่งประเทศไทย จำกัด

1.รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2.นายดาบชัย	ใจสู้ศึก	ผู้จัดการใหญ่ ช.ส.ค.
3.นายสุรจิตต์	แก้วชิงดวง	ปรีक्षा ช.ส.ค.
4.ผศ.อาภากร	มินวงษ์	ผช.อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5.รศ.ดร.ทรงศักดิ์	มีนกระโทก	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
6.รศ.ดร.พิชัย	สรามรัมย์	ประจำศูนย์วิจัยและพัฒนา วิทยาลัยราชพฤกษ์
7.นายศรคม	เงินศรี	วิทยาการที่ปรึกษาด้านการพัฒนาการจัดการองค์กร
8.นายสมเกียรติ	ฉายไชน	ผู้เชี่ยวชาญ กรมส่งเสริมสหกรณ์
9.นายปราสาท	สุวรรณไตรย์	ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนตำบลหวาย จำกัด

จากการระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างระบบการเรียนรู้ ได้ Concept สำหรับสมรรถนะเกษตรกร “การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะคิดของเกษตรกร โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ”

2. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากผู้นำเกษตรกรเพื่อรับทราบข้อมูลความรู้ ฐานคิด พฤติกรรม ทักษะคิดในการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นความเป็นอยู่ การดูแลสุขภาพ การทำมาหากิน รายได้ ค่าใช้จ่าย การออม การดูแลสุขภาพแวล้อม แนวความคิด ความมุ่งมั่น ความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ โดยจัดประชุมผู้นำเกษตรกร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลตัวอย่างในการเขียนร่างหลักสูตร จัดการประชุมหารือ ผู้นำเกษตรกรมาเข้าร่วม จำนวน 15 คน เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2557 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านแสงอรุณ จำกัด. จ.ประจวบคีรีขันธ์ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้นำเกษตรกร

ลักษณะการทำงานเกษตร เป็นการทำการเพาะปลูกเองไม่ได้จ้างแรงงาน เป็นการทำการอุปโภคบริโภค ส่วนที่เหลือมาจำหน่าย เป็นการทำสืบสานมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ถ้าไม่มีสวนไรนาที่มากพอก็ยังไม่สามารถจนเอือมคร่ำครวใจได้พอ

ลักษณะการดูแลสุขภาพ ผู้นำเกษตรกรที่ทำงานเป็น อสม. อบต. อบจ. ก็จะมีการตรวจสุขภาพเนื่องจากเป็นสวัสดิการส่วนหนึ่งของหน่วยงาน แต่ถ้าเป็นเกษตรกรไม่ได้เป็นอาสาสมัครอะไร จะไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของการดูแลสุขภาพประจำปี ถ้าไม่เจ็บไข้จริงๆ ก็จะไม่ไปหาหมอ เกษตรกรยังขาดความรับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องของการใช้ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี มีแบ่งแยกผลิตผล สำหรับเพื่อกินและจำหน่ายและเห็นว่าการทำสวน ทำไร่ เป็นการออกแรงอยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องมีการออกกำลังกายอะไรเพิ่มเติม

ลักษณะการดำรงชีพและสถานะเศรษฐกิจ ผู้นำเกษตรกรมีการปลูกพืชแบบผสมผสาน เงินที่ได้นำไปลงทุน และมีการเก็บออมที่สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ธกส. มีหน่วยงานจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไปให้คำแนะนำเรื่องบัญชีครัวเรือน แต่ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง ลักษณะเงินที่ใช้เป็นแบบเงินหมุน ไม่ได้จัดทำให้เห็นค่าใช้จ่ายอย่างชัดเจน ไม่ได้ทำบัญชีฟาร์ม บัญชีค่าใช้จ่ายในการเกษตร จึงยังไม่สามารถบอกได้ว่าผลผลิตกับเงินที่ได้รับมีจุดคุ้มทุนหรือไม่ ปัญหาเรื่องการขาดการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำเดือน ประจำปี จึงทำให้ไม่รู้ต้นทุนของผลผลิต และไม่มีการจดบันทึกรายละเอียดตามกระบวนการผลิตจนถึงการจำหน่าย

ลักษณะการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ผู้นำเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนจะมีต้นทุนในเรื่องของการเป็นอาสาสมัคร การช่วยเหลือ และเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกัน แต่ยังไม่มีการร่วมตัวในรูปการผลิต การแปรรูป ยังคงดำเนินการแบบต่างคนต่างทำ ผู้นำในจังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดที่เศรษฐกิจดีพืชผลขายได้ตลอดมีจุดจำหน่ายผลิตผลหลายช่องทาง ยกเว้นข้าว เกษตรกรยังประสบปัญหาเรื่องราคาดกต่ำ ไม่สามารถกำหนดราคาได้แน่นอน ควรมีการแปรรูป โดยการนำมะนาวที่ราคาดกต่ำนั้น มาผลิตเป็นน้ำยาล้างจาน เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า ควรให้ความสำคัญกับการหมักปุ๋ยคอกไว้ใช้เอง เพื่อเป็นการลดต้นทุนลง และช่วยให้ผลผลิตดีขึ้น เนื่องจากมีการบำรุงดิน เกษตรกรจะรวมตัวในรูปแบบของการออมด้วยผู้นำเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน มีเงินไปฝากสหกรณ์ มีปัญหาเรื่องเงินก็ไปกู้สหกรณ์

ลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม ประสบปัญหาเรื่องการขาดน้ำ สภาพภูมิอากาศ และสภาพพื้นดิน เนื่องจากทางประจวบฯเป็นลักษณะเป็นลาดเอียงและเป็นดินทราย จึงไม่กักเก็บน้ำ หากว่ามีน้ำน้อยหรือไม่เพียงพอจะส่งผลกระทบต่อผลผลิต คือได้จำนวนผลผลิตไม่ดี ลูกหล่น ต้นเฉา หรือไม่ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ หรือใช้วิธีการกักเก็บน้ำไว้ใช้เอง ตามแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว และมีกรมส่งเสริมสหกรณ์เข้ามาแนะนำเรื่องบ่อน้ำ เพื่อทำการเกษตร แต่ก็ไม่เป็นผล เพราะว่าโดยส่วนใหญ่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค เท่านั้น แต่ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรกรรม

3. ทีมงานวิจัยได้เชิญประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ/ทีมวิจัย/สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ วันที่ 25 มิถุนายน 2557 ณ ห้องประชุม ชุมชุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อร่วมวิพากษ์ข้อมูลที่ได้จากผู้นำเกษตรกร พร้อมกับข้อมูลตัวอย่างการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จากหลักสูตรเรียนรู้ชาวนามืออาชีพเพื่อเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประกอบด้วย หน่วยเรียนรู้ ดังนี้

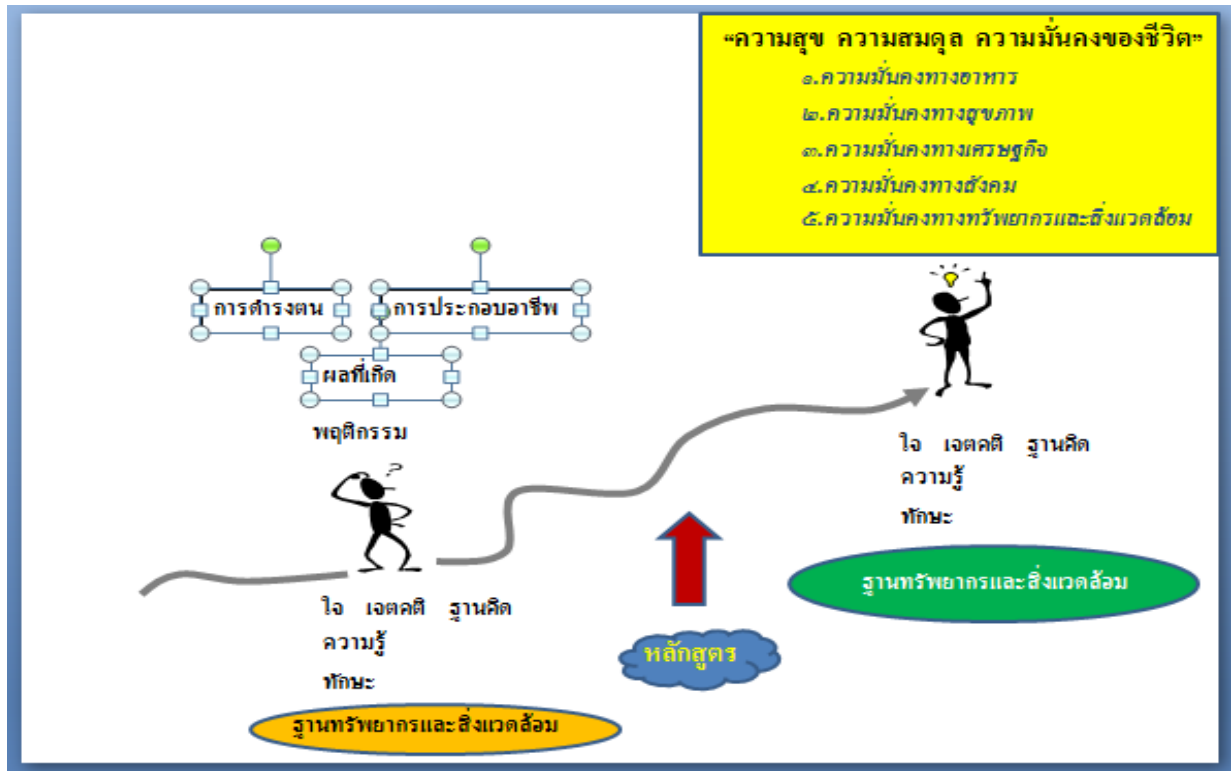
1. การเข้าใจและเข้าถึงทักษะเกษตรกรรมพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และปัจจัยสภาพแวดล้อม
2. การมององค์รวมความสำเร็จในการประกอบอาชีพกับการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล
3. เกษตรกรตระหนักกับการดูแลสุขภาพที่ดี
4. การเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร
5. อาชีพเกษตรกรรมกับการบริหารความเสี่ยง
6. การจัดทำกระบวนการผลิตอย่างมีแบบแผน
7. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน หาเงินได้ ใช้เงินเป็น
8. การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างชาญฉลาด
9. คุณธรรมและจริยธรรมของเกษตรกรต่อการดำรงชีพและการดำเนินชีวิตที่ดี
10. บริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

-ผู้ทรงคุณวุฒิ/ทีมวิจัย/สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ที่เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย

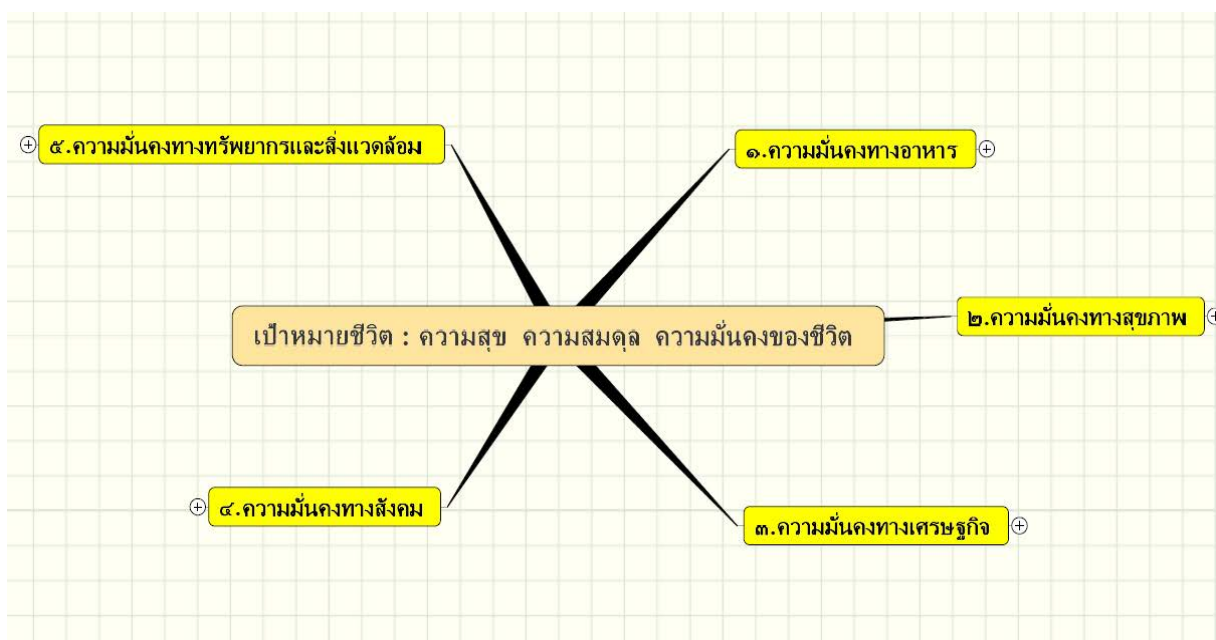
1.รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2.นายทรงพล เจตนาวณิชย์	ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
3.นายสุรจิตต์ แก้วชิงดวง	ที่ปรึกษา ช.ส.ค.
4.นายสมเกียรติ ฉายไธน์	ผู้เชี่ยวชาญกรมส่งเสริมสหกรณ์
5.นายพงษ์ศักดิ์ เย็นอ่อน	อาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล
6.ดร.สุเทพ ศิลปนนท์กุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
7.พศ.อาภากร มินวงษ์	ผช.อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
8.นางณัฐธักก์ ผู้ปรารถนาสิทธิ์	หัวหน้าโครงการวิจัย
9.นางสาวกรรณิกา เขียวโมรา	ทีมวิจัย

จากการระดมความคิดเห็น กรอบคิดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นไปตามความเชื่อมโยงระหว่างวิถีอาชีพและวิถีการดำเนินชีวิต ของเกษตรกรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นการเรียนรู้เกษตรกรที่นำไปสู่

การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะ ศักดิ์ของเกษตรกร เพื่อมุ่งสู่ “ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต” จัดทำเป็นหลักสูตร เป็นคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยผู้ทรงคุณวุฒินายทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข ได้ช่วยสรุปและกำหนดหลักสูตร

จัดทำออกมาเป็นผังหลักสูตรและเพื่อไปจัดทำสาระการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละด้านในลำดับต่อไป

4. ก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทีมวิจัยลงพื้นที่เพื่อไปทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับโครงการวิจัยและความคาดหวังของโครงการพร้อมทั้งเก็บข้อมูลเบื้องต้นเนื้อหาการสอบถามจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต เนื้อหาสาระทั้ง 5 ด้าน เพื่อมาประกอบในการเขียนสาระการเรียนรู้

5. ทีมวิจัยเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหลักสูตรประชุมร่วมกันเพื่อรับทราบข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน เพื่อวิทยากรจะได้เตรียมเนื้อหาการสอนและสื่อประกอบการสอนให้กับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายตามหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละด้าน(มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้/ระยะเวลาการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ/สื่อ/กิจกรรม)

6.ประสานงานชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนฯ สาขาจังหวัดเพชรบุรี เพื่อคัดเลือกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 9 แห่ง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไปพร้อมนัดหมายกำหนดการเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม 2557 ดังนี้

ที่	หัวข้อการสัมมนา	วันที่/เดือน	สถานที่จัดสัมมนา
1.	การเสวนาการยกระดับสมรรถนะเกษตรกรเพื่อมุ่งสู่ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต	22 กันยายน 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.ห้วยเสือสามัคคี
2.	หน่วยเรียนรู้ที่ 1 ความมั่นคงทางอาหาร	29 กันยายน 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.บ้านช่องวังจันทร์
3.	หน่วยเรียนรู้ที่ 2 ความมั่นคงทางสุขภาพ	7 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.บ้านหนองกระทุ่มพัฒนา
4	หน่วยเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	13 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
5.	หน่วยเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	17 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
6.	หน่วยเรียนรู้ที่ 4 ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	22 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.หนองขานาง
7.	หน่วยเรียนรู้ที่ 5 ความมั่นคงทางสังคม	27 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-13.30 น.	ส.โรงเรียนวัดหนองแก

7. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้กับผู้นำเกษตรกรเป็นลักษณะทดลองการเรียนรู้ตามเนื้อหาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นคณะกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในอำเภอท่าทาง อำเภอบ้านลาด อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 9 แห่ง จำนวน 7 ครั้ง เกษตรกรเป้าหมายจำนวน 38 คน

8. การติดตามประเมินผลการวิจัย โดยการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงแนวคิด ทักษะคติ พฤติกรรมของ ผู้นำเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่องใดบ้าง โดยจะมีการติดตามเนื้อหาหลักสูตรที่ได้ให้ความรู้ โดยทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล สอบถามข้อมูลผู้นำเกษตรกรทั้ง 38 คน ตามตารางการติดตามข้อมูลดังนี้

วันที่/เดือน/ปี	สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	เวลา
26 พฤศจิกายน 57	สค.บ้านห้วยเสือสามัคคี จำกัด	09.00-11.00 น.
	สค.บ้านหนองกระทุ่ม จำกัด	12.30-14.30 น.
	สค.วัดหนองมะกอกพัฒนา จำกัด	15.00-17.00 น.
27 พฤศจิกายน 57	สค.บ้านช่องวังจันทร์ จำกัด	09.00-11.00 น.
	สค.เขื่อนเพชร ไค้งข่อย จำกัด	12.30-14.30 น.
	สค.หนองขานาง จำกัด	15.00-17.00 น.
28 พฤศจิกายน 57	สค.บ้านหนองบัว จำกัด	09.00-11.00 น.
	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จำกัด	12.30-14.30 น.
	สค.วัดกลุ่มสามัคคี จำกัด	15.00-17.00 น.

9. การสังเคราะห์ชุดความรู้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลมาสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลในการ พัฒนาหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่าน กลไกสถาบันเกษตรกร

1.8 ผลผลิต

1.8.1 รายงานการสำรวจ รายงานแบบสอบถาม

1.8.2 แบบทดสอบความรู้ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามในแต่ละเนื้อหาหลักสูตรก่อนการให้ความรู้

1.8.3 ชุดความรู้ คู่มือการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรเป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต”

1.8.4 เอกสารความรู้และเอกสารฝึกปฏิบัติ

1.8.5 เอกสารข้อเสนอแนะ เพื่อใช้สำหรับสำหรับการพัฒนากลไกและระบบส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาชนที่มีการบูรณาการระหว่างสถาบันเกษตรกร เพื่อยกระดับสมรรถนะแก่ประชาชนให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยและนำไปสู่การขยายผลในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน
2. ได้องค์ความรู้ ตัวแบบและแนวปฏิบัติที่ดีตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนากลไกและระบบส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้สู่ขบวนการเครดิตยูเนียน เพื่อการยกระดับสมรรถนะแก่สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ
3. ได้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านการสัมมนาเชิงปฏิบัติการภายใต้หลักสูตรเรียนรู้ ที่มีสมรรถนะและมีความพร้อมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ
4. เกิดเป็นเครือข่ายภาควิชาการมีการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างวิทยาการ สหกรณ์เครดิตยูเนียน ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อการเสริมพลังกันในการพัฒนาเกษตรกรรมตามยุทธศาสตร์ประเทศ

[illegible]

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สภาวะเศรษฐกิจโลก และสถานการณ์ทางการเมืองในรอบปีที่ผ่านมาส่งผลให้สินค้าเกษตรสำคัญหลายรายการของไทย มีทิศทางที่ไม่สดใสมากนัก โดยเฉพาะสินค้าหลัก เช่น ข้าว ยางพารา มีตัวเลขการส่งออกที่ลดลงทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า ในปี 2557 อุตสาหกรรมสินค้าเกษตรของไทยจะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะเกษตรคือฐานรากที่สำคัญของประเทศไทย หากนำข้อมูลเชิงสถิติในปี 2556 (ม.ค.-ต.ค.) มาวิเคราะห์ จะพบว่าด้านมูลค่าการค้าขายสินค้าเกษตรมวลรวมของไทยกับตลาดส่งออกที่สำคัญในกลุ่มอาเซียน อย่างบรูไน อินโดนีเซีย ลาว เวียดนาม กัมพูชา ฯลฯ หรือแม้แต่ประเทศคู่ค้าที่สำคัญอย่างจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยยังคงได้ดุลการค้าอยู่มาก ถึงแม้ว่าจะได้รับความกดดันจากภาวะเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกาและยุโรปก็ตาม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของเกษตรกรไทย ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติของไทยที่เหมาะสมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ คนไทยเป็นคนที่มีความสามารถ แต่จะอย่างไรให้เกษตรกรไทยอยู่ดีกินดี ยิ่งถ้ามองไปในอนาคต จะพบว่าอีก 20-30 ปีข้างหน้าประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,000 ล้านคน จากปัจจุบันมีทั้งหมด 7,100 ล้านคน ทำให้ความต้องการซื้อเพิ่มขึ้นมหาศาล ในขณะที่พื้นที่ทำการเกษตรมีจำกัด หากเราสามารถบริหารจัดการพื้นที่ที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด อุตสาหกรรมเกษตรก็จะช่วยเสริมศักยภาพการแข่งขันให้กับประเทศไทยไปอีกนานและโอกาสที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ คือ การรวมกลุ่มของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) ซึ่งจะทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ 2 เรื่อง คือ โอกาสในการแสวงหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรกรรมได้มากขึ้น เพราะประเทศเพื่อนบ้านของไทยยังมีพื้นที่ว่างที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรมอยู่จำนวนมาก ทั้งในแง่ของธรรมชาติและค่าแรง เมื่อผลิตแล้วนำเข้ามาแปรรูปในประเทศไทยแล้วส่งออกไปขายในต่างประเทศก็จะสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ และโอกาสที่สอง คือ ประสิทธิภาพที่สูงขึ้น เพราะเมื่อเราต้องผลิตสินค้าและบริการแข่งในอาเซียนคุณภาพและประสิทธิภาพต้องสูงขึ้นตามไปด้วย ประเทศไทยต้องเตรียมการอย่างไรเพื่อรองรับโอกาสที่เกิดขึ้น จากประสบการณ์ของบริษัทชั้นนำด้านการเกษตรที่ก้าวไปลงทุนในเกือบทุกประเทศในอาเซียนตั้งแต่เมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา เรื่องของ **บุคลากร** ถือว่าสำคัญมากแต่บุคลากรด้านการเกษตรของไทยวันนี้ยังมีจุดอ่อนอยู่มาก โดยเฉพาะในเรื่องของการบริการบริหารจัดการ การพัฒนาการเกษตรรุ่นใหม่ จึงต้องเน้นความเป็น **Smart Officer** นโยบาย **Smart Farmer Smart Officer** ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการอยู่จึงถือว่าเดินมาถูกทิศทางแล้ว แต่สิ่งที่รัฐบาลต้องทำต่อคือสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกร เพราะในระยะแรกอาจจะต้องใช้เงินทุนสูงแต่เมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นหลังเก็บเกี่ยวถือว่าคุ้ม และการทำเช่นนี้จะทำให้อุตสาหกรรมเกษตรของไทยก้าวไปสู่ความทันสมัยและอยู่ได้อย่างยั่งยืนแน่นอน และหากนำงานวิจัยต่างๆมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ก็จะทำให้อุตสาหกรรมเกษตรก้าวไกล เช่น วิจัยพันธุ์ที่มีธาตุเหล็ก แคลเซียม เบต้าแคโรทีน เข้าไปในข้าวช่วยเพิ่มคุณค่าทางอาหารและทำให้

จำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้นด้วย เกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่มีอนาคต แต่ต้องมองอย่างมียุทธศาสตร์ วันนี้ประเทศไทยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญหลายอย่าง นอกจากปาล์มแล้วยังมีมันสำปะหลังและอ้อย ที่สามารถพัฒนาเป็นพลังงานทดแทนได้ ประเทศไทยส่งออกมันสำปะหลังเป็นอันดับ 1 ของโลก ส่วนอ้อยหลังจากแปรรูปเป็นน้ำตาลประเทศไทยส่งออกปีละ 7 ล้านตัน เป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากบราซิล ในแถบเอเชียมีหลายประเทศที่นำเข้าน้ำตาลทราย เฉพาะอินโดนีเซีย จีน มาเลเซีย และอินเดีย นำเข้าน้ำตาลปีละ 14.9 ล้านตัน นั่นหมายความว่าส่วนที่เหลือได้นำเข้าจากบราซิล ซึ่งถ้ามองในแง่ของโลจิสติกส์ จะเห็นว่าประเทศไทยใกล้กว่าบราซิลมาก ฉะนั้นจะหาอะไรให้ประเทศในแถบเอเชียเป็นตลาดของเราในส่วนของผลไม้ก็เช่นกัน จากสถิติการส่งออกผลไม้ไปประเทศจีน เฉพาะทุเรียน ในปี 2550 ตัวเลขอยู่ที่ 75,182 ตัน ในปี 2555 ตัวเลขส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 204,500 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 300 สะท้อนให้เห็นว่าจีนมีแนวโน้มในการนำเข้าทุเรียนจากไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ฉะนั้นหาอย่างไรประเทศไทยจะสามารถผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพและส่งออกไปขายได้เพียงพอกับความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดนี้จะเห็นว่าสินค้าเกษตรของไทยยังมีโอกาสอีกมากมายในเวทีการค้าโลก สิ่งสำคัญอยู่ที่ยุทธศาสตร์ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องช่วยกันยกระดับ “สมรรถนะเกษตรกร” ให้สูงขึ้น

ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ไทย

เศรษฐกิจไทยไตรมาส 4/2556 หดตัวลงเล็กน้อย 0.10 % จากไตรมาสที่ 3/2556 สหกรณ์ไทยทั่วประเทศจำนวน 11,072 แห่ง ปริมาณธุรกิจโดยรวม 1.98 ล้านล้านบาท สร้างรายได้และทำกำไรทั่วประเทศกว่า 6.4 หมื่นล้านบาท กำไรขยายตัว 3.6 % ยังไม่น่ากังวลมากนักแม้ธุรกิจลงทุนหดตัวแต่ผลประกอบการของหน่วยธุรกิจทุกกลุ่มยังสามารถทำกำไรได้ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ส่วนครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ยขยายตัว 3.52 % มากกว่าการออมเงินที่ขยาย 2.10 % จากไตรมาสที่แล้ว โดยกลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตรระมัดระวังการใช้จ่าย ก่อหนี้ลดลงพร้อมกับชะลอการออมเงินลง ขณะที่กลุ่มสหกรณ์นอกภาคการเกษตรยังก่อหนี้ขยายเพิ่มขึ้น ส่วนการออมเงินชะลอลงด้วยเช่นกัน คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจปีหน้าจะดีขึ้นและขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.5 -1.5

ธุรกิจสหกรณ์ที่น่าจับจ้อง

สุดยอด TOP TEN 2013 ของธุรกิจสหกรณ์ไทย โดยสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ครองแชมป์มีปริมาณธุรกิจ หุน และทำกำไรได้สูงสุด ขณะที่สหกรณ์ประเภทการเกษตรครองแชมป์ทำกำไรได้สูงสุด หากพิจารณาเป็นโซนพื้นที่ พบว่า ใน 10 อันดับสหกรณ์ที่ถือหุ้นหรือทุนเรือนหุ้นสูงสุด มีจำนวนถึง 9 แห่ง อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล มีเพียง 1 แห่ง อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา (อันดับที่ 7) ส่วนวงเงินธุรกิจสูงสุดมี 8 แห่งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครเช่นกัน มี 2 แห่ง อยู่ที่จังหวัดบุรีรัมย์และนครราชสีมา ซึ่งอยู่อันดับที่ 8 และ 9 สำหรับสหกรณ์ที่ทำรายได้สูงสุด มี 5 แห่ง อยู่พื้นที่ภาคใต้ 3 แห่งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และอีก 2 แห่ง อยู่ที่ภาคกลาง อยู่อันดับที่ 3 และ 8 สุดท้ายสหกรณ์ที่ทำกำไรได้สูงสุด มี 8 แห่ง อยู่ใน กรุงเทพมหานคร อีก 2 แห่งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่นในอันดับที่ 4 และ 8 จะเห็นว่าพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตามธุรกิจในระบบสหกรณ์น่าจะเป็นทางออก หรือทางเลือกหนึ่งของภาคประชาชน ในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของตนเองและชุมชน ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม อันจะเป็นแรงขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

ครัวเรือนภาคสหกรณ์ออมเงินเพิ่มขึ้นปีละ 12.34%

การออมเงินของครัวเรือนภาคสหกรณ์ จากข้อมูลรวบรวมของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ปี 2556 สหกรณ์ทุกประเภทจำนวน 6,593 แห่ง มีสมาชิกรวมทั้งประเทศ 11.4 ล้านคน แยกเป็นสมาชิกครัวเรือนสหกรณ์ในภาคเกษตร 6.7 ล้านคน (59%) และสมาชิกครัวเรือนสหกรณ์นอกภาคเกษตร 4.7 ล้านคน (41%) ในปี 2556 ครัวเรือนภาคสหกรณ์มีเงินออมรวมทั้งสิ้น 1.29 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 9.59 สูงกว่าปีที่แล้วเล็กน้อยที่ขยายตัวร้อยละ 9.37 โดยคิดเป็นสัดส่วน 9.21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (จีดีพี) ประกอบด้วยเงินฝาก 5.61 แสนล้านบาท ตกเฉลี่ยออมเดือนละ 4.6 หมื่นล้านบาท หรือคิดเฉลี่ย 4,098.02 บาทต่อคนต่อเดือน และหุ้น 7.35 แสนล้านบาท ตกเฉลี่ยเดือนละ 6.1 หมื่นล้านบาท หรือคิดเฉลี่ย 5,368.91 บาทต่อคนต่อเดือน หากดูอัตราการขยายตัวมีค่าเฉลี่ยในช่วงระหว่างปี 2552 – 2556 ที่ประมาณร้อยละ 12.34 ต่อปี ส่วนหนึ่งน่าที่จะสะท้อนถึงการที่ผู้บริโภคมีความศรัทธาและเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์มากขึ้นกว่าในอดีต ทำให้เป็นไปได้ว่า สัดส่วนของการพึ่งพิงไว้ออมเงินต่อสถาบันสหกรณ์เพิ่มมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสหกรณ์การเกษตร ปี 2556

สหกรณ์การเกษตร ปี 2556 จำนวน 3,481 แห่ง สมาชิกทั้งสิ้น 6,449,261 คน และเงินทุน รวม 189,416 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 13.79 พบว่า เงินทุนส่วนใหญ่ลงทุนอยู่ในลูกหนี้ถึงร้อยละ 64.98 สหกรณ์มีธุรกิจลงทุน 5 ด้าน ปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้น 306,672.20 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.62 ธุรกิจการรวบรวม/แปรรูปผลผลิตสูงสุด 92,196.63 ล้านบาท (เฉลี่ยเดือนละ 7,683.05 ล้านบาท) ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 10.95 ขณะที่ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายมีอัตราการขยายตัวสูงสุดร้อยละ 16.45 มีรายได้รวมทั้งสิ้นจำนวน 178,283.81 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 173,482.42 ล้านบาท แม้ว่าจะมีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกินครึ่งร้อยละ 55.17 แต่ก็ยังมีกำไรสุทธิจำนวน 4,801.39 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 11.16 สำหรับการเติบโตของทุนสำรองขยายตัวร้อยละ 10.19 ดังนั้น ผู้บริหารสหกรณ์ควรกำหนดกลยุทธ์ในการควบคุมค่าใช้จ่าย และสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ เพื่อคงสถานภาพที่ดีของสหกรณ์ต่อไป

เสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรปี 2556

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่สามารถนำมาประเมินเสถียรภาพทางการเงิน ปี 2556 จำนวน 10,834 แห่ง จากผลการประเมิน แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในภาพรวมมีความมั่นคงและความเข้มแข็งทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถรับผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้พอสมควร ถึงอย่างไรก็ตามความมั่นคงและความเข้มแข็งทางการเงินของกลุ่มเกษตรกรยังคงน่าเป็นห่วง เนื่องจากอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ต้องปรับปรุง และต้องแก้ไขเร่งด่วน รวมกันเกือบ 50% ของกลุ่มเกษตรกรเลขที่เดียว การมีเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ต้องปรับปรุง และต้องแก้ไขเร่งด่วน เกิดได้จากนี้ภาคครัวเรือนยังอยู่ในระดับสูง สภาพคล่องทางการเงินของครัวเรือนลดลง ส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้ของภาคครัวเรือนน้อยลงด้วย

(ข้อมูลจากกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

เสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวบรวมข้อมูลจากรายงานฐานะทางการเงินของสหกรณ์/กลุ่มทั่วประเทศ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 (ข้อมูลจากศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และประมวลผล ชุมชุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด)

ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นองค์กรการเงินที่จัดตั้งในแหล่งชุมชนที่อาศัยในวงสัมพันธ์เดียวกันมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยนำเงินของตนเองที่สะสมไว้เป็นทุน จัดการทุนของตนเองสร้างระบบการเงินของชุมชนโดยชุมชน ขบวนการเครดิตยูเนียนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในเขตเมืองและชนบท มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 54,478 ล้านบาท สหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดหาทุน ทั้งจากภายในและภายนอก แหล่งเงินทุนภายในจำแนกเป็นทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 42.53 ในจำนวนนี้เป็นเงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 57.46 จากจำนวนสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนทั้งหมด ตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 66.14 ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน ณ 31 ธันวาคม 2556 ดังนี้

จำนวนจังหวัดที่มีสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนแยกตามสาขาของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ลำดับที่	สาขา	พื้นที่ภาค/จังหวัด	จังหวัดที่มี CU/แห่ง
1	สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20	20
2	สาขาภาคกลาง	26	25
3	สาขาภาคเหนือ	11	11
4	สาขาภาคใต้	15	15
5	สาขาภาคตะวันออก	4	4
6	สาขาจังหวัดเพชรบุรี	1	1
	รวม 6 สาขา	77	76

*ภาคกลาง ขาดจังหวัดสิงห์บุรี

จำนวนสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนแยกตามสาขาของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน ณ 31 ธันวาคม 2556

หน่วย=แห่ง

สาขา	ประเภทของเครดิตยูเนียน				รวม(แห่ง)
	สามัญ	สมทบ		สะสม	
		เครดิตยูเนียน	องค์กรอื่น		
สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	149	122	13	21	305
สาขาภาคกลาง	124	131	23	25	303
สาขาภาคเหนือ	113	161	3	14	291
สาขาภาคใต้	75	65	6	12	158
สาขาภาคตะวันออก	37	29	11	6	83
สาขาจังหวัดเพชรบุรี	44	14	9	1	68
รวม	542	522	65	79	1,208

จำนวนสมาชิกรายบุคคล แยกตามสาขาของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน

หน่วย = คน

สาขา	จำนวนสมาชิกแยกตามประเภทเครดิตยูเนียน (คน)				รวม
	สามัญ	สมทบ		สะสม	
		เครดิตยูเนียน	องค์กรอื่น		
สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	250,906	33,199	8,741	2,395	295,241
สาขาภาคกลาง	223,938	27,510	16,669	2,813	270,930
สาขาภาคเหนือ	201,563	52,138	170	1,572	255,443
สาขาภาคใต้	188,198	18,699	2,902	1,131	210,903
สาขาภาคตะวันออก	64,345	5,223	14,762	336	84,666
สาขาจังหวัดเพชรบุรี	218,105	6,026	1,011	230	225,372
รวม	1,147,055	142,795	44,255	8,477	1,342,582

แยกตามลักษณะที่ตั้งแยกตามสาขาของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน

หน่วย = แห่ง

สาขา	ลักษณะสถานที่ตั้ง (แห่ง)						
	ชุมชนชนบท	ชุมชนเมือง	ชุมชนแออัด	สถานประกอบการ/โรงงาน	สถาบันการศึกษา	หน่วยงาน/องค์กรอื่น	รวม
สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	221	45	-	2	18	2	288
สาขาภาคกลาง	231	52	-	3	4	1	291
สาขาภาคเหนือ	96	121	7	33	17	6	280
สาขาภาคใต้	40	21	-	7	4	-	72
สาขาภาคตะวันออก	46	12	-	2	-	-	60
สาขาจังหวัดเพชรบุรี	122	30	-	-	-	-	152
รวม	756	281	7	47	43	9	1,143

จำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่อยู่ในประเภทชุมชนชนบทมีจำนวน 756 แห่ง คิดเป็น 66.14 % ซึ่งสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรที่มีอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศไทย

รู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน :

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นองค์กรที่เป็นกลางทั้งทางด้านการเมืองศาสนาเชื้อชาติและผิวพรรณ เป็นการรวมคนที่รู้จักกันเข้าด้วยกัน เพื่อหาทางช่วยเหลือกันและกันในเรื่องของความสุข ความเจริญ ความครบครันของชีวิต สหกรณ์ประเภทนี้มุ่งเน้นความมีคุณสมบัติที่ดี ของสมาชิกเป็นพิเศษ คือ มุ่งสร้างความเป็นผู้มีศีลธรรม

อันดับามของสมาชิก สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่จำเป็นต้องมีรายได้ประจำ แต่สมาชิกจะต้องมีความสามารถประหยัดและอดออม นำเงินที่ออมได้มาสะสมเป็นค่าหุ้น ตามความสามารถของแต่ละคน (ประพันธ์ เสวตนันท์ : 2529 : 33)

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นกิจการที่ไม่แสวงหากำไรสูงสุด สำหรับองค์การ คณะกรรมการสหกรณ์ดำเนินงานด้วยความอาสาสมัคร ไม่ได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน บริหารองค์การด้วยหลักการประชาธิปไตย ไม่ใช่องค์การที่ระดมเงินทุนเพื่อให้การสงเคราะห์หรือองค์การการกุศล ไม่ใช่องค์การที่ ระดมเงินทุนมาผลักดันนำไปใช้ เช่น วงแชร์ที่รู้จักกันทั่วไป แต่สหกรณ์ประเภทนี้มุ่งระดมเงินทุนเพื่อให้บริการตามความเดือดร้อนจำเป็นของสมาชิก (CUNA Supply Corporation : 1968 : 1)

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นธนาคารของประชาชนที่ให้บริการสะสมทรัพย์ และบริการสินเชื่อที่มีกระบวนการที่ง่ายและสะดวกสบายแก่สมาชิก ภายใต้การควบคุมและบริหารงานของสมาชิกเอง สมาชิก ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะได้รับการศึกษาให้มีคุณธรรมความดีในมนานึก และแสดงออกเป็นกิจนิสัย ภายในกระบวนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทุกคนจะได้รับการส่งเสริมให้ลด ละ เลิกอบายมุข เพื่อให้สามารถประหยัดเงินและมีกำลังสะสมเงินค่าหุ้นให้สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เมื่อสมาชิกมีความเดือดร้อนหรือมีความจำเป็นก็สามารถขอใช้บริการสินเชื่อที่คิดดอกเบี้ยในอัตราที่เป็นธรรม สหกรณ์ประเภทนี้มักถูกเรียกขานว่าเป็น**ธุรกิจภายใต้จิตตารมณ์** นอกจากบริการทางการเงินแก่สมาชิกแล้ว สหกรณ์เครดิตยูเนียนยังเน้นการให้การศึกษาในด้านต่างๆ อันเป็นคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีพของสมาชิกด้วยการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียน **จึงเป็นเสมือนโรงเรียนเพื่อชีวิตของมวลสมาชิก** สหกรณ์เครดิตยูเนียนยึดมั่นในความเสมอภาคและภราดรภาพแห่งความเป็นมนุษย์ของสมาชิก มีกิจกรรมการเลือกตั้งและการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมต่างๆ อยู่เสมอ จึงเป็นกระบวนการปลูกฝังประชาธิปไตยขั้นมูลฐานแก่ประชาชน ซึ่งเท่ากับช่วยส่งเสริมการปกครองในระบบประชาธิปไตย (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด : 2524 : 40)

ประเทศไทยได้มีความสัมพันธ์กับประเทศทางตะวันตกมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตยุโรปในช่วงที่ประเทศแถบนี้ทำการล่าอาณานิคมในเอเชีย จึงมีผลให้คนไทยเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิตข้าวจากการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกหรือค้ากับต่างประเทศพ่อค้าคนกลางและนายทุนเริ่มเข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่นี้มากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวผลักดันให้ชาวนาตกเป็นหนี้นายทุนและพ่อค้าคนกลาง ต้องสูญเสียที่ดินทำกินและอพยพไปหาที่ใหม่แต่ก็เข้าสู่วัฏจักรเดิม ภาวะความยากจนเข้าครอบงำชาวนาไทยทั่วไป รัฐบาลในสมัยปี พ.ศ. 2457 ได้พยายามหาทางหยุดยั้งปัญหาดังกล่าว ในที่สุดก็ได้ริเริ่มนำเอาระบบสหกรณ์หาทุนแบบของโรฟไฟเซน เข้ามาริเริ่มจัดตั้งขึ้นตามคำแนะนำของ เซอร์ เบอ์นาร์ด์ ฮันเตอร์ (Sir Bernard Hunter) นายธนาคารกลาง ชาวอังกฤษแห่งเมืองมัทราช ประเทศอินเดีย ที่ตำบลวัดจันทน์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2459 ชื่อ **“สหกรณ์วัดจันทน์ไม่จำกัดสินใจ”** ซึ่งก็คือสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทยนั่นเอง สหกรณ์นั้นใช้หลักและวิธีการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน แต่ไม่มีใครรู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน คงรู้จักในนามสหกรณ์หาทุนมากกว่ามีเฉพาะผู้ที่ได้รับการศึกษาสหกรณ์จากต่างประเทศกับนักวิชาการสหกรณ์ในสมัยนั้นที่เข้าใจว่าสหกรณ์วัดจันทน์เป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียน ชื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน

เพิ่งจะเริ่มเป็นที่รู้จักในหมู่คนไทย เมื่อมีนักพัฒนาในกลุ่มศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิกได้จัดการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาเครดิตยูเนียน” ขึ้นในกรุงเทพมหานคร ที่บ้านเซเวียร์ใกล้อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เมื่อปี พ.ศ. 2505 และเสริมย้ำด้วยการจัดสัมมนาเรื่อง “เครดิตยูเนียน” ของสมาคมเครดิตยูเนียนแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้วยความสนับสนุนของรัฐบาลไทยในปีพ.ศ. 2506 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตบางเขน จากนั้นมาอีก 2 ปี กลุ่มนักพัฒนาเอกชนซึ่งประกอบด้วย นายแพทย์ อาจารย์มหาวิทยาลัยและ นักศึกษาตลอดจนเจ้าหน้าที่พัฒนาเอกชน ซึ่งร่วมกันดำเนินงานในศูนย์พัฒนาสลัมห้วยขวาง ชื่อศูนย์กลางเทวา ได้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่มเครดิตยูเนียนขึ้นในหมู่ชาวสลัมแห่งนั้น เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2508 ให้ชื่อว่า “กลุ่มเครดิตยูเนียนศูนย์กลางเทวา” มีสมาชิกเริ่มแรก 13 คน รวบรวมเงินสะสมงวดแรกจากบรรดาสมาชิก ซึ่งส่วนมากเก็บ ขยะและค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ได้ 360 บาท กลุ่มเครดิตยูเนียนแห่งแรกของประเทศไทยนี้ไม่เป็นที่ยอมรับของทาง ราชการในระยะเริ่มต้นจึงได้รับความอุปถัมภ์จากนักบวชในศาสนาคริสต์นิกาย คาทอลิก คือ บาทหลวง อัลเฟรด บอนแนงค์กับนายแพทย์นักพัฒนาชาวสลัมชื่อ นายแพทย์ชวลิต จิตรานุเคราะห์

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน มีเป้าหมายสูงสุดที่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพ ที่จะทำงานให้หมู่ คณะ ช่วยพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงแก่สหกรณ์เครดิตยูเนียน ด้วยหลักการพัฒนาจิตใจ พัฒนา เศรษฐกิจและพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพ โดยมุ่งให้คนมีในสิ่งต่อไปนี้

1. มีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งทางโลกและทางธรรมมากขึ้น ทุกคนสามารถเรียนรู้ปัญหาของคน ของ สังคมรอบข้างด้วยตนเอง เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาเรียนรู้ที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกัน ตลอดจน เรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกัน
2. มีความจำเริญในทรัพย์ และจำเริญในธรรมร่วมกันมากขึ้น คนในสังคมมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และสังคมสันติสุข ปราศจากภัยและอบายมุข ผู้คนเป็นคืออยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข
3. ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกัน ทุกคนในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะเป็นผู้มีเกียรติ เสมอภาคกัน ไม่ถูกเหยียดหยาม แบ่งชนชั้น มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งพัฒนาคนให้สามารถอยู่ในสังคมที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ร่วมกันได้โดยสันติสุข สามารถสร้างสรรค์และสังคมและเศรษฐกิจให้อึดต่อความเป็นอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ก็คือ การส่งเสริมให้สมาชิกช่วยตนเองเพื่อร่วมกันทำธุรกิจและ ช่วยเหลือซึ่งกันและบนพื้นฐานคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกันและ วางใจกัน รวมทั้งจริยธรรมอันดีงาม การประหยัดและการออม เป็นต้น เพื่อให้เกิดประ โยชน์แก่สมาชิกและ ส่วนรวม ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมสามารถช่วยให้ทุกคนอยู่ดีกินดี

จิตตารมณ์ (สนใจ ห่วงใย แบ่งปัน รับผิดชอบ) คุณธรรม 5 ประการ (ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจกัน) เป็นหลักจริยธรรมที่สอนให้สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนรักใคร่กันฉันท์พี่น้อง สอนให้มีความ เมตตา กรุณาต่อกันและกัน ให้มีความเชื่อและยึดมั่นว่าหากทุกคนในสหกรณ์มุ่งแต่จะให้ซึ่งกันและกัน โดยไม่ แสวงหา สิ่งตอบแทนแล้วเราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างเหนียวแน่นช่วยให้ทุกคนอยู่ดี กินดี

หลักการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน กำหนดขึ้นภายใต้ปรัชญาแห่งการร่วมมือกันของคนในสังคมเดียวกัน ชีดถือคุณค่าแห่งความเสมอภาค ภราดรภาพของคน การพึ่งพาตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางปฏิบัติแม้จะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้างด้วยความมีความแตกต่างทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพภูมิศาสตร์ แต่เป้าหมายสำคัญก็คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องอย่างสันติสุขของคนในสังคม และการให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งจัดการศึกษาอย่างจริงจังแก่สมาชิก คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ตลอดจนบริการการศึกษาแก่คนทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม ประชาธิปไตยและความรับผิดชอบ

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นองค์กรที่ออกแบบและจัดตั้งให้เป็นของมวลสมาชิก เพื่อสมาชิก โดยสมาชิก มิใช่เพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มคนจึงต้องดำเนินงานภายใต้ความเห็นพร้อมของมวลสมาชิกอย่างเคร่งครัด สำหรับการบริหารและการจัดการ เป็นกระบวนการสากล ซึ่งองค์การต่าง ๆ จะใช้กระบวนการเดียวกัน แตกต่างกันในเรื่องวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ที่ต้องการบรรลุเท่านั้น องค์การสหกรณ์มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์มุ่งจัดบริการที่ดีแก่สมาชิกไม่มุ่งเน้นการแสวงหากำไรสูงสุด โดยใช้กระบวนการบริหารและจัดการ 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการบุคคล การอำนวยการ การควบคุม และสหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งใช้เงินเป็นเครื่องมือพัฒนาคน ให้มีคุณภาพทั้งทางจิตใจ ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ ซึ่งคนที่มีคุณภาพเหล่านี้จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติได้ในที่สุด

ปรัชญาแนวคิดการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร

มนุษย์จะมีการเรียนรู้ตลอดเวลา และหลายครั้งของการเรียนรู้เหล่านั้นเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจ และเกิดขึ้นภายนอกสถาบันการศึกษา นั่นก็ขึ้นอยู่กับว่า มนุษย์คนนั้นเห็นว่า การเรียนรู้สิ่งใดมีประโยชน์และมีคุณค่า และการมีคุณค่าของการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน กลุ่มคน เวลา และ สถานการณ์ในการนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้ ทั้งหมดทั้งสิ้น คือ กระบวนการของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา เรียนรู้ขึ้นขึ้นอยู่กับบุคคล บางคนเรียนรู้เพื่อมีชีวิตรอด (Survive) บางคนเรียนรู้เพื่อให้มีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าขึ้น (Thrive) แต่ก็น่าเสียดายที่ว่า โอกาสที่คนจะเรียนรู้และรับประสบการณ์ในการเรียนรู้นั้นไม่เพียงพอ และไม่เท่าเทียมกัน (Gordon & Rebell, 2007) หลักสูตรจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไรการจัดการการเรียนรู้ในระบบการศึกษาในทุกวันนี้ ขึ้นอยู่กับว่า มีอะไรที่เป็นความรู้อยู่บ้าง สิ่งนั้นก็จะถูกถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ในหลักสูตรที่เน้นตัวเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject-Centered Curriculum) จะมุ่งเน้นความรู้เฉพาะทางที่อยู่ในเนื้อหาทางวิชาการของวิชานั้นๆ แต่เราในฐานะนักการศึกษา ต้องจดจำไว้เสมอว่า การศึกษามีใช่เป็นเพียงแค่กระบวนการเผยแพร่สาระความรู้ที่มีอยู่เท่านั้น แต่กระบวนการทางการศึกษาที่ดีต้องเน้นให้ผู้เรียนได้นำสาระทางวิชาการที่ได้เรียนรู้นั้นไปเพื่อได้รับการพัฒนาและนำไปแสวงหาหรือเพื่อการค้นพบความรู้ใหม่ (Wraga, 2009) การปรับเปลี่ยนมุมมองในสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ (Knowledge) และ มาตรฐานและข้อบังคับ (Standards and Regulations) รวมถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้อย่างกว้างขวาง การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชาชนเป็นอีกสาเหตุที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมโลก และเศรษฐกิจโลกขึ้น

การกระจายค่านิยม และความก้าวหน้าของความเป็นประชาธิปไตย ล้วนเป็นประเด็นที่ต้องเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้เห็นชัดเจนว่า การศึกษานั้นมิใช่มีกรอบจำกัดเพียงแค่ว่า “โรงเรียน” เท่านั้น แต่ค่านิยมและความเชื่อที่ว่าโรงเรียนคือสถานที่ที่สร้างสรรค์การเรียนรู้ และเพื่อให้ “โรงเรียน” เป็นสถานที่ที่ให้การศึกษและเป็นแหล่งการเรียนรู้กับคนให้มากที่สุด ครอบคลุมสิ่งซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรเป็นเสมือนเข็มทิศในการเปลี่ยนแปลงชีวิตผู้คน และเป็นสิ่งที่กำหนดและสะท้อนกลับแนวความคิดการเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรมทางการศึกษาให้กับผู้เรียน (Sowell, 2000) จึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในอดีต หลักสูตรทางการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นเพียงกระบวนการถ่ายทอดทัศนคติความรู้ และทักษะ จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าและมีการศึกษาสูงกว่า ไปสู่คนที่มีประสบการณ์และการศึกษาที่ต่ำกว่า เท่านั้น ประกอบกับโดยทั่วไปแล้ว สังคมตระหนักและให้ความสำคัญ ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของสังคมเพียงแห่งเดียวที่ให้โอกาสทางการเรียนรู้กับบุคคลในชาติ ทั้งที่การศึกษาเรียนรู้อาจเกิดขึ้นจากภายนอกห้องเรียนและอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นทฤษฎีการจัดการศึกษาจึงมิได้มุ่งเพียงแต่ทฤษฎีเกี่ยวกับในระบบโรงเรียน หากแต่ต้องรวมถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับสมาชิกโดยรวมของสังคม (Gordon & Rebell, 2007) การกำหนดหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงหลักการศึกษาคือพื้นฐานที่ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต และในทุกสถานการณ์ที่คนมีชีวิตอยู่ร่วม

หลักปรัชญาที่ควรคำนึงในการกำหนดหลักสูตร

ในการร่างหลักสูตรการเรียนการสอน ควรต้องคำนึงถึงปรัชญาของโลก ของประเทศ และค่านิยมต่างๆ ความต้องการของสังคม และเป้าหมายของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปรัชญาของโลก (World Philosophy) ที่เป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา (Webb, Metha & Jordan, 2003) ได้แก่

1. Ontology (Metaphysics): การเรียนรู้ของจริงต่างๆ ที่อยู่ในโลกและสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า
2. Epistemology: การเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆ
3. Axiology: การเรียนรู้ในเรื่องของความดี ความสวยงาม ค่านิยม โดยมาผสมผสานกับ Educational Domains เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ อันได้แก่
 1. Cognitive Domain: มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทางด้านความรู้ และสติปัญญา
 2. Affective Domain: มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดี เกิดความรักในสิ่งที่ได้เรียนรู้และการเรียนรู้
 3. Psychomotor Domain: มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ได้เรียนรู้

หากเราลองเปรียบเทียบกับองค์การของการศึกษาไทย กล่าวคือ พุทธศึกษา จริยศึกษา หัตถ ศึกษา และพลศึกษา เราก็เห็นได้ว่ามีพื้นฐานที่ไม่ต่างกัน ซึ่งก็เป็นที่มาของหลักสูตรปัจจุบันที่เน้นให้ ผู้เรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นข้อสำคัญในการกำหนดหลักสูตร คือ ต้องคำนึงถึงการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและเตรียมตัวผู้เรียนที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ นอกโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม Dewey (1916) เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ นอกโรงเรียน โดย Dewey ได้ระบุว่า การศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ การศึกษาที่ตั้งใจให้เกิดการ

เรียนรู้ (Deliberate Education) และการศึกษาที่เกิดจากสถานการณ์หรือเรียนรู้จากสิ่งอื่นๆ (Incidental Education) นักการศึกษามักจะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองเพียงการศึกษาประเภทแรก และลืมนึกถึงการเตรียมผู้เรียนในการที่จะต้องพบกับสถานการณ์ที่จะต้องเผชิญและเรียนรู้กับการศึกษาประเภทที่สอง หลักสูตรแม้จะจัดไว้สำหรับนักเรียนในระบบโรงเรียน แต่ก็ต้องเปิดกว้างเพื่อให้เกิดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนหรือนอกโรงเรียน เพราะได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้น มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียนของผู้เรียน (Anyon, 2005; Barton, 2003; Gordon, Bridglall & Meroe, 2005) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่วนหนึ่งมีผลมาจากการเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ไม่หยุดนิ่ง หลักสูตรและผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตร ในการกำหนดมาตรฐานของหลักสูตร และกำหนดตัวมาตรฐานต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบการศึกษา จึงควรได้รับการปฏิรูป หากโรงเรียนและบุคคลที่กำหนดกลไกทางการศึกษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเรียนรู้แล้ว การเรียนรู้ก็คงทิ้งห่างระบบโรงเรียนไปไกล (Collins & Halverson, 2009) การขยายตัวของแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ควรได้รับการคำนึงถึงในการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน เป็นต้นว่า การจัดการเรียนที่บ้าน (Home Schooling) การเรียนรู้ ณ ที่ทำงาน (Workplace Learning) การศึกษาทางไกล (Distance Learning) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Centers) โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational TV) Video และ Software ต่างๆ รวมถึง Websites ใน Internet สิ่งเหล่านี้มันบอกได้ถึง วิธีการและกระบวนการยุคใหม่แห่งการเรียนรู้และระบบใหม่ของการศึกษา (Collins & Halverson, 2009)

ใครควรเป็นผู้กำหนดหลักสูตร

การขยายขอบเขตของหลักสูตรและการจัดการการเรียนรู้ ควรต้องคำนึงสำหรับผู้รับผิดชอบในการออกแบบ และกำหนดหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง ความรับผิดชอบ (Responsibility) ในการจัดการการศึกษา และ ความคาดหวัง (Expectations) ที่ต้องได้รับการพัฒนาจนไปถึงระดับปัจเจกบุคคล เนื้อหาสาระ (Content) รวมถึง กระบวนการฝึกฝน ความมีวินัยในการเรียน และ การเรียนรู้ที่ว่าจะต้องเรียนอย่างไร วิธีสอน (Pedagogy) ที่จะต้องพัฒนาจากการฝึกฝน จนมีความรู้ความสามารถและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นและสิ่งรอบตัว และสถานที่ นักการศึกษาต่างเข้าใจดีว่า หลักสูตรที่ดีนั้น เกิดจากกระบวนการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องของการคิด การวิจัย และการประเมินจากผลสะท้อนกลับของการนำหลักสูตรไปใช้ (Tyler, 1949) ดังนั้น การที่จะได้มาซึ่งผลของความคิดที่ครอบคลุม การวิจัยที่เชื่อถือและยืนยันได้ และผลสะท้อนกลับของการใช้หลักสูตร จึงต้องเกิดจากบุคคลที่หลากหลาย แต่ละบุคคลจากแต่ละฝ่ายจะมีแนวคิด มุมมองและความตั้งใจ รวมถึงเป้าหมายในการพัฒนาผ่านกระบวนการของการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การร่างและ การออกแบบหลักสูตร รวมถึงการพิจารณายอมรับในหลักสูตรไม่สามารถจำกัดอยู่เพียงแค่แวดวงของครู ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรเท่านั้น การตัดสินใจในการกำหนดหลักสูตร จะเกิดขึ้นภายใต้บริบทที่เป็นปัจจุบันของชุมชน จังหวัด ภาค หรือประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น (Webb, Metha & Jordan, 2003) หลักสูตรที่ดี และเป็นที่ยอมรับของสถานที่หนึ่ง ก็ไม่ได้หมายความว่าใช้ได้ดีและเกิดสัมฤทธิ์ผลที่ดีกับอีกสถานที่หนึ่ง หรือที่เดียวกัน แต่ในเวลาที่แตกต่างกันหรือใช้กับผู้เรียนต่างกลุ่มกัน

วัตถุประสงค์ วิธีการ ความแข็งแกร่งและความสำเร็จของหลักสูตร ควรที่จะได้รับอิทธิพลมาจากบุคคลในหลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในสายการเมืองการปกครอง สายสังคมศาสตร์ สายเศรษฐศาสตร์ นักการศึกษาเอง หรือแม้กระทั่งบุคคลในสายการศาสนาที่ตาม (Tietelbaum, 1998) ผู้กำหนดหรือผู้ใช้หลักสูตรควรต้องได้รับคำปรึกษาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากบุคคลตั้งแต่ผู้ปกครอง กลุ่มชมรมหรือสมาคมในชุมชน ครู คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ข้าราชการทางการศึกษาของอำเภอและจังหวัด คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการศึกษาต่างๆ รัฐบาลของชาติ องค์กรอาชีพต่างๆ ตลอดจนเป้าหมายและมาตรฐานของบุคคลที่พึงประสงค์ในระดับชาติ ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากการที่บริษัทเอกชนหลายบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เข้าร่วมร่างและกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย บริษัทเหล่านี้จะเป็นผู้ระบุถึงศักยภาพ ความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงาน ที่ทางบริษัทต้องการ และมหาวิทยาลัยก็จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการ ส่งนักศึกษาเข้าเรียนรู้งาน และฝึกงานในบริษัทเหล่านั้น เมื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะมีทักษะตรงตามที่บริษัทต้องการ และพร้อมเข้าทำงานในบริษัทเหล่านั้นได้เลย โดยที่บริษัทก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพนักงาน

การกำหนดหลักสูตรที่ดี ก็จะเป็นเสมือนแสงไฟที่ส่องทางไปสู่ความสำเร็จของบุคคลที่เดิน ตามแสงไฟที่ส่องนำทางนี้ แสงไฟจึงต้องส่องแสงไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาคน มิใช่ส่องไปแบบไร้ทิศทาง อย่างไรก็ตามหลักสูตรต้องเป็นที่เข้าใจได้ (Comprehensiveness) สำหรับผู้ใช้หลักสูตร ต้องมีความเป็นเหตุเป็นผล (Cogency) มีความเกี่ยวเนื่องเกี่ยวพัน (Coherency) และมีความกลมกลืน (Consonance) ทั้งในส่วนของวิชาเดียวกันที่สอนในชั้นที่ต่างระดับกัน ที่เรียกว่า การกลมกลืนและเกี่ยวพันในแนวตั้ง และในส่วนของวิชาที่ต่างกัน แต่สอนในระดับเดียวกัน คือในแนวนอน รวมถึงความเกี่ยวพันกับโครงสร้างและความต้องการของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ของการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชีวิตประจำวัน

(บทความโดย: ดร. สิทธิพร เอี่ยมแสนรองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)

การทำโครงการวิจัยชุดนี้ นำแนวคิดการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตรจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความของหนังสือการเรียนรู้และกระบวนการจัดการความรู้ของชาวนาในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน บรรณาธิการวิชาการ โดย คุณเนาวรัตน์ พลายน้อย อธิบายการเรียนรู้และความรู้นั้นมีมุมมองที่หลากหลายทั้งทางด้านจิตวิทยา การศึกษา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ปรัชญา และการพัฒนาสังคมในมุมมองที่หลากหลายนี้มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไปตามความเชื่อของนักวิชาการ อย่างไรก็ตามภายใต้ลักษณะร่วมกันบางประการของชาวนาและประชากร วัยผู้ใหญ่ มีความเห็นว่าการอธิบายการเรียนรู้และความรู้นั้นควรอธิบายภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ รวมทั้งอาจมีการเพิ่มเติมแนวคิดทางปรัชญาบ้าง ดังนี้

ความรู้คืออะไร : มุมมองจากทฤษฎีวิพากษ์ แม้ว่าบทนี้จะให้ความสำคัญการจัดการความรู้ และนักจัดการความรู้ทั้งหลายก็มักจะพยายามอธิบายความหมายและประเภทของความรู้ไว้อย่างน่าสนใจ ด้วยเหตุเพราะเมื่อเข้าใจว่าความรู้คืออะไรและมีกี่ประเภทจะได้ไปค้นหาหรือผลิตความรู้นั้น เพื่อนำมาจัดการให้เกิดผลกับองค์กรต่อไป ดังเช่น การแยกแยะความรู้เป็นความรู้จากภายนอก และความรู้ฝังลึก ซึ่งเป็นการแบ่งตาม

แหล่งกำเนิดของความรู้เป็นความรู้จากภายนอก และความรู้ฝังลึก ซึ่งเป็นการแบ่งตามแหล่งกำเนิดของความรู้เพื่อจะได้ไปหาความรู้นั้นมาบริหารจัดการ พบว่าการแบ่งความรู้ตามการใช้ประโยชน์ของรู้นั้น ก็น่าสนใจ เช่นเดียวกัน เหตุเพราะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แบบชวานานัน (รวมทั้งอาชีพอื่นด้วย) มักผูกพันกับการประกอบอาชีพเป็นอย่างมาก ความรู้จึงสัมพันธ์กับการงานอาชีพอย่างแยกกันไม่ออก เพียงแต่ความรู้ที่ผูกพันกับการงานอาชีพนั้น จะมีขอบเขตเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียนเอง ในเรื่องนี้นักปราชญ์ชาวเยอรมัน คือ Jurgen Habermas ได้เสนอว่า ความสนใจทางปัญญาของมนุษย์มักจะมีรากฐานมาจากสังคมที่แวดล้อมเขาอยู่ในสามด้าน คือ การทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และอำนาจบุคคลใดที่เข้าใกล้เรื่องใดในสามเรื่องนี้ก็จะมีความสนใจใคร่รู้ไปตามด้านนั้น เช่น คนที่จดจ่ออยู่กับการทำงานมากก็จะสนใจเรียนรู้งาน คนที่เกี่ยวข้องกับผู้คนมาก ๆ ก็สนใจความรู้ที่จะทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นดี มีประสิทธิภาพ คนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ(ทั้งในทางที่มีอำนาจและในทางที่ถูกกลืนอำนาจ) ก็สนใจความรู้จะเสริมพลังอำนาจของตนเอง เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ว่าคนเราจะเกี่ยวข้องหรือยึดติดกับด้านใด เป้าหมายสุดท้ายของการเรียนรู้ก็คือการปลดปล่อยมนุษย์ให้เป็นอิสระ หรือพึ่งตนเองได้ ดังนั้น มิติ(domain) ของความรู้ที่จะนำไปสู่การปลดปล่อยมนุษย์ได้นั้น ควรมี 3 มิติตามข้อเสนอของ Habermas ดังนี้

- 1.1 มิติเทคนิควิธีการ (technical) เกี่ยวข้องกับการทำงานของปัจเจกบุคคลเป็นอย่างมาก มิตินี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่จะควบคุม เทคนิคเครื่องมือ กลไกต่าง ๆ ที่จะทำให้ผลการทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 1.2 มิติการปฏิบัติจริง (practical) คำว่า “ปฏิบัติจริง” นั้น หมายถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ซึ่งเป็นวิถีปกติของมนุษย์ มิตินี้จะเกี่ยวข้องกับการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น คือ พอคนมีความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ในการทำงานแล้ว ก็จำเป็นต้องมีการสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยเช่นเดียวกัน มิตินี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสาร
- 1.3 มิติการเสริมพลัง (empowerment) เกี่ยวข้องกับเรื่องพลังอำนาจเชื่อว่าความรู้จะทำให้คนมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมหรืออยู่ในภาวะต้องพึ่งพา (ความรู้) จากผู้อื่น มิตินี้จะให้ความสำคัญกับการจัดการภายในตนเองและสภาพแวดล้อมเพื่อให้สามารถที่จะควบคุมตนเอง หรือพึ่งตนเองได้ โดยเน้นการตรวจสอบสำรวจตนเอง (self-reflectiveness) เพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นอิสระในที่สุด

ในการอธิบายว่าผู้ใหญ่เรียนรู้รู้อย่างไรนั้น ในวงการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตลอดชีวิต ได้มีศาสตร์หนึ่งชื่อว่า andragogy (ตามรากศัพท์หมายถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในขณะที่ Pedagogy หมายถึงการเรียนรู้ของเด็ก) ที่นำเสนอโดย Malcolm Knowles ได้อธิบายลักษณะเฉพาะหรือข้อตกลงเบื้องต้น 5 ประการของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้ (Knowles, 1980)

- ก. ธรรมชาติของผู้เรียน ด้วยวุฒิภาวะของผู้เรียนที่จะพัฒนาจากการพึ่งพา มาสู่การนำตนเอง (self-directedness) ที่อาจจะมากขึ้นแตกต่างกันไปในผู้ใหญ่แต่ละคน แต่ Knowles เชื่อว่า

ผู้ใหญ่ทุกคนมีแรงขับ หรือมีความต้องการที่จะแนะนำตนเอง มากกว่าที่จะต้องการจะเป็นผู้คล้อยตามหรือฟังผู้อื่น

- ข. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน ถือเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของการเรียนรู้ เพราะผู้ใหญ่มีการสะสมประสบการณ์การทำงานมาจากวัยเด็ก เพราะสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน) และเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ จากการทำงาน ผู้ใหญ่จะเกะียดการเรียนรู้หากเขาได้ประสบการณ์จากการเรียนรู้
- ค. ความพร้อมในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะพร้อมที่จะเรียนเมื่อเขาได้มีประสบการณ์กับตัวเองว่า มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ในเรื่องที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาวิตชีวิตของเขา นักการศึกษาจำเป็นต้องจัดให้เขามีประสบการณ์ตรง เพื่อค้นคว้าให้พบถึงปัญหาคด้วยตนเอง จนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้
- ง. ทิศทางของการเรียนรู้ ผู้ใหญ่มองการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพไปสู่การประสบผลสำเร็จในการมีศักยภาพเต็ม เขาต้องการที่จะประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนแต่ละวันไปสู่วิชีวิตที่ดีกว่าในวันต่อไป ดังนั้นทิศทางการเรียนรู้ จะเปลี่ยนจากเอาวิชาหรือเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การใช้ปัญหาของผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลาง
- จ. แรงจูงใจในการเรียน สำหรับผู้ใหญ่แล้วจะมาจากด้านใน กล่าวคือ การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หากแต่เกิดจากเงื่อนไขที่ผู้ใหญ่ต้องการจะเรียนรู้เอง

การออกแบบการเรียนรู้ที่น่าสนใจสำหรับผู้ใหญ่

1. เรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว ซึ่งหมายถึง เรื่องที่ตรงกับปัญหาของตนเอง บ่อยครั้งที่พบว่าผู้เรียนบางคนซักถามกับครูหรือวิทยากรอย่างมากในบางประเด็นที่ตรงกับปัญหาของตนเอง และก็บ่อยครั้งอีกเช่นกันที่พบว่า ผู้เรียนไม่ให้ความสนใจหรือจับกลุ่มย่อยสนทนากัน เมื่อหัวข้อบรรยายนั้นไม่น่าสนใจ
2. เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ชาวนาไม่ชอบบรรยายที่เป็นทางการ เช่น ในห้องประชุม เขาจะไม่ชอบแลกเปลี่ยนในบรรยากาศแบบนี้ รวมทั้งไม่ชอบการเรียนรู้ที่ต้องฟังนาน ๆ
3. ชอบความแปลกใหม่ ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ผู้เรียนแต่ละคนนั้นได้สะสมความรู้ความเชื่อในการทำงานมาหลายชั่วอายุคน เขาย่อมมีความรู้สึกว่าได้รู้ทุกอย่างแล้วของการทำนา ดังนั้นการจะให้ชาวนาได้มาเรียนรู้เรื่องการทำนาอีกครั้ง สิ่งที่จะนำเสนอจะต้องมีความแปลกใหม่ ทำทายและน่าสนใจ มิฉะนั้นเขาจะปฏิเสธการเรียนรู้ทันที
4. ชอบเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสนใจ ปัญหาหรือประสบการณ์ตรงกัน จะแลกเปลี่ยนกันได้อย่างมาก รวมถึงเมื่อมีสมาชิกไม่มากนัก เขาจะกล้าแสดงออกมากกว่าเมื่อต้องอยู่ในกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีเพื่อน

5. ให้ความสำคัญกับการชื่นชมกัน (appreciation) การให้ความสำคัญผ่านการชื่นชมในความสำเร็จทั้งชื่นชมกันเองหรือให้คนนอกมาชื่นชม แม้ว่าจะเป็นความสำเร็จเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ถือเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมาก
6. ชอบที่จะแบ่งปันความรู้ แม้ว่าภายนอกจะดูเหมือนขี้อายหรือไม่กล้าแสดงออก แต่หากเมื่อได้รวมกลุ่มและเป็นเรื่องที่เขามีความรู้แล้ว เขาจะกล้าเล่าให้คนอื่นฟังถึงประสบการณ์ของตัวเอง

2. โครงการวิจัย โรงเรียนลูกชานาเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำการเกษตรเชิงธุรกิจ : มิติใหม่แห่งการเรียนรู้ จากแปลงนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มา : จุฑาทิพย์ ภัทราวาท (2550) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญนารสร้างแนวคิด การออกแบบหลักสูตรเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แก่ลูกเกษตรกร ตลอดจนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและ มาตรการสำหรับการเพิ่มสมรรถนะแก่ลูกเกษตรกรในการทำการเกษตรในเชิงธุรกิจที่ยั่งยืน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การสร้างแนวคิดการเรียนรู้มุ่งไปที่การยกระดับสมรรถนะแก่ชานาใน 3 มิติ คือ การปรับทัศนคติที่ดีต่อ อาชีพทำนา การปรับวิถีคิดให้ชานาสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการ ประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเป็น “ชานามีอาชีพ” ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ “รักษาคูณธรรม คิดสร้างสรรค์และแบ่งปัน มีศรัทธาในอาชีพ ใฝ่หาความรู้ อยู่ตลอดเวลา และก่อให้เกิดสมดุลในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต”

การออกแบบหลักสูตรเป็นไปในแนวทางของ Backward Design ที่หยิบยกสภาพปัญหาของชานาเป็น ประเด็นในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ กรอบการประเมินผลการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการออกแบบหลักสูตรเป็นไปภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เศรษฐศาสตร์เกษตร เกษตรศาสตร์ ปราชญ์ชาวบ้าน นักส่งเสริมเกษตร แกนนำชานาที่เผชิญปัญหาในอาชีพ ผู้นำสถาบันเกษตรกร จำนวน 67 คน ใช้ระยะเวลา 6 เดือน ในการพัฒนาตัวแบบหลักสูตร ประกอบด้วยหน่วยเรียนรู้ 15 หน่วยเรียน โดยมีเอกสารสาระการเรียนรู้ คู่มือการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่แนะนำเพื่อใช้ประกอบการสอนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปทดลองใช้หลักสูตรในพื้นที่เป้าหมาย

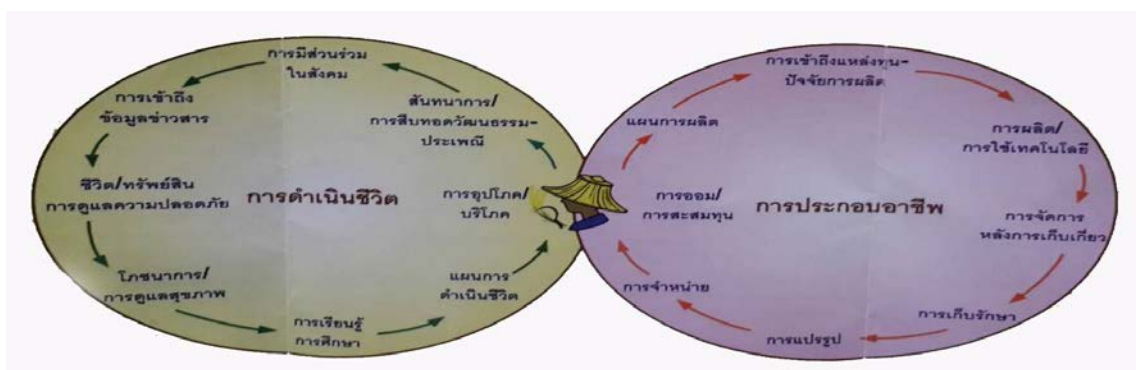
แนวคิดการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งกล่าวถึงการออกแบบการศึกษาสำหรับชานา จำเป็นต้อง เน้นกระบวนการศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน (life-long education) ที่เป็นผลมาจาก กระบวนการพัฒนาสติปัญญา ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ มุ่งให้ชานาได้พัฒนาตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาต่อเนื่องจนเต็มศักยภาพ โดยแต่ละคนมีแรงจูงใจที่จะ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นการจัดเตรียม กระบวนการหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ในโครงการวิจัยโรงเรียนลูกชานาได้อ้างถึง วัลลภ พรหมทอง (2541) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนทำให้เกิด “การเปลี่ยนแปลง” การเปลี่ยนแปลงในที่นี้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน แต่การเปลี่ยนแปลงนั้น อาจจะเปลี่ยนเพียงบางส่วนหรือชั่วคราว จนกว่าจะมีการบังคับหรือมีความจำเป็นที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ

หรือปฏิบัติการกิจประจำวัน การสอนเกษตรกรจะต้องเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกษตรกรพัฒนาและสามารถช่วยตนเองให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนมุ่งหวัง และให้เกษตรกรมีความสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ทั้งในครัวเรือนและในฟาร์ม การเรียนของเกษตรกรเป็นแบบสมัครใจ ไม่ใช่ภาคบังคับ ดังนั้นจึงได้แนะนำขั้นตอนการสอนเกษตรกรไว้ ดังนี้ คือ

1. สร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เกษตรกรแต่ละรายมีความสนใจแตกต่างกันไป บางครั้งเกษตรกรไม่มีความตระหนักในเรื่องปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาดังนั้นถ้าสามารถสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับเกษตรกรได้ ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นในการตั้งใจเข้ามารับความรู้
2. เมื่อเกษตรกรมีความสนใจที่จะเรียนแล้ว ก็ต้องกระตุ้น เร่งเร้าให้เกษตรกรมีความตั้งใจที่จะรับความรู้
3. เร่งเร้าให้เกษตรกรมีความต้องการความรู้ มีความสนใจในความคิดใหม่ ๆ หรือการปฏิบัติใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงความสนใจนั้นเป็นความปรารถนาหรือมีแรงผลักดันเพียงพอที่จะนำไปสู่ความต้องการที่จะเรียน
4. ชักชวนให้เกษตรกรได้เข้ามาเรียน เมื่อเกษตรกรมีความปรารถนาที่จะเรียน ก็เป็นการง่ายที่จะนำไปสู่การเรียนการสอน โดยการชักนำให้มาเรียนรู้ตามความต้องการที่ปรารถนา
5. การสอนก็จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ผู้สอนได้ตั้งใจไว้ เกษตรกรจะได้เรียนรู้ในวิชาการที่นำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
6. ต้องทำให้เกษตรกรเกิดความพอใจในการเรียนที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

นอกเหนือจากรายละเอียดบทความดังกล่าวกล่าวข้างต้นที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร เกี่ยวกับการมองอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นองค์รวมและดำเนินไปพร้อมกันตามที่ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท (2550) กล่าวถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสองเรื่องนี้ไว้ว่า กิจกรรมในการประกอบอาชีพเริ่มต้นจากแผนการผลิตซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การเข้าถึงแหล่งทุนและปัจจัย การผลิตและการใช้เทคโนโลยี การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การแปรรูป การจำหน่าย หลังจากจัดสรรเป็นเงินออมและการสะสมทุนแล้วก็จะเป็นเรื่องของแผนการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โภชนาการและดูแลสุขภาพ การดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในสังคม สันทนาการและการสืบทอดวัฒนธรรม และประเพณี รูป กรอบแนวคิดหลักสูตรที่มองความเชื่อมโยงของอาชีพและการดำเนินชีวิตชานาไปด้วยกันตามแนวคิดนี้ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาอาชีพและการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนาได้ด้วยตนเองอย่างมั่นคง

3. หลักสูตรในโครงการแก้หนี้แก้จนเริ่มต้นชีวิตใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างมูลนิธิสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดโครงการคำร้องขึ้นเมื่อปี 2551-2557 และประเมินแล้วได้ผลดี จึงมีการขยายผลในพื้นที่ต่าง ๆ ในปี 2554 สาระสำคัญของโครงการประกอบด้วย

3.1 เกษตรกรที่เป็นหนี้ และสมัครใจที่จะเรียนรู้และตลอดเวลา รุ่นละ 30 คน โดยมีระยะเวลาดำเนินการรุ่นละ 6 เดือน

3.2 หลักสูตรในโครงการ ประกอบด้วยสาระวิชา 3 วิชา ได้แก่

- เศรษฐกิจพอเพียง
- ทางสู่ชีวิตที่สมดุล
- เกษตรกรรมยั่งยืน

ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแผนงานของเกษตรกรในโครงการ 4 แผน ได้แก่ แผนชีวิต แผนอาชีพ

แผนการเงิน และแผนสุขภาพ

3.3 เวลาการเรียนรู้อาทิตย์ละ 1 วัน ขึ้นอยู่กับความพร้อม ความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรแต่ละรุ่น โดยห้องเรียนจะอาศัยห้องประชุมเจ้าหน้าที่ ศาลาวัด หรือสวนเกษตรของผู้เรียนเป็นแหล่งศึกษาหมุนเวียนกันไป

3.4 หัวใจสำคัญของโครงการ คือ กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร ซึ่งเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ภายในตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกับคนอื่นในกลุ่มเพื่อให้รู้จุดอ่อน จุดแข็งของแต่ละคน มีการควิชีดี เป็นแบบอย่างของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ การไปศึกษาดูงานแปลงเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ในท้องถิ่น การดูกิจกรรมการแปรรูป การตลาด เป็นต้น เหล่านี้เป็นการเรียนรู้แบบอย่างภายนอก แล้วนำข้อมูลมาถกเถียงพูดคุยค้นหาสาระและแนวทางการประยุกต์ใช้

บทที่ 3

ผลการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรไปตามแผนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญจากการระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ Concept สำหรับสมรรถนะเกษตรกร “การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะของเกษตรกร” โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ และดำเนินการรวบรวมจัดทำเป็นหลักสูตร

3.1 ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

3.1.1 การพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้ “เป้าหมายชีวิต : สุขภาพ ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร” ที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้อยู่ภายใต้โครงการวิจัย การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร

การออกแบบหลักสูตรได้ดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้นำเกษตรกรที่ให้อาหารที่เป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยเสนอแนะเนื้อหาสาระมาประยุกต์เป็นสาระการเรียนรู้ ซึ่งทีมวิจัยได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรในเบื้องต้นเพื่อนำหลักสูตรไปร่วมพิจารณากับทีมวิทยากรที่จะลงพื้นที่ไปให้ความรู้ตลอดจนทักษะแก่ผู้นำเกษตรกร ซึ่งกลุ่มผู้นำเกษตรกรจะเป็นผู้ทดลองศึกษาเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดไปตลอดจนถึงความมุ่งหวังที่จะได้แก่นำจากผู้นำเกษตรกรในการไปเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับเกษตรกรคนอื่นๆ ในลำดับต่อไป

3.1.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

เพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถของผู้นำเกษตรกร โดยมีแนวทางการที่จะดำเนินการ 3 มิติ

- การยกระดับความรู้
- ปรับเปลี่ยนทักษะ ทักษะของเกษตรกร
- รวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นเรื่องพื้นฐานเกี่ยวข้องกับเกษตรกร

เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตร เป็นคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

3.1.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรซึ่งเป็นผู้นำในพื้นที่หรือเป็นคณะกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนียนใน อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ให้หลักสูตรเรียนรู้มีความสมบูรณ์ในสาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การขยายผลแก่ผู้สนใจในอนาคตต่อไป จำนวน 9 สหกรณ์ 38 คน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1.	นายบุญชู สวคโสม	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
2.	นายสานิตย์ ใ้หนูช	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
3.	นายบำเพ็ญ แซ่ป๋	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
4.	นส.พัชรียัตัน	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
5.	นส.มาลี ไผตรีจิตร	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
6.	นางวิเชียร บานแ้ม	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
7.	ร.ต.ต.ทอง นุชอ่อง	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
8.	นายสมนึก เอี่ยมทับ	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
9.	นายชวน ศิริเรือง	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
10.	นายมงคล อินงาม	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
11.	นางเฉลียว นกแก้ว	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
12.	นางมี อยู่อิน	ส.โรงเรียนวัดหนองแก
13.	นส.บุญสม พรพิจิตรทรัพย์	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา
14.	นายสุชาติ บุตรแพ	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา
15.	นางสิน มาแ้ว	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา
16.	นางสุภาพร แสนสวัสดิ์	ส.บ้านช่องวังจันทร์
17.	นายคงเดช บัวเจริญ	ส.บ้านช่องวังจันทร์
18.	นายสมชาย วรรณจำ	ส.บ้านช่องวังจันทร์
19.	นายเสน่ห์ พันธน์	ส.บ้านช่องวังจันทร์
20.	นางสำรวย หลิมตะกุด	ส.บ้านช่องวังจันทร์
21.	นายฟุ้ง มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี
22.	นายเพื้อ มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี
23.	นายเฉลียว แสงสว่าง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี
24.	นายก่อเกียรติ แก้วเกตุ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี
25.	นายสนั่น คมจำ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี
26.	นายกิตติศักดิ์ สายเหล่า	ส.วัดกุ่มสามัคคี
27.	นายฉัฐพร สุขเกษม	ส.วัดกุ่มสามัคคี
28.	นายจิรพงษ์ เรืองอร่าม	ส.วัดกุ่มสามัคคี
29.	นายเกรียงศักดิ์ แก้วเมืองเพชร	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
30.	นส.สุนิสา นามเมือง	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
31.	นายล่าออง พูลพิพัฒน์	ส.เจ็อนเพชร โค้งข่อย
32.	นายทฤษฎี เจริญยศ	ส.เจ็อนเพชร โค้งข่อย
33.	นายปา นวมนิม	ส.หนองหานาง
34.	นส.ชลัฐพร ประยูร	ส.หนองหานาง
35.	นส.นงลักษณ์ พัทธวิโรจน์สกุล	ส.หนองหานาง
36.	นายจำเนียร หงส์วิเศษ	ส.บ้านหนองบัว
37.	นส.ทิพย์วัน พุดเทศ	ส.บ้านหนองบัว
38.	นส.ชัยพร คงครุฑกุลธนา	ส.บ้านหนองบัว

เงื่อนไขคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. ผ่านการพิจารณาของทีมวิจัยโดยการคัดเลือกจากผู้ประสานงานในพื้นที่
3. รับรองตนเองว่ามีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
4. มีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมเป็นของตนเอง

3.1.4 กรอบคิดการจัดการเรียนรู้

กรอบคิดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นไปตามความเชื่อมโยงระหว่างวิถีอาชีพและวิถีการดำเนินชีวิต ของเกษตรกรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นการเรียนรู้เกษตรกรที่นำไปสู่การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะคิดของเกษตรกร โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ ได้รวบรวมเนื้อหาหลักสูตรจากการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและข้อมูลที่ได้จากผู้นำเกษตรกร ดำเนินการรวบรวมเป็นประเด็นในการประชุมพิจารณา กรอบหลักสูตรในการที่จะไปยกระดับสมรรถนะให้กับผู้นำเกษตรกร เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการนำองค์ความรู้ ไปปรับเปลี่ยนทักษะ ทักษะคิดในการดำรงชีวิต เพื่อมุ่งสู่ “ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต”

ความสุข หมายถึง ความสบาย หรือ ความสำราญ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และพากันแสวงหาตามแต่สติและปัญญา ด้วยวิธีการต่างๆ แยกออกได้เป็นสองฝ่าย คือ ความสุขทางกาย กับความสุขทางใจ

ความสมดุล หมายถึง เท่าเทียม เสมอภาค เท่ากัน

ความมั่นคงของชีวิต กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ความหมายของความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง โดยมีดัชนีชี้วัดความมั่นคง 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ การศึกษา งานและรายได้ครบถ้วน

ความมั่นคงส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม การเมืองและ
 ธรรมมาภิบาล

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง คนทุกคนมีความสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอปลอดภัยและมี
 โภชนาการ ทั้งในทางกายภาพและเศรษฐกิจ ในการตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจทางอาหารของ
 พวกเขา เพื่อให้เกิดชีวิตที่ประกอบด้วยความกระตือรือร้นและสุขภาพ

ความมั่นคงทางสุขภาพ หมายถึง การมีสุขภาพดีทั้งกายและใจปลอดจากโรคภัยต่างๆ และความเจ็บ
 ไข้ได้ป่วยอื่นๆ รวมถึงการเข้าถึงบริการด้านการรักษาพยาบาลต่างๆ คน

ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึงการที่ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพียงพอในการ
 ดำรงชีวิต โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอในการพึ่งตนเอง ลดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน

ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่มีการอนุรักษ์ พัฒนา คุ้มครองบำรุงรักษา
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ความมั่นคงทางสังคม หมายถึงการที่ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีชีวิตที่ยืนยาวอย่างมี
 คุณภาพ มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีความเอื้ออาทร
 ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการกีดกันและแบ่งแยกของคนในสังคม

เนื้อหาสาระความรู้ของความมั่นคงทั้ง 5 ด้านจะมีความเชื่อมโยงกัน สอดคล้องกัน ในทุก ๆ ด้านจะมี
 ความสำคัญ และความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เกษตรกรได้รับความรู้และมีความเข้าใจถึงความมั่นคงในแต่ละ
 ด้าน แล้วนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จะทำให้เกษตรกรมีความสุข ในชีวิตความเป็นอยู่ การมีอาหารเพียงพอ
 ต่อการบริโภคและปลอดภัยในโภชนาการ ทำให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ เกษตรกรมีความมั่นคงใน
 ชีวิต เมื่อมีการจัดระบบชีวิตประจำวันให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิตมีเงินออม
 การอยู่ร่วมกันช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรวมไปถึงการอุทิศตนเพื่อสังคม
 ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งและมีสันติสุข

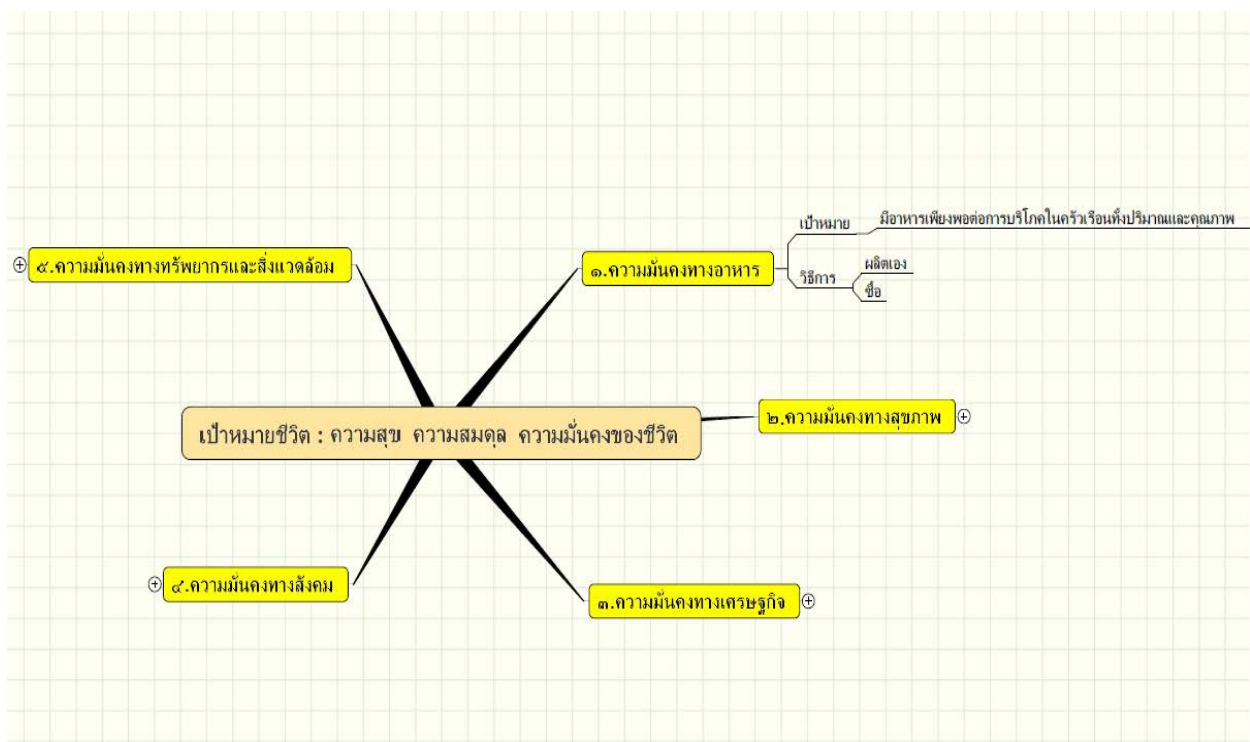
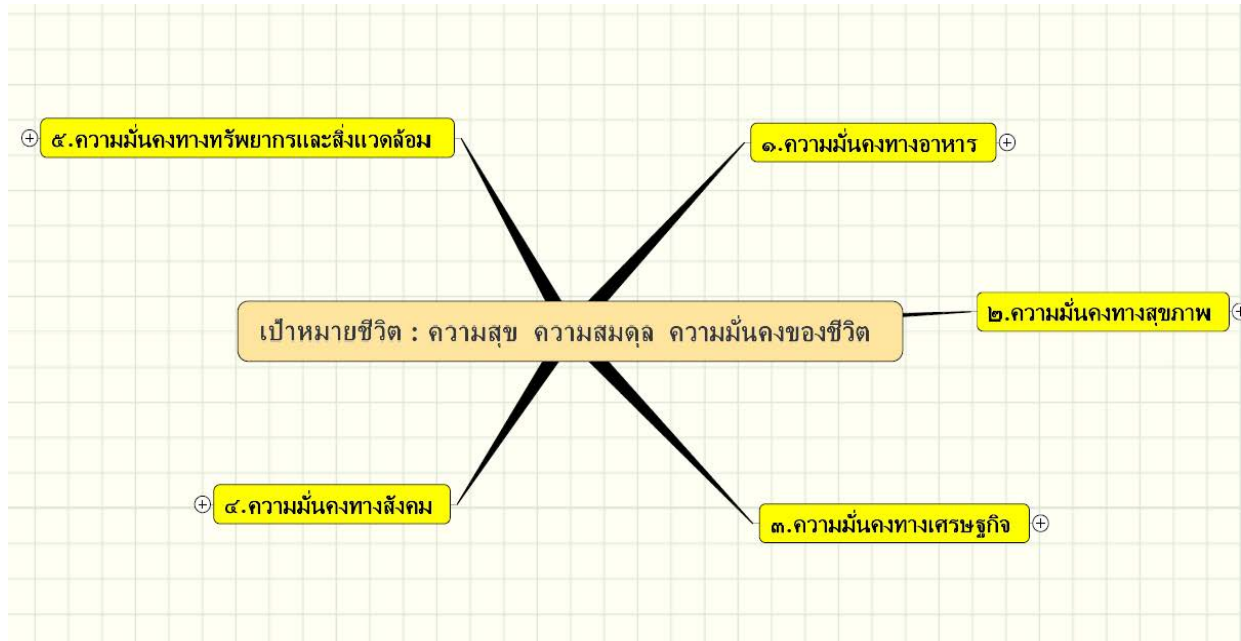
3.1.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้

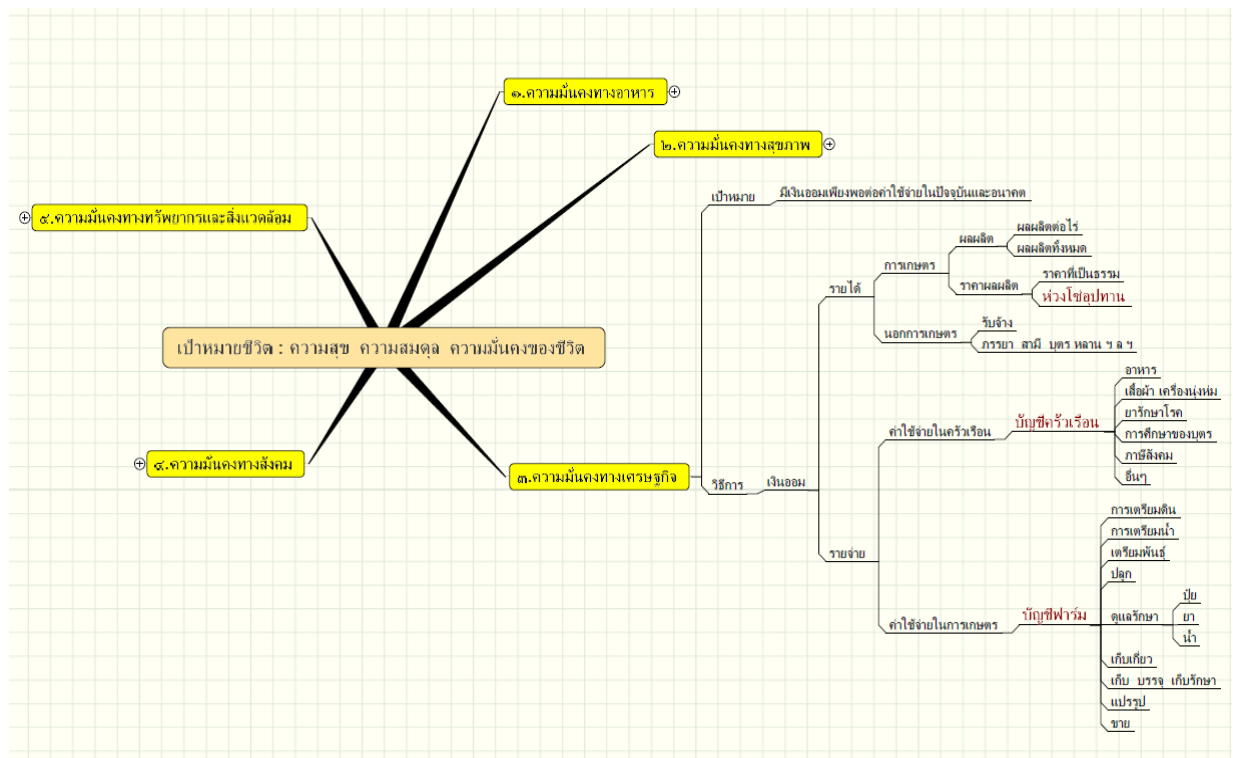
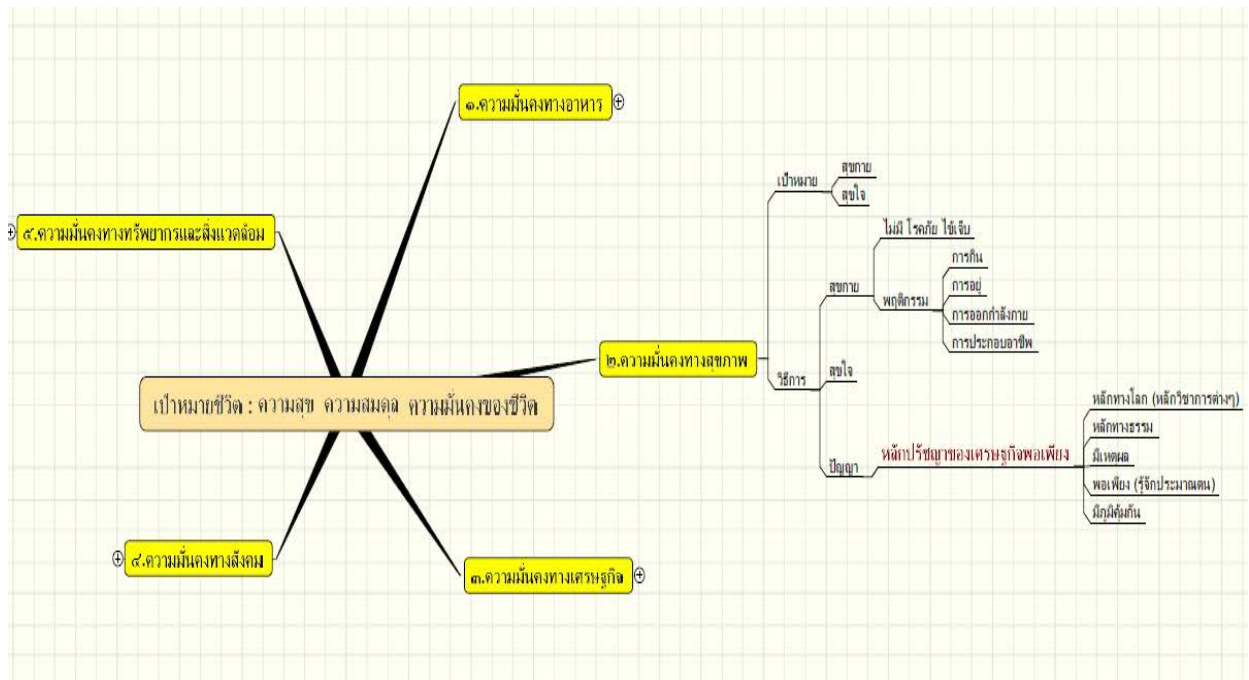
แนวทางการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดและหารือร่วมกับวิทยากร

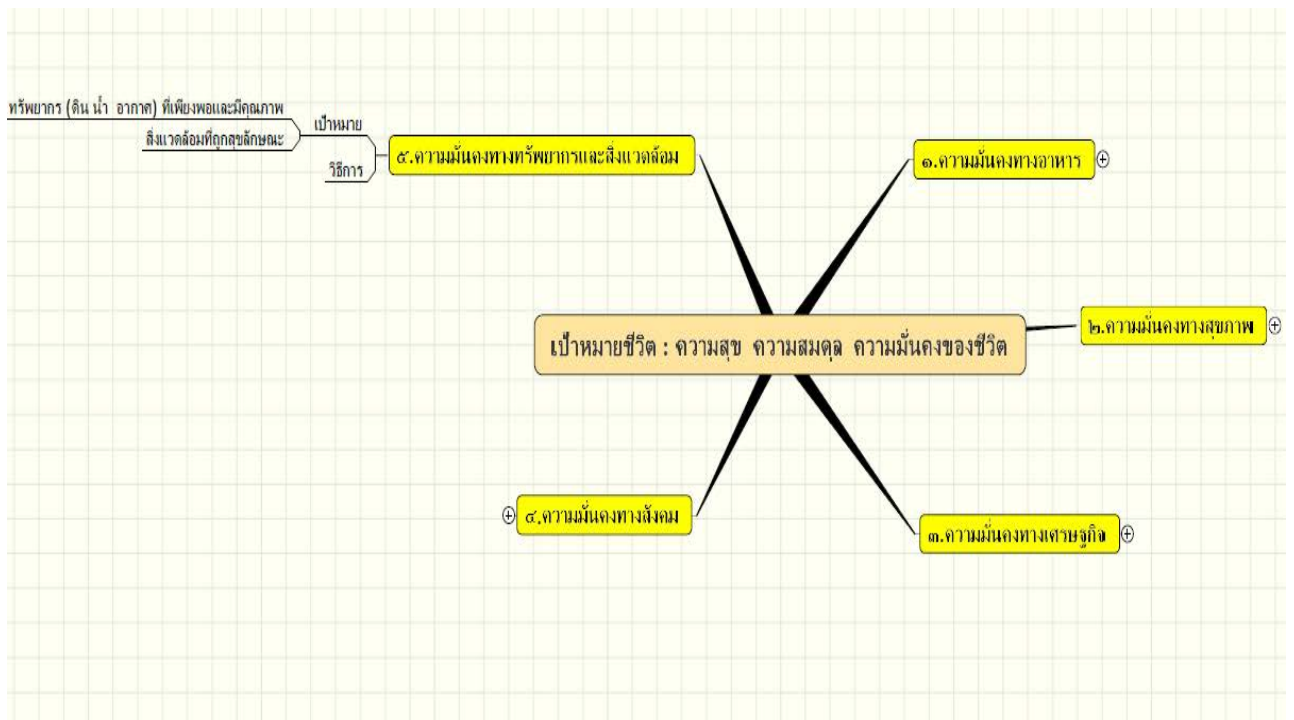
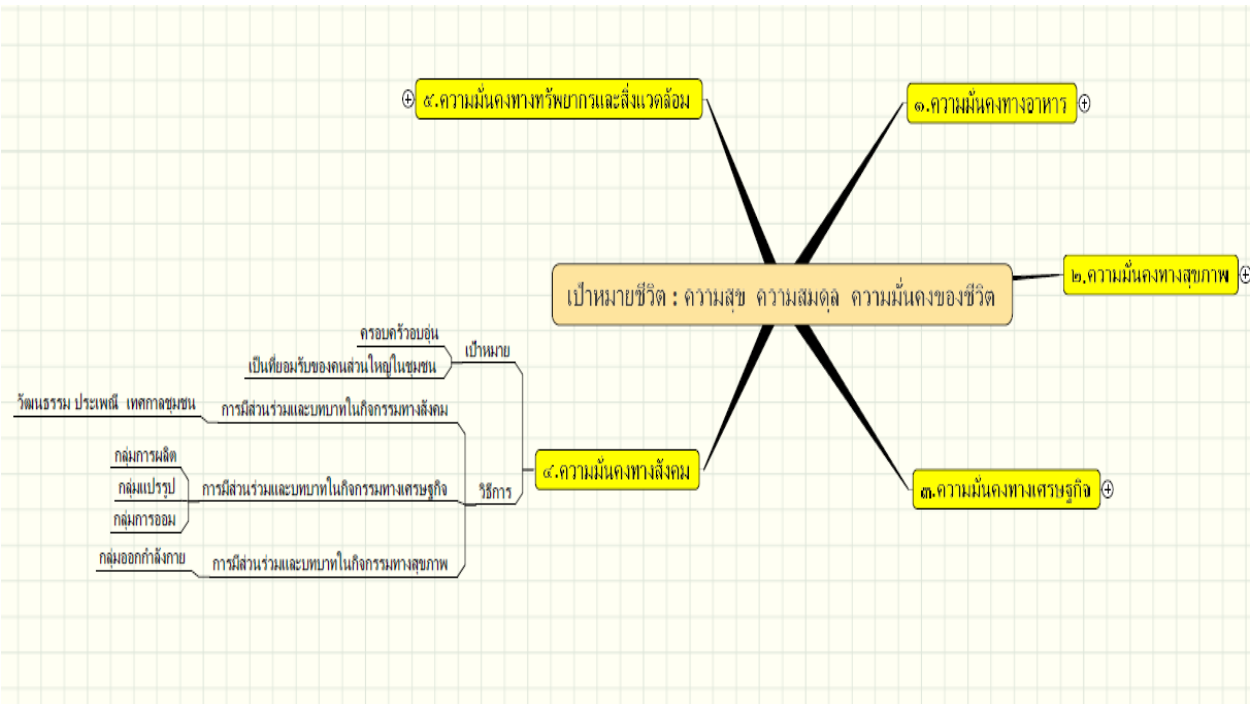
- ผลลัพธ์การเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม
- กลุ่มเป้าหมายเป็นไปตามที่กำหนดไว้
- การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้แบบใดจึงจะครอบคลุมสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการ
 เรียนรู้ที่กำหนดไว้
- ทำอย่างไรจะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและวิทยากร

3.1.6 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ 5 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาหน่วยการเรียนรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ จำนวน 7 วัน (เว้นช่วงไม่ติดต่อกัน) จำนวน 21 ชั่วโมง และการติดตามข้อมูลหลังจากสัมมนา ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 30 วัน

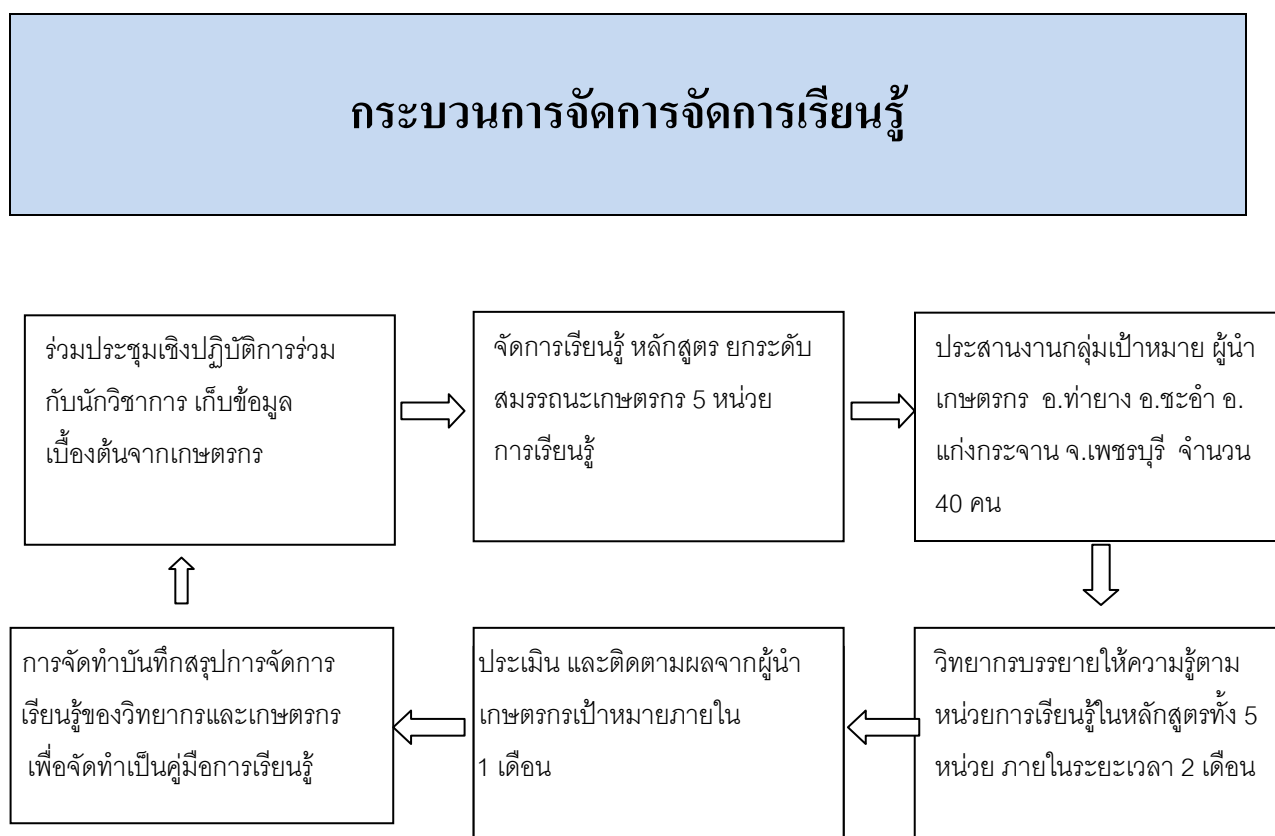

3.1.7 กระบวนการจัดการเรียนรู้

วิทยาการและทีมงานวิจัยร่วมดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

3.1.8 แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ของวิทยากรสำหรับหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร เพื่อใช้ในการจัดอบรมเกษตรกรให้เป็นผู้นำที่สามารถสร้างความสุข ความสมดุล และความมั่นคงของชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนสามารถเป็นเครือข่ายกับทีมงานวิจัยในการถ่ายทอดความรู้ ไปยังสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนได้ โดยกำหนดเป็น หลักสูตร “เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร”

ผู้นำเกษตรกรกับการเปลี่ยนแปลงสู่ความสุข ความสมดุล และความมั่นคงในชีวิต” ในแผนการจัดการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ วิธีการสอน สื่อที่ใช้ในการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ วิธีและเกณฑ์การประเมินผล และบันทึกสรุปการจัดการเรียนรู้

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 1

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางอาหาร

มาตรฐานการเรียนรู้

1. เกษตรกรได้รับทราบถึงข้อมูลและสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางอาหาร
2. เกษตรกรได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร
3. เกษตรกรผลิตอาหารเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมายและความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร
2. ระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัย
3. ประเภทและชนิดของอาหารที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรนำแบบทดสอบความรู้ความมั่นคงทางด้านอาหารให้ผู้เข้าอบรมเกษตรกรทำ
 2. วิทยากรสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับวิทยากรโดยการให้ผู้เข้าอบรมเกษตรกรได้ทำความรู้จัก พูดคุยแลกเปลี่ยน
 3. วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านอาหารกับการดำรงชีวิตประจำวัน
- เกี่ยวกับการทานอาหารการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัยหรือการก่อการร้ายอันเนื่องมาจากอาหาร
- แบ่งหัวข้อการบรรยายให้ความรู้ มี 2 หัวข้อ 1. ความมั่นคงทางด้านอาหารและ 2 อาหารกับการดำรงชีวิต

หัวข้อ ความมั่นคงทางอาหารมีประเด็นการบรรยาย ดังนี้

1. ทำไมประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหาร
2. ศักยภาพของประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตอาหารรายใหญ่ของโลก
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของไทย
4. การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านอาหาร

หัวข้อ อาหารกับการดำรงชีวิต มีประเด็นการบรรยาย

- 1.อาหารกับการดำรงชีวิต
- 2.สารอาหารทั้ง 6 ชนิด
- 3.โรคที่เกิดจากรับประทานอาหาร
- 4.สารปนเปื้อนในอาหาร
- 5.การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน

3. วิทยากรสรุปบทเรียน โดยการทบทวนเนื้อหาจากแบบทดสอบตามที่เกษตรกรให้ข้อมูลไว้ก่อนได้รับความรู้จากวิทยากร

วิธีการ

- 1.บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
2. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
3. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรมด้วยแบบสัมภาษณ์
- 4.ปฏิบัติจริงการเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน
5. ติดตามผลหลังจากการจัดอบรม 30 วัน

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point 2 ชุด
2. เอกสารความรู้ 2 ชุด
3. แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม
4. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการจากสาธารณสุข

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

ผู้นำเกษตรกรมีความเข้าใจถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัยและมีโภชนาการ ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจทางอาหาร เพื่อให้การดำรงชีวิตที่ประกอบด้วยความสะดวก รวดเร็วและสุขภาวะ” ระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัย ความสามารถในการพึ่งตนเองด้านอาหาร ประเภทและชนิดของอาหารที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต ความสามารถในการพึ่งตนเองด้านอาหาร

1.เกษตรกรมีการตระหนักให้มีความสำคัญในเรื่องของการจัดการทางด้านอาหารให้มีเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนทั้งปริมาณและคุณภาพ

2. การสร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคที่เกื้อกูลกันในชุมชน

3. เกษตรกรได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารกับการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยกับร่างกาย

4. เกษตรกรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพธรรมชาติ

เกณฑ์การประเมิน

วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 2

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางสุขภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้

1. เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพตนเองกับการมีสุขภาพดี
2. ชุมชนมีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง

สาระการเรียนรู้

1. สุขภาพ/สภาวะที่สมบูรณ์
2. สุขภาวะทางกาย/ร่างกายที่สมบูรณ์ ไม่มีโรคภัย สิ่งแวดล้อมดี
3. สุขภาวะทางจิต/จิตใจ สบายใจ มีความสุข

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรตรวจสอบสุขภาพร่างกายของเกษตรกรเบื้องต้น โดยการวัดส่วนสูง น้ำหนัก ความดัน และสำหรับการตรวจเลือดให้ไปตรวจเลือดที่สาธารณสุขใกล้บ้าน
2. ก่อนการอบรมวิทยากรนำแบบสัมภาษณ์สุขภาพเกษตรกร โดยการนำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพให้เกษตรกรทำ เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ
 - การออกกำลังกาย และ พฤติกรรมการออกกำลังกาย
 - การผ่อนคลายความเครียด และพฤติกรรมการผ่อนคลายความเครียด
 - การดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม
 - ความรู้เรื่องพฤติกรรมการเสี่ยงต่อการเกิดโรคและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค
 - ความรู้เกี่ยวกับด้านอนามัยและพฤติกรรมเสี่ยงต่ออนามัย
 - ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล
3. วิทยากรสรุปแบบสัมภาษณ์ตามที่เกษตรกรให้ข้อมูลความรู้ทางด้านสุขภาพ
4. วิทยากรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม เป็นแบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยงและการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

5. วิทยากรบรรยายความรู้ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ เพื่อให้ผู้นำเกษตรกรรมมีสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งด้านป้องกันโรคส่งเสริมสุขภาพรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพ เนื้อหาการบรรยายประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างสุขภาพและการป้องกันโรค
2. ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี
3. แนวทางในการเสริมสร้างสุขภาพ
4. แนวทางในการป้องกันโรค
5. ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อป้องกันโรค
6. การวางแผนพัฒนาสุขภาพตนเองและครอบครัว

วิธีการ

1. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
2. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
3. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรมด้วยแบบสัมภาษณ์
4. ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ
5. ติดตามผลหลังจากการจัดอบรม 30 วัน

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
2. เอกสารความรู้ 1 ชุด
3. แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม
4. แบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยงและการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ
4. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษ A4
6. อุปกรณ์ตรวจสุขภาพ ที่วัดความสูง ที่วัดน้ำหนัก เครื่องวัดความดันโลหิต

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการจากสาธารณสุข

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

1.เกษตรกร ตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องของการดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร ไม่เครียดมีสุขภาพดีขึ้น ปลอดภัยจากโรคภัย

2.เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปที่ปรับใช้กับชีวิตประจำวัน เพื่อสุขภาพจิตที่สมบูรณ์

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 3

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

มาตรฐานการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจหลักการออม การสะสมทุน การเข้าถึงแหล่งทุน
2. รู้และเข้าใจที่มาของรายได้ และการนำรายได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ไม่มีหนี้สิน)
3. มีทักษะการวางแผนทางการเงิน การใช้ในครอบครัว และในอาชีพเกษตรกร

สาระการเรียนรู้

1. หลักการออมและประโยชน์จากการออม
2. ที่มาของรายได้ของภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร
3. ประเภทของแหล่งทุน และการเข้าถึงแหล่งทุน
4. การวางแผนทางการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรนำแบบประเมินความรู้เกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลจากเกษตรกรประกอบจัดอบรมให้ความรู้การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
2. วิทยากรบรรยายให้ความรู้บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำเสนอหลักการออม การสะสมทุน ประโยชน์การออม
3. วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของรายได้ของภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร
 - ที่มาของรายได้ครอบครัว จากทางไหนได้บ้าง
 - ที่มาของรายได้ผลผลิต ราคาผลผลิต
 - ประเภทของแหล่งทุน และการเข้าถึงแหล่งทุน
 - แลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคของแหล่งเงินทุน
 - การวางแผนทางการเงิน
 - การสืบค้นข้อมูลรายได้ รายจ่ายในครัวเรือนที่ผ่านมา เงินสด เงินฝากในบัญชี หนี้สิน เงิน ผลผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน

4.วิทยากรแนะนำการบันทึกบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนและแจกสมุดบัญชีครัวเรือนเพื่อให้เกษตรกรได้นำไปบันทึก

5. เกษตรกรฝึกปฏิบัติการทำบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน โดยวิทยากรทำโจทย์ประกอบการอบรม ดังเอกสาร โจทย์การทำฟาร์มเห็ดและแบบฟอร์มการฝึกปฏิบัติ

6.วิทยากรแนะนำการบันทึกบัญชีต้นทุน

7. เกษตรกรฝึกปฏิบัติการบันทึกบัญชีต้นทุน ตามโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติการทำฟาร์มเห็ด

วิธีการ

1. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรมด้วยแบบทะเบียน
2. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
3. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
4. ฝึกปฏิบัติตามโจทย์สมุดการทำฟาร์มเห็ด
5. ปฏิบัติจริงการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนประจำวันและบัญชีต้นทุน 30 วัน
6. ติดตามผลหลังจากการจัดอบรมให้ 30 วัน

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
2. เอกสารความรู้ 1 ชุด
3. สื่อแผ่นชาร์ตบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน และบัญชีต้นทุน
4. แบบสัมภาษณ์ทะเบียนประวัติก่อนการอบรม
5. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
6. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
7. แบบฟอร์มโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติ พร้อมเฉลย
8. สมุดบัญชีรับจ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุน

ระยะเวลา นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร นักวิชาการตรวจสอบบัญชี จากสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์เพชรบุรี

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ เกษตรกรให้ความตระหนัก และเห็นความสำคัญ

1. มีเงินออม เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในปัจจุบันและอนาคต
2. เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
3. ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
4. ลดต้นทุนการผลิต
5. ลดความเสี่ยงทางด้านการผลิตและการตลาด

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 4

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการเรียนรู้

1. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
2. จัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

สาระการเรียนรู้

1. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ
2. หลักการและวิธีการอนุรักษ์ คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
3. สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรให้เกษตรกรทำแบบทดสอบความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อทดสอบว่าเกษตรกรมีความรู้เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพียงใด

2. วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม-หลักการและวิธีการอนุรักษ์ คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ หัวข้อการบรรยายประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
2. อุปสรรคในพื้นที่ทำกิน นา ดิน สิ่งมีชีวิตในดิน
3. องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคมตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
4. หลักและวิธีการอนุรักษ์ คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

- 5.การใช้ซ้ำ (Reuse) การลดการใช้ (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
- 6.การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ
- 7.ปัญหาภาวะโลกร้อน
- 8.ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้องตระหนัก

3.วิทยากรเฉลยแบบทดสอบความรู้ที่เกษตรกรทำก่อนการอบรม เป็นการทบทวนเนื้อหา ทำให้ผู้นำเกษตรกรมีความเข้าใจมากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เข้าใจในความสัมพันธ์ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ

วิธีการ

1. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรมด้วยแบบทดสอบความรู้เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
2. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
3. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
4. ปฏิบัติจริงการอนุรักษ์ ดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
5. ติดตามผลหลังจากการจัดอบรมให้ 30 วัน

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
2. เอกสารความรู้ 1 ชุด
3. แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม พร้อมเฉลย
4. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษ A4

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการจากกรมทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

1. เกษตรกรเข้าใจในความสัมพันธ์ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ ที่ต้องปลอดจากสิ่งปนเปื้อน และปลอดจากการถูกทำลาย

2. เกษตรกรร่วมอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และรู้จัก

ใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าจัดการสิ่งสิ่งแวดล้อมให้ถูก
 สุลักษณ์ะ

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

วิทยาการประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการ
 ประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 5

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจรูปแบบและลักษณะขององค์กรความร่วมมือ(สหกรณ์เครดิตยูเนียน) ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ดีและการเข้าไปมีส่วนร่วม
2. รู้และเข้าใจในความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น
3. รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. การเชื่อมโยงความร่วมมือกับเครือข่ายบนเส้นทางโซ่อุปทาน

สาระการเรียนรู้

1. องค์ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. การนำองค์ความรู้สหกรณ์เครดิตยูเนียน
 - แนวทางปฏิบัติที่ดีในการนำจิตตารมณ์และคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม
 - การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการ วิธีการสหกรณ์
- 3 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน โดยผู้นำเกษตรกร
- 4.การระดมความคิดเห็นในการวางแผนรวมกลุ่มทำงานเพื่อสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้

1.วิทยากรสรุปสาระเนื้อหาหลักสูตร การเรียนรู้ความสุข ความสมดุล ความมั่นคง ที่เกษตรกรได้เรียนรู้ไปแล้วทั้ง 4 ด้าน อันประกอบด้วย ด้านอาหาร ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ วิทยากรทำความเข้าใจกับเกษตรกรเนื้อหาสาระในทุกด้านเป็นเรื่องพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ซึ่งรวมทั้งความมั่นคงทางสังคม ซึ่ง

เนื้อหาที่จะนำมาแลกเปลี่ยนก็เป็นเนื้อหาพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในสังคม การเป็นผู้นำที่เสียสละเพื่อสังคมโดยส่วนรวม

2. วิทยากรบรรยายให้ความรู้ความมั่นคงทางด้านสังคม พร้อมกับซัก-ถามแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้นำเกษตรกรในการทำหน้าเป็นอาสาสมัคร เนื้อหาหัวข้อประกอบด้วย ดังนี้

1. องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- คุณภาพของคน
- หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ฐานคิดในการพัฒนาเพื่อความพอเพียง
- บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม
- ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ
- ผู้นำเกษตรกรร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ซักถาม

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

- การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการ วิธีการของสหกรณ์
- คุณค่าของสหกรณ์
- แนวปฏิบัติที่ดีในการนำจิตคารมและคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม

3. วิทยากรสรุปเนื้อหาสาระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและองค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ และเน้นเนื้อหาการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม

4. วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่ายกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ความหมายของเครือข่าย
- การสร้างเครือข่าย
- ประเภทของเครือข่าย
- ความหมายของโซ่อุปทาน
- การจัดการโซ่อุปทาน

5. วิทยากรให้เกษตรกรระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานเพื่อสังคม

แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 สหกรณ์ ประกอบด้วย 3 ประเด็น

1. ประสบการณ์ในการจัดตั้งกลุ่มมีกลุ่มอะไรบ้าง
2. มีปัญหาอะไรบ้างในการรวมกลุ่ม

3.หลังจากผ่านการอบรมทั้ง 5 ด้าน มีความมุ่งหวังจะรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อสังคม
อะไรบ้าง ซึ่งโครงการที่ผู้นำเกษตรได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าจะไปรวมกลุ่มจัดตั้ง
นั้นจะมีการติดตามผลว่าผู้นำได้มีการดำเนินการจริงหรือไม่

6 เกษตรกร ระดมความคิดและนำเสนอ ดังรายละเอียดตามสรุปการอภิปราย

7.วิทยากรนำผลงานการได้รับรางวัล รางวัลประกาศเกียรติคุณ ของบุคคลที่บำเพ็ญประโยชน์
เพื่อสังคม มาให้ผู้นำเกษตรกรได้ศึกษาเพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และเป็นตัวอย่างในการเป็นผู้นำที่ดีพร้อมอุทิศตน
ต่อสังคม

วิธีการ

1. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผ่านมา
2. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
3. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
4. ศึกษาผลงานจริงของผู้นำที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม
5. ปฏิบัติจริงการนำหลักการสหกรณ์และองค์รู้เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติในการ
ชีวิตประจำวันในความรับผิดชอบต่อสังคม และบทบาทการมีส่วนร่วมเพื่อสังคม
6. ติดตามผลหลังจากการจัดอบรม เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อสังคม

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 3 ชุด
2. เอกสารความรู้ 3 ชุด
3. ประเด็นการอภิปราย 1 ชุด
4. ผลงาน รางวัลประกาศเกียรติคุณ ของบุคคลทำบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม
5. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
6. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษ A4

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

ฝ่ายวิชาการ ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

1. ผู้นำมีการการุณยจิตเพื่อชุมชน
2. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน
3. การตระหนักและเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือ และร่วมมือกัน
4. เกษตรกรมีทักษะเบื้องต้นในการเชื่อมโยงกับเครือข่ายเพื่อสร้างอาชีพความเข้มแข็งทางการเกษตร

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

1. วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบประเมินในการเก็บข้อมูล
2. การมีส่วนร่วมในการอุทิศตนเพื่อสังคม ในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

3.1.9 รายการสื่อเรียนรู้

รายการสื่อเรียนรู้ที่นำมา จำนวนทั้งสิ้น 31 รายการจัดเตรียมเพื่อให้วิทยากรใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

หน่วย	ลำดับที่	รายการสื่อเรียนรู้
หน่วยเรียนรู้ที่ 1 ความมั่นคงทางอาหาร	1	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	2	เอกสารความรู้ 2 ชุด
	3	แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม
	4	แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
	5	กระดาน flipchart ปากกาเคมีสีต่าง ๆ กระดาษ A4
หน่วยเรียนรู้ที่ 2 ความมั่นคงทางสุขภาพ	6	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	7	เอกสารความรู้ 1 ชุด
	8	แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม
	9	แบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยงและการเฝ้า

หน่วย	ลำดับที่	รายการสื่อเรียนรู้
	10	ระวังพฤติกรรมสุขภาพ
	11	แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
	12	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
	12	อุปกรณ์ตรวจสุขภาพ ที่วัดความสูง ที่วัดน้ำหนัก เครื่องวัดความดันโลหิต
หน่วยเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	13	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	14	เอกสารความรู้ 1 ชุด
	15	สื่อแผ่นชาร์ทบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน และบัญชีต้นทุน
	16	แบบสัมภาษณ์ทะเบียนประวัติก่อนการอบรม
	17	แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
	18	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
	19	แบบฟอร์มโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติ พร้อมเฉลย
	20	สมุดบัญชีรับจ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุน
หน่วยเรียนรู้ที่ 4 ความมั่นคงทางทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	21	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	22	เอกสารความรู้ 1 ชุด
	23	แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม พร้อมเฉลย
	24	แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
	25	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
หน่วยเรียนรู้ที่ 5 ความมั่นคงทางสังคม	26	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 3 ชุด
	27	เอกสารความรู้ 3 ชุด
	28	ประเด็นการอภิปราย 1 ชุด
	29	ผลงาน รางวัลประกาศเกียรติคุณ ของบุคคลทำบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม
	30	แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม
	31	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4

3.1.10 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการวิจัยโดยมีความมุ่งหวังจากการจัดสัมมนาครั้งนี้เพื่อกลุ่มเป้าหมายผู้นำเกษตรกรที่เป็นคณะกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาเข้ารับการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นกลุ่มทดลองเรียนและฝึกปฏิบัติตามเนื้อหาหลักสูตรตามกระบวนการเรียนรู้ที่ทีมวิจัยและ

วิทยากรได้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน 7 ครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับเนื้อหาและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเกษตรกร จำนวน 9 แห่ง 38 คน และเป็นการสร้างภาคีความร่วมมือในการเผยแพร่องค์ความรู้ให้สมาชิกเครดิตยูเนียนที่มีอาชีพเกษตรกรได้ จึงกำหนดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม 2557 ดังนี้

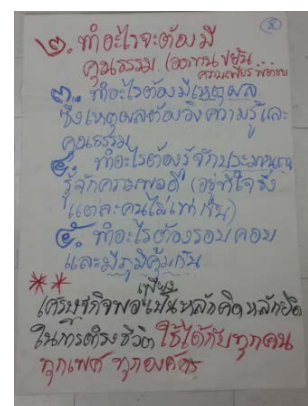
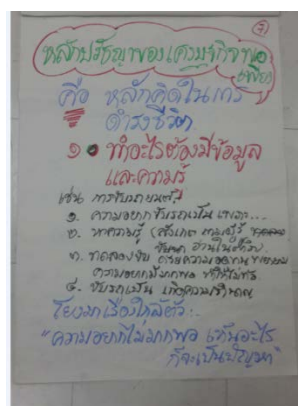
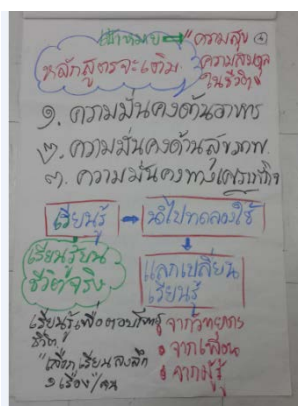
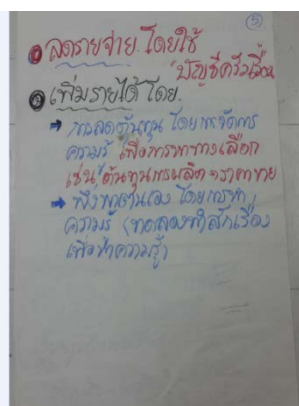
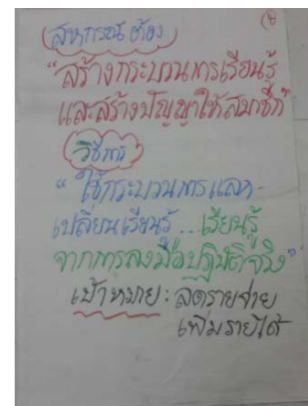
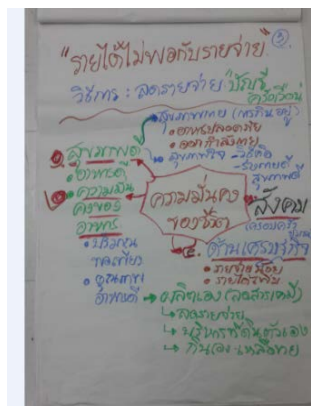
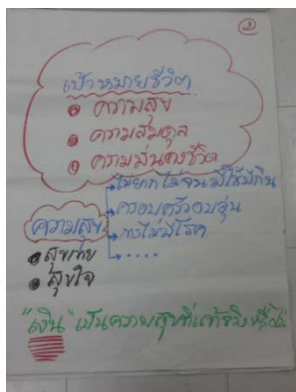
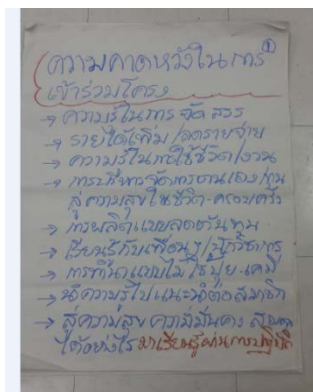
ที่	หัวข้อการสัมมนา	วันที่/เดือน	สถานที่จัดสัมมนา
1.	การเสวนาการยกระดับสมรรถนะเกษตรกรเพื่อมุ่งสู่ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต	22 กันยายน 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.ห้วยเสือสามัคคี
2.	หน่วยเรียนรู้ที่ 1 ความมั่นคงทางอาหาร	29 กันยายน 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.บ้านช่องวังจันทร์
3.	หน่วยเรียนรู้ที่ 2 ความมั่นคงทางสุขภาพ	7 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.บ้านหนองกระทุ่มพัฒนา
4.	หน่วยเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	13 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
5.	หน่วยเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	17 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
6.	หน่วยเรียนรู้ที่ 4 ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	22 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.หนองขานาง
7.	หน่วยเรียนรู้ที่ 5 ความมั่นคงทางสังคม	27 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00-12.00 น.	ส.โรงเรียนวัดหนองแก

3.2 ผลการดำเนินงานการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

ผลการดำเนินงานการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในพื้นที่เป้าหมายในที่นี้ประกอบด้วย อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 จัดวันที่ 22 กันยายน 2557 ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนห้วยเสือสามัคคี จังหวัดเพชรบุรี มีผู้นำเกษตรกรเข้าสัมมนา จำนวน 7 แห่ง 23 คน ความมุ่งหวังในการจัดสัมมนาครั้งนี้เพื่อให้ผู้นำเกษตรกรได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของโครงการวิจัยและกระบวนการเรียนรู้ สาระสำคัญ เกี่ยวกับรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรตลอดโครงการ ครั้งนี้เป็นครั้งแรกของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการจึงเป็นการนำเสนอภาพรวมของเนื้อหาหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต ดำเนินรายการให้ความรู้และทำความเข้าใจกับผู้นำเกษตรกร โดยอาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบัน

ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข ด้วยเทคนิควิธีการระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยน อภิปราย เพื่อมุ่งหวังให้ ผู้นำเกษตรทราบกระบวนการเรียนรู้ ให้ความรู้ ความเข้าใจ ปรับทักษะ ทักษะ ทศนคติ ตลอดจนการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการหลังจากนี้ไปอีก 6 ครั้ง

การสัมมนาเป็นการชี้แนะแนวทางของเป้าหมายชีวิต ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงชีวิต

ความสุข เป็นความสุขกายและสุขใจ ไม่ยากจน มีกิน มีใช้ ครอบครัวอบอุ่น ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี คนในชุมชนร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน

ความมั่นคงของชีวิต ในด้านอาหาร สุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม

ด้านอาหาร	ด้านสุขภาพ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านสังคม
-อาหารมีปริมาณพอเพียง -คุณภาพของอาหาร -ผลิตเอง -ลดสารเคมี -ลดรายจ่าย -บริหารที่ดินตัวเอง ทำกินเอง เหลือถึงไปขาย	-สุขภาพกาย การกินอยู่อาหาร ปลอดภัย -ออกกำลังกาย กาย -สุขภาพใจ วิถีคิด ร่ายกายดี สุขภาพดี	-รายจ่ายน้อย -รายได้เพิ่ม -ไม่เป็นหนี้ -มีเงินเพียงพอเหลือ ออม	-ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมปลอดภัย สารเคมี -การดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมร่วมกัน	-ครอบครัวชุมชนการ อยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือ กันอย่างเป็นสุข -อุทิศตนทำงานเพื่อ สังคม

ปัญหาที่คนเราไม่มีความสุขไม่มีความมั่นคงในชีวิตเพราะเราไม่มีความรู้ หรืออาจจะรู้แต่ยังไม่พอ หรือรู้ไม่เท่าทัน ทำให้มองทุกอย่างเป็นปัญหาหมด

วิธีการแก้ปัญหาให้เรามีความสุข พร้อมกับมีความมั่นคงในชีวิตไปด้วย ไม่มีใครสามารถช่วยได้ นอกจากเราต้องพึ่งพาตนเอง โดยการหาความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ เกิดความตระหนักที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยการใช้การจัดการความรู้ เพื่อให้รู้ว่า เราขาดความรู้อะไร ผู้นำเกษตรกรต้องสร้าง กระบวนการเรียนรู้และสร้างปัญญาให้กับเกษตรกร ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก วิทยากร/เพื่อน/ผู้รู้ ดังนี้

❶ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักคิดในการดำรงชีวิต ใช้ได้กับทุกคน ทุกเพศ ทุกครอบครัว

1. ทำอะไรต้องมีข้อมูลและความรู้
 - ความอยาก ความต้องการ ตั้งเป้าหมายและความก้าวหน้า
 - หาความรู้ (สังเกต ถามผู้รู้ อ่านในตำรา)
 - ทดลองปฏิบัติ ด้วยความอดทน พยายาม ทำให้ความอยากมีมากพอ ทำให้ไม่ท้อ
 - เข้าใจเกิดความชำนาญ
2. ทำอะไรจะต้องมีคุณธรรม อดทน ขยันความเพียรพยายาม
3. ทำอะไรต้องมีเหตุผล ซึ่งเหตุผลต้องอิงความรู้และคุณธรรม
4. ทำอะไรต้องรู้จักประมาณตน รู้จักความพอดี
5. ทำอะไรต้องรอบคอบและมีภูมิคุ้มกัน

❷ นำหลักคุณธรรม 5 ประการ ตามหลักที่ถือปฏิบัติกันมาโดยตลอดของขบวนการสหกรณ์ เกร็ดคุณเขียนนำมาเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจกัน จาก 5 ข้อ ความรับผิดชอบเป็นข้อหนึ่งที่ผู้นำสะท้อนให้เห็นว่าเป็นปัญหาของสหกรณ์ในสถานการณ์ปัจจุบัน

1. ทำให้สมาชิกเกิดความลึกซึ้งในจิตารมณ์ และคุณธรรม 5 ประการ
2. ปรับกระบวนการถ่ายทอด
3. ปรับวิธีคิด ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อขบวนการสหกรณ์
4. ทบทวน คัดสรรผู้มาร่วมขบวนการที่มีอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์อย่างแท้จริง

องค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ผู้นำเกษตรกรต้องการซึ่งจะเป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ความรู้กับผู้นำเกษตรกรในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรในโอกาสต่อไป

1. การปลูกมะนาว	จำนวน 7 คน
2. การทำนา(ต้นทุนต่ำผลผลิตสูง)	จำนวน 7 คน
3. การทำเกษตรอินทรีย์	จำนวน 2 คน
4. การทำปุ๋ยหมัก	จำนวน 2 คน

5. การเลี้ยงปลา	จำนวน 1 คน
6. การเลี้ยงโคขุน	จำนวน 1 คน
7. การปลูกพืชล้มลุก	จำนวน 1 คน
8. การทำไรสัปปะรด	จำนวน 1 คน
9. การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ	จำนวน 1 คน

ภาพบรรยากาศการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1

3.2.2 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เป็นการสัมมนาหน่วยเรียนรู้ที่ 1 เป้าหมายชีวิต : สุขภาพ ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงชีวิตเกษตร เรื่อง ความมั่นคงทางอาหารเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ปรับทักษะ ทักษะคิด ของผู้นำเกษตรกรให้เห็นความสำคัญของความมั่นคงทางอาหารและการดำรงชีวิตประจำวันให้กับผู้นำ เกษตรกร ซึ่งหมายถึงการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ อาหารมี ความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดีรวมทั้งการมี ระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารทาง ธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัยหรือการก่อการร้ายอันเนื่องมาจากอาหาร

กำหนดจัดวันที่ 22 กันยายน 2557 ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนห้วยเสือสมังคี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ผู้นำเกษตรกรที่เข้าสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จำนวน 9 แห่ง 31 คนจากเป้าหมาย 38 คน มีรายละเอียดเนื้อหาการสัมมนา ดังนี้

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
1 การให้ความสำคัญกับอาหาร 2.ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร 3.การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านอาหาร 4.การนำผลผลิตไปใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 5.เศรษฐกิจพอเพียงคือทางรอดของประเทศไทยเรื่องความมั่นคงทางด้านอาหาร 6.อาหารกับการดำรงชีวิต 7.ประเภทและชนิดอาหารที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต 8.หลักการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร 9.สารปนเปื้อนในอาหาร 10.การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน	1.สื่อ Power Point 2. เอกสารความรู้ 3. แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม 4. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม 5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4	1.วิทยากรทดสอบความรู้ผู้นำเกษตรกรโดยการนำแบบสัมภาษณ์ความรู้และพฤติกรรมด้านอาหาร 2.วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านอาหารกับการดำรงชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการทานอาหารการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัย หรือการก่อการร้ายอันเกี่ยวเนื่องจากอาหาร 4.วิทยากรสรุปเนื้อหาจากแบบทดสอบความรู้ที่ผู้นำเกษตรกรทำในช่วงแรกอันนำไปสู่บทสรุปของเนื้อหาการเรียนรู้	วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับ การอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผล การประเมินจาก แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2

ตารางที่ 1: การสอบถามข้อมูลความรู้เรื่องการดูแลด้านอาหารจากผู้นำเกษตรกร

ข้อความ	คำตอบ			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	ไม่ระบุ
1. การกินอาหารที่มีกากใย เช่น ผัก ผลไม้เป็นประจำทุกวันมีประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยให้ระบบขับถ่ายดีช่วยป้องกัน โรคมะเร็งและภาวะไขมันในเลือดสูง	27	1	3	
2. การกินอาหารสุกๆ ดิบๆ เช่น แหนม ปลูดอง ลาบถั่ว ชกเล็ก ปลาแร่ ส้มฟัก ทำให้เสี่ยง ต่อการป่วยเป็นโรค	29	2		
3. การกินอาหารหลากหลายครบ 5 หมู่ใน 1 วันมีประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารครบถ้วน	31			
4. การกินอาหารไขมันสูง เช่น ข้าวมันไก่ ข้าวขาหมู อาหารประเภททอด หรืออาหารและขนมหวานที่ปรุงด้วยกะทิ เนย มาการีน ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคความดันโลหิตสูง และหัวใจ	20	9	2	

ข้อความ	คำตอบ			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	ไม่ระบุ
5. การเลือกซื้ออาหารปรุงสำเร็จเช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวแกง กับข้าวควรดูป้ายสัญลักษณ์ อาหารสะอาด รสชาติอร่อย	23	7	1	
6. การเลือกอาหารแปรรูป เช่น อาหารกระป๋อง นมสัญลักษณ์ ควรรดู เครื่องหมาย อย.	30	1		
7. การเลือกซื้ออาหารสด เช่น หมู ไก่ อาหารทะเล ผักผลไม้ควรรดูป้าย สัญลักษณ์อาหารปลอดภัย	25	5	1	
8. ในนมมีแร่ธาตุแคลเซียมที่ช่วยให้กระดูกแข็งแรง	31			
9. การกินอาหารที่มีรสเค็มจัดทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง	22	5	4	
10. การกินอาหารที่มีรสหวานจัดทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน	31			
11. การกินอาหารประเภทแป้งอย่างที่ไม่ม่เกรียมทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง	27	1		3
12. ใน 1 วัน ควรดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว	30		1	
13. การดื่มน้ำอัดลมในปริมาณที่มากเกินไปทำให้ร่างกายได้รับน้ำตาลที่มาก เกินความต้องการของร่างกาย	26	4		1

ตารางที่ 2 : ข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติในรอบ 3 เดือน		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. กินอาหารครบ 3 มื้อใน 1 วัน	1	26	4	
2. กินอาหารหลากหลายไม่ซ้ำกัน ครบ 5 หมู่ ใน 1 วัน	1	10	19	
3. กินผักทุกวัน	1	17	13	
4. กินผลไม้ทุกวัน	1	8	20	2
5. กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ปรุงสุก	1	14	5	1
6. ลดการกินอาหารไขมันสูง เช่น ข้าวขาหมู หมูสามชั้น กุนเชียง คอหมูย่าง เบคอน ไส้กรอก หนังไก่หนังหมู	1	4	16	10
7. ลดการกินอาหารประเภททอดเช่น ก๋วยเตี๋ยวทอด ปลาทอดไก่	1	4	19	7
8. ลดการกินอาหารหรือขนมหวานที่ปรุงด้วยกะทิ เนย มาการีน เช่นแกงเผ็ด แกงเขียวหวาน มัสมั่น แกงคั่ว ข้าวเหนียวมูล ก๋วยเตี๋ยวชชี บัวลอย ลอดช่อง ทับทิมกรอบ หรือขนมประเภท เบอเกอรี่ เช่น ขนมปัง ขนมเค้ก โดนัท	1	8	14	8
9. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่มีรสเค็มจัด เช่น อาหารหมักดอง อาหารแปรรูป เช่น เนื้อเค็ม ปลาเค็ม	1	9	14	7
10. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่มีรสหวานจัด เช่น การปรุงอาหารคาวแล้วเติมน้ำตาลให้มีรสหวานจัด	2	6	18	5
11. ดื่มน้ำอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าวันละ 8 แก้ว	2	21	8	
12. ดื่มนมจืดหรือนมพร่องมันเนยวันละ 1 – 2 แก้ว/กล่อง	3	2	13	11

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติในรอบ 3 เดือน		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
13. หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มที่มีรสหวาน เช่น น้ำผลไม้ปั่นที่มีรสหวาน น้ำอัดลม น้ำหวานต่างๆ	2	4	16	8
14. ดื่มน้ำปลา/น้ำปลาพริกในการกินข้าว	3	12	11	4
15. ดื่มน้ำปลา/น้ำตาล ในการกินก๋วยเตี๋ยว	2	17	10	3

จากเวทีการสัมมนาและข้อมูลแบบสอบถาม ผู้นำเกษตรกรยังให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหารในระดับน้อยอยู่ ยังไม่เกิดความตระหนักถึงวิกฤตอาหารโลกซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไทยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงด้วยประชากรโลกเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณอาหารสำรองของโลกลดลง ราคาวัตถุดิบเพิ่มขึ้น สำหรับเรื่องความรู้อาหารกับการดำรงชีวิต ผู้นำเกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพด้านอาหารเป็นอย่างดี เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การให้ข้อมูลของผู้นำเกษตรกรในแต่ละข้อ ส่วนในเรื่องของพฤติกรรมการบริโภคเป็นเรื่องที่ควรที่ต้องนำมาพิจารณา สุขภาพ ดังเช่นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จะเห็นว่าพฤติกรรมการบริโภคของผู้นำไม่ได้เห็นความสำคัญในการบริโภคอาหารที่ถูกหลักตามโภชนาการ ถึงแม้ว่าผู้นำจะมีความรู้ มีความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพ แต่แล้วยังมีพฤติกรรมการบริโภคแบบเดิม ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ตามใจความต้องการทางรสชาติที่ชอบ ไม่ดูแลตนเองอย่างจริงจัง

จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องความมั่นคงทางอาหาร สามารถสรุปได้ว่าไม่ว่าจะมีความรู้ทางด้านการบริโภคอาหาร หรือการดูแลสุขภาพมากเพียงใด แต่ถ้าไม่ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเคยชิน ยังคงมีพฤติกรรมบริโภคแบบเดิม ๆ การใช้ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต โดยการหาซื้อกินในท้องตลาดมากกว่าการจะปลูกกินเอง หรือการสร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคเกื้อกูลกันในชุมชนที่มีต่อกัน เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญกับวิกฤตอาหาร การสร้างเครือข่ายการอยู่ร่วมกัน และยังขาดความรับผิดชอบต่อสังคมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เกษตรกรก็จะประสบปัญหากับอาหารไม่เพียงพอ ต้องสั่งซื้อผลผลิตทางเกษตรจากต่างประเทศ หรือพฤติกรรมบริโภคที่ไม่ถูกหลักก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงโรคภัยไข้เจ็บ ยังต้องพบกับปัญหาของสุขภาพ ในหัวข้อความมั่นคงทางอาหารของหลักสูตรนี้เป็นเนื้อหาใกล้ตัวผู้นำเกษตรกรมากที่สุด คือเป็นเรื่องของความเป็นอยู่ การกินอยู่ การดำรงชีวิตประจำวัน ความรู้ที่นำมาให้ผู้นำเกษตรกรได้เรียนรู้ครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่เกษตรกรเคยได้รับความรู้มาก่อนและอาจจะหลายครั้งแล้ว ซึ่งเรื่องความรู้เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ง่ายๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะปฏิบัติหรือไม่ จะดูแลตนเองและครอบครัวอย่างจริงจังหรือไม่ เนื้อหาหลักสูตรการ

สัมมนามีความมุ่งหวัง ที่จะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อเกษตรกรให้เห็นความสำคัญเรื่องการดำรงชีวิตของตนเอง การจัดระบบการผลิตอาหาร อาหารมีคุณค่าทางโภชนาการ ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ รวมถึงการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภค ให้เพียงพอในครัวเรือน สามารถปลูกผัก เลี้ยงสัตว์เองได้ ในพื้นที่ของตนเอง มีเหลือก็มาแลกเปลี่ยนกันในชุมชน หรือนำไปขายเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจผู้นำเกษตรกร เรื่อง ความมั่นคงทางอาหาร

ข้อ	รายละเอียด	ความรู้ก่อนสัมมนา			ความรู้หลังการสัมมนา		
		คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ	คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ
1	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร	155	27	57.41	234	27	86.67
2	เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหาร	152	27	56.30	232	27	85.93
3	การนำผลผลิตไปใช้อย่างคุ้มค่า	165	27	61.11	235	27	87.04
4	เศรษฐกิจพอเพียง	170	27	62.96	246	27	91.11
5	ปฏิบัติตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	187	27	69.26	248	27	91.85
6	อาหารกับการดำรงชีวิต	166	27	61.48	239	27	88.52
7	ประเภทและชนิดอาหาร	162	27	60.00	239	27	88.52
8	หลักการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ	162	27	60.00	242	27	89.63
9	สารปนเปื้อนในอาหาร	156	27	57.78	237	27	87.78
10	การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน	161	27	59.63	242	27	89.63

สรุปเนื้อหาหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ติดตามหลังจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 1 เดือน จากการประเมินข้อมูลความรู้ ความเข้าใจความมั่นคงทางอาหารจากผู้นำเกษตรกร พบว่าผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีก่อนเข้าสัมมนา และนำความรู้ไปใช้กับการปฏิบัติตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การผลิตอาหารเอง อาทิเช่น การปลูกผักที่บ้าน การทำอาหารรับประทานตนเอง หรือถ้าจะต้องซื้อจะเลือกซื้อผักและอาหารตามแหล่งที่เชื่อถือได้ เพื่อหลีกเลี่ยงอาหารปนเปื้อน มีมุมมองในการผลิตอาหารที่คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในเรื่องของการบริโภคอย่างประหยัด ให้มีความสำคัญกับการผลิตอาหารเพื่อบริโภคอย่างเพียงพอก่อนไปจำหน่าย มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามและยึดปฏิบัติตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอดจนการให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้น ดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว การกินอาหารที่มีประโยชน์ หลีกเลี่ยงอาหารที่เป็นโทษกับร่างกาย เช่น น้ำอัดลมและเครื่องดื่มชูกำลัง

จากการติดตามเก็บข้อมูลผู้นำเกษตรกรหลังจากที่ได้รับความรู้จากวิทยากร ตามเนื้อหาหลักสูตร ความมุ่งหวังของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ เมื่อได้รับความรู้ไปแล้วผู้นำเกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและทัศนคติทางด้านการมั่นคงทางอาหาร คิดเป็น 85.93% เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของตนเองก่อนได้รับความรู้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติคิดเป็น 51.48% อันประกอบด้วย

1. ทัศนคติต่อการให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารเพื่อบริโภคอย่างเพียงพอก่อนการไปจำหน่าย
2. การนำผลผลิตไปใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนาผลผลิตสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่นจากการขายผักเป็นต้นจากสวน เปลี่ยนเป็น นำผักมาทำความสะดวก หั่นเป็นชิ้นเล็กบรรจุใส่ถุงขายเพื่อความสะดวกของผู้บริโภค ปลุกผักกินเองประหยัดลดรายจ่ายครอบครัว ใช้พื้นที่ของตนเองในปลูกผักทุกชนิดที่นำมาทำเป็นอาหารรับประทานในครอบครัว จัดระเบียบความสะดวก ลดการใช้สารเคมี พัฒนาผลผลิต เพิ่มคุณภาพอาหาร ผักให้ตรงกับความต้องการของตลาด
3. มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อทัศนคติที่มีต่ออาหารและการดำรงชีวิตในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ที่มีคุณค่าทางอาหาร ปลูกผักปลอดสารตนเอง หรือให้ความใส่ใจในการทำความสะดวกอาหารทุกชนิดก่อนนำมารับประทานอาหาร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคอาหาร ทานอาหารถูกหลักโภชนาการ หลีกเลี่ยงสารปนเปื้อนสารเคมี อาหารที่ไม่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษกับร่างกาย หรือรับประทานในปริมาณที่ลดลง เช่น หวาน เค็ม มัน อาหารปิ้งย่าง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.2.3 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 เป็นการเสวนาหน่วยเรียนรู้ที่ 2 เป้าหมายชีวิต : สุขภาพ ความสมดุล ความมั่นคงชีวิตเกษตร เรื่อง ความมั่นคงด้านสุขภาพ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ปรับทักษะทัศนคติให้กับผู้นำเกษตรกร ได้เห็นความสำคัญของความมั่นคงทางด้านสุขภาพ ได้แก่การมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจปราศจากโรคภัยไข้เจ็บป่วยถึงขั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิตตามปกติ กำหนดจัดวันที่ 29 กันยายน 2557 ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านช่องวัง จันทน์ จำกัด จังหวัดเพชรบุรี มีผู้นำเกษตรกรเข้าสัมมนาจำนวน 9 แห่ง 31 คน จากเป้าหมาย 38 คน มีรายละเอียดเนื้อหาการสัมมนา ดังนี้

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
1.ความหมายความมั่นคงทางด้านสุขภาพ	1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง	1.วิทยากรตรวจเช็คร่างกายเกษตรกร โดยการวัดส่วนสูง น้ำหนัก ความดัน และตรวจเลือด	วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผล

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
2.การสร้างเสริมสุขภาพและ การป้องกันโรค 3.ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี 4.แนวทางในการเสริมสร้าง สุขภาพ 5.แนวทางในการป้องกันโรค 6.ความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆ 7.การวางแผนสุขภาพของ ตนเองและครอบครัว	2. เอกสารความรู้ 3. แบบสัมภาษณ์ก่อน การอบรม 4. แบบสัมภาษณ์และ บันทึกการคัดกรอง ความเสี่ยงและการเฝ้า ระวังพฤติกรรมสุขภาพ 5. แบบประเมินติดตาม ผลหลังการอบรม 6. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4 7. อุปกรณ์ตรวจสอบสุขภาพ ที่วัดความสูง ที่วัด น้ำหนัก เครื่องวัดความ ดันโลหิต	2.วิทยากรมีแบบทดสอบสุขภาพ เกษตรกร โดยการนำแบบ สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพให้ เกษตรกรทำก่อนการอบรม ประกอบด้วยการสอบถามข้อมูล ดังนี้ -การออกกำลังกาย และ พฤติกรรมการออกกำลังกาย -การผ่อนคลายความเครียด และ พฤติกรรมการผ่อนคลาย ความเครียด -การดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมและ พฤติกรรมดูแลสุขภาพ สิ่งแวดล้อม -ความรู้เรื่องพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการเกิดโรคและพฤติกรรม เสี่ยงต่อการเกิดโรค -ความรู้เกี่ยวกับด้านอนามัย และพฤติกรรมเสี่ยงต่ออนามัย -ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม อนามัยส่วนบุคคลและ พฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล 3. วิทยากรสรุปแบบสัมภาษณ์ ตามที่เกษตรกรให้ข้อมูลความรู้ ทางด้านสุขภาพ 4. วิทยากรสอบถามข้อมูล เพิ่มเติม เป็นแบบสัมภาษณ์และ บันทึกการคัดกรองความเสี่ยง และการเฝ้าระวังพฤติกรรม สุขภาพ	การประเมินจาก แบบฟอร์มในการเก็บ ข้อมูล

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
		5.วิทยากรบรรยายความรู้ความ มั่นคงทางด้านสุขภาพ เพื่อให้ ผู้นำเกษตรกรรมมีสุขภาพะทั้ง ด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการ สาธารณสุขทั้งด้านป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพรักษาพยาบาลและ ฟื้นฟูสภาพ เนื้อหาการบรรยาย ประกอบด้วย 1.การเสริมสร้างสุขภาพและการ ป้องกันโรค 2.ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี 3.แนวทางในการเสริมสร้าง สุขภาพ 4.แนวทางในการป้องกันโรค 5.ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อ ป้องกันโรค 6.การวางแผนพัฒนาสุขภาพ ตนเองและครอบครัว	

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 : การสอบถามข้อมูลจากผู้นำเกษตรกรก่อนได้รับความรู้จากวิทยากรเกี่ยวกับความมั่นคงทางสุขภาพ
ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยไปรับการตรวจร่างกายอะไรบ้าง

ประเภทการตรวจ	เคย	ไม่เคย	ไม่ระบุ
1. การตรวจร่างกายประจำปี	20	9	2
2. การตรวจระดับความดันโลหิต	28	3	
3. การตรวจระดับน้ำตาลในเลือด	26	5	
4. การชั่งน้ำหนัก	31	0	
5. วัดส่วนสูง	27	4	
6. การตรวจฟันและหูคอจมูก	22	9	
ถามเพิ่ม เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง			
7. การตรวจมะเร็งปากมดลูก	6	5	10
8. การตรวจเต้านมด้วยตนเอง	10	2	10

ตารางที่ 2 : ข้อมูลความรู้เรื่องการออกกำลังกาย

ข้อความ	คำตอบ			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	ไม่ระบุ
1. ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วันๆ ละ 30 นาที จะลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ /โรคความดันโลหิตสูง/ เบาหวาน/อ้วน/ มะเร็งบางชนิด	26	3	1	
2. การออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเป็นประจำ มีประโยชน์ต่อร่างกายทำให้ระบบการทำงานของปอด หัวใจ /กล้ามเนื้อและกระดูกแข็งแรง	28	2	1	
3. ผู้ที่ทำอาชีพใช้แรงงานหนักไปจำเป็นต้องออกกำลังกาย	5	26	1	
4. ผู้ที่ทำงานบ้านโดยทั่วไปจำเป็นต้องออกกำลังกาย	18	14		
5. การออกกำลังกายช่วยลดหรือผ่อนคลายความเครียดได้	30			1
6. ก่อนออกกำลังกายทุกครั้งควรอบอุ่นร่างกาย/ยืดเหยียดกล้ามเนื้อก่อนเพื่อลดการบาดเจ็บ	31			
7. ควรผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังการออกกำลังกายทุกครั้ง	29	1	1	
8. การออกกำลังกายแต่ละครั้งควรให้หนักหรือให้ร่างกายเหนื่อยในระดับปานกลางคือ เหนื่อยแต่พูดคุยกับคนข้างเคียงได้จบประโยค จึงจะช่วยกระตุ้นการทำงานของหัวใจ และปอด	19	7	5	
9. การยืดเหยียดกล้ามเนื้อเช่นการก้มเอามือแตะพื้น การประสานมือไว้เหนือศีรษะแล้ว ดันขึ้น การก้มลงเอามือแตะที่พื้น มีประโยชน์คือทำให้กล้ามเนื้อและข้อต่อมีความ ยืดหยุ่น	30		1	
10. การเลือกประเภทออกกำลังกายควรเลือกให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย	30			1

ตารางที่ 3 : พฤติกรรมการออกกำลังกาย

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา (ด้วยความแรงระดับปานกลาง คือ เหนื่อย พูดคุยกับคนข้างเคียงได้จบประโยค)อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที	3	6	10	12

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆครั้ง
2. ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา (ด้วยความแรงระดับหนักคือเหนื่อยหอบ หรือไม่สามารถพูดคุยกับคนข้างเคียงได้จบประโยคขณะออกกำลังกาย) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 – 3 วัน อย่างน้อยวันละ 20 นาที	13	3	8	7
3. มีการเคลื่อนไหวในการทำงานบ้านงานอาชีพ เช่น ทำงานบ้าน/ทำสวน/ทำไร่/ทำนา/ขับรถจักรยานหรือเดินไปทำงานจนรู้สึกเหนื่อยกำลังดีสะสมอย่างน้อยวันละ 30 นาที สัปดาห์ละ 5 วัน	4	17	7	3
4. มีการยืดเหยียด เช่น การก้มเอามือแตะพื้น ประสานมือไว้เหนือศีรษะหลังคู้ขึ้น การก้มลงเอามือแตะพื้น การเหยียด และฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อต่อเนื่องกันสัปดาห์ละ 2 – 3 วัน	5	12	8	6

ตารางที่ 4 : ข้อมูลด้านการผ่อนคลายความเครียด

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. ผู้ที่มีความเครียดเป็นประจำทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรค ความดันโลหิตสูง/ ภาวะเบาหวาน	29	2	
2. การผ่อนคลายความเครียดด้วยการใช้ยา สูบบุหรี่ย ดื่มสุรา เป็นการลดผ่อนคลายความเครียดที่ถูกต้องวิธี		31	
3. การผ่อนคลายความเครียดที่ถูกต้องวิธีได้แก่วิธีสวดมนต์ ไหว้พระ/นั่งสมาธิ/ดูหนัง ฟังเพลง /ปลูกต้นไม้/ ออกกำลังกาย/ ปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว	31		
4. การผ่อนคลายความเครียดที่เหมาะสมกับตนเองควรใช้วิธีที่ถนัด/ ไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ /ทำแล้วมีความสุข ฯลฯ	29		2
5. ผลกระทบจากความเครียดทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่ทำงานตึงเครียด/เจ็บป่วย ฯลฯ	29	2	
6. ถ้าเครียดมากๆถึงขั้นมีอาการป่วยทางกาย ควบคุมตนเองไม่ได้ สับสน ว้าวุ่นใจมากๆ ควร ปรึกษาแพทย์	30		1

ตารางที่ 5 : พฤติกรรมการผ่อนคลายความเครียด

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ			
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ระบุ
1. เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ ท่านผ่อนคลายความเครียดด้วยวิธีใดต่อไปนี้บ้าง					
1.1 สวดมนต์/นั่งสมาธิไหว้พระ	4	5	11	1	
1.2 ดูหนัง ฟังเพลง ร้องเพลง	3	13	12	3	
1.3 ปั่นจักรยาน	3	16	9	3	
1.4 ออกกำลังกาย	1	8	17	5	
1.5 ปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว	3	16	8	3	1
1.6 สูบบุหรี่	15	10	4		2
1.7 ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	22		4	2	2
1.8 ใช้นอนหลับ/ยาระงับประสาท	27			2	2
2. ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เมื่อรู้สึกโกรธ เช่น ไม่ขวางปาลิ่งของ ไม่ทำร้ายฝ่ายตรงข้าม ไม่เอะอะโวยวาย	13	7	3	1	1
3. ท่านทำกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว เช่น กินอาหาร /ดูทีวี/ ฯลฯ	2	24	3	1	1
4. มีกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวตามเทศกาลต่างๆ เช่น ทำบุญ/พักผ่อน	1	22	7	1	
5. มีกิจกรรมสันทนการร่วมกับกลุ่มเครือข่ายของตนเอง เช่น เพื่อนเก่า เพื่อนร่วมงาน ชมรมต่างๆ	3	8	16	4	

ตารางที่ 6 : ข้อมูลการดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	คำตอบ			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	ไม่ระบุ
1. ขยะที่ทิ้งสะสมไว้ จะเป็นแหล่งเชื้อโรค/พาหะนำโรคเกิดโรค อูจจาระร่วง/ภูมิแพ้	26	4	1	
2. การคัดแยกขยะมีประโยชน์ ลดปริมาณขยะและนำมาใช้ใหม่ได้	24	1		6
3. การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมีวิธี เสา / ฝัง / ทิ้งในที่รองรับรอการกำจัดจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ	30		1	

ข้อความ	คำตอบ			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	ไม่ระบุ
4. การใช้โฟม หรือถุงพลาสติกมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เพราะโฟมหรือถุงพลาสติกเป็นวัสดุที่ย่อยสลาย/เกิดมลพิษ	30		1	
5. ควรทำความสะอาดสถานที่ประกอบอาหาร/ครัว ทุกครั้งหลังทำอาหาร	31			
6. การราดน้ำทุกครั้งหลังการใช้ส้วมจะช่วยป้องกันโรคอุจจาระร่วง	25	5	1	
7. การทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้านเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโรค และทำลายพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ ยุง	30		1	
8. แมลงวันเป็นพาหะนำเชื้อโรค อุจจาระร่วงและอหิวาตกโรค	28	2	1	

ตารางที่ 7 : พฤติกรรมการดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ			
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ระบุ
1. กัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง	2	11	18		
2. ทิ้งขยะทุกชนิดในที่รองรับ/ถังขยะใบเดียวกัน	5	22	2	2	
3. กำจัดขยะถูกวิธี เช่น ฝัง/เผา/มีรถขยะมารับ	1	26	4		
4. ทำความสะอาดที่อยู่อาศัยทุกวัน (กวาดและถูบ้าน)	1	24	5	1	
5. ทำความสะอาดที่ประกอบอาหาร/ครัว ทุกครั้ง	1	26	5	1	
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	1	19	8	3	
7. ราดน้ำ/ซักโครกทุกครั้งหลังใช้ส้วม	1	30			
8. ล้างทำความสะอาดห้องน้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	1	28	1		
9. หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โฟม ถุงพลาสติกที่ย่อยสลาย	1	17	12	1	

ตารางที่ 8 : ข้อมูลเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค

ข้อความ	คำตอบ			
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ	ไม่ระบุ
1. บุหรี่/ยาสูบ มีโทษต่อร่างกาย ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง มะเร็งปอด โรคเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ	26			5
2. การอยู่ในบริเวณที่มีควันบุหรี่เป็นประจำนานๆ มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค มะเร็งปอด	31			
3. ตามกฎหมาย ผู้ขับขี่รถจะต้องมีระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายทางลมหายใจไม่เกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ หรือเท่ากับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ 1 แก้ว/ เบียร์ 1 ขวด	19	5	7	
4. การดื่มสุราก่อนขับขี่มีผลต่อการขับขี่รถในเรื่องเกิดอุบัติเหตุ/การตัดสินใจช้า/ ฯลฯ	27	2	1	
5. สุรามีโทษต่อร่างกายทำให้เสี่ยงต่อการเกิดความดันโลหิตสูงหรือโรคตับแข็ง/ ฯลฯ	31			
6. หมวกนิรภัยช่วยป้องกันการบาดเจ็บอวัยวะ ศีรษะและคอ	29	1	1	
7. ผู้ขับขี่ควรสวมหมวกนิรภัยและผู้ซ้อนสวมหรือไม่สวมหมวกนิรภัยก็ได้	10	21		
8. การสวมหมวกนิรภัยที่ถูกวิธีต้องสวมให้พอดีกับศีรษะและรัดสายรัดคางให้แน่น	30	1		
9. เข็มขัดนิรภัยมีประโยชน์ช่วยลดแรงกระแทกจากอุบัติเหตุ	30	1		
10. ผู้ขับขี่และผู้ที่นั่งคู่กับคนขับด้านหน้าควรคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับและโดยสารรถยนต์	31			
11. การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	31			
12. การมีคู่นอนเพียงคนเดียวเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	29	2		
13. การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ สามารถติดเชื้อเอดส์ไม่ได้	20	10	1	
14. ยุงเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนไม่ได้	20	9	2	
15. การใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ทำให้ติดเชื้อเอดส์ได้	30			1
16. คนที่เรามองว่ามีสุขภาพแข็งแรงดีอาจเป็นผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ได้	24	6	1	
17. ในปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์	17	3	1	

ข้อมูลที่ได้แบบสอบถามก่อนที่วิทยากรจะให้ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ ด้านอาหาร เรื่องการออกกำลังกาย ด้านการผ่อนคลายความเครียด ด้านการอนามัยสิ่งแวดล้อม เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวในเกณฑ์ดี แต่ถ้านำเรื่องของการกระทำหรือพฤติกรรมดูแลสุขภาพของเกษตรกรเมื่อเทียบกับเป้าหมายในแต่ละเรื่องข้อมูลที่ได้จะความถี่อยู่ลักษณะการปฏิบัติเป็นเพียงบางครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติเป็นประจำ รวมทั้งข้อมูลจากการตรวจสอบภาพเบื้องต้นในวันสัมมนา มีการวัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนัก วัดความดัน ตรวจเลือด จากข้อมูลที่ได้ผู้นำเกษตรกรเป้าหมายก็มีความดันที่สูง น้ำตาลที่สูง จากข้อมูลที่ได้ในวันสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สรุปได้ว่าผู้เกษตรกรเป้าหมายมีความรู้ทางด้านสุขภาพ แต่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพให้มีสุขภาพที่ดี ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมรวมไปถึงการปรับสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

ความมุ่งหวังของการจัดทำหลักสูตรนี้ต้องการให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนทักษะ ทักษะคิด ในการดำรงชีวิต ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่การดูแลสุขภาพของตนเอง ทั้งกายและใจไม่มีโรคภัย ไม่ต้องเสียเงินกับการรักษาโรคภัยที่เกิดขึ้น หรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิตตามปกติได้ หรือไม่ต้องลำบากในบั้นปลายของชีวิต ที่ทำมาหากินมาตลอดชีวิตแต่ต้องป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เกษตรกรควรมีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งกายและใจ

ตารางการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจผู้นำเกษตรกร เรื่อง ความมั่นคงทางสุขภาพ

ข้อ	รายละเอียด	ความรู้ก่อนสัมมนา			ความรู้หลังการสัมมนา		
		คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ	คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ
1	ความเข้าใจความมั่นคงทางสุขภาพ	155	27	57.41	237	27	87.78
2	การสร้างเสริมสุขภาพ	153	27	56.67	240	27	88.89
3	ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี	160	27	59.26	242	27	89.63
4	แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพ	170	27	62.96	246	27	91.11
5	แนวทางการป้องกันโรค	166	27	61.48	240	27	88.89
6	ความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆ	170	27	62.96	240	27	88.89
7	การวางแผนสุขภาพของตนเองและครอบครัว	170	27	62.96	245	27	90.74

สรุปเนื้อหาหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ติดตามหลังจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 1 เดือน จากการประเมินการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจความมั่นคงทางสุขภาพจากผู้นำเกษตรกร พบว่าผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีก่อนเข้าสัมมนา และนำความรู้ไปใช้กับการวางแผนเรื่องของ

สุขภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ ดูแลร่างกาย โภชนาการ การออกกำลังกาย การพักผ่อนพาครอบครัวไปเที่ยวพักผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งตนเองและครอบครัวมีความสุข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคเพื่อสุขภาพ

จากการติดตามเก็บข้อมูลผู้นำเกษตรกรหลังจากที่ได้รับความรู้จากวิทยากร ตามเนื้อหาหลักสูตร ความมุ่งหวังของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ เมื่อได้รับความรู้ไปแล้วผู้นำเกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและทัศนคติทางด้านการดูแลสุขภาพ คิดเป็น 89.26% เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของตนเองก่อนได้รับความรู้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติคิดเป็น 61.85% อันประกอบด้วย

1. มีทัศนคติที่ดีต่อความมั่นคงทางสุขภาพ คือ การมีสุขภาพจิตและกายที่ดี
2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ออกกำลังกาย ทุกวัน
3. หลังจากได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ทำให้เกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่ดีขึ้นในการดูแลสุขภาพมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคต่าง ๆ หรือบางคนเป็นอยู่ก็ดูแลตนเองมากขึ้นโดยการดูแลสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และทำให้จิตใจให้แจ่มใส ไม่เครียด
4. มีทักษะในการดูแลตนเองมาก ดูแลสุขภาพมากขึ้นไปตรวจร่างกาย ติดตามความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การตรวจน้ำตาล ก่อนเข้าอบรมอยู่เกณฑ์ที่เกิน หลังจากเข้าอบรมมีการทักษะการดูแลตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภค ทำให้ความดัน และน้ำตาลลดลงอยู่ในเกณฑ์ปกติ
5. มีทัศนคติต่อการใช้สารเคมี ลดปริมาณการใช้สารเคมี เพื่อสุขภาพตนเองและครอบครัว

3.2.4 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 เป็นการเสวนาหน่วยเรียนรู้ที่ 3 เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงชีวิตเกษตร เรื่อง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ปรับทักษะ ทัศนคติการดำรงชีวิตประจำวันให้สามารถคำนวณได้ว่ารายได้ รายจ่ายเป็นอย่างไร แหล่งที่มาของเงิน และทางใช้ไปของเงิน ตลอดจนเป้าหมายให้ได้มาซึ่งมีเงินออมที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในปัจจุบันและอนาคต กำหนดจัดวันที่ 7 และ 13 ตุลาคม 2557 ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชรไค้งข่อย จำกัด จังหวัดเพชรบุรี มีผู้นำเกษตรกรเข้าสัมมนา จำนวน 9 แห่ง 29 คนจากเป้าหมาย 38 คน

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
1. บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง	1. วิทยากรนำแบบประเมินความรู้เกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลประกอบจัดอบรมให้ความรู้ การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน	วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผล

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
2.ทำบัญชีมีเงินออม มีรายจ่าย สมดุลกับรายรับ เข้าสู่การ รวมกลุ่มในชุมชนเข้าสู่ระบบ สหกรณ์ 3. ที่มาของรายได้ รายจ่ายจาก การทำบัญชีรับ-จ่ายใน ครัวเรือน 4. การบันทึกบัญชีรับ-จ่ายใน ครัวเรือน 5. การวางแผนทางการเงิน 6.วิธีการบันทึกบัญชีต้นทุน 7.วิธีการคิดกำไร-ขาดทุนจาก การประกอบอาชีพ	2เอกสารความรู้ 1 ชุด 3. สื่อแผ่นชาร์ตบัญชี รับ-จ่ายครัวเรือน และ บัญชีต้นทุน 4. แบบสัมภาษณ์ ทะเบียนประวัติก่อนการ อบรม 5. แบบประเมินติดตาม ผลหลังการอบรม 6. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4 7. แบบฟอร์มโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติ พร้อม เฉลย 8. สมุดบัญชีรับจ่ายใน ครัวเรือน และบัญชี ต้นทุน	และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ 2.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 3.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ เกี่ยวกับที่มาของรายได้ของภาค การเกษตรและนอกภาค การเกษตร -ที่มาของรายได้ครอบครัว จาก ทางไหนได้บ้าง -ที่มาของรายได้ผลผลิต ราคา ผลผลิต - ประเภทของแหล่งทุน และการ เข้าถึงแหล่งทุน ปัญหาอุปสรรค ของแหล่งเงินทุน - การวางแผนทางการเงิน -การสืบค้นข้อมูลรายได้ รายจ่าย ในครัวเรือนที่ผ่านมา เงินสด เงินฝากในบัญชี หนี้สิน เงิน ผลผลิตทางการเกษตรใน ปัจจุบัน 4.วิทยากรแนะนำการบันทึก บัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนและ แจกสมุดบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ เกษตรได้นำไปบันทึก 5. เกษตรกรฝึกปฏิบัติการทำ บัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน โดย วิทยากรทำโจทย์ประกอบการ อบรม ดังเอกสาร โจทย์การทำ ฟาร์มเห็ดและแบบฟอร์มการฝึก ปฏิบัติ	การประเมินจาก แบบฟอร์มในการเก็บ ข้อมูล

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่มีการสอบถามก่อนการให้ความรู้

1.สามารถจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ภาคเกษตรได้หรือไม่

- ได้	จำนวน 16 คน
-ไม่ได้	จำนวน 18 คน
-ไม่ระบุ	จำนวน 4 คน

**** สาเหตุที่ไม่สามารถแยกได้เนื่องจาก 1.ทำนาปีละ 2 ครั้ง

2.ไม่ได้จดบันทึกบัญชีรายได้ไว้

3.มีการจำหน่ายเป็นครั้งคราว

4.รายได้รวมกันไม่ได้แยก

2. ลักษณะของรายได้ของเกษตรกร

2.1รายได้ภาคเกษตร

-ไม่ต่อเนื่อง	จำนวน 12 คน
-ต่อเนื่อง	จำนวน 18 คน
-ไม่ระบุ	จำนวน 8 คน

2.2 รายได้นอกภาคเกษตร

-ไม่ต่อเนื่อง	จำนวน 9 คน
-ต่อเนื่อง	จำนวน 11 คน
-ไม่ระบุ	จำนวน 18 คน

2.3 ลักษณะของรายจ่ายของเกษตรกร

2.3.1 รายจ่ายภาคเกษตร

-ไม่สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายในภาคเกษตรได้	จำนวน 32 คน
-สามารถแยกประเภทรายจ่ายในภาคเกษตร	จำนวน 6 คน
-ค่าจ้างแรงงาน	
-ค่าวัสดุ/อุปกรณ์เกษตร	
-ค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	
-ค่าแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	
-ค่าขนส่งและการตลาด	

2.3.2 รายจ่ายนอกภาคเกษตร

ไม่สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายนอกภาคเกษตรได้ จำนวน 38 คน

2.3.3 ความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน

-เคยเข้ารับการอบรม	จำนวน 18 คน
-ไม่เคยเข้ารับการอบรม	จำนวน 15 คน
-ไม่ระบุ	จำนวน 5 คน

2.3.4 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมบัญชีครัวเรือนแล้วมีการทำบัญชีครัวเรือน

-เป็นประจำทุกวัน	จำนวน 8 คน
-ไม่เคยทำ	จำนวน 25 คน
-ไม่ระบุ	จำนวน 3 คน

3. ภาระหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.1 หนี้สินในระบบ

-ธกส.	จำนวน 9
-สหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 34 คน
-ธนาคารพาณิชย์	จำนวน 1 คน
-กองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 11 คน

3.2 หนี้สินนอกระบบ

-ญาติเพื่อนบ้าน	จำนวน 3 คน
-อื่น ๆ	จำนวน 2 คน

-ไม่มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ จำนวน 1 คน

3.3 สาเหตุของการมีภาระหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

-มีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและรายได้ไม่เพียงพอ	จำนวน 14 คน
-มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินเกิดขึ้นในครัวเรือน	จำนวน 12 คน
-ผลิตผลได้รับความเสียหาย	จำนวน 9 คน
-ขายผลิตผลไม่ได้/ได้ราคาน้อย/ราคาตกต่ำ	จำนวน 14 คน
-อื่น ๆ ลงทุน	จำนวน 15 คน

3.4 ความสามารถในการออมของครัวเรือน

-ไม่มีเงินออม	จำนวน 6 คน
-มีเงินออม	จำนวน 30 คน
-เงินออมส่วนใหญ่ฝากสหกรณ์เครดิตยูเนียนและฝากธนาคาร	

ข้อมูลจากการสอบถามเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และมีเช่าเพิ่มเติม ทุกพื้นที่ดินทั้งใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำอาชีพทางเกษตรกรรม เกษตรกรไม่สามารถจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ภาคเกษตรได้ อันด้วยเหตุผลเพราะไม่ได้จดบันทึกบัญชีรายได้ ทุกรายได้ของอาชีพเกษตรกรรมมีความหลากหลายไม่ได้เพาะปลูกอย่างใด อย่างหนึ่ง ทำพืชผสมผสาน หรืออาจมีเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไปด้วย ทางที่มาของรายได้จึงไม่สามารถจำแนกได้ว่ามาจากทำเกษตรกรรมประเภทใด รวมไปถึงค่าใช้จ่ายก็เช่นเดียวกัน ไม่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอะไรบ้างไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าปุ๋ย และสารเคมี และค่าใช้จ่ายอื่นๆ จึงไม่สามารถตอบได้ว่าที่ทำมีผลกำไรหรือขาดทุนเป็นลักษณะเงินหมุนใช้ไปเรื่อย ๆ นำ เงินไปออมสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในขณะที่มีภาระหนี้สินควบคู่ไปด้วย จะเห็นว่าโดยส่วนมากเกษตรกรขาดการวางแผนทางการเงิน เครื่องมือที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดสรรรายได้ ค่าใช้จ่ายได้ด้วยการจัดทำการวางแผนทางการเงินด้วยการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน และบัญชีต้นทุน ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาเกษตรกรจะเคยผ่านการอบรมบัญชีครัวเรือนจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่ถ้าไม่ได้นำมาใช้อย่างจริงจัง ก็ไม่สามารถที่จะวางแผนทางการเงินเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรได้ สิ่งสำคัญของหลักสูตรนี้คือความต้องการให้เกษตรกรได้เห็นความสำคัญความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชนานแก่คณะสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม กรรมการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม กรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วราชอาณาจักร วันที่ 9 พฤษภาคม 2529 ณ ศาลาดุสิดาลัยพระราชวังดุสิต “แต่ที่พูดทางเศรษฐกิจ เป็นการคำนวณดูว่ารายได้ รายจ่ายเป็นอย่างไร รายได้จะมาก ทุกคนก็บอกว่าเรามีผลผลิตมากๆ เราก็อร่อยดี จริงก็อร่อย เราขายได้มาก แต่ว่าก็ต้องจ่ายมากเหมือนกัน ถ้าเราทำปุ๋ยเองไม่ได้

รถเราสร้างเองไม่ได้ น้ำมัน เราขุดมาไม่ได้ ต้องซื้อทั้งนั้น ซื้อก็ต้องเป็นรายจ่าย ฉะนั้น ทุกคนก็ต้องรู้ดีเกี่ยวกับการทำบัญชีรายจ่าย-รายรับให้ดี ก็ต้องรู้เศรษฐกิจ ฐานะดีขึ้น แต่ถ้าเราคำนวณดูแล้ว รายได้มันมาก เราขายเศรษฐกิจดี แต่ว่าเราจ่ายมาก เราก็จน เศรษฐกิจก็ไม่ได้ อันนี้แต่ละคนจะต้องไปคิด....” งานวิจัยชุดนี้จึงมีความมุ่งหวังที่จะให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนทัศนคติการดำรงชีวิตประจำวัน ตระหนักเห็นความสำคัญของการทำบัญชีรับ-จ่ายให้เป็นประจำและสม่ำเสมอ อย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่คาดหวังจากเกษตรกรที่เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 คือ การบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และพร้อมกับการบันทึกบัญชีต้นทุนของผลิตผลทางการเกษตรในแต่ละประเภทเพื่อทราบแหล่งที่มาของรายได้ และค่าใช้จ่าย คณะวิจัยจึงขอความร่วมมือจากเกษตรกรโดยการแจกสมุดบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน รวมทั้งสมุดต้นทุนประกอบอาชีพให้ผู้นำเกษตรกรไปเก็บข้อมูลต่ออีก 30 วัน ถึงแม้ว่า ระยะเวลาเพียง 30 วันจะไม่สามารถประมาณได้ว่าเกษตรกรจะมีรายได้ ค่าใช้จ่ายเท่าไร จากการทำอาชีพเกษตรกรรม แต่สิ่งที่ได้จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนตลอดระยะเวลา 30 วัน จะทำให้เกษตรกรเห็นประโยชน์อะไร จากการทำบัญชีครั้งนี้ และสามารถตั้งใจ หรือสร้างความตระหนักให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและจะยินดีที่จะบันทึกบัญชีครัวเรือนต่อไปซึ่งจะมีการติดตามผลในลำดับต่อไป

ตารางที่การติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจผู้นำเกษตรกร เรื่อง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ข้อ	รายละเอียด	ความรู้ก่อนสัมมนา			ความรู้หลังการสัมมนา		
		คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ	คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ
1	บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	172	27	63.70	249	27	92.22
2	ที่มาของรายได้ รายจ่ายจากการทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน	173	27	64.07	252	27	93.33
3	การบันทึกบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน	168	27	62.22	251	27	92.96
4	การวางแผนทางการเงิน	165	27	61.11	249	27	92.22
5	วิธีบันทึกบัญชีต้นทุนอาชีพ	160	27	59.26	245	27	90.74
6	วิธีการคิดกำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ	164	27	60.74	249	27	92.22

สรุปเนื้อหาหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ติดตามหลังจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 1 เดือน จากการประเมินการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากผู้นำเกษตรกรพบว่าผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีก่อนเข้าสัมมนา และนำความรู้ไปใช้กับการวางแผนทางการเงิน นำความรู้เรื่องบัญชีรับ-จ่ายประจำวัน บัญชีต้นทุน นำไปจดบันทึกประจำวันทำให้ทราบที่มาของรายรับ การใช้จ่ายประจำวัน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายในแต่ละวัน

จากการติดตามเก็บข้อมูลผู้นำเกษตรกรหลังจากที่ได้รับความรู้จากวิทยากร ตามเนื้อหาหลักสูตร ความมุ่งหวังของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ เมื่อได้รับความรู้ไปแล้วผู้นำเกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและทัศนคติทางด้านการมั่นคงทางเศรษฐกิจ คิดเป็น 90.74% เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของตนเองก่อนได้รับความรู้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติคิดเป็น 58.89% อันประกอบด้วย

1. ผู้นำเกษตรกรปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการบันทึกบัญชีครัวเรือนจากที่เคยอบรมมาแต่ไม่บันทึก แต่สำหรับครั้งนี้ทำให้เกษตรกรเห็นความสำคัญ และเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน รวมไปถึงบัญชีต้นทุน การผลิต เพื่อให้ทราบรายรับและต้นทุนที่แท้จริงสามารถคิดกำไรขาดทุนของอาชีพได้
2. หลังจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติให้ความรู้เกี่ยวกับการบันทึกบัญชี ผู้นำเกษตรกรบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่อง ทั้งบัญชีรับ-จ่ายประจำวัน และบัญชีต้นทุน
3. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้จ่าย ลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ลดการดื่มแอลกอฮอล์ ลดการเที่ยวเตร่ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายครอบครัว

3.2.6 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 6 เป็นการเสวนาหน่วยเรียนรู้ที่ 4 เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงชีวิตเกษตร เรื่อง ความมั่นคงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ สิ่งแวดล้อม คือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทรัพยากร คือสิ่งต่าง ๆ ที่เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ พร้อมกับปรับทักษะ ทัศนคติให้กับผู้นำเกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด รอบคอบ และคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ กำหนดจัดวันที่ 22 ตุลาคม 2557 ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิต ยูเนียนหนองหานาง จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ผู้นำเกษตรกรเข้าสัมมนา จำนวน 9 แห่ง 25 คน จากเป้าหมาย 38 คน โดยมีรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร ดังนี้

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
1. ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ	1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง	1.วิทยากรให้เกษตรกรทำแบบทดสอบความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อทดสอบว่าเกษตรกรมีความรู้เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพียงใด	วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผล การประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
2. หลักการและวิธีการอนุรักษ์ คุ้มครองทรัพยากรและการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 3. สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ 4.ภาวะโลกร้อน	2. เอกสารความรู้ 3. แบบทดสอบความรู้ ก่อนการอบรม พร้อม เฉลย 4. แบบประเมินติดตาม ผลหลังการอบรม 5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4 มีความรู้เรื่องทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพียงใด	2.วิทยากรบรรยายความรู้ เกี่ยวกับทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับความมั่นคง ทางด้านทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม-หลักการและวิธีการ อนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด และรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าจัดการสิ่ง สิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ หัวข้อการบรรยายประกอบด้วย หัวข้อ ดังนี้ 1.ความหมายของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร 2.อุปสรรคในพื้นที่ทำกิน นำ ดิน สิ่งมีชีวิตในดิน 3.องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคม ตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียง 4.หลักและวิธีการอนุรักษ์ คุ้มครองทรัพยากรและการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 5.การใช้ซ้ำ (Reuse) การลดการ ใช้ (Reduce) การนำกลับมาใช้ ใหม่ (Recycle) 6.การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูก สุขลักษณะ 7.ปัญหาภาวะโลกร้อน 8.ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้อง ตระหนัก	

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
		3..วิทยากรเฉลยแบบทดสอบความรู้ที่เกษตรกรทำก่อนการอบรม เป็นการทบทวนเนื้อหา ทำให้ผู้นำเกษตรกรมีความเข้าใจมากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เข้าใจในความสัมพันธ์ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ	

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 6

ข้อมูลได้จากการกระบวนการเรียนรู้ จากการทำแบบทดสอบความรู้ในเบื้องต้นของผู้นำเกษตรกรก่อน การได้รับความรู้จากวิทยากรส่วนมากจะเข้าใจทำแบบทดสอบได้ จากจำนวนผู้นำที่มาเข้ารับการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ 25 คน ผลการทดสอบมีคะแนนเกินครึ่ง 19 คน ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ เกษตรมีความรู้ แต่พฤติกรรมการกระทำต่อสิ่งแวดล้อม ยังไม่ให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการใช้สารเคมี การไม่อนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สิ่งที่คาดหวังจากเนื้อหาหลักสูตรมีความมุ่งหวังที่จะให้เกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ทำอย่างไรให้เกษตรกรเกิดความตระหนักปรับเปลี่ยนทัศนคติการดำรงชีวิต ที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แกดิน น้ำ อากาศและธรรมชาติส่วนอื่น ๆ ที่ต้องปลอดจากสิ่งปนเปื้อน และปลอดจากการถูกทำลาย

ตารางการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจผู้นำเกษตรกร เรื่อง ความมั่นคงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ข้อ	รายละเอียด	ความรู้ก่อนสัมมนา			ความรู้หลังการสัมมนา		
		คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ	คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ
1	ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ สิ่งมีชีวิตในดิน	151	27	55.93	238	27	88.15
2	หลักและวิธีการอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนา สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน	155	27	57.41	238	27	88.15
3	สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ	157	27	58.15	241	27	89.26
4	ภาวะโรคร้อน	155	27	57.41	236	27	87.41

สรุปเนื้อหาหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ติดตามหลังจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 1 เดือน จากการ ประเมินการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากผู้นำเกษตรกร พบว่า ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีก่อนเข้าสัมมนา และนำความรู้ไปใช้กับ สิ่งแวดล้อม สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคม เศรษฐกิจ พอเพียง ทฤษฎีใหม่ไร่นาสวนผสม วนเกษตร หลักการและวิธีการอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและพัฒนา สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและภาวะโลกร้อน

จากการติดตามเก็บข้อมูลผู้นำเกษตรกรหลังจากที่ได้รับความรู้จากวิทยากร ตามเนื้อหาหลักสูตร ความมุ่งหวังของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ เมื่อได้รับความรู้ไปแล้วผู้นำเกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและทัศนคติทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คิดเป็น 88.89% เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของตนเองก่อนได้รับความรู้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการคิดเป็น 58.52% อันประกอบด้วย

1. มีทักษะและทัศนคติต่อการใช้ปุ๋ย เกษตรกรลดใช้ปุ๋ยเคมีใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มโดยการทำปุ๋ยเองจากมูลสัตว์ หนู วัว หรือน้ำหมักจากเศษ อาหารผัก ผลไม้ในสวน เพื่อลดต้นทุนในการลงทุน
2. มีทัศนคติต่อการดูแลสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ อาทิเช่นการดูแลหน้าดิน ไม่ใช้ยาฆ่าหญ้า ใช้มูลวัว มูลควาย ไม่ใช้สารเคมีมากเกินไป ใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้น รมัควะวังไม่ให้สารเคมีไหลลงสู่แม่น้ำลำคลอง การเลี้ยงหมูแยกออกไปไม่ได้เลี้ยงในชุมชน แล้วได้บุตรแล้วได้บุตรแล้วจะดูน้ำล้างบ่อไปรดน้ำต้นไม้ต่อเพื่อเป็นปุ๋ย
3. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประหยัดน้ำใช้ระบบน้ำหยด ทำปุ๋ยชีวภาพใช้เอง ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ดูแลขยะมูลฝอยไม่ทิ้งลงแม่น้ำ ลำคลอง ดูแลความสะอาดชุมชน

3.2.7 การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 7 เป็นการเสวนาหน่วยเรียนรู้ที่ 5 เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงชีวิตเกษตร เรื่อง ความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ปรับทักษะ ทัศนคติให้กับผู้นำเกษตรกรได้นำหลักการ วิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่ผู้นำสหกรณ์ใช้เป็นแนวปฏิบัติที่สหกรณ์มาใช้กับสังคม ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครที่อุทิศตนเพื่อสังคม กำหนดจัดวันที่ 27 ตุลาคม 2557 ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนโรงเรียนวัดหนองแก จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ผู้นำเกษตรกรเข้าสัมมนา จำนวน 9 แห่ง 29 คนจากเป้าหมาย 38 คน โดยมีเนื้อหาหลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
1.องค์ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง 1.1 หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 1.2 การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนทฤษฎีใหม่	1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง	1.วิทยากรสรุปสาระเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ความสุข ความสมดุล ความมั่นคง ที่เกษตรกรได้เรียนรู้ไปแล้วทั้ง 4 ด้าน อันประกอบด้วย ด้านอาหาร ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ วิทยากรทำความเข้าใจกับเกษตรกรเนื้อหาสาระในทุกด้านเป็นเรื่องพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ซึ่งรวมทั้ง	1.วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบประเมินในการเก็บข้อมูล

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
2. องค์ความรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ 3. การนำองค์ความรู้สหกรณ์เครดิตยูเนียน -แนวปฏิบัติที่ดีในการนำจิตตารมณ์และคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม -การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการวิธีการสหกรณ์ 4 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานโดยผู้นำเกษตรกร 5.การระดมความคิดเห็นในการวางแผนรวมกลุ่มทำงานเพื่อสังคม	2. เอกสารความรู้ 3. ประเด็นการอภิปราย 4. ผลงาน รางวัล ประกาศเกียรติคุณ ของบุคคลทำบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม 5. แบบประเมินติดตามผลหลังการอบรม 6. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4	ความมั่นคงทางสังคม ซึ่งเนื้อหาที่นำมาแลกเปลี่ยนก็เป็นเนื้อหาพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในสังคม กาเป็นผู้นำที่เสียสละเพื่อสังคมโดยส่วนรวม 2.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ความมั่นคงทางด้านสังคม พร้อมกับอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้นำเกษตรกรในการทำหน้าเป็นอาสาสมัคร เนื้อหาหัวข้อประกอบด้วย ดังนี้ 1. องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง -คุณภาพของคน -หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง -ฐานคิดในการพัฒนาเพื่อความพอเพียง -บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม -ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ -ผู้นำเกษตรกรร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ชักถาม 2.องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ -การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการวิธีการของสหกรณ์ -คุณค่าของสหกรณ์	2. การมีส่วนร่วมในการอุทิศตนเพื่อสังคมในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
		-แนวปฏิบัติที่ดีในการนำจิตตารมณ์และคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม 3.วิทยากรสรุปเนื้อหาระหว่างทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและองค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ วิทยากรทำชาร์ต คุณสมบัติพื้นฐานการเป็นผู้นำที่ดี ให้เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นเป็นรายกลุ่ม 4.กระบวนการสร้างเครือข่ายกับการพัฒนาที่ยั่งยืน -ความหมายของเครือข่าย -การสร้างเครือข่าย -ประเภทของเครือข่าย -ความหมายของโซ่อุปทาน -การจัดการโซ่อุปทาน 5.วิทยากรให้เกษตรกรระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานเพื่อสังคม แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ละคร 2 สหกรณ์ ประกอบด้วย 3 ประเด็น 1.ประสบการณ์ในการจัดตั้งกลุ่ม มีกลุ่มอะไรบ้าง 2.มีปัญหาอะไรบ้างในความร่วมมือกลุ่ม 3.หลังจากผ่านการอบรมทั้ง 5 ด้าน ความมุ่งหวังจะรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อสังคม อะไรบ้าง ซึ่งโครงการที่ผู้นำเกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าจะไป	

สาระการเรียนรู้	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการประเมิน
		รวมกลุ่มจัดตั้ง นั้นจะมีการติดตามผลว่าผู้นำได้มีการดำเนินการจริงหรือไม่ 6. เกษตรกร ระดมความคิดและนำเสนอ ดังรายละเอียดตามสรุปการอภิปราย 7. วิทยากรนำผลงานการได้รับรางวัล รางวัลประกาศเกียรติคุณของบุคคลที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม มาให้ผู้นำเกษตรกรได้ศึกษาเพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และเป็นตัวอย่างในการเป็นผู้นำที่ดี พร้อมอุทิศตนต่อสังคม	

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 7

จากข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนของผู้นำเกษตรกร มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ซึ่งการนำหลักการสหกรณ์ คุณค่าสหกรณ์ จิตตามรณและคุณธรรมมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการคนในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน ส่งเสริมและพัฒนาคนในขบวนการให้เป็นผู้หน้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น จนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ผู้นำเกษตรกรที่เข้าสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ เป็นผู้นำที่อุทิศตนเพื่อคนในชุมชนจากข้อมูลที่ได้ประสบการณ์ในการรวมกลุ่มฯทำงานเพื่อสังคมมากมาย อาทิเช่น

1. กลุ่มเพื่อสุขภาพ
2. กลุ่มกองทุนเงินล้าน
3. คณะกรรมการสหกรณ์เขื่อนเพชร ไล่จ๋อ
4. กลุ่มทำปุ๋ยหมักและชีวภาพ
5. กลุ่มเกษตรกรทำสวนวังจันทร์ ปลุกกล้วย มะนาว
6. กลุ่ม อสม.
7. กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ
8. กลุ่มเลี้ยงอาหารกลางวันเด็กนักเรียน
9. กลุ่มเลี้ยงทานในวันเทศกาลวันสงกรานต์
10. เลี้ยงอาหารในวันกฐิน
11. กลุ่มประกันราคาข้าวเปลือก
12. กลุ่มเลี้ยงสัตว์ (วัวและหมู)
13. กลุ่มกล้วยหอม
14. สหกรณ์เครดิตยูเนียน
15. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

ปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มฯ

1. การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลไม่มีงบประมาณสนับสนุน เช่นจ้างครูเดินแอโรบิก
2. ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ในการตรวจสอบสุขภาพ
3. ชาวบ้านไม่ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพระยะประ โยชน์
4. ปุ๋ยเคมีขายมากมาย และสะดวกในการหาซื้อ ชาวบ้านไม่สนใจทำกันเอง ยังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ของการทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง หรือมาเรียนก็มาไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้ปุ๋ยไม่มีคุณภาพ
5. ชาวบ้านขาดการให้ความร่วมมือ เช่น การดูแลสุขภาพปลอดภัยเรื่องยุ่งลาย ให้เอาทราบอะเบตทกันเทในน้ำป้องกันยุ่งลาย ชาวบ้านจะไม่ยอม เพราะกลัวน้ำจะสกปรก หรือการพันคว้นกันยุ่ง ชาวบ้านก็กลัวจะกลืนจะติดภาชนะต่าง ๆ
6. ชาวบ้านขาดความรู้เรื่องของการรวมกลุ่มและขาดความเชื่อมั่นของการรวมกลุ่มประกันราคาข้าว

ผู้นำเกษตรกรที่เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอุทิศตนเพื่อสังคม มีพื้นฐานในเรื่องของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการ วิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน นับตั้งแต่สมาชิก จนถึงคณะกรรมการ ได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องของจิตตารมณ์(สนใจ ห่วงใย แบ่งปัน รับผิดชอบ) และคุณธรรม 5 ประการ (ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจกัน)เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจมาเป็นเวลาอันยาวนาน เนื้อหาหลักสูตรความมั่นคงทางสังคม จึงนำหลักการสหกรณ์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเนื้อหาสำหรับการให้ความรู้กับผู้นำเกษตรกร ซึ่งนอกเหนือจากการให้ความสำคัญในเรื่องใกล้ตัวเกษตรกรแล้วไม่ว่าจะเป็นทางด้านอาหาร สุขภาพ เศรษฐกิจ และทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ได้รับความรู้และเกิดการตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติในการดำรงชีวิตประจำวันแล้ว ก็ควรให้ความสำคัญกับสังคมส่วนรวม การเสียสละอุทิศตนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับสังคม การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อพี่น้องของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีอาชีพเกษตรกร ได้มีความเป็นอยู่ที่ดี กินอ้วน นอนอุ่น มีสุขภาพแข็งแรงและมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สภาพแวดล้อมที่ดีตลอดไป

ตารางการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจผู้นำเกษตรกร เรื่อง ความมั่นคงทางสังคม

ข้อ	รายละเอียด	ความรู้ก่อนสัมมนา			ความรู้หลังการสัมมนา		
		คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ	คะแนน	ความถี่ จำนวน	ร้อยละ
1	หลักการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	163	27	60.37	239	27	88.52
2	การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ตามขั้นตอนทฤษฎีใหม่	164	27	60.74	239	27	88.52
3	องค์ความรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ	173	27	64.07	244	27	90.37
4	องค์ความรู้ในเรื่องสหกรณ์เครดิตยูเนียน	191	27	70.74	245	27	90.74
5	หลักการ วิธีการสหกรณ์มาใช้	180	27	66.67	244	27	90.37
6	กระบวนการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ทางสังคม	182	27	67.41	240	27	88.89

สรุปเนื้อหาหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ติดตามหลังจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 1 เดือน จากการประเมินการติดตามข้อมูลความรู้ ความเข้าใจความมั่นคงทางสังคมจากผู้นำเกษตรกร พบว่าผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีก่อนเข้าสัมมนา และนำความรู้ไปใช้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ทางสังคม นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ จิตตารมณ์ คุณธรรม มาใช้เป็นแนวทางในการร่วมมือของกลุ่มเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับสังคมและชุมชน

จากการติดตามเก็บข้อมูลผู้นำเกษตรกรหลังจากที่ได้รับความรู้จากวิทยากร ตามเนื้อหาหลักสูตร ความมุ่งหวังของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ เมื่อได้รับความรู้ไปแล้วผู้นำเกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน

ทักษะและทัศนคติทางด้านสังคม คิดเป็น 89.63% เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของตนเองก่อนได้รับความรู้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติคิดเป็น 65.56% อันประกอบด้วย

1. ผู้นำอุทิศตนทำงานสาธารณประโยชน์เพื่อสังคม
2. นำหลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงใช้ในการทำเกษตรเล็ก ๆ ภายในบ้านเป็นตัวอย่างด้วยความมุ่งมั่นหวังต่อไปจะนำไปสู่การรวมกลุ่มกับเพื่อนบ้าน
3. ปรับปรุงการใช้ชีวิตประจำวันจากแบบเดิมมาปรับปรุงชีวิตใหม่
4. มีการพัฒนาชุมชนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
5. จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์ในชุมชน เช่น การบำรุงศาสนา การแนะนำบัญชีครัวเรือนให้แก่สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

บทที่ 4

ข้อค้นพบจากการวิจัย

การดำเนินการโครงการวิจัย การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะคิดของเกษตรกรโดยการสร้างแนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นไปตามความเชื่อมโยงระหว่างวิถีอาชีพ และการดำเนินชีวิตของเกษตรกร โดยวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ ได้นำมาซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัย สอดคล้องกับทิศทางการบริหารงานและยุทธศาสตร์ของชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ด้านการพัฒนาขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนและการให้บริการส่งเสริมพัฒนาด้านการผลิต การตลาดของสมาชิก และการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อไป

4.1 สาระสำคัญของหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต

การออกแบบหลักสูตรทั้ง 5 หน่วยเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ระดมความคิดเห็นข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากร ผู้นำเกษตรกร ในเวทีการสัมมนาเชิงปฏิบัติ ซึ่งกลุ่มผู้นำเกษตรกรจะเป็นผู้ทดลองปฏิบัติตามเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดไป กรอบเนื้อหาหลักสูตร มุ่งที่จะยกระดับสมรรถนะให้กับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในการนำองค์ความรู้ ไปทำให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและเกิดการปรับเปลี่ยนทักษะ ทักษะคิดในการดำรงชีวิตในเรื่องใกล้ที่ตนเองและครอบครัวสามารถดำเนินการเองได้ สามารถช่วยเหลือตนเองได้เสมือนที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนปลูกฝังให้คนของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการทำให้ตนเอง ครอบครัว สังคมชุมชน มีความสุข พร้อมกับมีความมั่นคงของชีวิตด้วย จากการติดตามผลเกษตรกรเป้าหมาย มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติในทุก ๆ ด้านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตตนเองพร้อมกับแบ่งปันความรู้ให้คนในครอบครัวและเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ

4.2 แนวคิดและการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรนี้ สรุปได้ดังนี้

4.2.1 แนวคิดการออกแบบหลักสูตรในแนวของ Backward design. ซึ่งกำหนดเป้าหมายที่ตัวผู้เรียนเป็นหลักในลักษณะของเนื้อหาความมั่นคงทั้ง 5 ด้าน ทำให้เกิดความชัดเจนต่อผู้สอนตั้งแต่แต่การจัดกระบวนการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

4.2.2 ทำให้เกิดความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนตามกระบวนการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร

4.2.3 เน้นกระบวนการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะและเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่รู้จบ โดยการให้กลับไปทำ ไปบอกต่อ และปฏิบัติจริง สามารถโอนถ่ายความรู้เพิ่มเติมเนื้อหา โดยมีกลไกการขับเคลื่อนหลักสูตรจาก วิทยากรท้องถิ่น ผู้นำสหกรณ์ที่มีอาชีพเกษตรกรมาเข้าร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการยกระดับสมรรถนะเกษตรกรร่วมกัน

4.2.4 หลักสูตรได้ออกแบบให้มีความยืดหยุ่นแก่ผู้เรียนและผู้สอน เพื่อสามารถปรับปรุงเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ได้ตามบริบทของพื้นที่และความสนใจของผู้เรียน เหมาะที่จะใช้เป็นการเรียนการสอนได้ทั้งสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีอาชีพเกษตรกร และเกษตรกรโดยทั่วไป

4.2.5 การจัดการเรียนรู้ภายใต้โครงการ เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต เกษตรกร จะเน้นในเรื่องของการประเมิน ติดตามความเปลี่ยนแปลง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นหลังจากเข้าร่วมโครงการ

4.2.6 จุดเด่นของเนื้อหาหลักสูตรเป็นการทบทวนเนื้อหาความรู้ทางด้านอาหาร สุขภาพ สภาวะแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ที่ว่ามีความรู้ หรือรู้แล้ว มีความรู้โดยประมาณในระดับใด มีความเข้าใจที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องหรือไม่ หรือรู้แต่ไม่นำไปปฏิบัติ หลักสูตรนี้ก็จะทำให้เกิดความตระหนัก ถ้ารู้แล้วไม่ปฏิบัติผลสรุปสุดท้ายของวงจรชีวิตเกษตรกรจะต้องพบประสบปัญหากับเรื่องอะไร วงจรชีวิตก็จะเป็นแบบเดิม ๆ รายได้ไม่พอรายจ่าย รอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่สามารถก้าวทันโลก เพราะฉะนั้นก่อนที่จะเกษตรกรจะไปสู่การแข่งขันกับสังคมภายนอก เกษตรกรต้องวางรากฐานความมั่นคง สร้างระบบการจัดการ โดยเฉพาะวิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคมให้เกิดความสมดุลให้เข้มแข็งก่อน

4.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ของการจัดการเรียนรู้

การทำวิจัยชุดนี้ มีความมุ่งหวังที่จะยกระดับสมรรถนะให้กับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทักษะและทัศนคติ สามารถจัดการดำเนินชีวิตและวิถีอาชีพด้วยตนเองให้มีความสุขอย่างแท้จริง ดังนี้

4.3.1 การส่งเสริมและให้ความรู้ สอดแทรกเนื้อหาหลักสูตรความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต ไปในการอบรมทุกหลักสูตรในการจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

4.3.2 การสร้างความตระหนักในการให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในเรื่องของคุณภาพชีวิต จากการสอบถามเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย มีความเข้าใจในความรู้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่เกษตรกรไม่ปฏิบัติ ไม่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะอาหาร สุขภาพ เศรษฐกิจ ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม และสังคม มองทุกเรื่องเป็นเรื่องไกลตัว ยังคงดำรงชีวิตแบบอาศัยความสะดวกสบาย ง่าย รวดเร็ว พึ่งสิ่งอำนวยความสะดวก มีการลงทุนสูง ขั้นตอนการผลิต มีการใช้เครื่องจักร สารเคมี และยากำจัดศัตรูพืช ปัจจัยการผลิตเหล่านี้ล้วนต้องนำเข้ามาจากภายนอก ระบบการจัดการเกษตรตกเป็นเครื่องมือของนายทุน กลายเป็นเกษตรกรพันธะสัญญาแบบไม่มีทางเลือก เมื่อได้ผลผลิตคิดเป็นเงินสดก็เหลือเป็นของเกษตรกรเพียงน้อยนิด เป็นหนี้ ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายใช้สอยในการดำรงชีวิตปกติ ผลที่ตามมา ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ดินเสื่อม ป่าโทรม ก็ต้องพึ่งสารเคมีมากขึ้น สุขภาพของเกษตรกรก็เสื่อมโทรม ผู้บริโภคก็เสี่ยงต่อโรคร้าย ไม่มีการวางแผนทางการเงิน ไม่มีเงินออม มีปัญหาครอบครัว เกิดความเครียด สุขภาพจิตเสีย ไม่มีเวลาไปช่วยสังคม สรุปได้ว่าเกษตรกรได้ละทิ้งวิถีการผลิตที่ “พึ่งตนเอง” ที่เคยผลิตเพื่อกินใช้เอง มาพึ่งพิงสินค้าทุกอย่างจากบริษัท ถูกดึงดูดเข้าสู่วงจรแห่งการ “พึ่งพา” แทบทุกอย่าง ทั้งชีวิต ทั้งชุมชน ดังนั้นสิ่งที่เกษตรกรควรเล็งเห็นถึงความสำคัญและให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของตนเองมากขึ้น รวมไปถึงชุมชนและสหกรณ์เครดิตยูเนียนต้องช่วยกันผลักดันให้เกษตรกรเห็นความสำคัญกับการดำรงชีวิตให้มีความสุขอย่างมั่นคง โดยการปรับเปลี่ยนทักษะ ทัศนคติในการ

ดำรงชีวิตใหม่ ด้วยวิธีการง่ายๆ ที่เกษตรกรสามารถทำได้เองทั้งตนเองและครอบครัว ตลอดจนส่งเสริมไปยัง สังคมและชุมชน ดังนี้

1. การวางแผนทางการเงินของครอบครัว บันทึกเก็บ-จ่าย นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวางแผน ตนเองและครอบครัว ตลอดจนวางแผนพัฒนาชุมชน เพื่อเห็นการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกร จะต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 การให้ความสนใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ทราบถึงผลกระทบจากการบันทึกบัญชีครัวเรือน : โดยการวิเคราะห์ตนเอง ครอบครัว การปรับเปลี่ยนตนเอง ครอบครัว การจัดทำแผนชีวิตและแผนเพื่อสังคม

1.3 เกิดแนวทางพัฒนาตนเองและสหกรณ์ เช่น การเอาบัญชีครัวเรือนไปใช้กับสหกรณ์ ส่งเสริม สมาชิกทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบสถานภาพของสมาชิก ป้องกันความเสี่ยงทางด้านภาระหนี้สินให้กับสหกรณ์ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย สวัสดิการ ชุมชน

1.4 ผลการเก็บข้อมูลประกอบการให้ความรู้กับผู้นำเกษตรกรทั้ง 7 ครั้ง ร่วมกับวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ จัดทำเป็นคู่มือการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร ซึ่ง จากเนื้อหาหลักสูตรความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จะเป็นตัวชี้วัดที่เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างหนึ่ง เพราะสามารถดู ความเคลื่อนไหวในการดำรงชีวิตประจำวันได้จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนประจำวัน สมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย จากการบันทึกทุกวัน สรุปเป็นรายสัปดาห์ สิ่งที่ผู้นำเกษตรกรเรียนรู้จากบัญชีครัวเรือนแล้วส่งผลให้มีการ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ได้แก่ ทำให้รู้จักตนเอง เพราะรู้รายจ่ายว่าประหยัดหรือฟุ่มเฟือย มีการลดรายจ่าย มีการ ออม ลดต้นทุนการผลิต วางแผนชีวิต สหกรณ์สามารถนำข้อมูลสภาพและปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้าน สุขภาพ ด้านสวัสดิการชุมชน และด้านวัฒนธรรมใช้เป็นข้อมูลเพื่อวางแผนการจัดการทรัพยากรชุมชน วางแผน สุขภาพ วางแผนด้านสวัสดิการชุมชน วางแผนด้านการเรียนรู้ให้กับสมาชิกได้

2. การเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจในเรื่องโซ่อุปทาน กระบวนการสร้างเครือข่าย และการจัดทำแผนการ ผลิตกับเกษตรกรซึ่งเนื้อหาหลักสูตรไม่ลงลึกความรู้ในเรื่องเหล่านี้และจากการสอบถามข้อมูลจากผู้นำเกษตรกร ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวนี้ และส่งผลกระทบอย่างมากต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร อัน จะทำให้เป็นตัวแปรให้เกษตรกรไม่มีความสุข ไม่มีความมั่นคงในชีวิตได้ จำเป็นต้องมีการจัดทำหลักสูตร เพิ่มเติมที่นอกเหนือจากคู่มือการจัดการเรียนรู้หลักสูตรนี้ด้วยเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินการโครงการ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนทักษะ ทักษะเกษตรกร ที่จัดอบรมให้กลุ่มเป้าหมายเสมือนเป็นตัวแทนเกษตรกรตลอดระยะเวลา 12 เดือน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558 เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานวิจัย โดยมีข้อสรุป ดังนี้

5.1.1 การสร้างแนวคิดการเรียนรู้ มุ่งไปที่ยกระดับสมรรถนะเกษตรกร ยกระดับความรู้ ปรับเปลี่ยนทักษะ ทักษะของเกษตรกร รวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นเรื่องพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตร เป็นคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ และก่อให้เกิดความสุข สมดุล กับความมั่นคงของชีวิต

5.1.2 การออกแบบหลักสูตร เป็นไปตามแนวทางของ Backward design

การออกแบบและวางระบบการวิจัย ประกอบด้วย ทีมกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ที่ปรึกษา แผนงานวิจัย คลังข้อมูล/สื่อเรียนรู้ ชุดความรู้ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการวิจัย ขับเคลื่อนกระบวนการวิจัย การจัดความรู้แก่ภาคีวิจัย การจัดเวทีถอดบทเรียน การให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ทีมวิจัย การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตร เป็นไปภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิตามเนื้อหาหลักสูตร ผู้นำสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 38 คน ใช้ระยะเวลา 7 เดือน จึงได้ทำโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ กำหนดไว้ 5 หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาสาระความรู้ของความรู้ความมั่นคงทั้ง 5 ด้านจะมีความเชื่อมโยงกัน สอดคล้องกัน ในทุก ๆ ด้านจะมีความสำคัญ และความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรวมไปถึงการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการเรียนรู้ จำนวน 31 รายการ เพื่อนำไปใช้ทดลองใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

5.1.3 การทดลองใช้หลักสูตรในพื้นที่เป้าหมายจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอบ้านลาด อำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง สรุปเนื้อหาหลักสูตรได้ดังนี้

5.1.3.1 ความมั่นคงทางอาหาร บรรยายให้ความรู้โดย นายสุขประเสริฐ ทับสี นักวิชาการ สาธารณสุขชำนาญการ มีผู้นำเกษตรกรเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 31 คน จาก 9 สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ดำเนินการจัดสัมมนาในวันที่ 29 กันยายน 2557 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านช่องวังจันทร์ จำกัด จังหวัดเพชรบุรี วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ตามรายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรความมั่นคงทางอาหาร และเห็นความเปลี่ยนแปลงจากผู้นำเกษตรกรทั้งด้านความรู้ ทักษะ รวมถึงกระบวนการทัศนในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ผู้นำเกษตรกรเกิดความตระหนักในการดำรงชีวิตมากขึ้น จากข้อมูลการติดตามความรู้เดิมที่

มีอยู่ หลังจากได้รับความรู้ การแบ่งปันร่วมกันทำให้ผู้นำเกษตรกรมีการปรับเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอาหารทำให้ครอบครัวมีสุขภาพที่ดี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนี้

1. ผู้นำเกษตรกรรับทราบข้อมูลและสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหาร ปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการบริโภคอาหาร รับประทานผักปลอดสารพิษ มีความรู้เรื่องสารปนเปื้อน สามารถหลีกเลี่ยง ผลผลิตเหลือแบ่งให้เพื่อนบ้านเป็นมิตรกับเพื่อนบ้านมากขึ้น หรือเลือกซื้ออาหารที่ปลอดสารพิษ จากการติดตามเคมี รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ระวังระวังในการกินอาหารมากขึ้น
2. ผู้นำเกษตรกรได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร ลดต้นทุนการผลิต การดูแลคุณภาพ ความปลอดภัย มาตรฐานการผลิต การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตร พัฒนาผลผลิต เพิ่มคุณภาพอาหาร ให้ตรงกับความต้องการของตลาด เช่น ชนิดของผัก , เมล็ดพันธุ์
3. ผู้นำเกษตรกรมีการวางแผนในการผลิตอาหารไว้บริโภคภายในครัวเรือนมีการปลูกผักไว้รับประทานอย่างเพียงพอ และสามารถนำมาจำหน่ายเป็นการเสริมรายได้ ประหยัดรายจ่ายในครัวเรือน และผลผลิตที่ปลูกไม่มีสารพิษตกค้างในอาหาร ทำให้บุคคลในครอบครัวมีสุขภาพที่ดีขึ้น

ข้อสังเกตเพิ่มเติม เกษตรกรตระหนักในเรื่องของกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย ปลอดภัยเป็นอย่างดียิ่งมีการแยกปลูกระหว่างไว้รับประทานเอง กับปลูกเพื่อนำไปขาย ด้วยความจำเป็นในการประกอบอาชีพของเกษตรกร พืช ผัก ต้องติดตามก่อน 3 วันก่อนขาย มิฉะนั้นคนขายก็ไม่สามารถขายได้ราคาดี จึงจำเป็นต้องติดตามเพื่อให้ผักสด สวยงามไม่มีร่องรอยของหนอนกิน การแก้ปัญหาด้วยวิธีการห้ามไม่ให้เกษตรกรติดตามเลย คงต้องใช้เวลาและความร่วมมือกันหลายฝ่ายถึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อให้ทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภคอยู่ร่วมด้วยกันได้คือการให้ความรู้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เกี่ยวกับการใช้สารเคมีและโทษของสารเคมีอย่างสม่ำเสมอ พืช ผักทุกชนิด ก่อนรับประทานต้องแช่น้ำด่างทับทิม ล้างให้สะอาดอย่างถูกต้อง ถูกวิธี ถึงจะปลอดภัย

5.1.3.2 ความมั่นคงทางสุขภาพ บรรยายให้ความรู้โดย นายสุขประเสริฐ ทับสี นักวิชาการ สาธารณสุขชำนาญการ มีผู้นำเกษตรกรเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 31 คน จาก 9 สหกรณ์เครดิตยูเนียน ดำเนินการจัดสัมมนาในวันที่ 7 ตุลาคม 2557 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองกระทุ่มพัฒนา จำกัด จังหวัดเพชรบุรี วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ตามรายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรความมั่นคงทางสุขภาพและเห็นความเปลี่ยนแปลงจากผู้นำเกษตรกรทั้งด้านความรู้ ทักษะ เกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเองทั้งกายและใจ จากข้อมูลการติดตามความรู้เดิมที่มีอยู่ หลังจากได้รับความรู้ ดังนี้

1. ผู้นำเกษตรมีสุขภาพดีขึ้น มีทักษะในเรื่องการดูแลสุขภาพ เปลี่ยนพฤติกรรมตนเองทางด้านการบริโภค และการดูแลสุขภาพตามแนวทางในการเสริมสร้างสุขภาพ อาทิเช่น การเลือกรับประทานอาหาร หรือลดปริมาณการกินอาหารบางอย่างที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพเพื่อตรวจเช็คร่างกาย ความดัน น้ำตาล เกษตรกรบางท่านดูแลร่างกายจากน้ำตาลสูง สามารถกลับมาสู่ภาวะปกติได้จากการดูแลเรื่องอาหาร และสุขภาพของตนเอง
2. ผู้นำเกษตรกรมีสุขภาพจิตดีขึ้น ครอบครัวมีความสุขที่เห็นผู้นำเกษตรกรดูแลตนเอง
3. ผู้นำเกษตรกรเกิดความตระหนักในเรื่องสารเคมี หลีกเลี่ยงอาหารที่มีสารเคมีปนเปื้อน หันมาให้ความสำคัญกับการปลูกผักไร้สาร จัดทำเป็นโครงการปลูกผักไร้สารเพื่อเผยแพร่ให้กับสมาชิก และผู้ที่สนใจมาเข้ารับการอบรม
4. ผู้นำเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวและญาติพี่น้องเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ

5.1.3.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ บรรยายให้ความรู้โดย นางชุดิมา เชาวลิต นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ มีผู้นำเกษตรกรเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 29 คน จาก 9 สหกรณ์เครดิตยูเนียน ดำเนินการจัดสัมมนาในวันที่ 13 และ 17 ตุลาคม 2557 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชรโขงข่อย จำกัด จังหวัดเพชรบุรี วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ตามรายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเห็นความเปลี่ยนแปลงจากผู้นำเกษตรกรทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน ดังนี้

1. ผู้นำเกษตรกรเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำบัญชีครัวเรือน เห็นประโยชน์ของการทำบัญชีทำให้เกษตรกรรู้รายรับ รายจ่าย ต้นทุนการผลิตและกำไร ขาดทุน
2. ผู้นำเกษตรกรมีทักษะการวางแผนทางการเงิน สามารถเลือกหรือพิจารณาอาชีพได้จากผลการลงทุน
3. ช่วยฝึกนิสัยการใช้จ่ายเงิน ทำให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่าย ทำให้มีเงินเหลือมาชำระหนี้มากขึ้นและมีเงินออม
4. ผู้นำเกษตรกรเล็งเห็นถึงประโยชน์การจัดทำบัญชีครัวเรือน จึงนำไปใช้กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน จัดทำเป็นโครงการอบรมบัญชีครัวเรือนให้กรรมการ ฝ่ายจัดการ สมาชิก สามารถบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ เพื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะได้ทราบสถานะทางการเงินของสมาชิก เป็นข้อมูลให้กับกรรมการในการพิจารณาเงินกู้ของสมาชิก หรือสมาชิกเป็นลูกค้าประกัน และเป็นการจัดระบบการใช้จ่ายเงินให้กับสมาชิกด้วย

5.1.3.4 ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บรรยายให้ความรู้โดย นายปรีชา อินทร์ปราง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ มีผู้นำเกษตรกรเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 25 คน จาก 9 สหกรณ์เครดิตยูเนียน ดำเนินการจัดสัมมนาในวันที่ 22 ตุลาคม 2557 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองหานง จำกัด จังหวัดเพชรบุรี วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ตามรายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและเห็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะ และทัศนคติจากผู้นำเกษตรกร ดังนี้

1. ผู้นำเกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบและคุ้มค่า การทำน้ำหมักจากเศษอาหารที่เหลือใช้ การทำปุ๋ยอินทรีย์ ไข่ไก่เองแทนปุ๋ยเคมี มูลสัตว์ตากแห้ง จัดระบบขยะมูลฝอย มาทำปุ๋ยอินทรีย์ทำให้ลดต้นทุนการผลิต
2. ผู้นำเกษตรกรเกิดความตระหนักในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งในการทำมาหากิน ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ ป่าไม้ เช่นลดปริมาณการใช้สารเคมีเพื่อรักษาหน้าดิน ดูแลระบบชลประทาน บ่อพักของเสีย
3. ผู้นำเกษตรกรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิต ชุมชน อุทิศตนทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์
4. นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงใช้กับตัวเองและครอบครัว และบอกต่อกับเพื่อนบ้านและสมาชิก ให้มาช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร อาทิเช่น ป่าไม้ น้ำ กันให้มากขึ้นทุกคนจะได้มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดีสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

5.1.3.5 ความมั่นคงทางสังคม บรรยายให้ความรู้โดย คุณณัฐภักดิ์ ผู้ประสานงานสิทธิ ผู้จัดการฝ่ายวิชาการ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ มีผู้นำเกษตรกรเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 29 คน จาก 9 สหกรณ์เครดิตยูเนียน ดำเนินการจัดสัมมนาในวันที่ 27 ตุลาคม 2557 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนโรงเรียนวัดหนองแก จำกัด จังหวัดเพชรบุรี วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ตามรายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรความมั่นคงทางสังคมและเห็นความเปลี่ยนแปลงจากผู้นำเกษตรกรเกิดทัศนคติที่ดีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น นำระบบการจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาเป็นแนวทางปฏิบัติการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขดังนี้

1. ผู้นำเกษตรกรให้ความสำคัญกับชุมชน ต้องการให้คนในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี มีการรวมกลุ่มอุทิศตนเพื่อทำงานสาธารณะประโยชน์ให้กับสังคม เช่นการรวมกลุ่มทำปุ๋ยหมัก รวมกลุ่มเพื่อการประหยัด ลดปริมาณการใช้สารเคมี ส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน รวมกลุ่มทำความสะอาดหมู่บ้าน รวมกลุ่มในรักษาและดูแลสุขภาพ
2. ผู้นำเกษตรกรเห็นประโยชน์การจัดทำบัญชีครัวเรือน จึงนำไปแนะนำสมาชิกทำบัญชีครัวเรือน ทำให้สมาชิกรู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีเงินออม

3. ผู้นำเกษตรกรมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น การนำหลักการสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาเป็นแนวปฏิบัติในการรวมกลุ่มของสหกรณ์ การพัฒนาสหกรณ์ และการรวมเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายของสหกรณ์

หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้านผู้นำเกษตรกรมีความมุ่งมั่นที่จะรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคม อันประกอบด้วย

1. รวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือความเป็นอยู่ของสมาชิก ว่าด้วยการจัดทำบัญชีครัวเรือน
2. รวมกลุ่มทำปุ๋ยหมักและชีวภาพ
3. รวมกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ
4. รวมกลุ่มเพื่อสุขภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัย

จะเห็นว่าการส่งเสริมสมรรถนะของเกษตรกรโดยการเรียนรู้ตามหน่วยเรียนรู้ที่ 1-5 ของหลักสูตรตามโครงการวิจัยนี้ได้มีการดำเนินการไปแล้วบ้าง แต่จะเป็นในรูปแบบของการให้ความรู้ของแต่ละหน่วยงาน แต่ละเรื่อง ๆ ไป เช่น ทางด้านสุขภาพก็เป็นหน้าที่ของสาธารณสุข ด้านการเงิน บัญชี ก็เป็นหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งไม่ได้จัดทำเป็นโครงการโดยรวมเอาเนื้อหาหลักสูตรมาไว้ด้วยกัน และขาดในเรื่องของการให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ร่วมกับผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน เสมือนดังเช่นโครงการวิจัยชุดนี้ ประกอบกับการติดตามความรู้เดิมที่มีอยู่เปรียบเทียบกับหลังจากเข้าอบรมโครงการแล้ว เกษตรกรได้รับความรู้ มีการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติเป็นอย่างดี ถือได้ว่าเป็นโครงการนាំร่องที่ควรได้รับการสานต่อ ทีมวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการเชิงนโยบายต่อชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ในฐานะที่เป็นองค์กรระดับชาติดีมีบทบาทในส่งเสริมและดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั่วประเทศ ดังนี้

1. การส่งเสริม ผลักดัน และเผยแพร่หลักสูตรความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต

- 1.1 ส่งเสริมให้ความรู้กับสหกรณ์เครดิตยูเนียนทุกแห่งให้มีความเข้าใจในการดำเนินการตามหลักสูตรนี้โดยชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ จัดอบรมให้ความรู้กับผู้นำสหกรณ์
- 1.2 จัดทำเป็นคู่มือการเรียนรู้ สื่อการสอนให้กับบุคลากร ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อใช้ในการเผยแพร่ความรู้ไปยังสหกรณ์สมาชิก
- 1.3 ผลักดันให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนนำองค์ความรู้จากหลักสูตรนี้บรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วโดยจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกก่อนเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน อาทิเช่น หลักสูตรเครดิตยูเนียนพื้นฐาน หลักสูตรบทบาทหน้าที่สมาชิก หลักสูตรบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ
- 1.4 เผยแพร่องค์ความรู้ไปยังเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ เช่น กลุ่มอสม. กลุ่มอบต. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคมที่มีอยู่ในชุมชนอยู่แล้วให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตามเนื้อหาหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย เพื่อนำไปใช้ในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มเกษตรกร

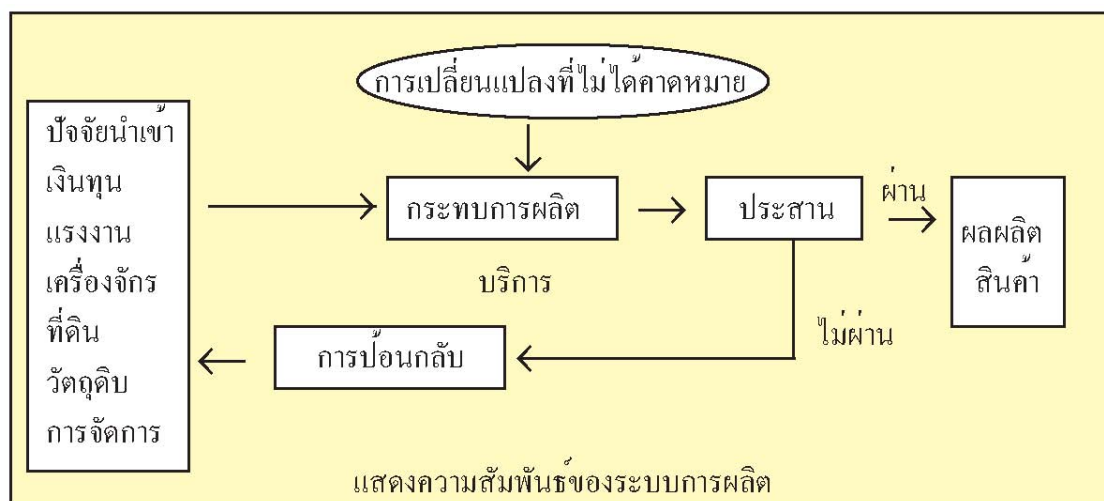
2. การให้องค์ความรู้และสนับสนุนให้เกษตรกรจัดทำแผนการประกอบอาชีพ

อย่างไรก็ตามโครงการวิจัยฉบับนี้ได้กล่าวถึงการให้องค์ความรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5 ซึ่งทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องต่างๆสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งจะแสดงถึงการเพิ่มสมรรถนะของเกษตรกรไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าจะทำให้สมบูรณ์นั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปถึง กระบวนการตลาด กระบวนการผลิต ทางเกษตรในแต่ละพื้นที่ให้ครบถ้วน เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรสามารถยกสมรรถนะของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ โดยการมีองค์ความรู้จัดทำแผนการประกอบอาชีพที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้

2.1 การจัดการโซ่อุปทานให้กับเกษตรกร เป็นการนำกลยุทธ์ วิธีการ แนวปฏิบัติ หรือทฤษฎี มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ การส่งต่อ วัตถุดิบ หรือบริการจากหน่วยหนึ่งในโซ่อุปทานไปยังอีกหน่วยหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีต้นทุนรวมในโซ่อุปทานต่ำที่สุด และได้รับวัตถุดิบ สินค้า หรือการบริการตามเวลาที่ต้องการ พร้อมกันนี้ ยังมีการสร้างความร่วมมือกันในการแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการส่งต่อของวัตถุดิบ สินค้า หรือการบริการนี้ นำไปสู่การได้รับผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายด้วย จะเห็นว่าสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เป็นเกษตรกรมีผลิตผลทางการเกษตรมากมาย แต่ขาดความรู้ในเรื่องของการจัดการโซ่อุปทาน กระบวนการโดยรวมของการไหลของวัสดุ สินค้า ตลอดจนข้อมูลและธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านองค์การที่เป็นผู้ส่งมอบ ผู้จัดการจำหน่าย ไปจนถึงลูกค้าหรือผู้บริโภคที่องค์การต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจต่อกัน ไม่มีหน่วยงานหรือกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายจากสหกรณ์เครดิตยูเนียน หรือชุมชนสหกรณ์

2.2 กระบวนการสร้างเครือข่าย เป็นการความสัมพันธ์ทางสังคมแบบหนึ่ง ที่บุคคลหรือกลุ่ม องค์กร ร่วมกันสร้างขึ้นมาโดยการนำสิ่งหรือประเด็นที่แต่ละคน/กลุ่ม/องค์กรมีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันและกัน การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีหลักการ วิธีการในรวมคนเพื่อเสียดลมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการทำงานร่วมกันมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 40 ปี ดังนั้นการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผลทางเกษตรก็ควรจะเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ชุมชนสหกรณ์จะต้องเล็งเห็นความสำคัญและช่วยสนับสนุน หรือส่งเสริมให้สหกรณ์เครดิตยูเนียน มาจัดทำเป็นกระบวนการสร้างเครือข่าย มีการรวมผลิตผลทางเกษตร หรือรวมซื้อ รวมขาย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของขบวนการเครดิตยูเนียน

2.3 การจัดทำแผนการผลิต ความสามารถในการผลิต กำลังการผลิตและความสามารถในการสนองตอบสนองความต้องการของตลาดตลอดจนแผนการควบคุมคุณภาพของสินค้า กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า โดยอธิบายขั้นตอนตั้งแต่วัตถุดิบถึงสินค้าสำเร็จรูปรวมถึงเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ต้องใช้จัดทำเป็นระบบการผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ระบบ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

2.4 การพัฒนาอาชีพ หมายถึง ผู้นำเกษตรกรมีการพัฒนาทักษะอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด

2.4.1 ความพร้อมในการพัฒนาอาชีพ

การพัฒนากระบวนการผลิต กระบวนการตลาด การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม/เทคโนโลยี จำเป็นที่เกษตรกรต้องศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้เฉพาะเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาอาชีพ จำเป็นจะต้องรู้จักเลือกใช้แหล่งที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพได้แก่ แหล่งเรียนรู้ แหล่งเงินทุน แหล่งวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร แหล่งงาน ตลาดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างหลากหลาย สำหรับการประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ ให้เป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่หาประสบการณ์เพื่อความสำเร็จในงานอาชีพ

2.4.2 การทำแผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาอาชีพ

การทำแผนธุรกิจเป็นการกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพไว้ล่วงหน้า โดยผ่านกระบวนการระดมความคิดจากการวิเคราะห์ชุมชนแล้วนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ในการดำเนินงาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนธุรกิจนั้น การวิเคราะห์ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนด้วยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลชุมชน โดยวิธีการกลุ่มให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis

S (Strengths) จุดแข็งหรือจุดเด่นของชุมชน

W (Weaknesses) จุดอ่อนหรือข้อด้อยของชุมชน

O (Opportunities) โอกาสที่จะสามารถดำเนินการได้

T (Threats) อุปสรรคหรือปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงของชุมชนที่ควรหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติ

เป้าหมายหรือเป้าประสงค์ เป้าหมายในการพัฒนาอาชีพ อาจกำหนดไว้เป็นระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้ เพราะจะส่งผลในการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้นกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนาอาชีพ ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ว่าไว้ เพื่อให้

เกษตรกรสามารถพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าได้ในอนาคตการวางแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำแผนธุรกิจโดยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ

2.4.3 การจัดการการผลิตและบริการ

เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดการ การผลิตและการบริการเป็นอย่างดี ดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจบนแนวคิดพื้นฐานว่าเมื่อกระบวนการผลิตที่ออกมาจะดีตาม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการผลิตเป็นการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ ในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการอย่างสร้างสรรค์ ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในกิจกรรมต่างๆ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สามารถทำงานได้เร็วขึ้น ได้ปริมาณมากขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการใช้แรงงานคน โครนำเทคโนโลยีมาใช้ก่อนคนอื่น ถือว่าเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จก่อนคู่แข่ง การดำเนินธุรกิจให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต้องมีระบบควบคุม การจัดการการผลิตและการบริการ ระบบการควบคุมที่นิยมใช้มาก ได้แก่วงจรควบคุม PDCA (Deming Cycle) มีรายละเอียด ดังนี้

P (Planting) การวางแผน

D (Do) การปฏิบัติ

C (Check) การตรวจสอบ

A (Action) การปรับปรุงแก้ไขและตั้งมาตรฐานในการทำงาน

2.4.4 การจัดการการตลาด

การจัดการการตลาดมีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจ เกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ เข้าใจในการตลาด สามารถศึกษาวิเคราะห์ตลาด ก่อนตัดสินใจลงทุน เพื่อจะได้ดำเนินธุรกิจไปในทิศทางที่ถูกต้อง การจัดการการตลาดเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านธุรกิจต้องมีการวางแผนการผลิต การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การวิจัยตลาด การส่งเสริมการขาย การทำข้อมูลฐานลูกค้า การกระจายสินค้า การกำหนดราคา การจัดจำหน่าย เพื่อสนองความต้องการ และบริการให้แก่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคพอใจทั้งในเรื่องราคาและบริการ

2.4.5 การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาธุรกิจ

การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาธุรกิจมุ่งเน้นการส่งเสริมการแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ การบริหารจัดการทรัพยากร พัฒนาชุมชน และ การจัดทำแผนและ การขับเคลื่อนแผน ด้วยกระบวนการผลิต วิเคราะห์ จนบรรลุความเข้มแข็งยั่งยืนเศรษฐกิจพอเพียงและมีการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาอาชีพ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าแผนพัฒนาอาชีพมีทิศทางการพัฒนาถูกต้องมีความเป็นไปได้สูง การพัฒนาอาชีพของชุมชน สิ่งสำคัญที่ต้องวิเคราะห์ก็คือความสามารถของชุมชน เกี่ยวกับความรู้ การผสมผสานความชำนาญและเทคโนโลยีการผลิตที่หลากหลายเข้าด้วยกัน การทำแผนธุรกิจ มีขั้นตอนที่สำคัญ 8 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดแผนการจัดทำธุรกิจ
2. การพัฒนาวิสัยทัศน์ของชุมชนและรายครัวเรือน
3. การกำหนดค่านิยมของชุมชนและรายครัวเรือน

4. การกำหนดพันธกิจของชุมชนและรายครัวเรือน
5. กำหนดนโยบาย
6. การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน
7. การกำหนดกลยุทธ์ของชุมชน
8. การกำหนดแผนปฏิบัติการ

2.4.6 การจัดทำโครงการพัฒนาอาชีพ

โครงการพัฒนาอาชีพเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เป็นวิธีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้เกิดความชัดเจนมีเหตุผล เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เพื่อพัฒนากิจกรรมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ในการเขียนโครงการ ต้องมีการเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อนการเขียนโครงการ การเขียนโครงการพัฒนาอาชีพ มีรายการที่ต้องจัดทำข้อมูลและรายละเอียด คือ

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล
3. วัตถุประสงค์
4. เป้าหมาย
5. วิธีดำเนินการ
6. ระยะเวลาในการดำเนินงาน
7. งบประมาณ
8. เครือข่าย
9. การประเมินผลและรายงานผลโครงการ
10. ผู้รับผิดชอบโครงการ
11. ความสัมพันธ์กับโครงการอื่น
12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. กำหนดหนดกรอบกลยุทธ์ในการพัฒนาเกษตรกรของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อสร้างสมรรถนะการแข่งขันและความเข้าใจแก่เกษตรกรให้มีประสบการณ์อาชีพอย่างชาญฉลาด มีอำนาจต่อรอง สามารถเชื่อมต่อตลาดได้อย่างมั่นคงและก้าวไกล

เอกสารอ้างอิง

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท.2556.รายงานโครงการวิจัย “โรงเรียนลูกชาวนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำการเกษตรเชิงธุรกิจ : มิติใหม่แห่งการเรียนรู้จากแปลงนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” .สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลักสูตรเรียนรู้ ชาวนามืออาชีพ : จากแปลงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน .สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาศูนย์เยาวชน (สสค.)

ฝ่ายวิชาการและพัฒนา คู่มือสหกรณ์เครดิตยูเนียน (ฉบับปรับปรุงปี 2556) ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

งานสถิติข้อมูล. รายงานฐานะการเงินสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนทั่วประเทศ. ธันวาคม 2556 ส่วนงานพัฒนาเทคโนโลยี ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

งานสถิติข้อมูล รายงานขนาดสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนทั่วประเทศ.ธันวาคม 2556 ส่วนงานพัฒนาเทคโนโลยี ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

ดร. สติพร เอี่ยมเสน รองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต Email: sittiporni@gmail.com <http://www.la-orutis.dusit.ac.th/research2.php>
แผนงานความมั่นคงทางอาหาร มุานิชัยเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) มุานิชัยวิถี <http://www.food-resources.org/>

สถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหาร และสภาพปัญหาความไม่มั่นคงด้านอาหาร

FAO, The State of Food Insecurity in the World 2005, p. 2-4.

http://www.law.cmu.ac.th/research/research_files/research_21_06chapter2.pdf

พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ
เศรษฐกิจพอเพียง พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2549 ร่วมเรียนรู้ สานช่วย ขยายผล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2555-2559 พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2555
ISBN:978-616-1217-2 กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายงานการพัฒนาคณะของประเทศไทยปี 2552 ความมั่นคงของมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต. สำนักงาน
โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย

การเรียนรู้และกระบวนการจัดการความรู้ของชาวนาในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2552
หลักสูตรบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

คู่มือบัญชีรับจ่าย คร่าวเรือน และคู่มือพัฒนาภูมิปัญญาทางบัญชีสู่ต้นทุนอาชีพ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ภาคผนวก

โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร”

ภายใต้ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7

โดย

นางณัฐรภัค ผู้ปรารถนาสิทธิ และคณะ

มกราคม 2558

สารบัญ

ภาคผนวก	หมวด	หน้า
ภาคผนวกที่ 1 ตารางการปฏิบัติงาน	ก	1-20
ภาคผนวกที่ 2 สรุปประเด็นการประชุม	ข	1-46
ภาคผนวกที่ 3 ภาพกิจกรรม	ค	1-14
ภาคผนวกที่ 4 เอกสารประกอบการสัมมนา	ง	1-193
ภาคผนวกที่ 5 แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลและสรุปผลการประกอบการวิจัย	จ	1-92
ภาคผนวกที่ 6 รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนา	ฉ	1-3
ภาคผนวกที่ 7 คู่มือการจัดการเรียนรู้	ช	1-28

ภาคผนวกที่ 1

ตารางแผนการปฏิบัติงาน

หมวด ก.

รายงานผลปฏิบัติงานโครงการวิจัย
“การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร
ระยะเวลาโครงการ 1 ปี (31 มกราคม 2557-30 มกราคม 2558)

เดือนมกราคม 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
1	ประชุมเตรียมความพร้อมและจัดทำแผนการวิจัย วันที่ 31 มกราคม 2557	-นักวิจัย	-ยกระดับสมรรถนะการแข่งขัน -ลดความเหลื่อมล้ำและการปรับเปลี่ยนสู่การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม -หนุนเสริมเครือข่ายของชุดโครงการให้มีบทบาทในฐานะภาคีในการขับเคลื่อนการพัฒนา	-รับทราบรายละเอียดโครงการและกรอบการทำงานวิจัย -จัดทำเป็นโครงการ แผนปฏิบัติการพร้อมกับรายละเอียดงบประมาณ เพื่อนำเสนอหัวหน้าโครงการ

เดือนกุมภาพันธ์ 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
2	ประชุมรับทราบโครงการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7” วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ที่ปรึกษาโครงการวิจัย	-เพื่อรับทราบวัตถุประสงค์และแผนการดำเนินโครงการวิจัย -เพื่อรับทราบและกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย -เพื่อกำหนดงบประมาณสำหรับการทำวิจัย และนำเสนอโครงการเพื่อพิจารณาตามกรอบในการดำเนินโครงการวิจัย	-รับทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยชุดนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 3 ปี -รับทราบกลุ่มเป้าหมายจะเป็นเกษตรกรที่มีความพร้อมและยอมรับการเปลี่ยนแปลง -จัดทำแผนการปฏิบัติงานวิจัย โดยจัดทำตารางและงบประมาณนำเสนอที่หัวหน้าโครงการ
3	นำเสนอแผนการดำเนินโครงการวิจัย	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ที่ปรึกษาโครงการวิจัย	-นำเสนอแผนการดำเนินโครงการและงบประมาณในการจัดทำโครงการวิจัย	-มีแผนการดำเนินโครงการวิจัยตามกรอบระยะเวลาดำเนินโครงการ 1 ปี -ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในการประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ

เดือนมีนาคม 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
4	ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรเพื่อยกสมรรถนะเกษตรกร วันที่ 26 มีนาคม 2557	-ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน -หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ที่ปรึกษา	-เพื่อรับทราบข้อเสนอแนะในการให้คำจำกัดความ “สมรรถนะเกษตรกร” -เพื่อรับทราบแนวทางในการจัดทำหลักสูตรเพื่อยก	-รับทราบปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพเกษตรกรจากผู้ทรงคุณวุฒิ -การจัดทำหลักสูตรในเบื้องต้นจะเป็นหลักสูตรการให้ความรู้ใน

เดือนมีนาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
4			สมรรถนะเกษตร	เรื่องหลักการปรัชญาสหกรณ์ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการทำเกษตรกรรมแบบ ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับ องค์ประกอบของอาชีพและการ ดำเนินชีวิตงานวิจัยของสถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์ -สรุปเนื้อหาการแลกเปลี่ยน 1.ขาดสถาบันที่เข้มแข็ง ในการ ทำหน้าที่เป็นกลไกในการจัดการ ธุรกิจ 2.ขาดการบูรณาการการทำงาน ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมอาชีพและการ ยกระดับสมรรถนะเกษตรกร 3.เมื่อได้ผลิตภัณฑ์แล้วการ จัดการอย่างไร 4.ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตรได้รับความนิยมนที่ ลดลงในปัจจุบัน 5.โครงสร้างทางการตลาด สำหรับปัจจัยการผลิตและ ผลผลิตทางการตลาดไม่เอื้อต่อ การเกษตร

เดือนเมษายน 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
5	-ประชุมทีมวิจัยเพื่อนำเสนอ ผลสรุปของการประชุมผู้ทรงคุณ ในการให้คำจำกัดความ “สมรรถนะเกษตร” วันที่ 3 เมษายน 2557 -กำหนดแผนปฏิบัติการในการ จัดทำร่างหลักสูตรโดยหาข้อมูล จากเกษตรกรมาร่วมประชุมแนวทาง -พัฒนาด้านองค์ความรู้ ใ้องค์	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ที่ปรึกษาโครงการวิจัย	- เพื่อนำเสนอสรุปผลข้อคิดเห็น จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านปัญหา อุปสรรคของเกษตรกร และ หัวข้อในการจัดทำหลักสูตรให้ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย -เพื่อกำหนด	-ทราบแนวทางการจัดทำหน่วย เรียนรู้เพื่อจัดทำเป็นร่างหลักสูตร ในลำดับต่อไป -การวิจัยครั้งนี้จะทำให้เกิด ประโยชน์ต่อตัวสมาชิกของ สหกรณ์ที่ประกอบอาชีพเกษตร เพื่อจะได้เปิดโอกาสและ

เดือนเมษายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
5	ความรู้ไปให้เกษตรกรมีความรู้มากขึ้น -การปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิธีคิด -การปรับเปลี่ยนอาชีพหรือมีการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน -การพัฒนาคุณภาพการผลิต -ที่ผ่านมามองถึงความเป็นอยู่ที่ดีด้านการเงินและสุขภาพ ซึ่งต่างปัจจุบันมุ่งแต่เรื่องของพาณิช ไม่คำนึงถึงสุขภาพของผู้บริโภค -นำแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้กับเกษตรกร -สร้างองค์ความรู้ที่ใช้ได้จริงกับเกษตรกร -การสร้างข้อมูลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถสร้างแบรนด์ให้กับตนเอง -กำหนดแผนลงพื้นที่ -พัฒนาเพื่อการยกระดับของการตลาด -นำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างวินัย หลักการสหกรณ์ ทางชีวิตที่สมดุล เกษตรกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับงานวิจัย และแผน 4 แผน แผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงิน แผนสุขภาพ -การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ความหลากหลายของอาชีพเกษตรกรต่างๆ -สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกันกับเกษตรกรแลกเปลี่ยน		กลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการวิจัย ในการแก้ปัญหาของเกษตรกรที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน จะได้รวบรวมเพื่อกำหนดเป็นหัวข้อในการจัดทำหลักสูตรต่อไป	โลกทรรศน์ในการรับความรู้ด้านวิชาการ เพื่อเตรียมรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตข้างหน้าอย่างเท่าทัน -การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการยกสมรรถนะเกษตรกร มีแนวทางที่จะดำเนินการใน 3 มิติ คือ การยกระดับความรู้ ปรับเปลี่ยนทักษะ และทัศนคติของเกษตรกร โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นเรื่องพื้นฐานเกี่ยวข้องกับเกษตรกรว่าด้วยเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตร เป็นคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน -หัวหน้าโครงการวิจัย จุฑาทิพย์ ภักธวาท ให้ข้อเสนอแนะการเก็บข้อมูลพร้อมกับเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตร โดยดูตัวอย่างจากหลักสูตรเรียนรู้ชาวนามีอาชีพ

เดือนเมษายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
6	-จัดประชุมผู้นำเกษตรกร เพื่อหาข้อมูลการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเกษตรกร ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลตัวอย่างในการเขียนร่างหลักสูตรการยกสมรรถนะเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน วันที่ 21 เมษายน 2557	ผู้นำเกษตรกร จ.เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 15 คน	1.เพื่อทราบข้อมูลของเกษตรกรเกี่ยวกับดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ 2.เพื่อเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลสนับสนุนในการเขียนหลักสูตร	-ทราบถึง อาชีพของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายโดยส่วนใหญ่อาชีพทำ มะพร้าว, มะนาว, หนุ่ย, แผลก, ถั่วเขียว, ถั่วลิสง, พริก, สับปะรด, และสวนผลไม้, เลี้ยงโค เป็นการทำการเพาะปลูกเองไม่ได้จ้างแรงงานเป็นการทำเพื่อ การอุปโภค บริโภค ส่วนที่เหลือนำมาจำหน่าย เป็นการทำให้สืบสานมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ โดยการให้ภูมิปัญญาชาวบ้าน -ปัญหาเกษตรกรโดยสรุป 1.ปัญหาเรื่องการขาดน้ำ สภาพภูมิอากาศ และ สภาพพื้นดิน 2.ปัญหาเรื่องของโรคพืช และแมลง ส่งผลให้การผลิตได้ปริมาณไม่เป็นไปตามคาดหมาย 3.ปัญหาเรื่องราคาคงต่ำ ไม่สามารถกำหนดราคาได้แน่นอน 4.ปัญหาผลผลิตน้อย เนื่องจากมีความรู้ยังไม่เพียงพอ ในกระบวนการปลูก 5.ปัญหาเรื่องสุขภาพ ที่เกษตรกรยังไม่ใส่ใจเรื่องความปลอดภัยทั้งตัวเกษตรกร และความรับผิดชอบต่อสังคม 6.ปัญหาเรื่องการขาดการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำเดือนประจำปี จึงทำให้ไม่รู้ต้นทุนของผลผลิต และไม่มีการจดบันทึกรายละเอียดตามกระบวนการผลิตจนถึงการจำหน่าย

เดือนเมษายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
6				-แนวทางแก้ไขเบื้องต้น 1. โดยวิธีการกักเก็บน้ำไว้ใช้เอง ตามแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว และมีกรมส่งเสริมพัฒนาที่ดิน เข้ามาให้นะนำ 2. ขอให้นักวิชาการเข้ามาช่วย 3. แก้ไขโดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์

เดือนพฤษภาคม 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
7	ประชุมหารือที่ปรึกษาโครงการวิจัยพร้อมกับนำเสนอความคืบหน้าในการดำเนินการงานวิจัย วันที่ 30 พฤษภาคม 2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ที่ปรึกษา	1. เพื่อรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการหลังจากเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้นำเกษตรกร 2. เพื่อปรึกษาในการดำเนินการในลำดับต่อไป	-ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นจากผู้นำเกษตรกรและจากข้อมูลที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จึงเป็นข้อมูลสนับสนุนในการเขียนกรอบหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ 1. การเข้าใจและเข้าถึงทักษะเกษตรกรพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และปัจจัยสภาพแวดล้อม 2. การมององค์รวมความสำเร็จในการประกอบอาชีพกับการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล 3. เกษตรกรตระหนักกับการดูแลสุขภาพ 4. การเรียนรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร 5. อาชีพเกษตรกรกับการบริหารความเสี่ยง 6. การจัดทำกระบวนการผลิตอย่างมีแบบแผน 7. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน หาเงิน

เดือนพฤษภาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
7				ได้ ใช้เงินเป็น 8.การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างชาญฉลาด 9.คุณธรรมและจริยธรรมของเกษตรกรต่อการดำรงชีพและดำเนินชีวิตที่ดี -หัวหน้าโครงการ อ.จุฑาทิพย์ ภัทรวาทให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มอีก 1 เรื่อง เกี่ยวกับเรื่องโซ่อุปทาน เพราะมีความจำเป็นต่อเกษตรกรมากในเรื่องของการเชื่อมโยงทางด้านธุรกิจและการเงิน และสรุปประเด็นในการทำหน่วยการเรียนรู้นี้ออกมาเป็นกรอบความคิดการส่งเสริมสมรรถนะเกษตรกร ดังนี้ 1.เกษตรกรมีความต้องการอาชีพที่เป็นอิสระและยั่งยืน 2. ควรมีตลาดรองรับผลผลิต 3.ต้องมีการผลิตที่เหมาะสมภูมิสังคม มีสภาพแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน เกษตรสีเขียว เป็นการพัฒนาที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มและมีผู้นำที่ดี

เดือนมิถุนายน 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
8	ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหรือ สาระการเรียนรู้ระดับ สมรรถนะเกษตรกร ผู้ทรงคุณวุฒิ 1.นายทรงพล เจตนาวณิชย์ 2.นายสุรจิตต์ แก้วชิงดวง 3.นายสมเกียรติ ฉายไธน์ 4.นายพงศ์ศักดิ์ เขื่อนอ่อน 5.ดร.สุเทพ ศิลปานันท์กุล	-นักวิจัย -ที่ปรึกษาโครงการวิจัย -ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน	เพื่อประชุมหารือพิจารณาความ สอดคล้องของสาระการเรียนรู้ ว่าสามารถไปจัดทำเป็นองค์ ความรู้ปรับทักษะ ทักษะคติ ให้กับเกษตรกร	-การประมวลสาระการเรียนรู้และ ได้นำเสนอ 10 บทเรียนเพื่อเป็น ข้อมูลในการแลกเปลี่ยน ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีการระดมความคิด เห็นแลกเปลี่ยนและกำหนด เป็นประเด็นหลักๆและปัจจัย สำคัญเพื่อนำไปทำเป็นกรอบ แนวความคิดพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1.เป้าหมายและความสุขของชีวิต

เดือนมิถุนายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
8	6.ผศ.อาภากร มินวงษ์ 7.รศ.จุฑาทิพย์ ภักธวาท วันที่ 25 มิถุนายน 2557			การพัฒนาที่ยั่งยืน 2.บัญชีครัวเรือน ใช้จ่าย แหล่ง เงินทุน 3.ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรม 4.บัญชีฟาร์ม ภูมิสังคม 5.การกระจายผลผลิต การตลาด การจะเข้าถึงตลาดโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ โซ่อุปทาน -ผู้ทรงคุณวุฒิ อ.ทรงพล เจตนาวณิชย์ ได้ช่วยสรุปประเด็นของ กรอบหลักสูตรออกเป็น” ความสุข ความสมดุล ความมั่นคง ของชีวิต” 1. ความมั่นคงทางอาหาร 2.ความมั่นคงทางสุขภาพ 3.ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 4.ความมั่นคงทางสังคม 5.ความมั่นคงทางทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม
9	ประชุมทีมงานวิจัย	หัวหน้าโครงการวิจัย นักวิจัย	เพื่อประชุมหารือทีมวิจัยในการ จัดทำหลักสูตร	-จัดทำรายละเอียดหลักสูตร เพื่อ ใช้ในการจัดอบรมผู้นำเกษตรกร ให้เป็นผู้ที่สามารถสร้าง ความสุข ความสมดุล และความ มั่นคงของชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนสามารถเป็นเครือข่ายกับ ทีมงานวิจัยในการถ่ายทอด ความรู้ ไปยังสหกรณ์/กลุ่มได้

เดือนกรกฎาคม (2557)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
10.	-สืบค้นข้อมูลในการทำหน่วย การเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย	เพื่อดำเนินการตามสัญญาของ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ จัดทำสรุปผลการดำเนินงาน 6 เดือน เป็นรูปเล่ม	-รวบรวมผลการดำเนินงานตลอด 6 เดือนเพื่อจัดทำสรุปงานวิจัยจัด ทำเป็นรูปเล่ม จำนวน 10 เล่ม

เดือนกรกฎาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
11	นำเสนอรายงานความก้าวหน้าผลงานวิจัย 6 เดือนแรก วันที่ 29 กค. 2557 ณ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์	-ผู้ทรงคุณวุฒิ -หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ทีมงานสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์	เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาและรับข้อเสนอแนะในการที่จะดำเนินการใน 6 เดือนข้างหน้าต่อไป	-นำเสนอผลการดำเนินงาน 1.การพัฒนาหลักสูตร 2.จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ 3.กลุ่มเป้าหมาย 4.กรอบคิดการจัดการเรียนรู้ 4.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้ 4.2 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ 4.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4.4 แผนการจัดการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ -ดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ -ประสานวิทยากรในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ -นัดประชุมวิทยากร เพื่อกำหนดแผนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อดำเนินการตามแผนงานวิจัย

เดือนสิงหาคม 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
12	-ประชุมทีมวิทยากร อ.ทรงพล เจนาวณิชย์ และวิทยากรจากสาธารณสุข มาร่วมประชุมหารือ สำหรับวิทยากรจากกรมตรวจ ได้ประสานงานผ่านทางโทรศัพท์	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และทีมวิทยากร	หลักสูตรนี้มีหน่วยงานเรียนทั้งสิ้น 5 หน่วย อันประกอบด้วย 1.ความมั่นคงด้านอาหาร 2.ความมั่นคงด้านสุขภาพ 3.ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 4.ความมั่นคงด้านสังคม และ 5.ความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมประชุมทีมวิทยากรในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร สื่อสำหรับการเรียนการสอน และรูปแบบวิธีการประเมินผลผู้เรียน	ดำเนินการกำหนดแผนในการไปเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง

เดือนสิงหาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
13	-ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยและเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกรจากผู้นำเกษตรกรทั้ง 9 แห่ง 38 คน อ.ท่ายาง อ.บ้านลาด อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 1.สหกรณ์เครดิตยูเนียนห้วยเสือสามัคคี 2.สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านช่องวังจันทร์ 3.สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองกระทุ่มพัฒนา 4.สหกรณ์เครดิตยูเนียนโรงเรียนวัดหนองแก 5.สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดกุ่มสามัคคี 6.สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองขานาง 7.สหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชรโค้งน้อย 8.สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองบัว 9.สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองมะกอกพัฒนา ระหว่างวันที่ 25-27 สิงหาคม	--หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 35 คน	-ทีมวิจัยไปดำเนินการชี้แจงความเข้าใจ ความเป็นมา และสิ่งที่คาดหวังของโครงการวิจัย โดยนัดหมายในการเข้าหารือทำความเข้าใจพร้อมกับเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกรจากผู้นำเกษตรกรทั้ง 9 แห่ง ในระยะเวลา 2 วัน มีผู้นำเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 38 คน	รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกษตรกรจากผู้นำเกษตรกรเพื่อส่งให้วิทยากรทั้ง 5 เรื่อง เพื่อจัดทำเนื้อหาการให้ความรู้รวมไปถึงกับเก็บข้อมูลวิจัยจากผู้นำเกษตรกรทั้ง 35 คน ดังรายละเอียดสรุปการเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากผู้นำสหกรณ์ -ส่งสรุปให้วิทยากรได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่

เดือนกันยายน 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
14	-ประสานผู้นำเกษตรกรผ่านสหกรณ์ทั้ง 9 แห่งในการนัดหมายเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยกำหนดตารางการเข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด 7 ครั้ง -ประสานวิทยากรทั้ง 3 หน่วยงาน สาธารณสุข สำนัก	หัวหน้าโครงการ นักวิจัย และทีมวิทยากร	-ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้ตามเนื้อหาหลักสูตรตามกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดร่วมกับวิทยากร เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงในการดำรงชีวิตประจำวัน และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเขียนรายงานวิจัยในการยกระดับสมรรถนะ	-กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร สื่อสำหรับการเรียนการสอน และรูปแบบวิธีการประเมินผลผู้นำเกษตรกร -กำหนดตารางการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 7 ครั้ง ดังเอกสารกำหนดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ -เก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงก่อน

เดือนกันยายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
14	ตรวจบัญชีพื้นที่ 10 กรมทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จ.เพชรบุรี และ อ.ทรางพล เจตนาวิจัยเพื่อทราบข้อมูล เบื้องต้นเกี่ยวกับผู้นำ เกษตรกรทั้ง 9 แห่ง 38 คน		เกษตรกร	และหลังการได้รับความรู้ -เก็บข้อมูลในระหว่างการจัด สัมมนาเชิงปฏิบัติการ
15	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 ณ สหกรณ์เครดิตยู เนียนห้วยเสือ จ.เพชรบุรี วันที่ 22 กย.2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 7 แห่ง 23 คน	ผู้นำเกษตรกรได้รับทราบ รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรโดย ภาพรวมของหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของ ชีวิต	ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้ รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรโดย ภาพรวมของหลักสูตร ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต จากวิทยากร อ.ทรางพล เจตนา วิจัย โดยวิธีการระดมความ คิดเห็น แลกเปลี่ยน อภิปราย เพื่อให้ทราบกระบวนการเรียนรู้ ตลอดโครงการวิจัย อีก 6 ครั้ง โดยการเรียนรู้ นำไปทดลองใช้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิทยากร หรือเพื่อน ดังรายละเอียดจากการ สรุปข้อมูลจากการสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ
16	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ที่ 2 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียน บ้านช่องวังจันทร์ จ.เพชรบุรี วันที่ 29 กันยายน 2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง 31 คนจากเป้าหมาย 38 คน	1.เกษตรกรได้รับทราบถึง ข้อมูลและสถานการณ์ด้าน ความมั่นคงทางอาหาร 2.เกษตรกรได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ระบบการผลิตอาหาร 3.เกษตรกรผลิตอาหารเพียงพอ ต่อการบริโภคภายในครัวเรือน 4.สร้างความตระหนักให้ เกษตรกรมาสนใจเรื่องอาหาร ต่อการบริโภคทั้งปริมาณและ คุณภาพ การสร้างเครือข่ายการ ผลิต การบริโภคและ ความสำคัญกับการดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ	-ได้รับความรู้จาก นักวิชาการ สาธารณสุข ชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ หนองหญ้าปล้อง คุณสุขประเสริฐ ทับสี บรรยายให้ความรู้ --ผู้นำเกษตรกรทำแบบสัมภาษณ์ ความรู้และพฤติกรรมสุขภาพซึ่ง เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งด้านอาหาร และสุขภาพ -ผู้นำเกษตรกรระดมความคิดเห็น อภิปรายกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ -ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้ เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้าน อาหารกับการดำรงชีวิต ประจำวันเกี่ยวกับการทานอาหาร การเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอ

เดือนกันยายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
16				สำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้ง การมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัยหรือการก่อการร้ายอันเกี่ยวเนื่องจากอาหาร หัวข้อการบรรยายให้ความรู้มี 2 หัวข้อ 1. ความมั่นคงทางด้านอาหารและ 2.อาหารกับการดำรงชีวิต หัวข้อ ความมั่นคงทางอาหารมี ประเด็นการบรรยาย ดังนี้ 1. ทำไมประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหาร 2. ศักยภาพของประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตอาหารรายใหญ่ของโลก 3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของไทย 4. การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านอาหาร หัวข้อ อาหารกับการดำรงชีวิต มี ประเด็นการบรรยาย 1.อาหารกับการดำรงชีวิต 2.สารอาหารทั้ง 6 ชนิด 3.โรคที่เกิดจากรับประทานอาหาร

เดือนกันยายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
16				4.สารปนเปื้อนในอาหาร 5.การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน
17	สรุปข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ความรู้และพฤติกรรมสุขภาพ		1..ผู้นำเกษตรกรมีความ ตระหนักในเรื่องการดูแลด้าน สุขภาพด้านอาหาร ตลอดจน พฤติกรรมกรบริโภค	เป็นข้อมูลก่อนการอบรมความ มั่นคงทางด้านอาหาร 1.ข้อมูลความรู้เรื่องการดูแล สุขภาพด้านอาหาร 2.ข้อมูลพฤติกรรมกรบริโภค อาหาร จากคำถาม 13 ข้อ ส่วนมากผู้นำเกษตรกรมีความรู้ ในเรื่องการดูแลสุขภาพด้าน อาหาร และจากคำถามเรื่อง พฤติกรรมกรบริโภคอาหารของ ผู้นำเกษตรกรโดยส่วนมาก ความถี่ในการปฏิบัติเมื่อ เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ผู้นำเกษตรกรจะไม่ปฏิบัติเป็น ประจำจะปฏิบัติเป็นบางครั้งดัง ข้อมูลที่ได้ตามเอกสารสรุปการ สัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกร

เดือนตุลาคม 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
18	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน บ้านหนองกระทุ่ม จ.เพชรบุรี วันที่ 7 ต.ค.2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง 29 คนจากเป้าหมาย 38 คน	1.ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้ เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้าน สุขภาพ 2.ผู้นำเกษตรกรมีความ ตระหนักในเรื่องการดูแล สุขภาพ และพฤติกรรมในการ ดูแลสุขภาพปลอดภัยจาก โรคภัย	ได้รับความรู้จาก นักวิชาการ สาธารณสุข ชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ หนองหญ้าปล้องคุณสุขประเสริฐ ทับสี บรรยายให้ความรู้ 1.ก่อนบรรยายวิทยากรตรวจ ร่างกายผู้นำเกษตรกร โดยให้ ผู้นำเกษตรกรวัดส่วนสูง น้ำหนัก ความดัน และตรวจเลือด(ให้ เกษตรกรไปตรวจเลือกที่ สาธารณสุขใกล้บ้าน) 2.วิทยากรนำเสนอสรุปแบบ สัมภาษณ์ที่ผู้นำเกษตรกรให้

เดือนตุลาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
18				ข้อมูลความรู้ทางด้านสุขภาพไว้เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2557 อันประกอบด้วย 2.1 ความรู้เรื่องการออกกำลังกาย 2.2 พฤติกรรมการออกกำลังกาย 2.3 ความรู้ด้านการผ่อนคลายความเครียด 2.4 พฤติกรรมการผ่อนคลายความเครียด 2.5 ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม 2.6 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม 2.7 ความรู้เรื่องพฤติกรรมการเสี่ยงต่อการเกิดโรค 2.8 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค 2.9 ความรู้เกี่ยวกับด้านอบายมุข 2.10 พฤติกรรมเสี่ยงต่ออบายมุข 2.11 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล 2.12 พฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล 3. วิทยากรมีแบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยงและการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพให้ผู้นำเกษตรกรทำเพิ่มเติม 4. ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้ความมั่นคงทางด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้นำเกษตรกรมีสุขภาพทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งด้านป้องกันโรคส่งเสริมสุขภาพรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพอัน

เดือนตุลาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
18				ประกอบด้วย 1.การเสริมสร้างสุขภาพและการป้องกันโรค 2.ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี 3.แนวทางในการเสริมสร้างสุขภาพ 4.แนวทางในการป้องกันโรค 5.ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อป้องกันโรค 6.การวางแผนพัฒนาสุขภาพตนเองและครอบครัว
19	สรุปข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ความรู้และพฤติกรรมสุขภาพ		1..ผู้นำเกษตรกรมีความตระหนักในเรื่องการดูแลด้านสุขภาพตลอดจนพฤติกรรมกา ดูแลสุขภาพ	ผู้นำเกษตรกรตระหนักในเรื่องของสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจจากผู้นำเกษตรกร 29 คนเป็นโรคเบาหวานความดันโลหิตสูง 4 คน มีประวัติความเจ็บป่วยโรคความดันโลหิตสูง 7 คน โดยจำนวนส่วนมากจากผู้นำเกษตรกรจะดูแลสุขภาพไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมสุขภาพดีโดยส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามสุขภาพดี
20	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 4 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชร ไร่ข่อย จ.เพชรบุรี วันที่ 13 ต.ค.2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง 25 คนจากเป้าหมาย 38 คน	1.ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 2..ผู้นำเกษตรกรรู้และเข้าใจหลักการออม การสะสมทุน การเข้าถึงแหล่งทุน 3.รู้และเข้าใจที่มาของรายได้และการนำรายได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4.มีทักษะการวางแผนทางการเงิน การใช้ในครอบครัว และในอาชีพเกษตรกร 5.ผู้นำเกษตรกรเห็นความสำคัญการทำบัญชีครัวเรือน มีความ	ได้รับความรู้จาก นักวิชาการตรวจสอบบัญชี ชำนาญการ จากสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์เพชรบุรี คุณชุติมา เชาวลิค-วิทยากรมีการเก็บข้อมูลแบบทะเบียนเกษตรกรเพื่อเป็นข้อมูลประกอบจัดอบรมให้ความรู้แนะนำการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ -วิทยากรบรรยายให้ความรู้บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง -การบันทึกบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน

เดือนตุลาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
20			ตระหนักในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน	-ผู้นำเกษตรกรฝึกปฏิบัติการบันทึกบัญชีรับ-จ่าย ตามโจทย์เอกสารฝึกปฏิบัติการทำฟาร์มเห็ด -ผู้นำเกษตรกรบันทึกรับ-จ่ายจริง เพื่อเป็นข้อมูลในการติดตามจึงขอให้ผู้นำเกษตรกรเริ่มบันทึกบัญชีครัวเรือนตั้งแต่วันที่ 13 –14 พย.
21	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 5 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชร โค้งข่อย จ.เพชรบุรี วันที่ 17 ต.ค. 2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง 25 คนจากเป้าหมาย 38 คน	1.ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 2.ผู้นำเกษตรกรมีความตระหนักในเรื่องการทำบัญชีต้นทุน	-ได้รับความรู้จาก นักวิชาการตรวจสอบบัญชี ชำนาญการ จากสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์เพชรบุรี คุณชุติมา เชาวลิค -ทบทวนและติดตามการบันทึกบัญชีครัวเรือนจากผู้นำเกษตรกร -วิทยากรบรรยายให้ความรู้บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง -ให้ความรู้วิธีการบันทึกบัญชีต้นทุน -ผู้นำเกษตรกรฝึกปฏิบัติการบันทึกบัญชีต้นทุน ตามโจทย์เอกสารฝึกปฏิบัติการทำฟาร์มเห็ด -วิทยากรทบทวนการบันทึกบัญชีครัวเรือน
22	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 6 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองขานาง จ.เพชรบุรี วันที่ 22 ต.ค.2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง 25 คนจากเป้าหมาย 38 คน	1.ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2.ผู้นำเกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า 3.จัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ 4.ผู้นำเกษตรกรมีความตระหนักในเรื่องทรัพยากรและ	-ได้รับความรู้จาก นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ จากสำนักทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จ.เพชรบุรี คุณปรีชา อินทร์บารง -วิทยากรให้ทำแบบทดสอบความรู้จากผู้นำเกษตรกรว่ามีความรู้เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพียงใด โดยการทำแบบทดสอบจำนวน -ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและ

เดือนตุลาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
22			สิ่งแวดล้อม เข้าใจในความสัมพันธ์ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ	สิ่งแวดล้อม หัวข้อการบรรยาย 1.ความหมายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร 2.อุปสรรคในพื้นที่ทำกิน นำดินสิ่งมีชีวิตในดิน 3.องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคมตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง 4.หลักและวิธีการอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 5.การใช้ซ้ำ (Reuse) การลดการใช้ (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) 6.การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ 7.ปัญหาภาวะโลกร้อน 8.ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้องตระหนัก -ผู้นำเกษตรกรร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ชักถาม -วิทยากรเฉลยแบบทดสอบความรู้ที่เกษตรกรทำก่อนการอบรม เป็นการทบทวนเนื้อหาทำให้ผู้นำเกษตรกรมีความเข้าใจมากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เข้าใจในความสัมพันธ์ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ
23	จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 7 ณ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนโรงเรียนวัดหนองแก จ.เพชรบุรี วันที่ 27 ต.ค.2557	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง 29 คนจากเป้าหมาย 38 คน	1.ผู้นำเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านสังคม 2.ผู้นำเกษตรกรเข้าใจรูปแบบ	ได้รับความรู้จาก ผู้จัดการฝ่ายวิชาการ ช.ส.ค.คุณณัฐภักดิ์ ผู้ประสานสิทธิ์ -สรุปเนื้อหาที่ผ่านมาทั้ง 6 ครั้ง

เดือนตุลาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
23			และองค์กรความร่วมมือโดยใช้หลักการของสหกรณ์ เครดิตยูเนียนเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดี 3.ความรู้เรื่องสหกรณ์จะเป็นข้อมูลขั้นพื้นฐานในการจะเป็นผู้นำที่ดีในสังคม มีความรับผิดชอบในสังคม เอื้ออาทรต่อผู้อื่น 4.รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ผู้นำเกษตรกรมีความตระหนักในความมั่นคงทางสังคม	ในทุก ๆ ด้านเป็นเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรความทราบ รวมถึงความรู้ในเรื่องของสังคม ในการดำรงตนตามเศรษฐกิจพอเพียง และการอุทิศตนเพื่อส่วนรวมของสังคม --ผู้นำเกษตรกรเกริ่นนำบทบาทของเกษตรกรที่มาเข้าร่วมโครงการมีตำแหน่งหน้าที่เป็นอาสาสมัครที่ไหนบ้าง เกริ่นนำเข้าสู่เนื้อหาและบรรยายให้ความรู้ หัวข้อการบรรยาย 1.เศรษฐกิจพอเพียง -คุณภาพของคน -หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง -ฐานคิดในการพัฒนาเพื่อความพอเพียง -บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม -ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ -ผู้นำเกษตรกรร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ชักถาม -ได้รับความรู้เกี่ยวกับ 2.องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ --การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการวิธีการของสหกรณ์-คุณค่าของสหกรณ์ -แนวปฏิบัติที่ดีในการนำจิตตารมณ์และคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม 3.วิทยาการสรุปเนื้อหาระหว่างทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและองค์

เดือนตุลาคม 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
23				ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ วิทยาการ ทำচার্ত คุณสมบัติพื้นฐานการ เป็นผู้นำที่ดี ให้เกษตรกรได้ ออกมาแสดงความคิดเห็นเป็น รายการ 4.กระบวนการสร้างเครือข่ายกับ การพัฒนาที่ยั่งยืน -ความหมายของเครือข่าย -การสร้างเครือข่าย -ประเภทของเครือข่าย -ความหมายของโซ่อุปทาน -การจัดการโซ่อุปทาน 5.วิทยาการให้ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อสังคม แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 สหกรณ์ ประกอบด้วย 3 ประเด็น -ประสบการณ์ในการจัดตั้งกลุ่ม มีกลุ่มอะไรบ้าง -มีปัญหาอะไรบ้างในการ รวมกลุ่ม -หลังจากผ่านการอบรมทั้ง 5 ด้าน มีความมุ่งหวังจะรวมกลุ่มอะไร ทำประโยชน์เพื่อสังคมบ้าง 6..ผู้นำเกษตรกร ระดมความคิด และนำเสนอ ดังรายละเอียดตาม สรุปการอภิปราย
24	สรุปงานวิจัย	-หัวหน้าโครงการวิจัย -นักวิจัย	สรุปรายละเอียดงานเพื่อจัดทำ รายงาน	-ทำแบบประเมินภาพรวมการ สัมมนา 7 ครั้ง
				-สรุปรายละเอียดการจัดสัมมนา ทั้ง 7 ครั้ง

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
25	ติดตามงานโครงการวิจัยเพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงทักษะ และทัศนคติของผู้นำเกษตรกรต่อเนื้อหาหลักสูตรหลังจากได้รับความรู้ไปครบทั้ง 5 ด้าน 1.ความมั่นคงทางด้านอาหาร 2.ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ 3.ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 4.ความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 5.ความมั่นคงทางด้านสังคม	-นักวิจัย -ผู้นำเกษตรกร 9 แห่ง จำนวน 38 คน	-เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงทางทักษะ ทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรมหลังจากได้รับความรู้	-ติดตามโดยการสัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาหลักสูตร และการนำไปใช้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะ ทัศนคติ ความคิดอย่างไรบ้างเพื่อประโยชน์ต่อผู้นำเกษตรกรสมาชิก ครอบครัว ชุมชนในสังคม โดยการสัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรตามเนื้อหาหลักสูตรที่วิทยากรให้ความรู้ เมื่อ 1 เดือนที่ผ่านมาของแต่ละด้าน กย.-ตค. 1.ความมั่นคงทางด้านอาหาร 2.ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ 3.ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 4.ความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 5.ความมั่นคงทางด้านสังคม กำหนดการในการไปสัมภาษณ์แต่ละสหกรณ์ วันที่ 26 พย. 57 สัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรจากส.บ้านห้วยเสือ ส.บ้านหนองกระทุ่ม ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา วันที่ 27 พย. 57 สัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรจาก ส.บ้านช่องวังจันทร์ ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย ส.หนองขานาง วันที่ 28 พย. 57 สัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรจาก ส.บ้านหนองบัว ส. โรงเรียนวัดหนองแก ส.วัดกุ่มสามัคคี -สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลในผลการดำเนินงานวิจัย และข้อเสนอแนะต่อไป

เดือนพฤศจิกายน 2557 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
25				-รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็น รายงานวิจัย -ปรับปรุงคู่มือการเรียนการสอน ให้สอดคล้อง หลังจากการได้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

เดือนธันวาคม 2557

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
26	-รวบรวมข้อมูลจัดทำรายงาน การวิจัย - จัดทำคู่มือการจัดการเรียนร การสอน	นักวิจัย	สรุปรายงานละเอียดจากข้อมูลที่ได้มีการติดตามจากผู้นำ เกษตรกร -รวบรวมจัดพิมพ์เป็นรายงาน ผลงานการจัดวิจัย -รวบรวมจัดทำคู่มือการจัดการ เรียนรู้หลักสูตร ความสุข ความ สมดุลย์ ความมั่นคงของชีวิต	- รวบรวมผลงานวิจัย -คู่มือการเรียนรู้

เดือนมกราคม 2558

ลำดับที่	กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน
27	เข้าประชุมกับสถาบันวิชาการ ด้านสหกรณ์ เพื่อนำเสนอร่าง รายงานวิจัย วันที่ 7 มค 2558	ทีมงานวิจัย ทีมกลยุทธ์	เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากทีม กลยุทธ์ ก่อนนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ร่างรายงานผลงานวิจัย
28	แก้ไขรายงานวิจัยตาม ข้อเสนอแนะจากทีมกลยุทธ์	ทีมงานวิจัย	ปรับปรุงรายงานวิจัย	ร่างรายงานผลงานวิจัย
29	ส่งร่างรายงานผลการวิจัย จำนวน 10 เล่ม และคู่มือการเรียนรู้ จำนวน 10 เล่ม ภายในวันที่ 15 มค. 2558	ทีมงานวิจัย	นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและ หน่วยงานสนับสนุน งบประมาณสกว.	ร่างรายงานผลงานวิจัย 10 เล่ม คู่มือการเรียนรู้ 10 เล่ม
30	นำเสนอรายงานวิจัยต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิ วันที่ 28 มค: 2558	ทีมงานวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ	รับข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อปรับปรุง รายงานผลงานวิจัย	จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

วันที่ 26 มีนาคม 2557

ณ สำนักงาน ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

การยกยอสมรรถนะเกษตรกร

การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะของเกษตรกร โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรยั่งยืน รวบรวมจัดทำเป็นหลักสูตร คู่มือการสอนในการยกระดับสมรรถนะเกษตรกร

กลุ่มเป้าหมาย

-เลือกผู้ที่มีศักยภาพ ไม่จำเป็นต้องช่วยทุกคนและต้องเป็นผู้ที่ใช้ปัจจัยกับสหกรณ์

-ต้องเป็นเกษตรกรจริง ๆ โดยมีอาชีพหลักและการผลิตด้วยตนเอง

ปัญหา

- เมื่อได้ผลิตภัณฑ์แล้วเราจะมีจัดการอย่างไร
- ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้รับความนิยมที่ลดลงในปัจจุบันซึ่งถ้ามีการพัฒนาด้านองค์ความรู้และการวิจัยก็จะเป็นแนวทาง
- ปัญหาของอาชีพ คือหนี้สิน และเรื่องของผลผลิต

แนวทาง

- พัฒนาด้านองค์ความรู้ ใส่องค์ความรู้ไปให้เกษตรกรมีความรู้มากขึ้น
- การปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิถีคิด
- การปรับเปลี่ยนอาชีพหรือมีการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน
- การพัฒนาคุณภาพการผลิต
- ที่ผ่านมามองถึงความเป็นอยู่ที่ดีด้านการเงินและสุขภาพ ซึ่งต่างปัจจุบันมุ่งแต่เรื่องของพาณิชย์ไม่คำนึงถึงสุขภาพของผู้บริโภค
- นำแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้กับเกษตรกร

- สร้างองค์ความรู้ที่ใช้ได้จริงกับเกษตรกร
- การสร้างข้อมูลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถสร้างแบรนด์ให้กับตนเอง
- กำหนดแผนลงพื้นที่
- การแปรรูปและการตลาดของชุมชน
- พัฒนาเพื่อยกระดับของการตลาด
- นำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างวินัย หลักการสหกรณ์ ทางชีวิตที่สมดุล เกษตรกรรมที่ยั่งยืนซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับงานวิจัย และแผน 4 แผน แผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงิน แผนสุขภาพ
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ความหลากหลายของอาชีพเกษตรกรต่าง ๆ ก็จะมี
- สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกันกับเกษตรกร

สรุปเนื้อหาการแลกเปลี่ยน

1. ขาดสถาบันที่เข้มแข็งในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการจัดการธุรกิจ
2. ขาดการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพและการยกระดับสมรรถนะเกษตรกร
3. เมื่อได้ผลิตภัณฑ์แล้วการจัดการอย่างไร
4. ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้รับความนิยมที่ลดลงในปัจจุบัน
5. โครงสร้างสร้างทางการตลาดสำหรับปัจจัยการผลิตและผลผลิตทางการตลาดไม่เอื้อต่อการเกษตร

- ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ/ทีมวิจัย/สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เพื่อหารือสาระการเรียนรู้ และรายงานความคืบหน้าในการดำเนินโครงการวิจัย

วันที่ 25 มิถุนายน 2557

ณ ห้องประชุม ชุมชุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

พิจารณาเนื้อหาหลักสูตร

1. การเข้าใจและเข้าถึงทักษะเกษตรกรพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และปัจจัยสภาพแวดล้อม
2. การมององค์รวมความสำเร็จในการประกอบอาชีพกับการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล
3. เกษตรกรตระหนักกับการดูแลสุขภาพที่ดี
4. การเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร
5. อาชีพเกษตรกรกับการบริหารความเสี่ยง
6. การจัดทำกระบวนการผลิตอย่างมีแบบแผน
7. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน หาเงินได้ ใช้เงินเป็น
8. การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างชาญฉลาด

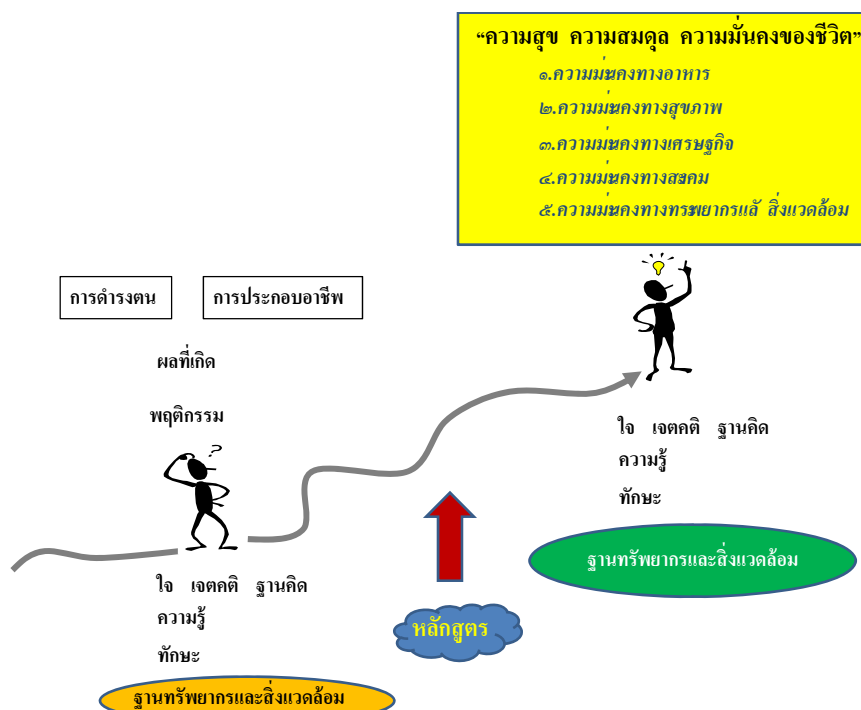
9. คุณธรรมและจริยธรรมของเกษตรกรต่อการดำรงชีพและการดำเนินชีวิตที่ดี

10. การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สรุปเนื้อหาหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิ นายทองพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข ได้ช่วยสรุปและกำหนดหลักสูตร ดังนี้

- 1.ความมั่นคงทางอาหาร
- 2.ความมั่นคงทางสุขภาพ
- 3.ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
- 4.ความมั่นคงทางสังคม
- 5.ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
โครงการวิจัย การพัฒนาระบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่าน
กลไกสถาบันเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ และกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความคิดเห็น
แห่งความเป็นจริงและ ขอขอบพระคุณในความกรุณาที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

1. ชื่อ-สกุล.....เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ ☐☐ ปี
2. บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ
3. ระดับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี
☐ อื่นๆ (ระบุ)
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน
5. หัวหน้าครอบครัว
5.1 ชื่อ อายุ ปี
5.2 อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน/ปี..... บาท
5.3 อาชีพรอง/อาชีพเสริม รายได้ต่อเดือน/ปี บาท
5.4 รายได้รวมต่อเดือน/ปี บาท
6. ที่ดินของตนเอง พื้นที่ ☐ ไร่ ☐ งาน ใช้เพื่อการเกษตร ☐ ไร่ ☐ งาน
ที่ดินเช่าสำหรับการเกษตร ☐ ไร่ ☐ งาน
การถือครองที่ดิน ☐ มี ☐ ไม่มี
☐ เป็นของตนเอง ☐ รับการจัดสรรจากทางราชการ ☐ เช่าที่ดิน
7. จำนวนสมาชิกของครอบครัว คน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร..... คน
8. กิจกรรมการเกษตรที่ทำในครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ปลูกข้าว ☐ ทำสวน ระบุ..... ☐ ทำไร่ ระบุ.....
☐ เลี้ยงปลา หรือสัตว์น้ำ ☐ เลี้ยงสัตว์ ระบุ..... ☐ รับจ้าง
☐ อื่นๆ (ระบุ)
9. รายได้จากภาคการเกษตรต่อเดือน..... บาท
รายได้จากนอกภาคการเกษตรต่อเดือน บาท
10. รายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือน ประมาณ บาท

11. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องการค้าธงชีพ หรือความรู้เรื่องเกี่ยวกับการอาชีพ เกษตรกรรมหรือไม่

☐ ไม่เคย ☐ เคย ชื่อหน่วยงาน.....

12. ทักษะคิดต่ออาชีพเกษตรกรรม

☐ ศึกษาหาความรู้ พัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ☐ รอนักวิชาการมาส่งเสริมให้คำแนะนำ
☐ เพาะปลูกแบบธรรมชาติและความเคยชิน

13. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ และหากมีความรู้ความเข้าใจได้นำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด

☐ ไม่เข้าใจ ☐ เข้าใจ เอาไปใช้กับชีวิตประจำวันเกี่ยวกับ.....

14. เหตุผลที่ท่านเข้าร่วมโครงการวิจัย

☐ ต้องการความรู้เพิ่มเติม ☐ ถูกชักชวนมา ☐ เหตุผลอื่น.....

15. ท่านมีความยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะ เกษตรกรของโครงการวิจัยตลอดโครงการ

☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี เนื่องจาก.....

ตอนที่ 2 การสอบถามความรู้เกี่ยวกับความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต

1. การให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารประจำวันของเกษตรกร

1.1 อาหารหลักประจำวันของครอบครัว

1.2 การบริโภคอาหารประจำวัน ☐ ทำเอง ☐ ซื้อรับประทาน ☐ รับประทานข้าวนอกบ้าน

1.3 แหล่งที่มาของอาหารในการบริโภคในชีวิตประจำวันโดยส่วนใหญ่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ปลูกผักรับประทานเอง ☐ เลี้ยงสัตว์ไว้รับประทาน ☐ หาซื้อจากตลาดสด
☐ แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน

1.4 การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาหารในการบริโภคอาหารในแต่ละมื้อ

☐ ให้ความสำคัญมาก ☐ ไม่ค่อยให้ความสำคัญ

1.5 ท่านมีความรู้เรื่องโภชนาการมากน้อยเพียงใด

☐ มาก ☐ พอสมควร ☐ น้อย ☐ ไม่สนใจ

2. การให้ความสำคัญกับสุขภาพของเกษตรกร

2.1 การใส่ใจต่อสุขภาพเกษตรกร

☐ ตรวจร่างกายเป็นประจำ ☐ ไม่เคยตรวจร่างกาย ☐ กำลังรักษาสุขภาพป่วยเป็นโรค
 ระบุ.....

2.2 การใส่ใจกับการออกกำลังกายของเกษตรกร

☐ ออกกำลังกายเป็นประจำ ☐ ออกกำลังกายเป็นบางครั้ง ☐ ไม่เคยออกกำลังกายเลย

3. การให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ

3.1 รายได้รวมของครัวเรือน

3.1.1 รายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือน.....บาทต่อปี

☐ เกษตรกร ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ พนักงานและลูกจ้าง ☐ อื่น ๆ

3.1.2 รายได้จากอาชีพรองของครัวเรือน.....บาทต่อปี

☐ เกษตรกร ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ พนักงานและลูกจ้าง ☐ อื่น ๆ

3.2 สามารถจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ภาคเกษตรได้หรือไม่ เช่น แยกที่มาของรายได้การทำนา
รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ รายได้จากการเพาะปลูก

☐ ได้ ☐ ไม่ได้ เนื่องจาก

3.3 ลักษณะของรายได้ของเกษตรกร

- รายได้ภาคเกษตร ☐ ไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ☐ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี

- รายได้นอกภาคเกษตร ☐ ไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ☐ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี

3.4 ลักษณะของรายจ่ายของเกษตรกร

3.4.1 รายจ่ายภาคเกษตร

☐ สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายในภาคเกษตร

- ค่าจ้างแรงงานบาทต่อปี

- ค่าวัสดุ/อุปกรณ์เกษตร.....บาทต่อปี

- ค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช.....บาทต่อปี

- ค่าแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร.....บาทต่อปี

- ค่าขนส่งและการตลาด.....บาทต่อปี

☐ ไม่สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายในภาคเกษตรได้

3.4.2 รายจ่ายนอกภาคเกษตร

☐ สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายครัวเรือนนอกภาคเกษตร

- รายจ่ายค่าอาหารและเครื่องดื่ม.....บาทต่อปี

- รายจ่ายค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า/ค่าโทรศัพท์ (สาธารณะ/มือถือ).....บาทต่อปี

- รายจ่ายค่าเครื่องนุ่งห่ม.....บาทต่อปี

- รายจ่ายค่าเล่าเรียนบุตร.....บาทต่อปี

- รายจ่ายค่ารักษาพยาบาล.....บาทต่อปี

- รายจ่ายค่าสันทนาการ/ท่องเที่ยว.....บาทต่อปี

- รายจ่ายอื่นๆบาทต่อปี

☐ ไม่สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายนอกภาคเกษตรได้

3.4.3 ความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ☐ เคยเข้ารับการอบรม ☐ ไม่เคยเข้ารับการอบรม

3.4.4 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมบัญชีครัวเรือนแล้วมีการทำบัญชีครัวเรือน

- ☐ เป็นประจำทุกวัน ☐ ไม่เคยทำ

3.5 ภาระหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.5.1 หนี้สินในระบบ

- ☐ ธกส.
☐ สหกรณ์เครดิตยูเนียน
☐ ธนาคารพาณิชย์
☐ กองทุนหมู่บ้าน

3.5.2 หนี้สินนอกระบบ

- ☐ นายทุนเงินกู้
☐ ญาติ เพื่อนบ้าน
☐ อื่น ๆ

3.6 สาเหตุของการมีภาระหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ มีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและรายได้ไม่เพียงพอ
☐ มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินเกิดขึ้นในครัวเรือน
☐ ผลผลิตได้รับความเสียหาย
☐ ขายผลผลิตไม่ได้ / ได้รับความน้อย / ราคาตกต่ำ
☐ ไม่ได้ใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์
☐ อื่น ๆ

3.7 ความสามารถในการออมของครัวเรือน

- ☐ ไม่มีเงินออม
☐ มีเงินออม

-ปริมาณเงินออมของครัวเรือน.....บาท

-รูปแบบในการออม ☐ ฝากธนาคาร ☐ ฝากสหกรณ์เครดิตยูเนียน

3.8 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงความร่วมมือเป็นเครือข่ายเพียงใด

- ☐ มาก ☐ พอสมควร ☐ ไม่รู้เลย

4. การให้ความสำคัญกับสังคม

4.1 สถานภาพทางสังคม

- ☐ ผู้นำองค์กรการปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.
☐ ผู้นำกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์การเกษตร
☐ ไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม

4.2 ท่านได้มีกรรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือเป็นสมาชิกของกลุ่ม(กลุ่มเครดิตยูเนียน 2กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์) ☐ ไม่มี ☐ มี ระบุ.....

4.3 ท่านมีความเชี่ยวชาญ หรือความสามารถพิเศษในเรื่องใดบ้าง.....

4.4 ท่านมีความต้องการที่จะให้มีหน่วยงานมาพัฒนาอาชีพ ฝึกอาชีพ ประกอบอาชีพในชุมชนของท่านหรือไม่

☐ ไม่ต้องการ ☐ ต้องการ ระบุ.....

4.5 ท่านมีความมุ่งหวังที่จะทำกิจกรรมรวมกลุ่มเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง

5. การให้ความสำคัญกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5.1 ท่านประสบปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ มลพิษทางอากาศ ฝุ่นละออง หมอกควัน

☐ ภัยแล้ง

☐ น้ำท่วม

☐ ขยะมูลฝอย

☐ สารปนเปื้อนในอาหาร

☐ น้ำเสียน้ำเน่า

5.2 ท่านเคยเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

☐ เคย ☐ ไม่เคย เนื่องจาก.....

5.3 บ้านและพื้นที่ทำกินของท่านมีพื้นที่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะหรือไม่

☐ มี ☐ ไม่ทราบ

5.4 ท่านประสบปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ดินระบุ.....

☐ น้ำ ระบุ.....

☐ อากาศ ระบุ.....

☐ อื่น ๆ

5.5 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพียงใด

☐ มาก ☐ พอสมควร ☐ ไม่รู้เลย

ขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสำรวจนี้

สรุปแบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

โครงการวิจัย การพัฒนาระบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร

ผู้นำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการ จากสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่สังกัดอยู่ในอำเภอ บ้านลาด อำเภอยะนิง อำเภอยะนิง อำเภอยะนิง อำเภอเกาะกูด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 แห่ง 36 คน

1. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนห้วยเสือสามัคคี จำกัด
2. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านช่องวังจันทร์ จำกัด
3. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนบ้านหนองกระทุ่ม จำกัด
4. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนโรงเรียนวัดหนองแก จำกัด
5. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนวัดกุ่มสามัคคี จำกัด
6. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนหนองหานาง จำกัด
7. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนเขื่อนเพชรโค้งข่อย จำกัด
8. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนหนองมะกอกพัฒนา จำกัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

1.เพศ

-ชาย	จำนวน 22 คน	คิดเป็น 61.11%
-หญิง	จำนวน 14 คน	คิดเป็น 38.89 %
รวม 36 คน		คิดเป็น 100%

2.ช่วงอายุ

อายุระหว่าง 30-40 ปี	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 19.44%
อายุระหว่าง 41-50 ปี	จำนวน 13 คน	คิดเป็น 36.11%
อายุระหว่าง 51-60 ปี	จำนวน 9 คน	คิดเป็น 25.00 %
อายุระหว่าง 61-70 ปี	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 13.89%
อายุระหว่าง 71-80 ปี	จำนวน 2คน	คิดเป็น 5.56%
รวม 36คน		คิดเป็น 100 %

3.ระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา	จำนวน 15 คน	คิดเป็น 41.67%
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 11.11%
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22%
ระดับปริญญาตรี	จำนวน 9 คน	คิดเป็น 25.00%
รวม 36 คน		คิดเป็น 100%

4.มีที่ดินในการประกอบอาชีพเกษตร

พื้นที่ตั้งแต่ 1-10 ไร่	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00%
พื้นที่ตั้งแต่ 11-20 ไร่	จำนวน 10 คน	คิดเป็น 27.78%
พื้นที่ตั้งแต่ 21-30 ไร่	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.56 %
พื้นที่ตั้งแต่ 31-40 ไร่	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.56%
พื้นที่ตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไป	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.77 %
ไม่สามารถระบุได้เนื่องจากเป็นพื้นที่ของมรดกยังไม่ได้แบ่ง	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%
รวม 36 คน		คิดเป็น 100%

5.จำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่อจำนวนแรงงานภาคการเกษตร

5.1 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน จำนวน 31 คน คิดเป็น 86.11 %

(ในจำนวนครอบครัว 2-5คน ที่ใช้แรงงานประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 1-2 คน คิดเป็น 61.29 % และครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 3-5 คน คิดเป็น 38.71%)

5.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6-10 คน จำนวน 5 คน คิดเป็น 13.89%

(ในจำนวนครอบครัว 6-10คน ที่ใช้แรงงานประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 3-4 คน คิดเป็น 60.00%)

6.ประเภทของอาชีพเกษตรกรรมที่ดำเนินการอยู่

- ปลูกข้าว	จำนวน 13 คน
- ทำสวน	จำนวน 13 คน
- ทำไร่	จำนวน 24 คน
- เลี้ยงปลา หรือสัตว์น้ำ	จำนวน 2 คน
- เลี้ยงสัตว์	จำนวน 13 คน
- รับจ้าง	จำนวน 5 คน

****ส่วนใหญ่จะผสมผสานในการทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และมีอาชีพรับจ้างเป็นรายได้เสริมให้ครอบครัว

7. รายได้

7.1 รายได้จากภาคเกษตรต่อครัวเรือนต่อเดือน

- รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อครัวเรือน	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 11.11%
- รายได้ 5,001 – 10,000 บาทต่อครัวเรือน	จำนวน 12 คน	คิดเป็น 33.33%
- รายได้ 10,001 – 20,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 13.89 %
- รายได้ 20,001 – 50,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.34 %
- รายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อครัวเรือน	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 11.11 %
- ระบุไม่ได้	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22%
รวม	36 คน	คิดเป็น 100%

7.2 รายได้จากนอกภาคเกษตรต่อครัวเรือนต่อเดือน

- รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อครัวเรือน	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33 %
- รายได้ 5,001 – 10,000 บาทต่อครัวเรือน	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 11.11 %
- รายได้ 10,001 – 20,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 19.44 %
- รายได้ 20,001 – 50,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.55 %
- รายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อครัวเรือน	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00%
รวม	16 คน	คิดเป็น 44.44 %

หมายเหตุ : มีเกษตรกร 16 คนจาก 36 คน ที่มีรายได้จากนอกภาคเกษตร

8.รายจ่ายต่อครัวเรือน

- รายจ่ายต่ำกว่า 5,00 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22%
- รายจ่าย 5,001- 10,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22%
- รายจ่าย 10,001 -20,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67%
- รายจ่าย 20,001 – 50,000 บาท ต่อครัวเรือน	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33 %
- รายจ่าย 50,000 บาท ต่อครัวเรือนขึ้นไป	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78 %
- ไม่สามารถระบุได้	จำนวน 10 คน	คิดเป็น 27.78%
รวม	36 คน	คิดเป็น 100.00 %

9. มีด้านความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดำรงชีพ หรือความรู้เรื่องเกี่ยวกับอาชีพเกษตร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่

- ไม่เคย	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00%
- เคย	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00 %

**** จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้**

- 1.สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนเขื่อนเพชร ไร่ขิงข่อย จำกัด (ความถี่ 2)
- 2.เกษตรอำเภอ (ความถี่ 2)
- 3.ปศุสัตว์อำเภอ
- 4.สหกรณ์จังหวัด (ความถี่ 4)
- 5.องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ความถี่ 2
- 6.สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
- 7.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ความถี่ 3)
- 8.กรมประมง
- 9.กรมส่งเสริมการเกษตร
- 10.พัฒนาชุมชน

10.ทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม

- ศึกษาหาความรู้ พัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00%
- เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ แบบธรรมชาติตามความเคยชิน	จำนวน 11คน	คิดเป็น 30.56%
- ร่อนกวีหาการมาส่งเสริมให้คำแนะนำ	จำนวน - คน	คิดเป็น 0.00%
- เลือกทั้งศึกษาหาความรู้ และเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์แบบธรรมชาติ	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 19.44%
	รวม 36 คน	คิดเป็น 100%

11.เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด และได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง

- ไม่เข้าใจ	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22 %
- เข้าใจ	จำนวน 28 คน	คิดเป็น 77.78%

*****โดยนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ดังนี้**

- 1.เรื่องการดำรงชีวิต และการกินอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง (ความถี่ 8)
- 2.การจัดทำบัญชีครัวเรือน รายการรับจ่ายในครอบครัว (ความถี่ 13)
- 3.การใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ในบ้าน
- 4.ปลูกพืชหลากหลาย (ความถี่ 3)
- 5.การทำตามในหลวง

12.เหตุผลที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้

- ต้องการความรู้เพิ่มเติม	จำนวน 34 คน	คิดเป็น 94.44 %
- ถูกชักชวนมา	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.56 %
- เหตุผลอื่นๆ	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00%
	รวม 36 คน	คิดเป็น 100%

13.เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้แสดงความประสงค์ที่จะเข้าร่วมโครงการ

- ยินดีเข้าร่วมโครงการ	จำนวน 36 คน	คิดเป็น 100.00 %
- ไม่ยินดี	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00 %

ส่วนที่ 2 การสอบถามความรู้เกี่ยวกับความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต

1 การให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารประจำวันของเกษตรกร

1.1 อาหารหลักประจำของครอบครัว ส่วนใหญ่จะรับประทานข้าว พร้อมด้วยกับข้าวที่หลากหลาย มีทั้ง น้ำพริก ไข่ต้ม แกงส้ม กระเพาะหมู เปลี่ยนเมนูไปเรื่อยๆ

1.2 การบริโภคอาหารประจำวัน

- ทำเอง	จำนวน 22 คน	คิดเป็น 61.11 %
- ซื้อรับประทาน	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 11.11 %
- รับประทานข้าวนอกบ้าน	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00 %
- เลือกแบบทำเอง และซื้อรับประทาน	จำนวน 10 คน	คิดเป็น 27.78 %

1.3 แหล่งที่มาของอาหารในการบริโภคในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปลูกผักรับประทานเอง	จำนวน 4 คน
- เลี้ยงสัตว์ไว้รับประทาน	จำนวน 2 คน
- หาซื้อจากตลาดสด	จำนวน 8 คน
- แบ่งปันจากเพื่อนบ้าน	จำนวน 2 คน

*** ส่วนใหญ่เลือกแบบผสมผสาน มีทั้ง ปลูกผักรับประทานเอง , หาซื้อจากตลาดสด , ขอปันจากเพื่อนบ้าน , เลี้ยงสัตว์ไว้รับประทานเอง จำนวน 20 คน

1.4 การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาหารในการบริโภคอาหารในแต่ละมื้อ

- ให้ความสำคัญมาก	จำนวน 24 คน	คิดเป็น 66.67%
- ไม่ค่อยให้ความสำคัญ	จำนวน 12 คน	คิดเป็น 33.33

1.5 เกษตรกรมีความรู้เรื่องโภชนาการมากน้อยเพียงใด

- มาก	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78%
- พอสมควร	จำนวน 27 คน	คิดเป็น 75.00%
- น้อย	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 13.89%
- ไม่สนใจ	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%

2. การให้ความสำคัญกับสุขภาพของเกษตรกร

2.1 การใส่ใจกับสุขภาพเกษตรกร

- ตรวจร่างกายเป็นประจำ	จำนวน 21 คน	คิดเป็น 58.33%
- ไม่เคยตรวจร่างกาย	จำนวน 10 คน	คิดเป็น 27.78 %
- กำลังรักษาสุขภาพป่วยเป็นโรค	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 13.89 %

2.2 การใส่ใจกับการออกกำลังกายของเกษตรกร

- ออกกำลังกายเป็นประจำ	จำนวน 9 คน	คิดเป็น 25.00%
- ออกกำลังกายเป็นบางครั้ง	จำนวน 19 คน	คิดเป็น 52.78%
- ไม่เคยออกกำลังกายเลย	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22%

3.การให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ

3.1 รายได้รวมของครัวเรือน

3.1.1 รายได้จากอาชีพหลักของครัวเรือน

- ต่ำกว่า 100,000 บาทต่อปี	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67 %
- รายได้ 100,001 – 300,000 บาทต่อปี	จำนวน 22 คน	คิดเป็น 61.11 %
- รายได้ 300,001 – 600,000 บาทต่อปี	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 13.89%

-รายได้ 600,001 - 900,000 บาทต่อปี	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00%
-รายได้ 900,001 บาทต่อปี ขึ้นไป	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00%
- ไม่ระบุ	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33 %

3.1.2 รายได้จากอาชีพรองของครัวเรือน

- ต่ำกว่า 100,000 บาทต่อปี	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67 %
-รายได้ 100,001 – 300,000 บาทต่อปี	จำนวน 22 คน	คิดเป็น 61.11 %
-รายได้ 300,001 – 600,000 บาทต่อปี	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 13.89%
-รายได้ 600,001 - 900,000 บาทต่อปี	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00%
-รายได้ 900,001 บาทต่อปี ขึ้นไป	จำนวน 0 คน	คิดเป็น 0.00%
- ไม่ระบุ	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33 %

3.2 สามารถจำแนกแหล่งที่มาของรายได้ภาคเกษตรได้หรือไม่

- ได้	จำนวน 16 คน	คิดเป็น 44.44%
-ไม่ได้	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00%
-ไม่ระบุ	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.55%

**** สาเหตุที่ไม่สามารถแยกได้เนื่องจาก

- 1.ทำนาปีละ 2 ครั้ง
- 2.ไม่ได้จดบันทึกบัญชีรายได้ไว้
- 3.มีการจำหน่ายเป็นครั้งคราว
- 4.รายได้รวมกันไม่ได้แยก

3.3 ลักษณะของรายได้ของเกษตรกร

3.3.1 รายได้ภาคเกษตร

-ไม่ต่อเนื่อง	จำนวน 12 คน	คิดเป็น 33.33%
-ต่อเนื่อง	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00%
-ไม่ระบุ	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67%

3.3.2 รายได้นอกภาคเกษตร

-ไม่ต่อเนื่อง	จำนวน 9 คน	คิดเป็น 25.00%
-ต่อเนื่อง	จำนวน 11 คน	คิดเป็น 30.56%
-ไม่ระบุ	จำนวน 16 คน	คิดเป็น 44.44%

3.4 ลักษณะของรายจ่ายของเกษตรกร

3.4.1 รายจ่ายภาคเกษตร

-ไม่สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายในภาคเกษตรได้	จำนวน 30 คน	คิดเป็น 83.33%
- สามารถแยกประเภทรายจ่ายในภาคเกษตร	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67%
-ค่าจ้างแรงงาน (3,000,7,000,10,000,15,000,18,000,40,000 บาท)		
-ค่าวัสดุ/อุปกรณ์เกษตร (1,500,10,000,15,000,20,000,50,000,100,000 บาท)		
-ค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช(4,000,5,000,12,000,130,000,150,000บาท)		
-ค่าแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (5,000,15,000บาท)		
-ค่าขนส่งและการตลาด(600,20,000,10,000 บาท)		

3.4.2 รายจ่ายนอกภาคเกษตร

ไม่สามารถจำแนกประเภทรายจ่ายนอกภาคเกษตรได้ จำนวน 36 คน คิดเป็น 100.00%

3.4.3 ความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน

-เคยเข้ารับการอบรม	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 50.00 %
-ไม่เคยเข้ารับการอบรม	จำนวน 15 คน	คิดเป็น 41.67%
-ไม่ระบุ	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%

3.4.4 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมบัญชีครัวเรือนแล้วมีการทำบัญชีครัวเรือน

- เป็นประจำทุกวัน	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22 %
- ไม่เคยทำ	จำนวน 25 คน	คิดเป็น 69.45%
- ไม่ระบุ	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%

3.5 ภาระหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.5.1 หนี้สินในระบบ

- ธกส.	จำนวน 9	คิดเป็น 25.00%
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 34 คน	คิดเป็น 94.44%
- ธนาคารพาณิชย์	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78%
- กองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 11 คน	คิดเป็น 30.56%

3.5.2 หนี้สินนอกระบบ

- ญาติเพื่อนบ้าน	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%
- อื่น ๆ	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.56%
- ไม่มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78%

3.6 สาเหตุของการมีภาระหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและรายได้ไม่เพียงพอ	จำนวน 14 คน	คิดเป็น 38.89%
- มีค่าใช้จ่ายลูกเงินเกิดขึ้นในครัวเรือน	จำนวน 12 คน	คิดเป็น 33.33%
- ผลผลิตได้รับความเสียหาย	จำนวน 9 คน	คิดเป็น 25.00%
- ขายผลผลิตไม่ได้/ได้ราคาน้อย/ราคาตกต่ำ	จำนวน 14 คน	คิดเป็น 38.89%
- อื่น ๆ ลงทุน	จำนวน 15 คน	คิดเป็น 41.67%

3.7 ความสามารถในการออมของครัวเรือน

- ไม่มีเงินออม	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67
- มีเงินออม	จำนวน 30 คน	คิดเป็น 83.33

(ข้อมูลที่ได้มีผู้นำเกษตรกรให้มทั้งการออมต่อเดือนและยอดการออมทั้งสิ้น

ยอดการออมต่อเดือนมีตั้งแต่ 100 บาท และยอดการออมทั้งสิ้นมีหลักพันและหลักแสน)

- เงินออมฝากธนาคาร	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%
- เงินออมฝากสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 27 คน	คิดเป็น 75.00%

3.8 ความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงความร่วมมือเป็นเครือข่าย

- มาก	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78%
- พอสมควร	จำนวน 28 คน	คิดเป็น 77.78%
- ไม่รู้เลย	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 11.11%
- ไม่ระบุ	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.56%

4.การให้ความสำคัญกับสังคม

4.1 สถานภาพทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

-ผู้นำองค์กรการปกครอง	จำนวน 6 คน	คิดเป็น 16.67%
-ผู้นำกลุ่ม สหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 25 คน	คิดเป็น 69.44%
-ไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม	จำนวน 8 คน	คิดเป็น 22.22%

4.2 ท่านได้มีการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือเป็นสมาชิก(กลุ่มเครดิตยูเนียน กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์)

-มี	จำนวน 36 คน	คิดเป็น 100.00%
-----	-------------	-----------------

4.3 ความเชี่ยวชาญ หรือความสามารถพิเศษในเรื่องใด

1. ทำมะนาว ชำมะนาว
2. ทำไร้สับประรด
- 3.การเลี้ยงวัว
- 4.การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
- 5.การปลูกกล้วย
- 6.ปลูกผักผสมผสาน

4.4 มีความต้องการที่จะให้หน่วยงานมาพัฒนาอาชีพ ฝึกอาชีพ ประกอบอาชีพในชุมชน

-ไม่ต้องการ	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%
-ต้องการ	จำนวน 33 คน	คิดเป็น 91.67%

4.5 เกษตรกรมีความมุ่งหวังที่จะทำกิจกรรมรวมกลุ่มเพื่อสังคมในเรื่องดังนี้

- แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (ความถี่ = 4)
- รวมกลุ่มการผลิต-การจำหน่าย
- รวมกลุ่มทำไร้สับประรด
- รวมกลุ่มค้าขายวัว
- รวมกลุ่มทำน้ำกลั่นสมุนไพร น้ยมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ
- รวมกลุ่มอนุรักษ์สภาพอากาศ ลดมลพิษทางอากาศ (ความถี่ = 4)
- รวมกลุ่มพลังแสงอาทิตย์
- รวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาของพืชผลการเกษตร (ความถี่ = 3)
- รวมกลุ่มทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า
- รวมกลุ่มด้านกีฬา อาชีพเสริม
- รวมกลุ่มทำน้ำตาลโตนด
- รวมกลุ่มเพื่อสุขภาพในชุมชน (ความถี่ = 2)

5. การให้ความสำคัญกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5.1 เกษตรกรประสบปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มลพิษทางอากาศ ฝุ่นละออง หมอกควัน	จำนวน 11 คน	คิดเป็น 30.56%
-ภัยแล้ง	จำนวน 29 คน	คิดเป็น 80.56%
-น้ำท่วม	จำนวน 11คน	คิดเป็น 30.56%
-ขยะมูลฝอย	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 19.44%
-สารปนเปื้อนในอาหาร	จำนวน 9 คน	คิดเป็น 24.99%
-น้ำเสียน้ำเน่า	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78%
-ลมแรง	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 2.78%

5.2 เกษตรกรเคยเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

-เคย	จำนวน 17 คน	คิดเป็น 47.22%
-ไม่เคย	จำนวน 19 คน	คิดเป็น 52.78%

5.3 บ้านและพื้นที่ทำกินของเกษตรกรมีพื้นที่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ

-มี	จำนวน 22 คน	คิดเป็น 61.11%
-ไม่ทราบ	จำนวน 14 คน	คิดเป็น 38.87%

5.4 เกษตรกรประสบปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

-ดิน (ดินเปรี้ยว ดินเสื่อม ดินเสียจากการใช้ปุ๋ยเคมี ดินขาดแร่ธาตุ)	จำนวน 16 คน	คิดเป็น 44.44%
-น้ำ (ภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำ น้ำเสียจากรีสอร์ท)	จำนวน 20 คน	คิดเป็น 55.56%
-อากาศ(ลมแรง อากาศเป็นพิษ หมันจี้ห่ม เผาขะ อาการเปลี่ยน)	จำนวน 11 คน	คิดเป็น 30.56%
-อื่น ๆ (วาดภัย)	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 5.56%

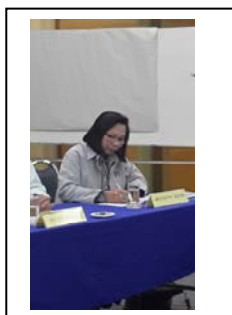
5.5 เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

-พอสมควร	จำนวน 33 คน	คิดเป็น 91.67%
-ไม่รู้เลย	จำนวน 3 คน	คิดเป็น 8.33%

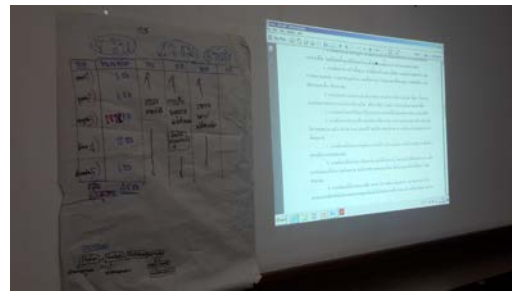
ภาพกิจกรรม

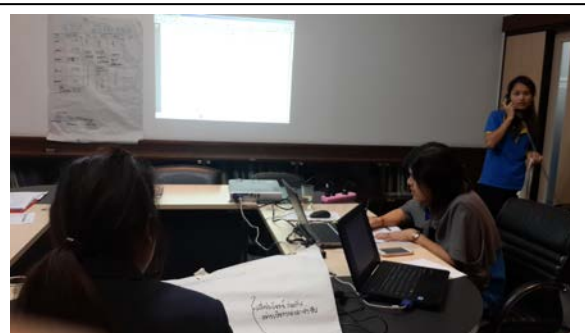
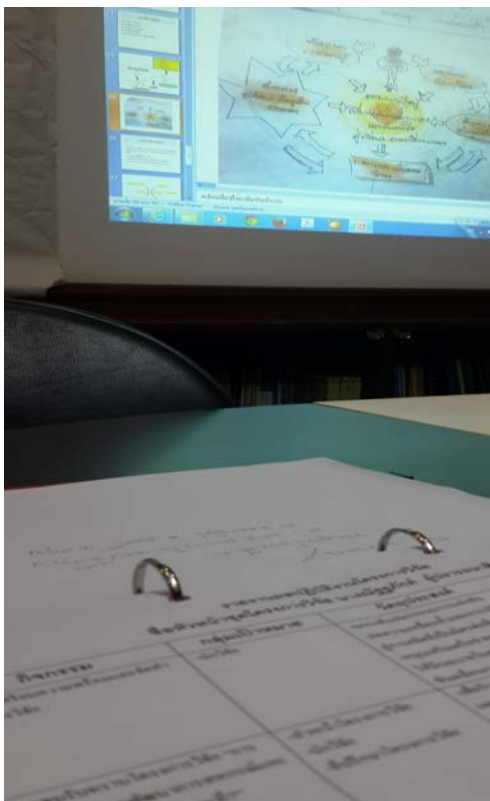
ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้
ข้อเสนอแนะในการ
จัดทำหลักสูตร
วันที่ 26 มี.ค. 57

ภาพกิจกรรม

ประชุมทีมวิจัยเพื่อนำเสนอ
ผลสรุปของการประชุม
ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำจำกัด
ความ "สรรถณะเกษตร"
วันที่ 3 เม.ย.57

ภาพกิจกรรม

จัดประชุมผู้นำเกษตรกรเพื่อหาข้อมูลการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเกษตรกร ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลตัวอย่างในการเขียนร่างหลักสูตรการยกสมรรถนะเกษตรกร

วันที่ 21 เมษายน 2557

ภาพกิจกรรม

ติดตามผลโครงการวิจัยเพื่อทราบการ
เปลี่ยนแปลงทักษะและทัศนคติของผู้นำ
เกษตรกรต่อเนื้อหาหลักสูตรหลังจากได้รับ
ความรู้ไปครบทั้ง 5 ด้าน

วันที่ 26-28 พฤศจิกายน 2557

ภาพกิจกรรม

ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหารือสาระการเรียนรู้ระดับ
สมรรถนะเกษตรกรวันที่ 25 มิถุนายน 2557

ภาพกิจกรรม

นำเสนอรายงานความคืบหน้าผลงานวิจัย 6 เดือนแรก

วันที่ 29 กรกฎาคม 2557

ภาพกิจกรรม

ประสานงานผู้นำเกษตร 9 แห่ง ในการ
นัดหมายเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
โดยกำหนดตารางการเข้าร่วมสัมมนา
ทั้งหมด 7 ครั้ง และประสานงานวิทยากร
ในพื้นที่

วันที่ 25-27 สิงหาคม 2557

ภาพกิจกรรม

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1

ณ สหกรณ์ฯ ห้วยเสือสามัคคี จก

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 22 กันยายน 2557

ภาพกิจกรรม

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2

ณ สหกรณ์ฯ บ้านช่องวังจันทร์ จก.

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 29 กันยายน 2557

ภาพกิจกรรม

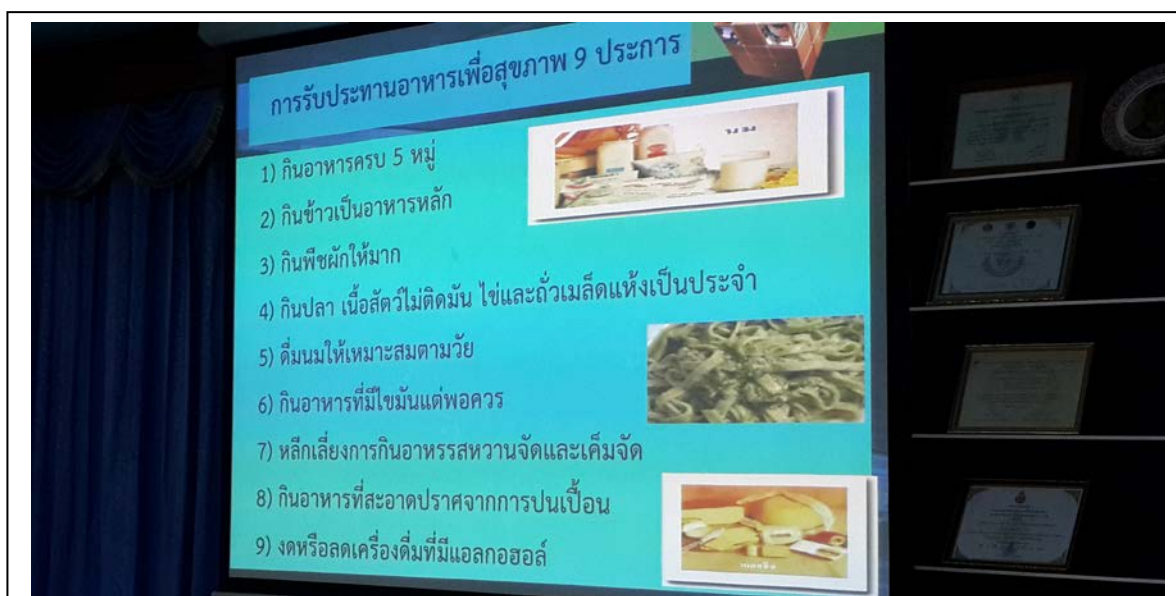

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3

ณ สหกรณ์ฯ บ้านหนองกระทุ่มพัฒนา จก.

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 7 ตุลาคม 2557

ภาพกิจกรรม

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 4

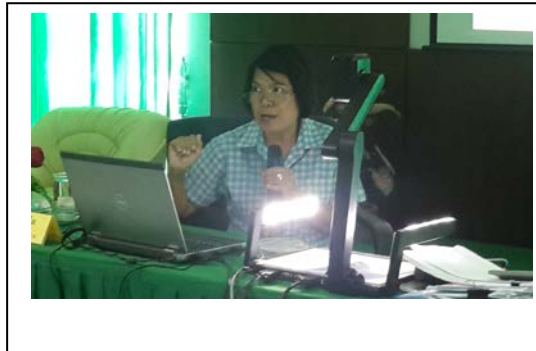
ณ สหกรณ์ฯ เขื่อนเพชรโค้งข่อย จก.

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 13 ตุลาคม 2557

ภาพกิจกรรม

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 5

ณ สหกรณ์ฯ เขื่อนเพชรโค้งข่อย จก.

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 17 ตุลาคม 2557

ภาพกิจกรรม

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 6

ณ สหกรณ์ฯ นน่องขานาง จก.

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 22 ตุลาคม 2557

ภาพกิจกรรม

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 7
ณ สหกรณ์ฯ โรงเรียนวัดหนองแก จก.

จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ 27 ตุลาคม 2557

อาหารกับการดำรงชีวิต

อาหาร คือ สิ่งที่ได้รับประทานได้ไม่เป็นพิษและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรงต้านทานโรค

สารอาหาร คือ สารเคมีที่เป็นส่วนประกอบของอาหารเป็นสิ่งที่กินเข้าไปแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกายใช้เผาผลาญเป็นพลังงาน ใช้ในการเจริญเติบโตและซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอและใช้ในกิจกรรมต่างๆของสิ่งมีชีวิต มี 6 ชนิด คือ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน แร่ธาตุ และน้ำ

สารอาหารทั้ง 6 ชนิด

1. คาร์โบไฮเดรต ได้แก่ อาหารประเภทแป้งและน้ำตาล ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากพืช เช่น ข้าว เผือก มัน และอ้อย
2. โปรตีน ได้แก่ เนื้อ ไข่ นม และถั่ว
3. ไขมัน ได้แก่ ไขมันและน้ำมัน แหล่งที่มาทั้งจากสัตว์และพืช
4. วิตามิน ได้แก่ ผัก และผลไม้
5. แร่ธาตุ ได้แก่ ผัก และผลไม้
6. น้ำ ได้แก่ น้ำเปล่า และน้ำแร่

สารอาหารทั้ง 6 ชนิด

สารอาหารแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สารอาหารที่ให้พลังงานแก่ร่างกาย คือ
คาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน

2. สารอาหารที่ไม่ให้พลังงานแก่ร่างกาย คือ วิตามิน
แร่ธาตุ และน้ำ

สารอาหารที่ให้พลังงานแก่ร่างกาย

คาร์โบไฮเดรต

- พบในแป้งและน้ำตาล เมื่อย่อยแล้วได้โมเลกุลที่เล็กที่สุด คือ กลูโคส
- ให้พลังงาน 4 kcal/g
- ถ้าร่างกายได้รับในปริมาณมากคาร์โบไฮเดรตจะเปลี่ยนเป็นไขมันและสะสมไว้
- เป็นแหล่งพลังงานซึ่งสะสมไว้ที่กล้ามเนื้อและตับทั้งแป้งและไกลโคเจนจะถูกเปลี่ยนเป็นกลูโคสเพื่อใช้เผาผลาญพลังงานในยามที่เราต้องการ
- ประโยชน์ของคาร์โบไฮเดรต
 1. ให้พลังงานแก่ร่างกาย
 2. ช่วยทำให้ไขมันเผาผลาญได้สมบูรณ์
 3. เก็บสะสมไว้ในร่างกาย เพื่อนำไปใช้เวลาขาดแคลน
- ผลของการขาดคาร์โบไฮเดรต จะทำให้รู้สึกอ่อนเพลีย ตาลาย

โปรตีน

พบในกลุ่ม เนื้อสัตว์ นม ไข่ ถั่ว

- เมื่อย่อยแล้วได้กรดอะมิโน
- ให้พลังงาน 4 kcal/g
- ร่างกายเปลี่ยนโปรตีนเป็นคาร์โบไฮเดรตและไขมัน
- กรดอะมิโนมีอยู่ 8 ชนิดที่ร่างกายสังเคราะห์ขึ้นเองไม่ได้ และจำเป็นต้องได้รับจากอาหารเรียกว่า กรดอะมิโนจำเป็น
- ปริมาณของโปรตีนที่ร่างกายควรได้รับ

เด็ก ปริมาณ 2 กรัม ต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม

ผู้ใหญ่ ปริมาณ 1 กรัม ต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม

โปรตีน

ประโยชน์ของโปรตีน

1. ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ
2. เป็นองค์ประกอบของสารสำคัญต่างๆ ในการสร้างเอนไซม์ ฮอร์โมน และสารภูมิคุ้มกัน

ผลของการขาดโปรตีน

เด็ก ถ้าหากขาดโปรตีนอย่างมากจะทำให้เกิดโรคคະວາຊີ ອໍຣ໌ກໍຣ໌(kwashiokor) มีอาการอ่อนเพลีย บวม ตับโต

ผู้ใหญ่ ชูบพอม ไม่มีเรี่ยวแรง ฟั่นจากโรคได้ช้า

ไขมัน

พบในน้ำมันจากพืชและสัตว์

- ไขมันมี 2 ประเภทคือ ไขมันธรรมดา ได้แก่ ไขมันสัตว์และน้ำมันพืช และไขมันพิเศษ เช่น ไข่แดง
- เมื่อย่อยแล้วได้กรดไขมันกับกลีเซอรอล
- ให้พลังงาน 9 kcal/g
- ช่วยละลายวิตามิน A D E และ K
- คอเลสเตอรอล เป็นไขมันพิเศษที่ตับสร้างขึ้นได้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในร่างกาย แต่ควรหลีกเลี่ยงอาหารที่มีคอเลสเตอรอลสูง เนื่องจากจะทำให้ไปสะสมอยู่ตามหลอดเลือด เป็นสาเหตุให้เกิดโรคหลอดเลือดตีบตัน
- ถ้ารับประทานไขมันในปริมาณมากจะทำให้เกิดโรคอ้วนและความดันโลหิตสูงได้

ไขมัน

ประโยชน์ของไขมัน

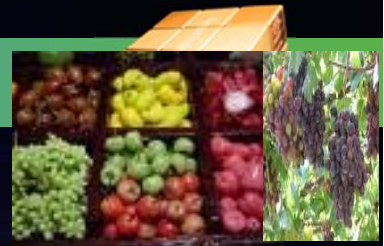
- 1.เป็นแหล่งพลังงานของร่างกาย
- 2.ไขมันที่สะสมไว้ใต้ผิวหนังเป็นฉนวนป้องกันความร้อนไม่ให้สูญเสียออกจากร่างกาย
- 3.เป็นส่วนประกอบของเซลล์ประสาทเยื่อหุ้มเซลล์

- ผลของการขาดไขมัน

- 1.ผิวหนังแห้งแตกเป็นแผล และเป็นโรคผิวหนังได้ง่าย
- 2.ทำให้อาหารไม่อยู่ท้อง คือ หิวง่าย

สารอาหารที่ไม่ให้พลังงานแก่ร่างกาย

วิตามิน

ร่างกายต้องการวิตามินในปริมาณน้อยมาก แต่มีความจำเป็นต้องได้รับ เพราะมีบทบาทในการควบคุมปฏิกิริยาเคมีต่างๆในร่างกาย ซึ่งจะช่วยให้เซลล์ต่างๆในร่างกายสามารถเจริญเติบโต และทำหน้าที่ได้อย่างเป็นปกติ

วิตามินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

-วิตามินไม่ละลายในน้ำหรือวิตามินละลายในไขมัน ได้แก่

วิตามิน A D E และ K

-วิตามินละลายในน้ำ ได้แก่ วิตามินB ชนิดต่างๆ และวิตามินC

วิตามินละลายในไขมัน

วิตามิน	ประโยชน์	ผลจากการขาด
วิตามิน A พบในอาหารจำพวก ไข่ ผัก ผลไม้	ช่วยบำรุงสายตาและผิวหนังช่วยสร้างเคลือบฟัน	จะทำให้เด็กไม่เจริญเติบโต ผู้ใหญ่ตามองไม่เห็นในที่สลัว ตาอักเสบ
วิตามิน D พบในอาหารจำพวกนมแปรรูป ปลา ไข่ ตับ สร้างโดยเซลล์ผิวหนังเมื่อถูกแสงแดด	ช่วยในการดูดซึมแคลเซียม ฟอสฟอรัส ช่วยรักษากระดูกและฟัน	จะทำให้เกิดโรคกระดูกอ่อนและฟันผุ

วิตามิน	ประโยชน์	ผลจากการขาด
วิตามิน E พบในอาหารจำพวก เมล็ดข้าว ถั่ว ผักใบเขียว ธัญพืช	ช่วยรักษาเซลล์เม็ดเลือด แดง ป้องกันการเป็นหมันและ แท้งลูก ช่วยสร้างเอนไซม์หลาย ชนิด	จะทำให้เป็นหมัน กล้ามเนื้อ ลีบ โลหิตจาง เนื่องจากเม็ด เลือด แดงแตก
วิตามิน K พบในอาหารจำพวก ตับ นม ผักใบเขียวหรือเหลือง สร้างโดยการสังเคราะห์ แสงของแบคทีเรียในลำไส้	ช่วยให้เลือดแข็งตัว	จะทำให้มีอาการเลือดออก ง่ายไม่แข็งตัว

วิตามินละลายในน้ำ		
วิตามิน	ประโยชน์	ผลจากการขาด
วิตามิน B₁ พบในอาหารจำพวก เนื้อสัตว์ ข้าวซ้อมมือ ถั่ว เห็ด	บำรุงประสาทและหัวใจ ช่วยย่อยคาร์โบไฮเดรต	จะทำให้มีอาการเหน็บชา อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร หงุดหงิด
วิตามิน B₂ พบในอาหารจำพวก ผักยอค่อน เนยแข็ง ตับ ไข่	ช่วยให้การเจริญเติบโตเป็นไปตาม ปกติ บำรุงผิวหนัง ลื่น ตา	จะทำให้เกิดโรคปากนกกระจอก ผิวหนังอักเสบ แห้ง แตก และปวดศีรษะ
วิตามิน B₆ พบในอาหารจำพวก เนื้อสัตว์ ข้าวโพด มันฝรั่ง ตับ	ช่วยรักษาสุขภาพเหงือกและฟัน ช่วยรักษาเส้นเลือดและเม็ดเลือดแดง ช่วยในการทำงานของระบบย่อย	จะทำให้มีอาการบวม เบื่ออาหาร ประสาทเสื่อม เป็นโรคโลหิตจาง ผิวหนังแห้ง

วิตามิน

ประโยชน์

ผลจากการขาด

วิตามิน B₁₂

พบในอาหารจำพวก
ตับ เนย เนื้อปลา หอย
กะปิ

ช่วยรักษาสุขภาพของระบบประสาท
จำเป็นต่อการสร้างเซลล์เม็ดเลือดแดง
ป้องกันโรคโลหิตจาง

จะทำให้เป็นโรคโลหิตจาง
ประสาทเสื่อม

วิตามิน C

พบในอาหารจำพวก
ผลไม้ ผักใบเขียว

ต้านทานการติดเชื้อ
ป้องกันเลือดออกตามไรฟัน
ช่วยในการดูดซึมอาหารอื่นภายในร่างกาย
ช่วยในการต่อกระดูกรักษาบาดแผล
จำเป็นต่อการสร้างเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน
ช่วยทำให้ผนังหลอดเลือดแข็ง
ไม่เปราะหรือแตกง่าย

จะทำให้เป็นโรค
ลักปิดลักเปิด
เหงือกบวม กระดูกอ่อน
เป็นหวัดง่าย

แร่ธาตุ

ร่างกายต้องการใช้แร่ธาตุในปริมาณน้อย แต่แร่ธาตุก็มีความจำเป็นต่อร่างกาย แร่ธาตุเป็นสารอาหารที่ไม่ได้สร้างจากสิ่งมีชีวิต แต่เป็นสารที่พืชดูดซึมขึ้น มาจากดินผ่านทางราก เราจึงได้แร่ธาตุต่างๆ จากการรับประทานผัก และผลไม้ ดังนั้นในแต่ละวันเราควรรับประทานอาหารหลาย ๆ ชนิด เพื่อให้ร่างกายได้รับแร่ธาตุที่จำเป็นครบถ้วน

ร่างกายมีส่วนประกอบของธาตุอยู่แล้ว คือ ออกซิเจน คาร์บอนไดออกไซด์ ไฮโดรเจน และไนโตรเจน ซึ่งธาตุทั้ง 4 ได้รับจากสารอาหาร คือ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน นอกจากธาตุทั้ง 4 ที่เป็นส่วนประกอบของร่างกายธาตุอื่นๆ ที่มีปริมาณน้อยกว่า เรียกว่า **แร่ธาตุ** ได้แก่ แคลเซียม ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม โซเดียม แมกนีเซียม เหล็ก ไอโอดีน คลอรีน ฟลูออรีน ฯลฯ

แร่ธาตุที่เป็นต่อร่างกาย

แร่ธาตุ	ประโยชน์	ผลจากการขาด
แคลเซียม พบในอาหารจำพวก นม เต้าหู้ เนย ผักใบเขียว	เป็นส่วนประกอบของกระดูกและฟัน ช่วยในการทำงานของหัวใจ กล้ามเนื้อ และประสาท ช่วยในการแข็งตัวของเลือด	จะทำให้เป็นโรคกระดูกอ่อน เลือดแข็งตัวได้ช้า ระบบทำงาน ของหัวใจไม่ปกติ
ฟอสฟอรัส พบในอาหารจำพวก เนื้อสัตว์ ไข่ นม ตับ	ช่วยในการสร้างกระดูกและฟัน ช่วยสร้างเซลล์สมองและประสาท ช่วยในการดูดซึมคาร์โบไฮเดรต	จะทำให้เกิดโรคกระดูกอ่อน การคิด และจดจำของ กล้ามเนื้อไม่ได้

แร่ธาตุ	ประโยชน์	ผลจากการขาด
โพแทสเซียม พบในอาหารจำพวก ปลา ผัก ผลไม้ นม	ช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกาย จำเป็นต่อการทำงานของกล้ามเนื้อ และประสาท	จะทำให้กล้ามเนื้ออ่อนแรง
โซเดียม พบในอาหารจำพวก เกลือแกง อาหารทะเล เนื้อปลา	ช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกาย เป็นส่วนประกอบของน้ำย่อย ช่วยให้ระบบประสาททำงานได้ปกติ	จะทำให้เกิดอาการเบื่ออาหาร เป็นตะคริว

แร่ธาตุ	ประโยชน์	ผลจากการขาด
แมกนีเซียม พบในอาหารจำพวก เนื้อวัว ธัญพืช ผัก ถั่ว นม	จำเป็นต่อการทำงานของกล้ามเนื้อ และประสาท เป็นส่วนประกอบของกระดูกและฟัน ช่วยกระตุ้นให้เอ็นไซม์ทำงาน	จะทำให้เกิดการชัก เกิดความ ผิดปกติของระบบประสาทและ กล้ามเนื้อ
เหล็ก พบในอาหารจำพวก ตับ ไข่แดง ผลไม้รสเปรี้ยว	เป็นส่วนประกอบของเฮโมโกลบิน ในเม็ดเลือดแดง ช่วยในการสร้างเม็ดเลือดแดง	จะทำให้เป็นโรคโลหิตจาง อ่อนเพลีย

แร่ธาตุ	ประโยชน์	ผลจากการขาด
ไอโอดีน พบในอาหารจำพวก อาหารทะเล เกือบผสมไอโอดีน ปลา	ช่วยในการเจริญเติบโต เป็นส่วนประกอบสำคัญของฮอร์โมน ซึ่งช่วยในการปลดปล่อยพลังงาน	จะทำให้เกิดโรคคอพอก แคระแกร็น เชื่องช้าทั้งความคิด และอากัปกิริยา
คลอรีน พบในอาหารจำพวก เกลือแกง ซอสถั่วเหลือง	ช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกาย ช่วยย่อยอาหาร	จะทำให้การถ่ายไม่ปกติ
ฟลูออรีน พบในอาหารจำพวก ชา ปลา อาหารทะเล	ช่วยสร้างกระดูกและฟัน ป้องกันฟันผุ	จะทำให้ฟันผุง่าย

น้ำ

น้ำเป็นสารอาหารที่มีความจำเป็นต่อร่างกายอย่างมาก เนื่องจากเป็นส่วนประกอบของเซลล์ทุกเซลล์ในร่างกาย ในร่างกายของคนเรานั้นน้ำเป็นองค์ประกอบร้อยละ 50-70% ของน้ำหนักตัว โดยทั่วไปเพศชายมีมากกว่าเพศหญิง

ความสำคัญของน้ำต่อร่างกาย

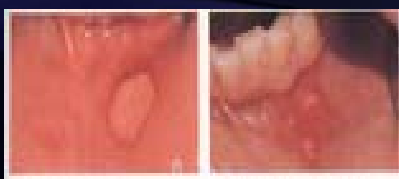
1. ช่วยควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย
2. ช่วยทำละลายสารต่างๆที่มีความสำคัญต่อร่างกาย เช่น เกลือแร่ น้ำตาล โปรตีน และวิตามิน
3. ช่วยในการย่อยอาหาร กำจัดของเสียออกทางเหงื่อ และปัสสาวะ
4. ช่วยในการเกิดปฏิกิริยาเคมีในร่างกาย
5. ป้องกันการเสียดสีของอวัยวะในร่างกาย
6. ในภาวะปกติควรดื่มน้ำให้ได้วันละ 2 ลิตร

โรคที่เกิดจากการรับประทานอาหารที่ไม่ได้สัดส่วนตามที่ร่างกายต้องการ

โรคที่เกิดจากการขาดวิตามิน

- ขาดวิตามินเอ ทำให้เป็นโรคความฟาง
- ขาดวิตามินบี1 ทำให้เป็นโรคเหน็บชา
- ขาดวิตามินบี2 ทำให้เป็นโรคปากนกกระจอก
- ขาดวิตามินซีทำให้เป็นโรคเลือดออกตามไรฟัน
- ขาดวิตามินดี ทำให้เป็นโรคกระดูกอ่อน
- ขาดวิตามินทำให้เป็นโรคเลือดแข็งตัวช้า

โรคที่เกิดจากการขาดแร่ธาตุ

- ขาดธาตุเหล็กทำให้เป็นโรคโลหิตจาง
- ขาดธาตุไอโอดีนทำให้เป็นโรคคอพอก สติปัญญาเสื่อม
- ขาดธาตุโซเดียมทำให้เบื่ออาหาร เป็นตะคริว ชัก
- ขาดธาตุแมกนีเซียมทำให้กล้ามเนื้อกระตุก

โรคที่เกิดจากการขาดโปรตีน

- ร่างกายอ่อนแอเจริญเติบโตช้า
- ภูมิคุ้มกันต่ำติดโรคได้ง่าย
- พัฒนาการทางด้านสติปัญญาล่าช้า

โรคที่เกิดจากการรับประทานอาหารบางชนิดที่ไม่เหมาะสม

โรคปวดตามข้อ

-รับประทานโปรตีนจากสัตว์ปีกและเครื่องในมากเกินไป

โรคอ้วน

-รับประทานอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตและไขมันมากเกินไป

การรับประทานอาหารบางประเภทมากเกินไป

ภาวะคอเลสเตอรอลในเลือดสูง

-รับประทานอาหารจากสัตว์ปีกมากเกินไป

โรคเบาหวาน

-รับประทานอาหารประเภทน้ำตาลมากเกินไป
-การทำงานของฮอร์โมนอินซูลินผิดปกติ
-มีน้ำตาลกลูโคสปนออกมากับปัสสาวะ

การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ 9 ประการ

- 1) กินอาหารครบ 5 หมู่
- 2) กินข้าวเป็นอาหารหลัก
- 3) กินพืชผักให้มาก
- 4) กินปลา เนื้อสัตว์ไม่ติดมัน ไข่และถั่วเมล็ดแห้งเป็นประจำ
- 5) ดื่มนมให้เหมาะสมตามวัย
- 6) กินอาหารที่มีไขมันแต่พอควร
- 7) หลีกเลี่ยงการกินอาหารรสหวานจัดและเค็มจัด
- 8) กินอาหารที่สะอาดปราศจากการปนเปื้อน
- 9) งดหรือลดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

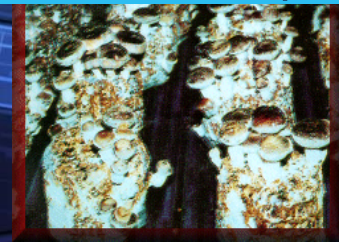
สารปนเปื้อนในอาหาร

อาหารที่เรารับประทานกันทุกวันนี้มีหลายชนิดที่มีสารพิษเจือปน เมื่อบริโภคแล้วจะทำให้ผู้บริโภคเกิดการเจ็บป่วยได้ สารพิษที่ปะปนในอาหารสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งปนเปื้อนในอาหารที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

2. สิ่งปนเปื้อนในอาหารที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์

สารปนเปื้อนในอาหาร

ไวรัสทำให้เกิดโรคตับอักเสบ

ไวรัสทำให้เกิดโรค
ไขหวัดนก

แบคทีเรียทำให้เกิดโรคท้องเสีย อหิวาตกโรค

อะฟลาทอกซินทำให้เกิดโรคมะเร็งตับ

สิ่งปนเปื้อนในอาหารที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

พยาธิบางชนิด

- พยาธิใบไม้ในตับเกิดจากการรับประทานปลาดิบที่มีไข่พยาธิ ซึ่งไข่พยาธิจะเจริญเติบโตในร่างกาย ทำให้ตับแข็งและตายในที่สุด

สารพิษในพืชหรือสัตว์

- เห็ดมีพิษบางชนิด
- ผักขึ้นอน
- ปลาปักเป้า
- แมงดาทะเล

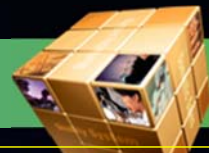
ถ้ามีสารพิษอยู่ในอาหาร
เมื่อเรารับประทานเข้าไป
อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

สิ่งปนเปื้อนในอาหารที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

สิ่งปนเปื้อนในอาหารมี 2 ลักษณะคือ
สิ่งเป็นพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในอาหารโดยไม่ตั้งใจ
สิ่งเป็นพิษที่ปนเปื้อนในอาหารโดยความตั้งใจของมนุษย์

สิ่งปนเปื้อนในอาหารที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

สิ่งเป็นพิษที่ปนเปื้อนอยู่ใน
อาหารโดยไม่ตั้งใจ

- ปุ๋ยเคมีที่ใช้เร่งผลผลิต
- สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
- ฮอร์โมนเร่งผลผลิตใน
พืช
- อาหารสัตว์สำเร็จรูป
- ยารักษาโรคในสัตว์

สิ่งเป็นพิษที่ปนเปื้อนในอาหารโดยความตั้งใจของมนุษย์
1.สารปรุงแต่งกลิ่นรสของอาหาร

น้ำตาลเทียมบางชนิดทำให้เกิดโรคมะเร็งตับ

สารที่ใส่ในอาหารเพื่อให้กรอบ เช่น
บอแรกซ์ น้ำประสานทอง เป็นต้น พบในหมู
บด ลูกชิ้นปลาบด ไข่กรอบ ผลไม้ดอง ซึ่ง
จะเป็นพิษต่อตับ ไต และระบบทางเดินอาหาร

สารฟอกขาว เช่น โซเดียมไฮโดร
ซัลไฟด์ เป็นต้น พบในถั่วงอก หน่อไม้
ดอง น้ำตาลมะพร้าว ทุเรียนกวน เมื่อ
รับประทานเข้าไปจะทำให้ปวดหลัง
ปวดศีรษะ อาเจียน หายใจไม่สะดวก
ปวดท้อง

น้ำส้มสายชูปลอมปน
กับกรดซัลฟิวริก ทำ
ให้เกิดการกัดกร่อน
ทางเดินอาหาร

สารเคมีที่ชื่อว่า ซาลูตามอล ซึ่ง
เร่งสีเนื้อหมูให้มีสีแดงสดจะ
ตกค้างในเนื้อหมู เมื่อรับประทาน
เข้าไปจะทำให้ใจสั่น กล้ามเนื้อ
กระตุก อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว

2.สารอาหารกันเสีย

ปรอท จะสะสมในสมองทำให้ประสาทหลอน เป็นอัมพาต ถ้าผู้หญิงที่ตั้งครรภ์รับประทานเข้าไปจะทำให้ระบบประสาทของทารกในครรภ์ถูกทำลาย

กรดซาลิซิลิก ใช้ป้องกันเชื้อรา พบในผักคอง แหนม หมูยอ เมื่อรับประทานเข้าไปจะทำให้หูอื้อ มีไข้ อาเจียน และอาจเสียชีวิตได้

3.สีผสมอาหาร

ฟอร์มาลีน (น้ำยา消毒) พบในผักสด อาหารทะเลสด และเนื้อสัตว์ เมื่อรับประทานเข้าไปจะทำให้เกิดอาการปวดท้องอย่างรุนแรง ท้องเสีย อาเจียน หดสติ

ตะกั่ว ทำลายเซลล์เม็ดเลือดแดงและเซลล์สมอง ทำให้เป็นอัมพาต

แคดเมียม เป็นอันตรายต่อปอดและไต

โครเมียม เป็นอันตรายต่อปอดและผิวหนัง

การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน

ผลไม้

โรคที่พบ ได้แก่ ระบบตับ ไต ภาวะอาหารผิดปกติจากการที่มีสารเคมีสะสมอยู่ในร่างกาย
วิธีการป้องกัน บริโภคผลไม้ตามฤดูกาล ล้างและปอกเปลือกผลไม้ทุกครั้งก่อนที่จะรับประทาน

ผักสด

โรคที่พบ ได้แก่ โรคมะเร็งจากการที่มีสารเคมีสะสมอยู่ในร่างกาย โรคพยาธิจากไข่พยาธิที่ติดมากับผัก
วิธีการป้องกัน เลือกรับประทานผักที่มีรูพรุน และล้างผักให้สะอาด

การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน

เนื้อไก่

โรคที่พบ ได้แก่ โรคภูมิแพ้จากยาปฏิชีวนะ โรคไข้รากสาดเทียม
วิธีป้องกัน เลือกซื้อเนื้อที่มีสีธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการบริโภคคอและหัวไก่

เนื้อวัว

โรคที่พบ ได้แก่ โรคมะเร็งจากการสะสมของสารเคมี โรคพยาธิ
วิธีการป้องกัน คือ เลือกซื้อเนื้อวัวที่มีสีตามธรรมชาติ ซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และปรุงอาหารด้วยความร้อนสูง

อาหารทะเล

โรคที่พบ ได้แก่ โรคมะเร็งจากการที่มีสารเคมีสะสมอยู่ในร่างกาย
โรคภูมิแพ้จากยาปฏิชีวนะ
วิธีการป้องกัน เลือกรับประทานอาหารสด เนื้อไม่เปื่อยยุ่ย วางแช่น้ำแข็ง

การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน

อาหารที่เรารับประทานกันอยู่ในปัจจุบันมักพบสารปนเปื้อนต่างๆ ได้แก่ สารเร่งเนื้อแดง สารฟอกขาว สารกันเชื้อรา สารบอแรกซ์ และยาฆ่าแมลง ผู้ที่รับประทานอาหารที่มีสารปนเปื้อนเหล่านี้เป็นประจำจะมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งสูง ซึ่งขณะนี้สาเหตุการตายอันดับ 1 ของคนไทยคือการป่วยเป็นโรคมะเร็งประมาณปีละ 45,000 คน

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำโครงการ “อาหารปลอดภัย” ด้วยการตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหารสดในตลาดทั่วประเทศไทย ผู้ขายรายใดที่ฝ่าฝืนยังจำหน่ายอาหารปนเปื้อนสารพิษจะมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท และจำคุกไม่เกิน 2 ปี

ขอขอบคุณ

นพ. วิชาญ เมธะนันท์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชวิถี

ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ

นายสุขประเสริฐ ทับสี

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองหญ้าปล้อง

ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ

(Human Security in Health Aspect) หมายถึง การที่มนุษย์มีสุขภาพะทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งด้านป้องกันโรคส่งเสริมสุขภาพรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพ

ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ

ความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่
ความไม่เป็นโรคภัยแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยถึงขั้นที่
เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการ
ดำเนินชีวิตตามปกติ

การสร้างเสริมสุขภาพ
และการป้องกันโรค

ความหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ

การสร้างเสริมสุขภาพ

หมายถึง กระบวนการของการเพิ่มสมรรถนะให้คนสามารถควบคุมปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพและเป็นผลให้บุคคลนั้นมีสุขภาพดีสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมรวมไปถึงการปรับสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี

แบ่งเป็น 3 ประการ คือ

- 1.คน - เกี่ยวข้องภาวะสุขภาพของสมาชิกและความเข้มแข็งของครอบครัว
- 2.สถานที่ในชุมชน - เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 3.ระบบสังคมของชุมชน - เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง เป็นต้น หากสังคมมีประสิทธิภาพดีส่งผลให้ชุมชนมีสุขภาพที่ดี

ตัวเรา และคนในครอบครัว

ทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน

สถานที่

ชุมชนสุขภาพดี

แนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพ

1. ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย
2. การโภชนาการ ทั้งอาหารและน้ำ
3. การออกกำลังกาย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 30-60 นาที ควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ
4. การพักผ่อน
5. ผ่อนคลายความตึงเครียด มองโลกในแง่ดี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีอารมณ์ขัน
6. การตรวจสุขภาพประจำปี (35 ปีขึ้นไป) เพื่อ
 - หาค่าน้ำตาลในเลือด
 - วัดความดันโลหิต
 - วัดปริมาณไขมันในเลือด
 - วัดกรดยูริกในเลือด หาโรคเกาต์ โรคไต
 - ตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ

ดื่มน้ำวันละ 8 แก้ว

ออกกำลังกายวันละนิดจิตแจ่มใส

หัวเราะกันหน่อยดีไหม

พักผ่อนให้เพียงพอ

ตรวจสุขภาพประจำปี

ตัวชี้วัดภาวะอ้วนลงพุง

ดัชนีมวลกาย

เส้นรอบเอว

- เพศหญิง
ที่มีรอบเอว
ตั้งแต่ 80 เซนติเมตร
- เพศชาย
ที่มีรอบเอว
ตั้งแต่ 90 เซนติเมตร

(Body Mass Index หรือ BMI)

ค่าดัชนีมวลกาย
(กก./ม.²)

ภาวณ้ำหนักตัว

น้อยกว่า 18.5

น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์

18.5 – 22.9

ปกติ

23.0 – 24.9

น้ำหนักเกิน

25.0 – 29.9

โรคอ้วน

มากกว่า 30

โรคอ้วนอันตราย

ค่าระดับน้ำตาลในเลือด และค่าความดันโลหิต. 😊

เมื่อตรวจสอบสุขภาพในแต่ละ
ครั้ง

กลุ่มปกติ

ค่าน้ำตาลในเลือด < 100 mg%

ค่าความดันโลหิต < 120/80 mmHg)

กลุ่มเสี่ยงสูง

ระดับน้ำตาลในเลือด > 100 -125 mg%)

ระดับความดันโลหิต > 120/80 -139/89 mmHg)

กลุ่มสงสัยป่วย

ระดับน้ำตาลในเลือด > 100 -125 mg%)

ระดับความดันโลหิต > 120/80 -139/89 mmHg)

ขอเพียงแคื่อยิ้มให้กัน โลกใบนี้ก็สดใสได้

แนวทางในการป้องกันโรค

1. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เช่น การฉีดวัคซีน
2. การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะหรือแพร่พันธุ์ของเชื้อโรค เช่น เรือน้ำดื่ม อาหาร อากาศ สารเคมี และการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอย แมลงนำโรค
3. อาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน
4. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

แนวทาง ที่ 1

1. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เช่น การฉีดวัคซีน

แนวทาง ที่ 2

2. การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่พันธุ์ของเชื้อโรค เช่น เรือน้ำดื่ม อาหาร อากาศ สารเคมี และการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูล ฝอย แผลงนำโรค

แนวทางที่ 3

3. อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน

แนวทางที่ 4

4. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ลดกินแป้ง หวาน มัน เค็ม

เติมเต็ม กินผัก ผลไม้ให้มากขึ้น

ฝึกอารมณ์ข่มใจ

ออกกำลังกายให้ได้

จนกลายเป็นนิสัยในชีวิต

งดบุหรี่ สุรา สารเสพติด

โรคที่เป็นปัญหาในชุมชนและหลักการป้องกันโรค

โรคที่เป็นปัญหาในชุมชน หมายถึงโรคติดต่อหรือโรคไม่ติดต่อที่พบได้บ่อยในชุมชนในแต่ละชุมชนจะเกิดโรคแตกต่างกันไป เช่น

ในชุมชนเมืองมักเจ็บป่วยด้วยโรคของความเครียด เนื่องจากการรีบเร่ง

ในชนบทมักเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการขาดการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดี

ฉีดฆ่ายุงลาย

ความเครียดที่เกิดจากการรีบเร่ง

ความเครียดเกิดได้กับคนทุกวัย

โรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาสุขภาพของคนไทย

โรคไม่ติดต่อ หมายถึง

โรคที่เกิดจากความผิดปกติหรือความเสื่อม
โทรมทางร่างกายและจิตใจ ไม่สามารถที่จะติดต่อ
ไปยังผู้อื่นได้

โรคไม่ติดต่อ มีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ เช่น
กรรมพันธุ์ การเจ็บป่วยด้วยโรคบางอย่างเรื้อรัง
เป็นเวลานาน

มะเร็ง คืออะไร

- มะเร็ง คือ กลุ่มของโรคที่เกิดเนื่องจากเซลล์ของร่างกายมีความผิดปกติที่ DNA หรือสารพันธุกรรม ส่งผลให้เซลล์มีการเจริญเติบโต มีการแบ่งตัวเพื่อเพิ่มจำนวนเซลล์ รวดเร็ว และมากกว่าปกติ

อาการและอาการแสดงของโรคมะเร็ง

- * ไม่มีอาการใดๆเลยในช่วงแรก ขณะที่ร่างกายมีเซลล์มะเร็งเป็นจำนวนน้อย
- * มีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นสัญญาณเตือน ว่าควรไปพบแพทย์เพื่อการตรวจค้นหาโรคมะเร็ง การรักษาและ แก้ไขทางการแพทย์ที่ถูกต้องก่อนที่จะกลายเป็นโรคมะเร็ง หรือเป็นมะเร็งระยะลุกลาม
- * มีอาการป่วยของโรคทั่วไป เช่น อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ร่างกายทรุดโทรม ไม่สดชื่น และไม่แจ่มใส
- * มีอาการที่บ่งบอกว่า มะเร็งอยู่ในระยะลุกลาม หรือเป็นมาก สำคัญที่สุดของอาการในกลุ่ม นี้ ได้แก่ อาการเจ็บปวด ที่แสนทรมาน

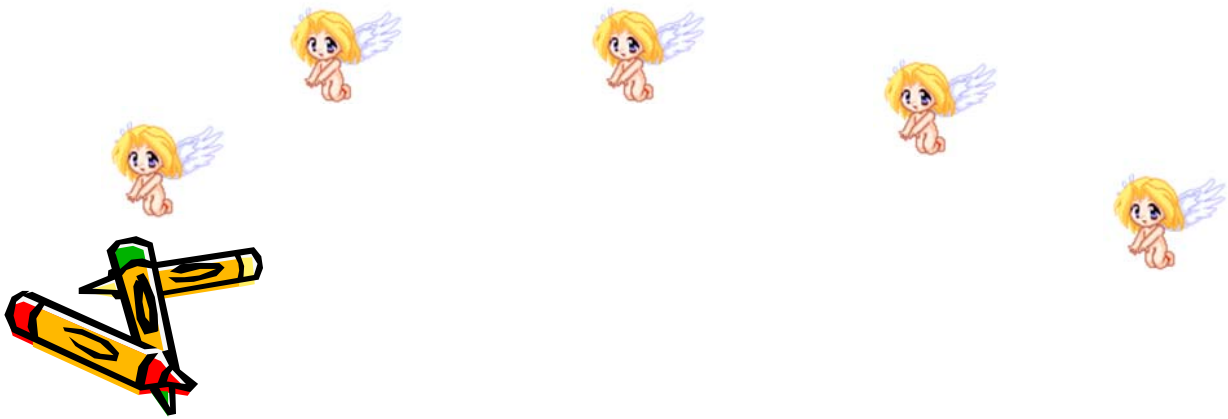
อาการและอาการแสดงของโรคมะเร็ง (ต่อ)

สัญญาณอันตราย 8 ประการที่ทุกคนควรจำไว้เพื่อสุขภาพที่ดี ได้แก่

1. ถ่ายอุจจาระเป็นสีดำ หรือปัสสาวะเป็นเลือด
2. กลืนอาหารลำบาก หรือมีอาการเสียด แน่นท้องเป็นเวลานาน
3. มีอาการเสียงแหบ และไอเรื้อรัง
4. มีเลือดหรือตกขาวที่ผิดปกติ เช่น มีกลิ่นเหม็น
5. แผลซึ่งรักษาแล้วไม่ยอมหาย
6. มีการเปลี่ยนแปลงของหูดหรือไฝตามร่างกาย
7. มีก้อนที่เต้านมหรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
8. หูอื้อหรือมีเลือดกำเดาไหล

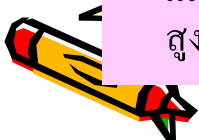
ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อการป้องกัน และลดความเสี่ยง ต่อการเกิดโรคมะเร็ง

ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง

5 ประการเพื่อการป้องกัน

- รับประทานผักตระกูลกะหล่ำให้มาก เพื่อป้องกันโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่ ลำไส้ส่วนปลาย กระเพาะอาหาร และอวัยวะระบบทางเดินหายใจ
- รับประทานอาหารที่มีกากมากเช่น ผัก ผลไม้ ข้าว ข้าวโพด และเมล็ดธัญพืชอื่นๆ เพื่อป้องกันมะเร็งลำไส้ใหญ่
- รับประทานอาหารที่มีเบต้า-แคโรทีน และ วิตามินเอ สูง เพื่อป้องกันมะเร็งหลอดอาหาร กล้องเสียง และปอด
- รับประทานอาหารที่มีวิตามินซีสูง เช่น ผัก ผลไม้ต่าง ๆ เพื่อป้องกันมะเร็งหลอดอาหาร และ กระเพาะอาหาร
- ควบคุมน้ำหนักตัว โรคอ้วนมีความสัมพันธ์กับโรคมะเร็งมดลูก ถุงน้ำดี เต้านม และลำไส้ใหญ่ การออกกำลังกายและการลดรับประทานอาหารที่ให้พลังงานสูง จะช่วยป้องกันมะเร็งเหล่านี้ได้

ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อการป้องกันและลดการเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง

7 ประการเพื่อลดการเสี่ยง

- ☺ ไม่รับประทานอาหารที่มีราขึ้น จะมีสารอัลฟาทอกซินปนเปื้อน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งตับ
- ☺ ลดอาหารไขมัน อาหารไขมันสูงจะทำให้เสี่ยงต่อการเป็น มะเร็งเต้านม ลำไส้ใหญ่และต่อมลูกหมาก
- ☺ ลดอาหารดองเค็ม อาหารปิ้ง-ย่าง ร่มควัน และอาหารที่ถนอมด้วยเกลือไนเตรท-ไนไตรท์ อาหารเหล่านี้ จะทำให้เสี่ยงต่อ มะเร็ง หลอดอาหาร มะเร็งกระเพาะอาหาร และมะเร็งลำไส้ใหญ่
- ☺ ไม่รับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ เช่น ก้อยปลา ปลาจ่อม ฯลฯ จะทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ และเสี่ยง ต่อการเป็นมะเร็งของท่อน้ำดีในตับ
- ☺ หยุดหรือลดการสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ จะทำให้เสี่ยงต่อการเป็น มะเร็งปอด กล้องเสียง ฯลฯ การเคี้ยว ยาสูบ จะเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งช่องปาก และช่องคอ
- ☺ ลดการดื่มแอลกอฮอล์ ดื่มแอลกอฮอล์ จะเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็ง ตับ ถ้าทั้งดื่มและสูบบุหรี่จะเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งช่องปาก ช่องคอ กล้องเสียง และหลอดอาหาร
- ☺ อย่าตากแดด ตากแดดจัดมากเกินไป จะเสี่ยงต่อการเกิด มะเร็งผิวหนัง

ตัวอย่างโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ

1. มะเร็งตับ แบ่งเป็น 2 ชนิดได้แก่

1. มะเร็งของเซลล์ตับ หมายถึง มะเร็งที่เกิดจากเซลล์ที่อยู่ในตับ พบได้ทุกภาคของประเทศ

สาเหตุ การกินอาหารที่มี สารอะฟลาท็อกซิน ที่มีอยู่ในถั่วลิสง หอมแดง พริกแห้ง

2. มะเร็งของเซลล์ท่อน้ำดี หมายถึง มะเร็งที่เกิดจากเซลล์ที่บุภายในท่อน้ำดี ซึ่งพบมากในทางภาคอีสาน ผู้ที่มีอายุ 35-55 ปีและพบมากในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

สาเหตุ การกินอาหารที่มี สารไนโตรซามีน ที่มีอยู่ในอาหารจำพวกโปรตีนหมัก เช่น ปลาร้า แหนม และอาหารที่ผสมดินประสิว เช่น กุนเชียง ไข่หยอก เป็นต้น

อาหารที่มีสาร “อะฟลาท็อกซิน”

ถั่วลิสง

หอมแดง

พริกแห้ง

อาหารที่มีสาร “ไนโตรซามีน”

ปลาร้า

แหนม

กุนเชียง

ไส้กรอก

อาการของโรคมะเร็งตับ

ตอนแรก จะอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร ต่อมา จะพอมอย่างรวดเร็ว
ตอนหลัง จะเจ็บที่ใต้ซี่โครงขวา ตาเหลือง ตัวเหลือง อาเจียนเป็น
เลือด

หรือถ่ายเป็นเลือด

การป้องกัน

1. ไม่ดื่มแอลกอฮอล์
2. กินปลาสดที่สุกแล้ว
3. เลี่ยงการกินอาหารที่มีสารอะฟลาท็อกซิน / ไนโตรซามีน
4. ควรไปรับวัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบจากไวรัส

มะเร็งตับ

ตาเหลือง

ตัวเหลือง(เหลือง เหลือง!!!)

ตัวชมพูอม

อาเจียนเป็นเลือด

มะเร็งปอด

- อาการจากก้อนมะเร็งโดยตรง เช่น ไอเรื้อรัง, น้ำหนักลด, หอบเหนื่อย, เจ็บหน้าอก, ไอออกเลือด
- อาการจากการแพร่กระจายสู่วัยวะใกล้เคียง เช่น เสียงแหบ, กลืนลำบาก, เจ็บหัวไหล่,
- อาการจากการแพร่กระจายสู่วัยวะนอกทรวงอก เช่น สมออาจทำให้มีอาการชัก อัมพาต อัมพฤกษ์, กระดูกทำให้มีอาการปวด และตับทำให้ตัวเหลือง ตาเหลือง เป็นต้น

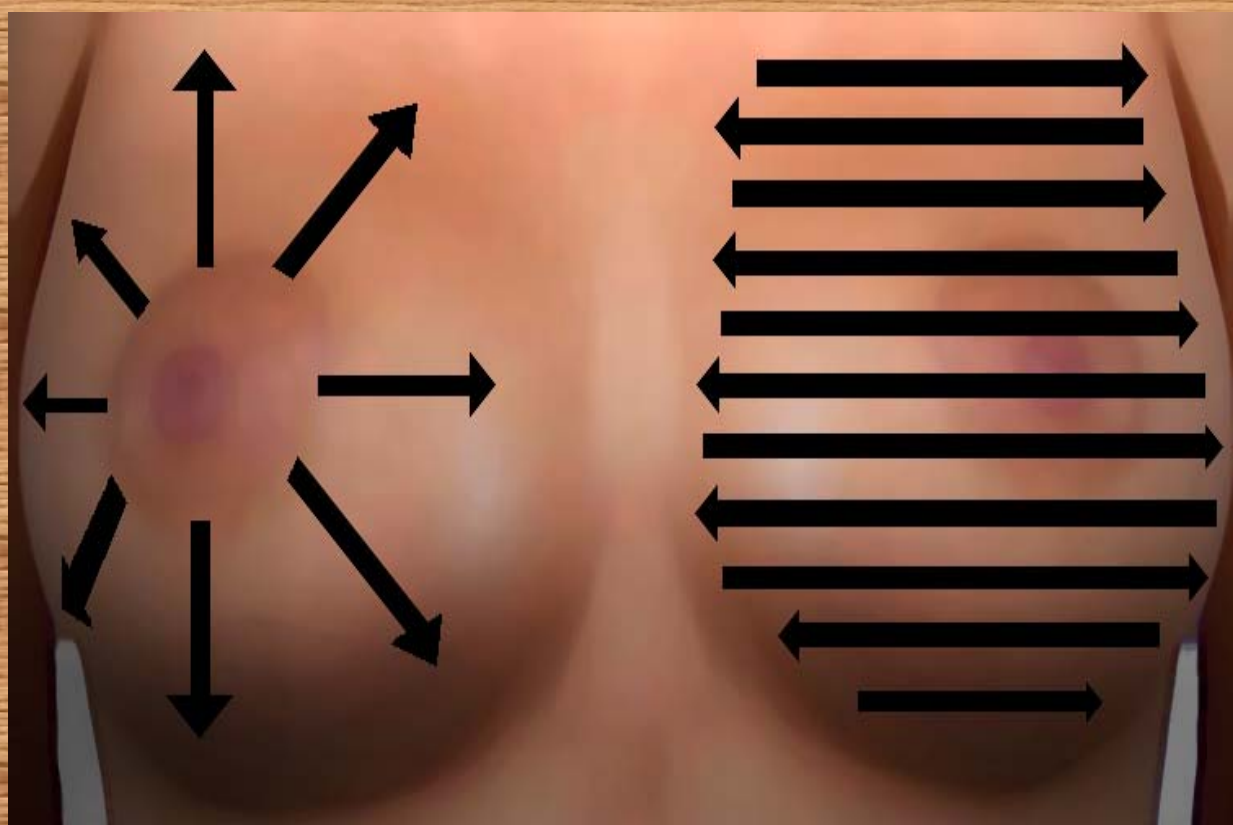

การสูบบุหรี่ เป็นสาเหตุที่สำคัญของโรคมะเร็งปอด

โรคมะเร็งเต้านม

โรคมะเร็งเต้านม

พบเป็นอันดับที่สองรองจากโรคมะเร็งปากมดลูกของหญิงไทยผู้หญิง
โสดมักจะมีโอกาสเป็นมากกว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและมีญาติเป็นถึง 3
เท่า มักพบในอายุ 40 ปีขึ้นไป

สาเหตุ

- 1.กรรมพันธุ์
- 2.ผู้ที่ได้รับฮอร์โมนเอสโตรเจน
- 3.ผู้ที่เป็นโรคเต้านมเรื้อรัง
- 4.ผู้ที่ดื่มสุรามาก
- 5.ผู้ที่สัมผัสกับรังสี

อาการ

แรกจะยังไม่รู้สึกใดๆ แต่ถ้าคลำเต้านมดูจะรู้สึกว่ามีก้อนเนื้อก้างอยู่ภายใน

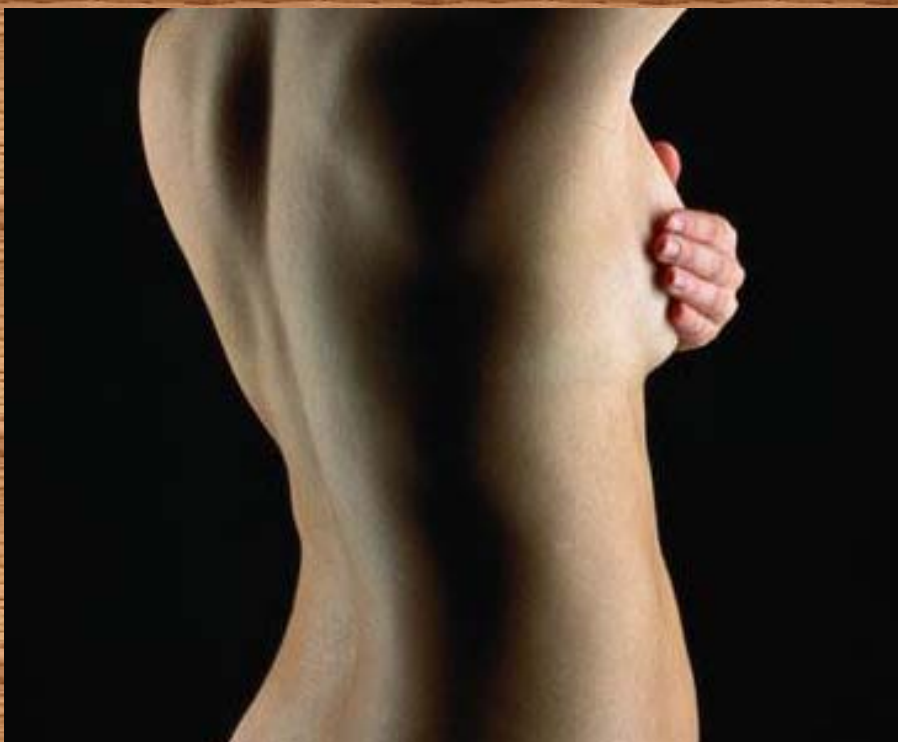
ต่อมาก้อนเนื้อจะติดอยู่กับที่ ผิวหนังเหนือแผลจะบวมแดง

ต่อมาก้อนเนื้อจะแตกเป็นแผลมีเลือดและน้ำเหลืองไหลออกมา

การป้องกัน

- 1.ผู้หญิงที่มีลูกควรให้นมด้วยตนเอง
- 2.หากมีการอักเสบที่เต้านมควรรับรักษา
- 3.ไม่ควรเสริมอกด้วยการฉีดสารแปลกปลอมเข้าไป
- 4.ควรรักษาให้สะอาด
- 5.หากมีสิ่งผิดปกติ ควรไปพบแพทย์
- 6.อายุ30ปีขึ้นไปควรตรวจเต้านมด้วยตนเองเดือนละครั้ง

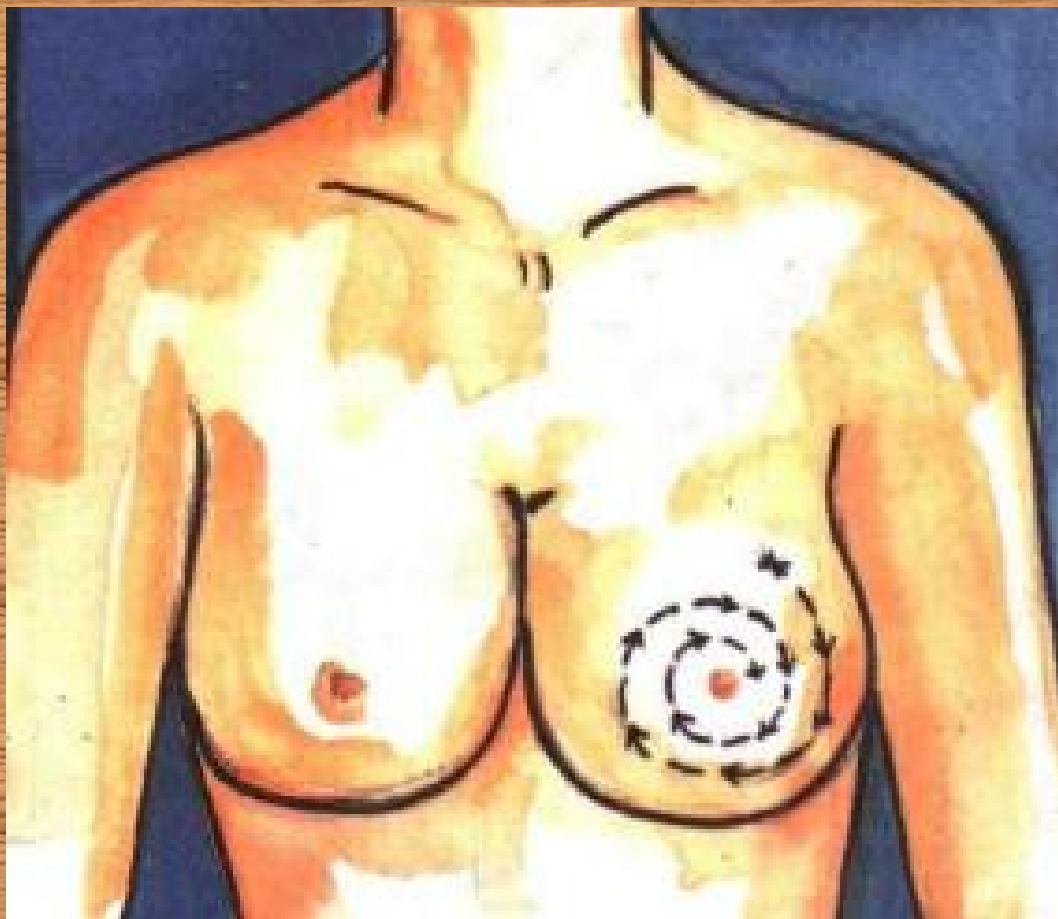
วิธีตรวจเต้านม

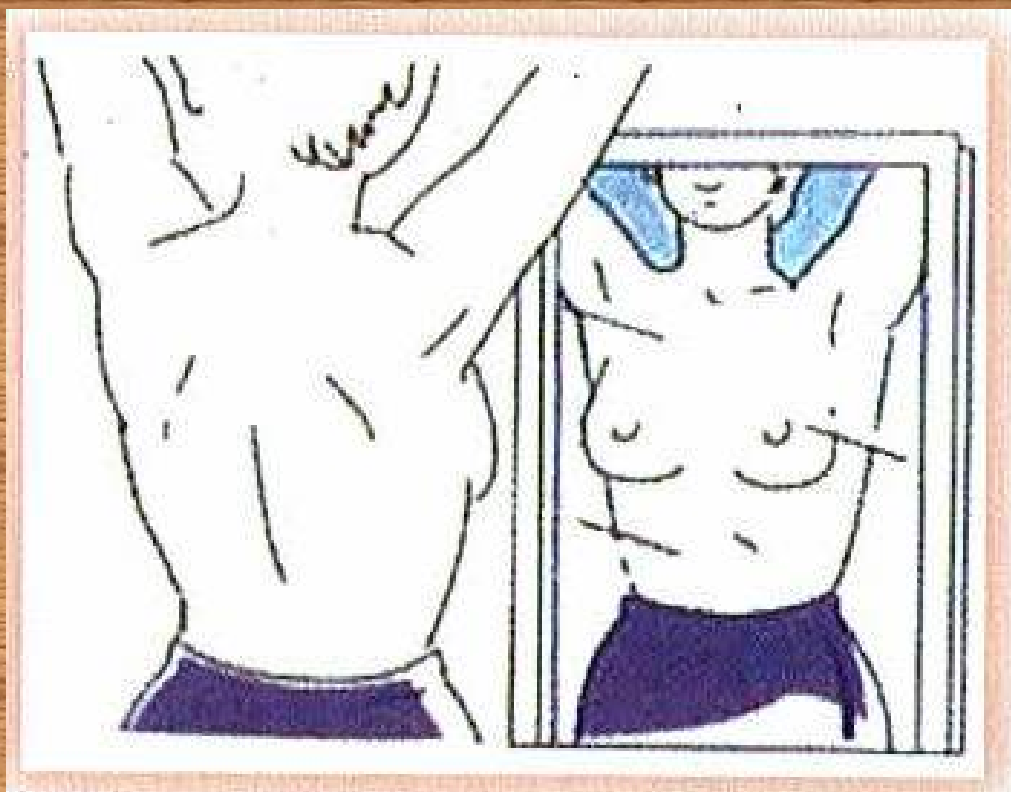

ขั้นที่ 1 ตรวจในขณะอาบน้ำ

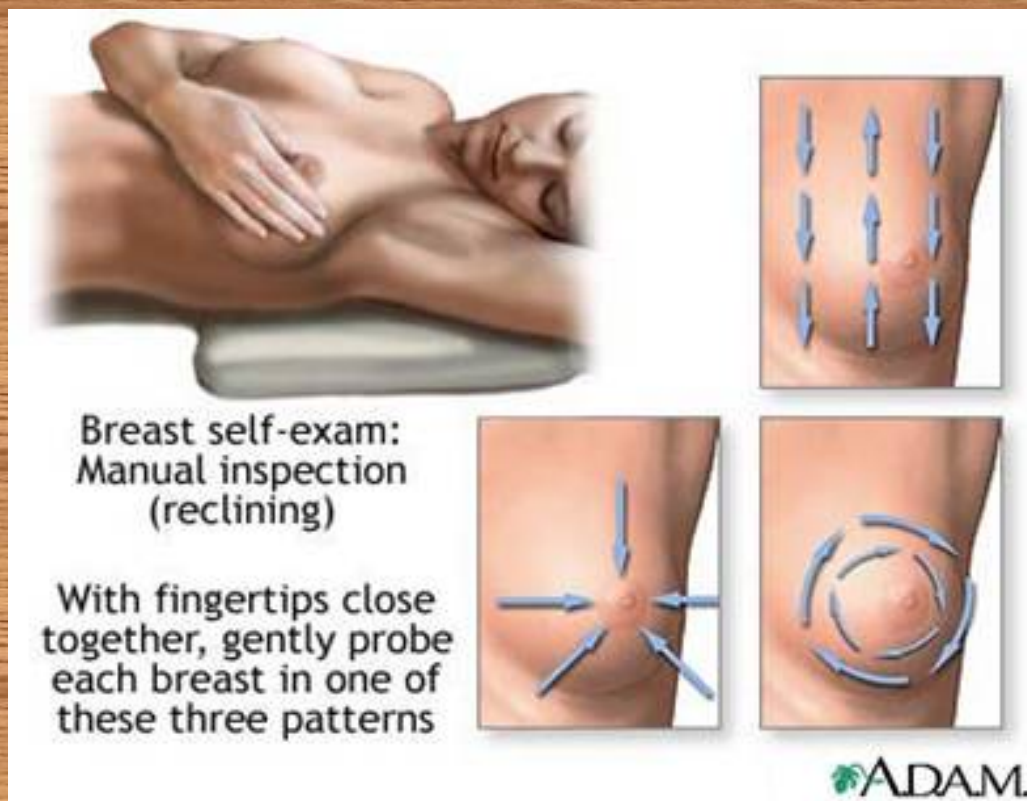

ขั้นที่ 2 การตรวจหน้ากระจก

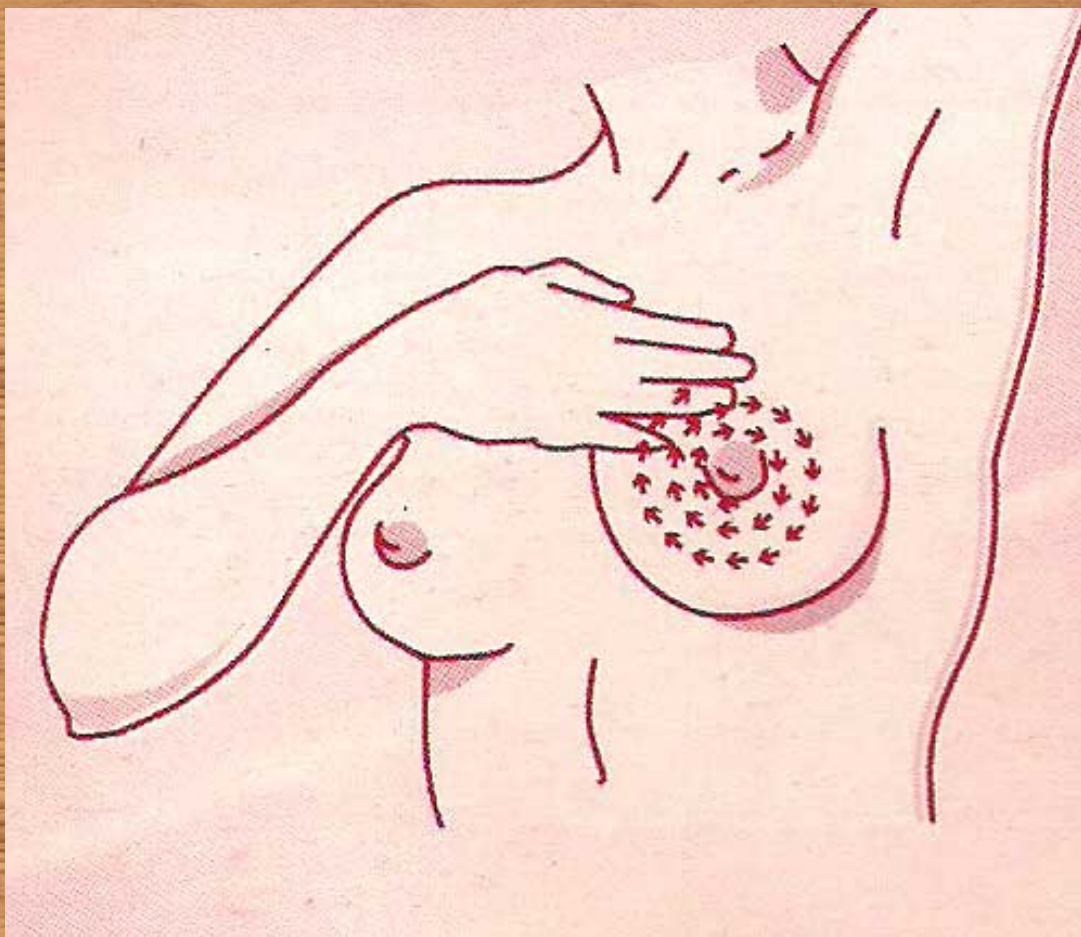

ขั้นที่ 3 การตรวจในท่านอน

ขั้นที่ 4 การบีบหัวนม

โรคเบาหวาน

เบาหวานคืออะไร?

ผู้ป่วยโรคเบาหวาน (**Diabetes Mellitus**)
คือผู้ที่มีระดับน้ำตาลในกระแสเลือดเหลือค้างจนสูง
เกินค่าปกติ ซึ่งส่วนมากผู้ป่วยมักมีการขับน้ำตาล
บางส่วนปนออกมากับปัสสาวะแต่บางรายไม่มี
น้ำตาลในปัสสาวะ เหตุใด ?

ปัสสาวะทิ้งไว้ มีมดมาได่ดอม ใช่ว่าเป็น
เบาหวานอย่างชาวบ้านว่า จริงหรือ ?

เบาหวาน คือ

- ระดับน้ำตาลในเลือดสูงเกินปกติ
- สาเหตุจากอินซูลิน มีน้อยไม่เพียงพอกับระดับน้ำตาล หรือมีแต่ไม่ดี หรือมีสารต้านอินซูลิน
- น้ำตาลเกินล้นออกที่ไต จึงอาจพบน้ำตาลในปัสสาวะหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับฟักัดไตสูงต่ำ
- น้ำตาลที่เกินและค้างนานก่อปัญหาต่อโปรตีนร่างกายเพราะสามารถจับโปรตีนและดูดน้ำ

23

ทำไมมีอาการต่างๆตามมาจาก
สาเหตุเบาหวาน?

24

อาการจากภาวะน้ำตาลในเลือดสูง

ปัสสาวะบ่อย

หิวน้ำบ่อย

หิวบ่อย

อ่อนเพลีย

สายตาพร่ามัว

ผิวแห้ง

แผลหายช้า

ทำไม?

ทำไมเกิดอาการอย่างนั้น (กลไกการเกิด)

- มีน้ำตาลในกระแสเลือดสูง แต่ใช้ไม่ได้ และปล่อยทิ้งสารให้พลังงานไปทางฉี่เยอะ ทำให้กล้ามเนื้อล้าตัวเหนียวเพลียง่าย ขาดพลังงานสมองทำงานช้า ง่วงนอน กินจุหิวบ่อยน้ำหนักลด สุดท้ายผอมลง(ฉี่บ่อย กลางคืน=DM, ดันไตต่อมที่ตู่ยท่อดฉี่อีกเสบ)
- เมื่อน้ำตาลคั่งในหลอดเลือดมากและนาน ระดับความเข้มข้นของเลือด (Osmolarity) สูง เพราะน้ำตาลที่ปนอยู่แย่งน้ำไป ทำให้ระดับเกลือรวมตัวกัน เลือดจึงเค็มขึ้น ต้องใช้น้ำเจือจางมากขึ้น ทำให้เกิดสภาวะขาดน้ำ เพื่อให้ร่างกายมีสมดุล จึงเกิดการกระตุ้นศูนย์กระหายน้ำที่สมอง ทำให้คอแห้ง กระหายน้ำบ่อย อยากดื่มน้ำมากขึ้น แต่ผู้ป่วยก็ฉี่บ่อย เสียเกลือแร่ สุดท้ายขาดน้ำผิวเหี่ยวแห้ง

เวลาอดอาหาร หลังกินยาลดน้ำตาล หรือเสียดุลอาหารกับยา

ทำไมโรคเบาหวานทำให้ตายไว?

(ทั้งที่มียารักษาและควบคุมมันไว้ได้)

ผลแทรกซ้อนจากเบาหวาน 4 ประการหลัก

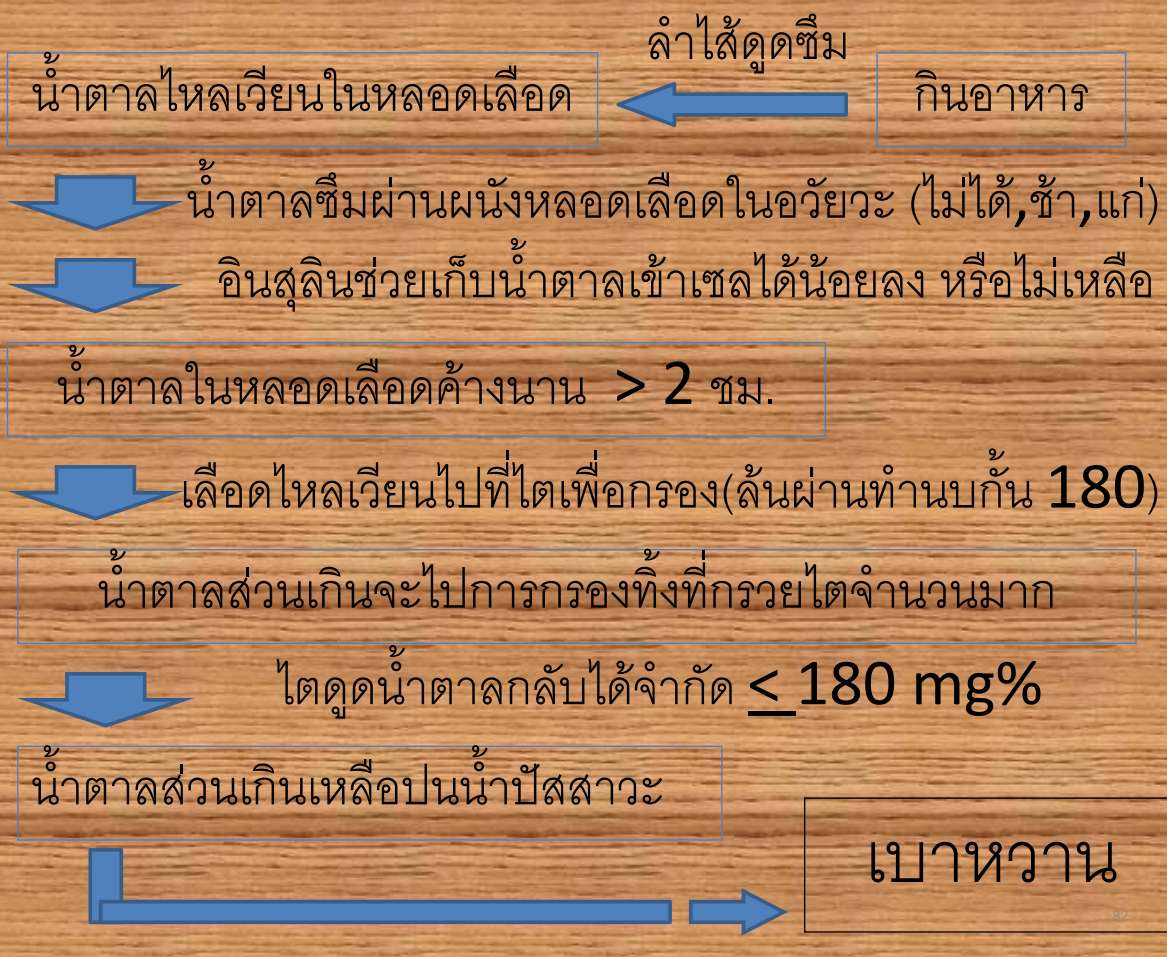
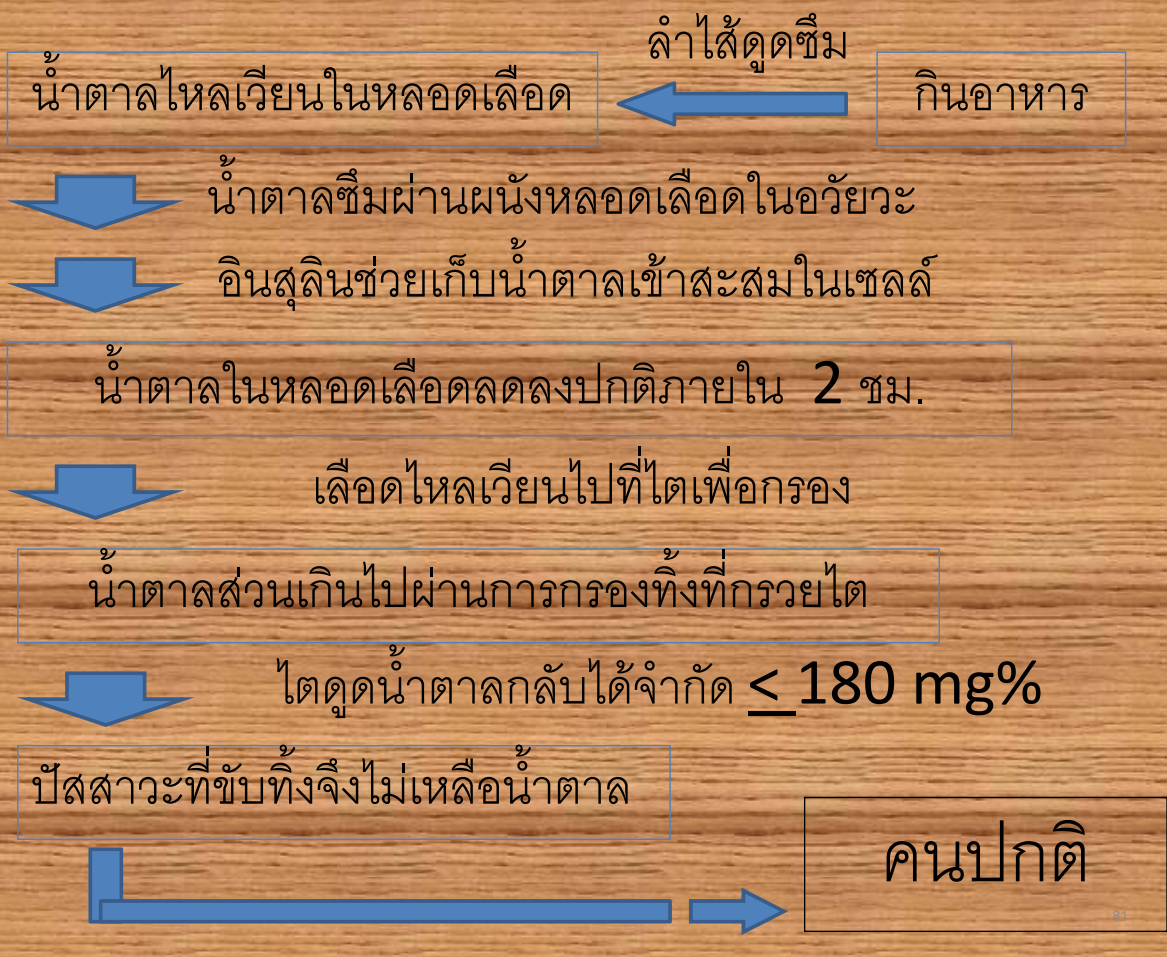

29

ทำไมจึงมีน้ำตาลในปัสสาวะ?

1

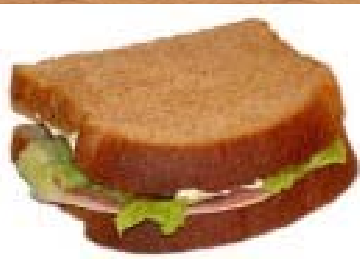
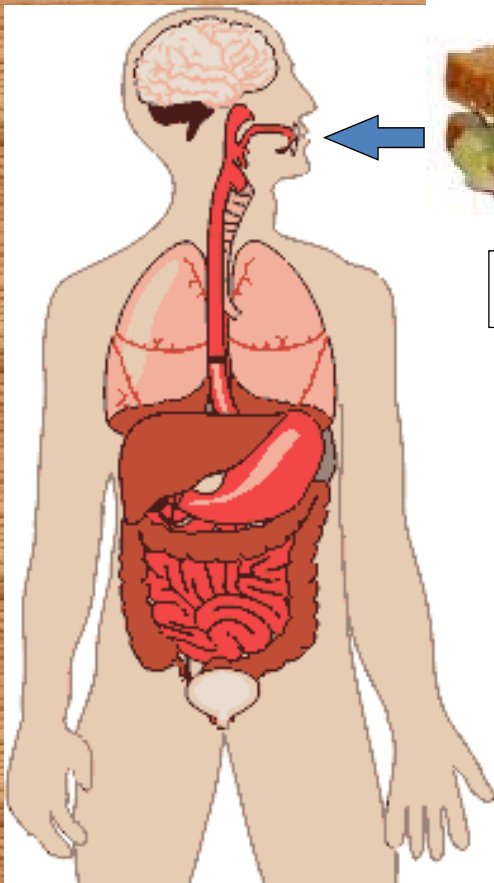
30

ทำไมมีไขมันสูงในผู้ป่วยเบาหวาน?

3

22

แป้งและน้ำตาล

Amylase

duodenum

Glucose

กิน

ย่อย

ดูดซึม

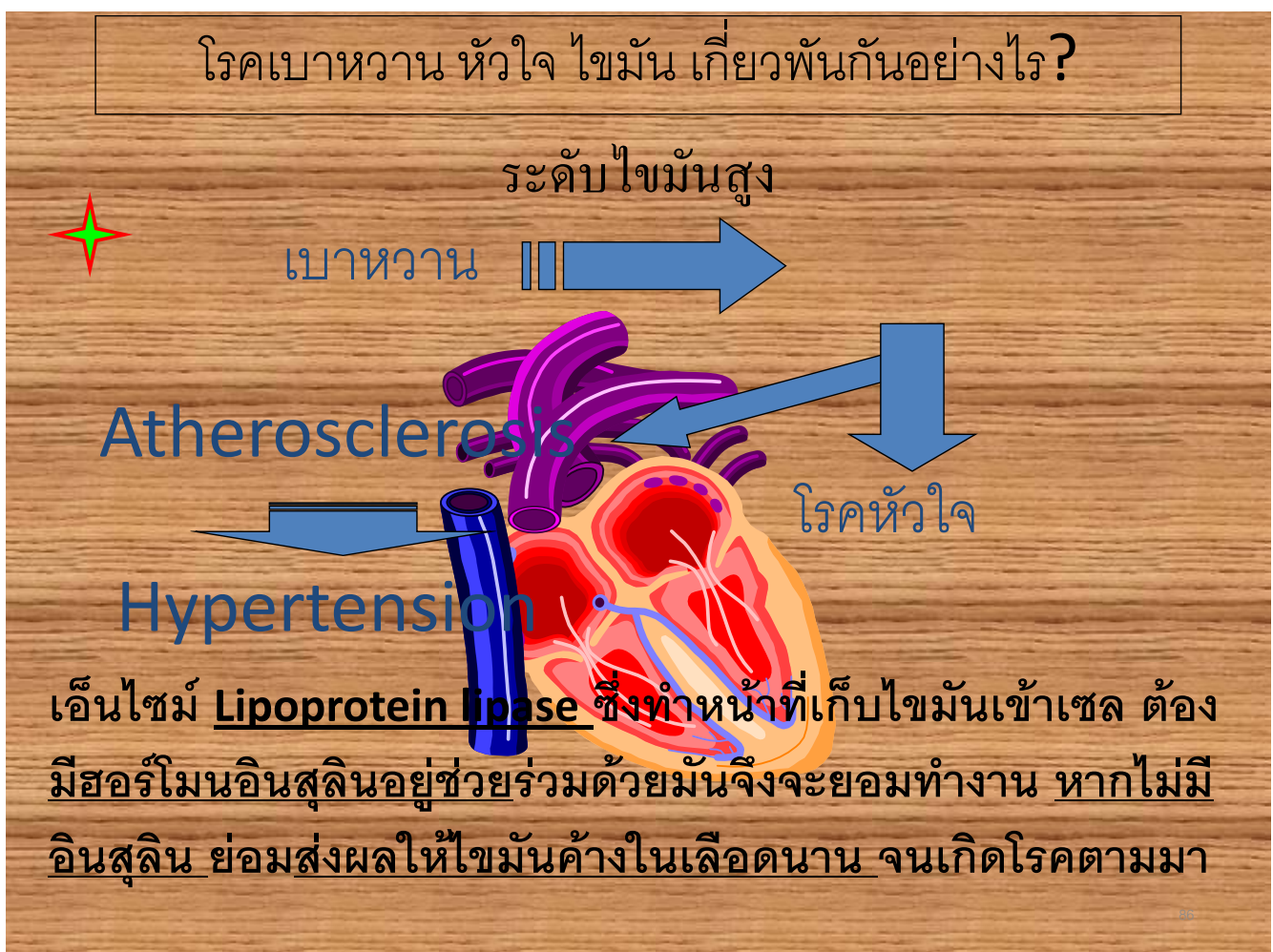
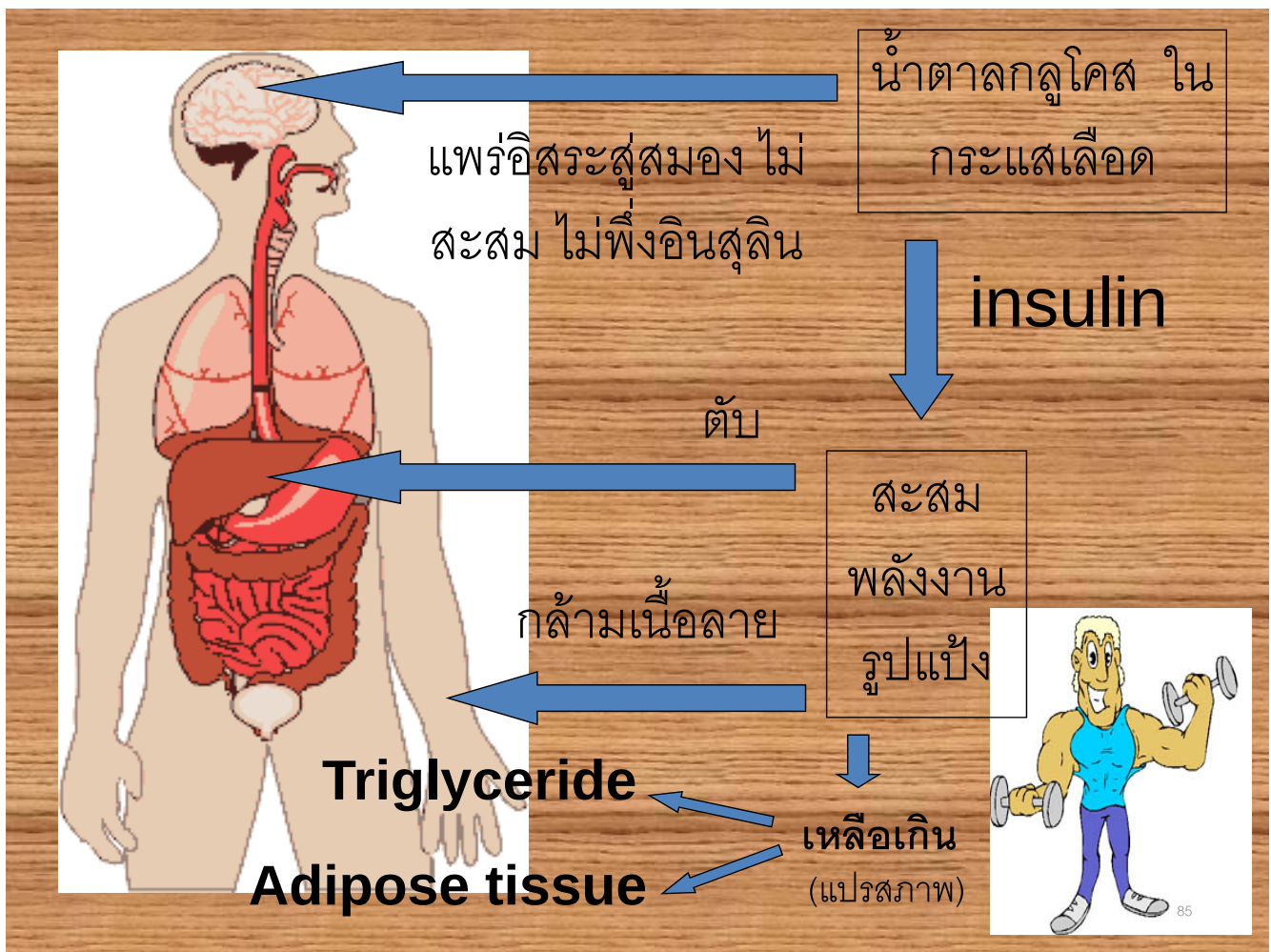

ขนส่ง

กระแสเลือด

23

ทำไมมีภาวะแทรกซ้อน ?

(โดยเฉพาะทางหลอดเลือดและเส้นประสาท)

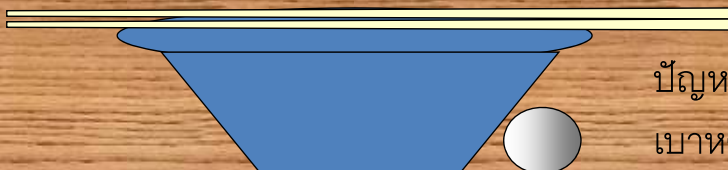
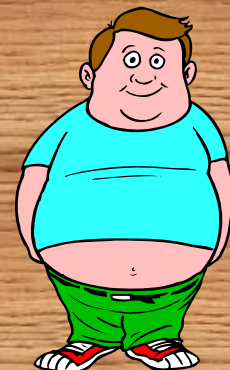
4

87

คุณสมบัติของน้ำตาลในกระแสเลือด

- 1. แพร่อิสระสู่สมอง(ไม่พึ่งอินซูลิน)
- 2. ดูดซับน้ำ อ้วนน้ำไว้
- 3. จับโปรตีน (หลอดเลือด เส้นประสาทฯลฯ)
- 4. พึ่ง insulin พาเข้าเซลล์อวัยวะอื่น

ปัญหาใหญ่ของ
เบาหวานคือเรื่องกิน

88

อาการแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน

เมื่อน้ำตาลค้างในกระแสเลือดนานๆ

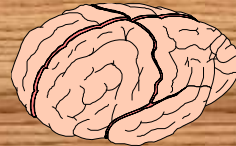
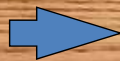
ผลตามมา

จับเส้นเลือดจอ
ประสาทตา

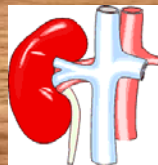
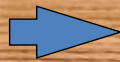
ตามัว ต้อหิน

จับเซลล์ประสาทสมอง

บวมเบลอมึนงง

น้ำตาลจับเส้นเลือดใน
ไต ท่อไต ไตจับน้ำตาล

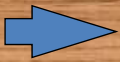

ฉี่บ่อย ไตเสื่อม
ไตวาย

20

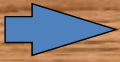
อาการแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน

จับเส้นเลือดส่วนปลาย
และปลายประสาท

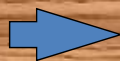
มีชาปลายประสาท
เกิดแผลไม่รู้ตัวแผลฟีกด
ทับขาน้ำรองทำหาย

จับเม็ดเลือดขาว

WBC เสื่อม ภูมิคุ้มกัน
อ่อนแอ แผลหายช้าเรื้อรัง

ในเนื้อเยื่อขาดแฟลมีน้ำ
เลือดไปเลี้ยงจึงพาน้ำตาล

แบบที่เรียกเชื้อราใช้น้ำตาลได้ดี
เจริญเร็วกว่าซอมนแซม

เชื้อเพิ่มจำนวนในช่องคลอด
และระบบทางเดินปัสสาวะ

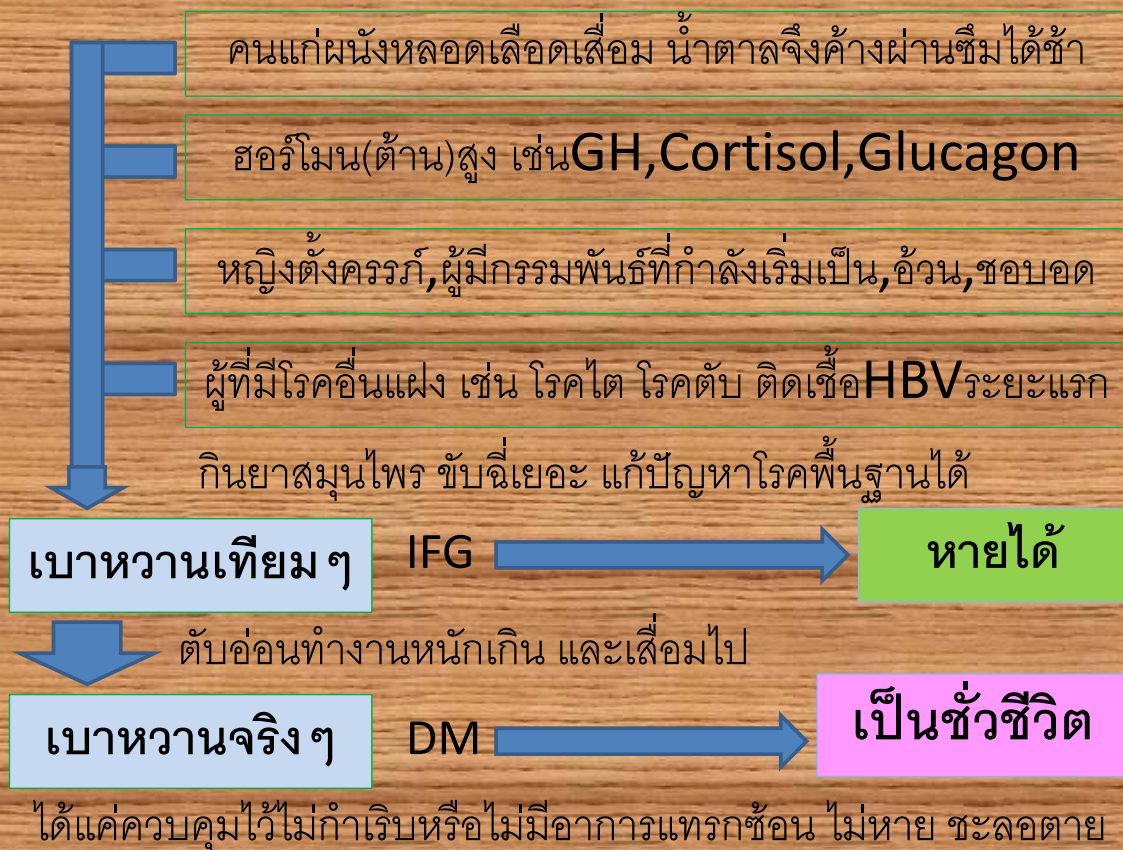

เชื้อรายีสต์ขึ้น คัน ตกขาว ใน
หญิงชรา และเบาหวาน

21

มีيارรักษาเบาหวานหายได้จริงหรือ?

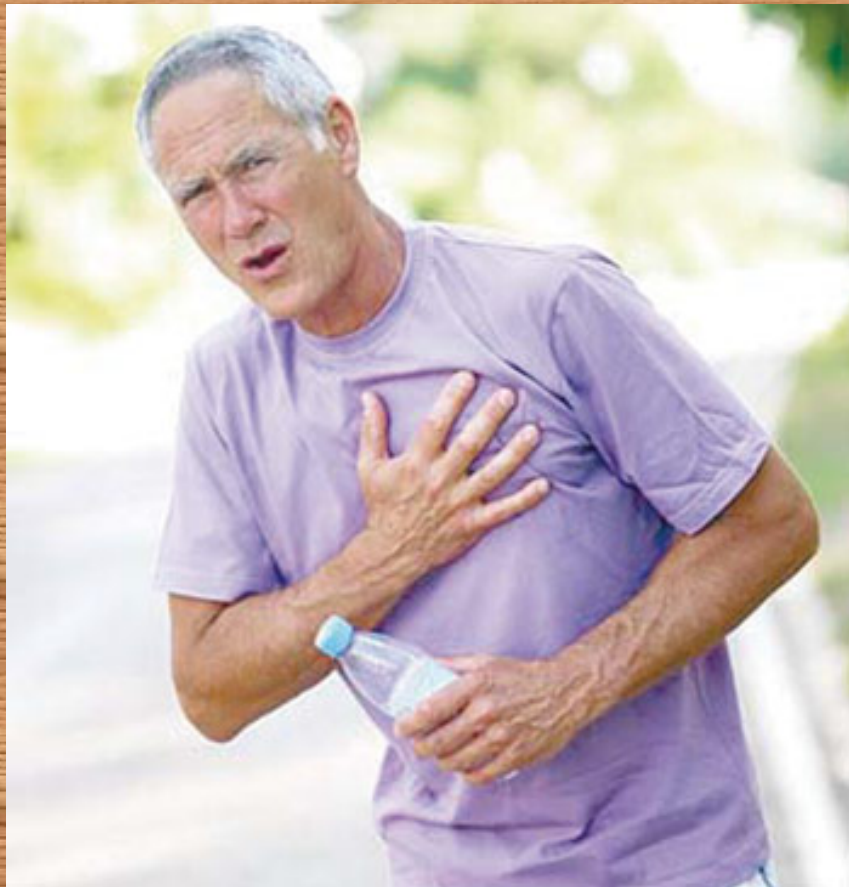
91

92

โรคหัวใจขาดเลือดหรือโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ

หมายถึง โรคหัวใจที่เกิดจากการตีบตันของหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจ หรือที่เรียกว่า หลอดเลือดโคโรนารีทำให้เลือดที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจลดลงหรือชะงักไป

สาเหตุ

เกิดจากการตีบตันของหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจ เป็นผลจากภาวะหลอดเลือดแดงแข็งเนื่องจากมีไขมันเกาะ ทำให้หลอดเลือดตีบเล็ดไหลได้น้อยลง ไขมันทำให้ผิวขรุขระเมื่อเลือดมาฉุดกระทบผิวนี้อาจทำให้เลือดแข็งตัวและเมื่อกลิ้ามเนื้อหัวใจไม่ได้รับเลือดจึงค่อยๆตายไป ไขมันในที่นี้เรียกว่า คอเลสเตอรอล

ข้อปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยโรคหัวใจ

1. รักษาน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ
2. งดสูบบุหรี่เด็ดขาด
3. ห้ามกินอาหารที่มีไขมันสูง
4. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
5. พักผ่อนให้เพียงพอ
6. ตรวจสุขภาพทุก 6 เดือน

โรคหลอดเลือดในสมอง

สาเหตุ

1. หลอดเลือดสมองตีบ

เกิดจากภาวะหลอดเลือดแข็งและตีบ โดยเกิดขึ้นทีละน้อยจนเลือดแข็งตัว จึงขาดเลือดไปเลี้ยงสมองส่วนนั้นทำให้เซลล์สมองตาย

2. ภาวะสิ่งหลุดอุดตันหลอดเลือดสมอง

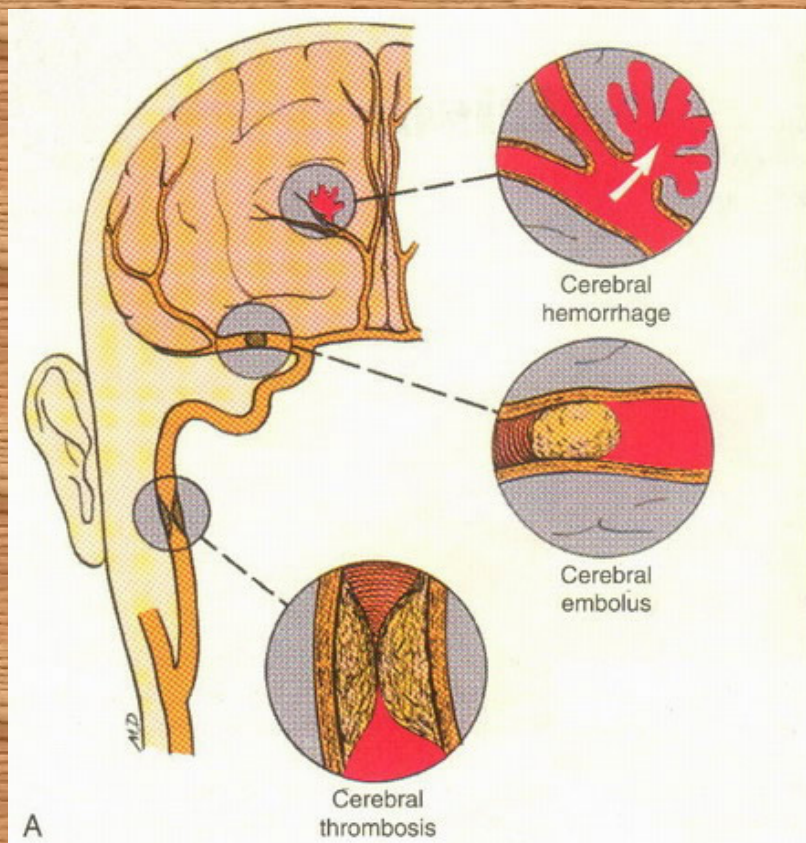
เกิดจากมีสิ่งหลุดซึ่งเป็นลิ่มเลือดที่เกิดขึ้นในหลอดเลือดที่อยู่นอกสมอง(พบบ่อย คือ ลิ่มเลือดที่เกิดขึ้นในหัวใจ)ลอยมาอุดตันในสมองทำให้สมองตายเพราะขาดเลือด

3. หลอดเลือดสมองแตก

ทำให้เนื้อสมองโดยรอบตายซึ่งอาจทำให้ตายอย่างรวดเร็ว มักมีสาเหตุมาจากโรคความดันโลหิตสูง และยังพบในผู้ที่มีความผิดปกติของหลอดเลือดแดงมาแต่กำเนิดอาจทำให้เกิดอัมพาต

เส้นเลือดสมอง

อาการ

1. หลอดเลือดสมองตีบ มีอาการดังนี้

ปวดหัว วิงเวียน เกิดการอัมพาตของแขนขาขึ้น บางรายแขนขาซีกหนึ่งอ่อนแรง หากเส้นเลือดตีบสมองขวาแขนขาซีกซ้ายจะเป็นอัมพาต หากเส้นเลือดตีบสมองซ้ายแขนขาซีกขวาจะเป็นอัมพาต

2. ภาวะสิ่งหลุดอุดตันหลอดเลือดสมอง มีอาการดังนี้

คล้ายกับหลอดเลือดสมองตีบแต่เกิดอัมพาตแบบเฉียบพลัน

3. หลอดเลือดสมองแตก มีอาการดังนี้

จะเกิดโดยไม่มีสิ่งบอกล่วงหน้า จะเกิดต้อออกแรงมากๆ ทำให้ปวดหัวรุนแรง ปากเบี้ยว พูดไม่ได้ หากตกเลือดรุนแรงตายใน 1-2 วัน

อาการปากเบี้ยวพูดไม่ได้

รูปที่ 1 ขณะอยู่เฉยๆ
หน้าตาแสดงผิดปกติทุกอย่าง

รูปที่ 2 เมื่อให้องค์ฟัน มุขปากข้างขวาไม่ขยับ
เกิดอาการปากเบี้ยว และตาข้างขวา
จะปิดไม่สนิทเช่นตาข้างซ้าย

www.thaibeautysurgery.com

การป้องกันโรคหลอดเลือดในสมอง

- 1.งดสูบบุหรี่
- 2.งดดื่มแอลกอฮอล์
- 3.ลดอาหารที่เป็นไขมัน
- 4.ตรวจร่างกายประจำปี
- 5.กินยาตามแพทย์สั่ง

โรคความดันสูง

ความดันเลือด หมายถึง

แรงดันของกระแสเลือดที่กระทบต่อผนังหลอดเลือดแดง อันเกิดจากการสูบฉีดของหัวใจ

ความดันเลือดสูง หมายถึง

ความดันช่วงบนมีค่าตั้งแต่ 140 มิลลิเมตรปรอทขึ้นไป ความดันเลือดช่วงล่างมีค่าตั้งแต่ 90 มิลลิเมตรปรอทขึ้นไป

วัดความดันโลหิต

เครื่องวัดความดันโลหิต

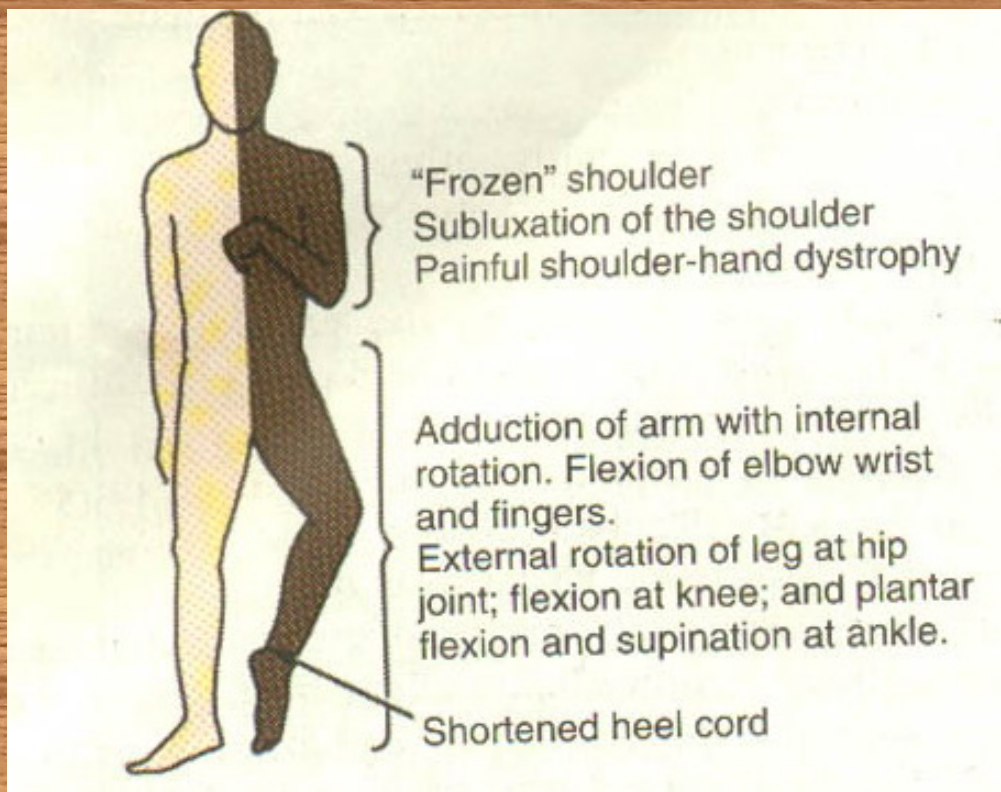
เครื่องวัดความดันโลหิต 2

ความสัมพันธ์ของโรคความดันสูงกับสุขภาพ

1. หัวใจ หัวใจห้องล่างซ้ายโต หากปล่อยไว้อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนเกี่ยวกับหัวใจได้
2. สมออง หลอดเลือดสมองอาจตีบหรือแตก กลายเป็นโรคอัมพาตครึ่งซีก สมาธิลดลง
3. ไต อาจเกิดเป็นไตวายเรื้อรัง เนื่องจากหลอดเลือดแดงแข็งไปเลี้ยงไตไม่พอ อาจเสียชีวิตได้
4. ตา เกิดภาวะเสื่อมของหลอดเลือดแดง ภายในลูกตาอย่างช้าๆ ทำให้ตาบอดได้

อัมพาตครึ่งซีก

ฟอกไต

ข้อปฏิบัติเมื่อเป็นโรคความดันสูง

1. ถ้าอ้วนให้ลดน้ำหนักกินยาตามแพทย์สั่ง ห้ามหยุดกินยาแม้ความดันจะลดแล้ว
2. ไม่กินอาหารที่มีเกลือโซเดียมสูง เช่น ขนมปัง
3. ถ้าอ้วนให้ลดน้ำหนัก
4. งดดื่มแอลกอฮอล์
5. งดสูบบุหรี่
6. ออกกำลังกายประจำ
7. ทำใจให้สงบ ไม่เครียด
8. สตรีที่เป็นห้ามกินยาคุมกำเนิด

กินยาตามแพทย์สั่ง

ไม่กินอาหารที่มีโซเดียมสูง เช่น....

ขนมปัง

ขนม ถ้วยฟู

ผงชูรส

อ้ายโนะโมโตะ ผลิตจากวัตถุดิบและจากธรรมชาติ

งัดคีมแอลกอฮอล์

โรคอ้วน

โรคอ้วน หมายถึง สภาวะร่างกายที่มีการสะสมไขมันไว้มาก
เกินกว่าปกติ

การการคำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย

ดัชนีมวลกาย = น้ำหนัก (กิโลกรัม) กิโลกรัมต่อตาราง
เมตร

ส่วนสูง² (เมตร)

<u>ผลลัพธ์</u>	ต่ำกว่า 18.5กิโล/ตร.ม	= ผอม
	18.5- 24.9 กิโล/ตร.ม	= มาตรฐาน
	25-29.9 กิโล/ตร.ม	= เกินมาตรฐาน
	มากกว่า 30 กิโล/ตร.ม	= อ้วน

บางคนอาจคิดว่ายาลดความอ้วนช่วยได้ แต่อาจไม่คิดถึงผลข้างเคียงของมัน

แคปซูลระบายช่วยควบคุมน้ำหนัก

ปรุงจากสมุนไพรปราศจากสารสังเคราะห์

ไม่มีผลข้างเคียง ไม่มีอาการอ่อนเพลีย

อยากอ้วนแบบนี้ไหม???

ดูดี๊ๆนะ!!!

เป็นห่วงนะรู้ไหม.....

ใครชอบกินแบบนี้ยกมือขึ้น!!!!

อันนี้ ขำๆ...

การวางแผนสุขภาพของตนเองและครอบครัว

สุขภาพ หมายถึง

ภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติและจิต
วิญญาณที่เชื่อมกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง

พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติแล้วอาจนำไปสู่การเกิด
อันตรายต่อชีวิตและสุขภาพของตนเองและผู้อื่น เป็น
พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

พฤติกรรมเสี่ยง

www.7392.org

องค์ประกอบของการชี้วัดคุณภาพชีวิต มีดังนี้

1. ด้านร่างกาย คือ
การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน
2. ด้านจิตใจ คือ
การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ
การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น รับรู้ความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ
การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ผลต่อการดำเนินชีวิต

จิตใจ

สาเหตุ

1.กินอาหารไม่ถูกต้อง อาจเป็นเพราะ รับประทานด้วยความเคยชิน เสียหาย หรือ เพื่อบรรเทาความเครียด

2.ขาดการออกกำลังกาย

3.พันธุกรรม

4.ความผิดปกติของร่างกาย เช่นต่อมไร้ท่อ ทำให้ระบบเผาผลาญผิดปกติ การลดน้ำหนัก

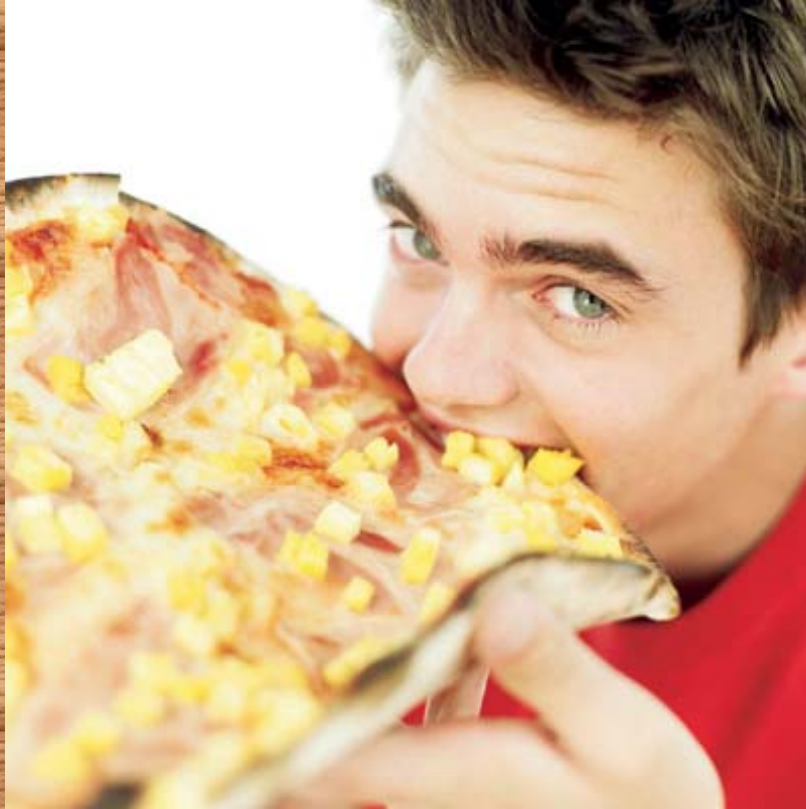
1.ควบคุมน้ำหนัก

-ลดแป้ง ไขมัน น้ำตาล -กินอาหารเป็นเวลา -เคี้ยวอาหารให้ช้า -ไม่กินไปทำอย่างอื่นไป

2.ออกกำลังกาย

อย่างน้อย 3 วัน / สัปดาห์ ครั้งละ 30-60 นาที

เสียดายอาหาร

การจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพของตนเองและครอบครัว

เช่น การจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาโรคอ้วน

1.การวางแผนการรับประทานอาหาร

โดยวางแผนการทานอาหารตามหลักโภชนาการ โดยไม่มากหรือน้อยเกินไปกับความต้องการของร่างกาย

2.การวางแผนการออกกำลังกาย

- เลือกกิจกรรมในการออกกำลังกาย
- ออกกำลังกายครั้งละ 30-60 นาที อย่างน้อย สัปดาห์ละ 3 ครั้ง
- ผู้ที่มีอายุ 40ปีขึ้นไปให้ปรึกษาแพทย์ก่อนออกกำลังกาย

ตารางวางแผนควบคุมน้ำหนัก

การเลือกอาหารเพื่อควบคุมน้ำหนัก โดยปรับเปลี่ยนการบริโภคตามโซนสี

กลุ่มอาหาร	โซนสีเขียว อาหารเลือกทานได้มาก	โซนสีเหลือง อาหารกินแต่พอควร	โซนสีแดง เลือกกินให้น้อยที่สุด
ข้าว แป้ง	ข้าวกล้อง ข้าวเจ้า ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวเหนียว มัน เผือก ข้าวโพดต้ม	ข้าวเหนียว ขนมปัง เส้นก๋วยเตี๋ยว เส้นใหญ่ ขนมปัง รสชาติขาว วุ้นเส้น	ข้าวกรอบ ข้าวมันไก่ คุกกี้ บั๊ต ขนมปังช็อกโก รสหวานต่างๆ
ผัก	ผักสด ผักต้ม ผักลวก ผัดผักรวมมิตร ผัดผักรวมมิตรผัดน้ำมัน	ผักกาดขาว ผักกาดเขียว หน่อไม้ฝรั่ง	ผักดอง ผักดองเค็ม ผัดผักรวมมิตรผัดน้ำมัน
ผลไม้	ผลไม้สด เช่น ฝรั่ง สับปะรด ส้มเขียวหวาน แอปเปิ้ล กล้วย	ผลไม้สด เช่น ฝรั่ง สับปะรด ส้มเขียวหวาน กล้วย	ผลไม้กระป๋องรสหวาน ผลไม้ตากแห้ง ผลไม้แช่แข็ง
เนื้อสัตว์	เนื้อปลา ไข่ขาว กุ้ง ปู ปลังไข่ ปลาหมึก วุ้นเส้น เต้าหู้ขาว	เนื้อหมู เนื้อไก่ เนื้อวัว ไข่ไก่ ไข่ขาว	เนื้อสัตว์แปรรูป เช่น ไส้ ทอด ไส้กรอก แฮม ชีส
นม	นมพาสเจอร์ไรส์ นมรสจืดนมเปรี้ยว (รสไม่จัด) นมถั่วเหลืองรสจืด	นมพาสเจอร์ไรส์ นมรสจืดนมเปรี้ยว (รสไม่จัด) นมถั่วเหลืองรสจืด	นมข้นหวาน นมข้น เต็มมันเนอ นม รสหวาน
ไขมันเค็ม ในอาหาร	น้ำมันพืช ไขมันดี	น้ำมันพืช ไขมันดี	น้ำมันพืช ไขมันดี
เครื่องดื่ม	น้ำเปล่า น้ำชา ชาเขียว น้ำสมุนไพรที่มี ดีเอ็นเอ	กาแฟดำ น้ำชา น้ำสมุนไพรที่มี ดีเอ็นเอ	เครื่องดื่มที่มีรสหวาน เครื่องดื่มที่มีรสหวาน เครื่องดื่มที่มีรสหวาน
อาหาร สำเร็จรูป	อาหารสำเร็จรูปที่มี ไขมันต่ำ	อาหารสำเร็จรูปที่มี ไขมันต่ำ	อาหารสำเร็จรูปที่มี ไขมันสูง

ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

สื่อโฆษณากับการบริโภค

สื่อโฆษณาเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนในสังคมเป็นอย่างมาก การจงใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า เพราะการโฆษณาเป็นช่องทางการตลาดของผู้ผลิต

ความหมายของสื่อโฆษณา

สื่อโฆษณา หมายถึง

เครื่องมือทางกันตลาดที่ผู้ประกอบการธุรกิจ
ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์เสนอขายสินค้า หรือ
ให้บริการต่อผู้บริโภค

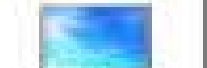
ประเภทของสื่อโฆษณา

1. การโฆษณาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. การโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์
3. การโฆษณานอกสถานที่ ป้ายโฆษณา
4. การโฆษณาโดยใช้จดหมายโดยตรง
5. การโฆษณาโดยใช้สมุดโทรศัพท์ เช่น โฆษณาในสมุด
โทรศัพท์หน้าเหลือง
6. การโฆษณาโดยการจัดแสดงสินค้า

สื่อไม่อยู่นิ่ง.....วิ่งทั่วเมือง

โฆษณาโดยการส่งจดหมายถึงบ้าน

Compaq Celeron	Compaq Celeron	Compaq Celeron	Compaq Celeron	Asus Pentium 4
				
17,990.-	21,900.-	24,900.-	29,900.-	10,390.-
RAM 3,000 MB	RAM 1 GB	RAM 3,000 MB	RAM 2,000 MB	RAM 400 MB
FlashDrive Kingston	Canon i-SENS	HP i-SENS	HP i-SENS	100 Acer wireless
				
1 GB = 150.- 2 GB = 199.- 4 GB = 299.- 8 GB = 599.-	1,298.- 2,098.-	998.- 1,598.-	2,798.-	ACER 27" = 4,990.- ACER 18.5" = 4,790.-
Canon A40	Canon P40	Canon P40	Canon P40	Canon P40
				
3,798.-	7,598.-	7,508.-	8,908.-	12,908.-

สื่อที่ออกมาทางสิ่งตีพิมพ์

การจัดบูทเพื่อการเสนอสินค้า

OKNation Blog by Pepsi !!!

อิทธิพลของสื่อโฆษณาที่มีต่อผู้บริโภค

- 1.สร้างความเข้าใจในคุณสมบัติของสินค้าและบริการ
- 2.สร้างแรงกระตุ้นให้ผู้บริโภคต้องการใช้
- 3.สร้างความภูมิใจในสินค้าและบริการ
- 4.สร้างความตอกย้ำความทรงจำของผู้บริโภค
- 5.สร้างแรงจูงใจให้เกิดความสนใจที่จะซื้อสินค้าและบริการ

หลักการพิจารณาสื่อโฆษณาเพื่อการบริโภค

- 1.ข้อความที่เป็นเท็จ / เกินจริง
- 2.ข้อความที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
- 3.ข้อความที่สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมาย / ศีลธรรม / วัฒนธรรม
- 4.ข้อความที่ทำให้เกิดความแตกแยก
- 5.ข้อความที่ผิดกฎกระทรวงเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจ

ขอขอบคุณและสวัสดี

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เพชรบุรี

By www.wallcoo.com

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

“ทำบัญชีให้เห็นว่าสมดุลไม่ขาดทุน ถ้าทุกคนสามารถ
ที่จะทำให้พอดีไม่ขาดทุน ประเทศชาติไม่ขาดทุนแน่
และประเทศชาติขาดทุนอย่างนี้ ไม่ขาดทุน อยู่รอดข้อ
สำคัญเป็นอย่างนี้ ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่พอ
เพียงในการบริโภค แต่ให้พอเพียงในการมีชีวิตอยู่
บางคนก็อาจจะรวยได้ทีเดียว”

ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานศูนย์ศึกษา

การพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

พระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ได้ทรงพระราชทาน คำอธิบายหลักการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า “หลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การมีปัญญา รู้จักคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล อย่างถูกต้องได้ว่า อะไรคือความพอเหมาะพอดี และพอประมาณ สำหรับชีวิตของแต่ละคนที่พื้นฐานต่างกัน และประพฤติปฏิบัติให้ได้ตามความพอเหมาะพอดินั้นๆ การจะสามารถวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผลได้ว่า ความพอเหมาะพอดีคืออะไร เราจะต้องมีข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับวิเคราะห์ก่อน ”

แต่ที่พูดทางเศรษฐกิจ เป็นการคำนวณดูว่า รายได้ รายจ่ายเป็นยังไง รายได้จะมาก ทุกคนก็บอกว่าเรามีผลผลิตมากๆ เราก็รวยสิ จริงก็รวย เราขายได้มาก

แต่เราก็ต้องจ่ายมากเหมือนกัน ถ้าเราทำปุ๋ยเองไม่ได้ รถเราสร้างเองไม่ได้ น้ำมัน เราขุดมาไม่ได้ ต้องซื้อทั้งนั้น ซื้อมาก็ต้องเป็นรายจ่าย ฉะนั้น

ทุกคนก็ต้องรู้ดีเกี่ยวกับการทำบัญชีรายจ่าย-รายรับให้ดี ก็ต้องรู้

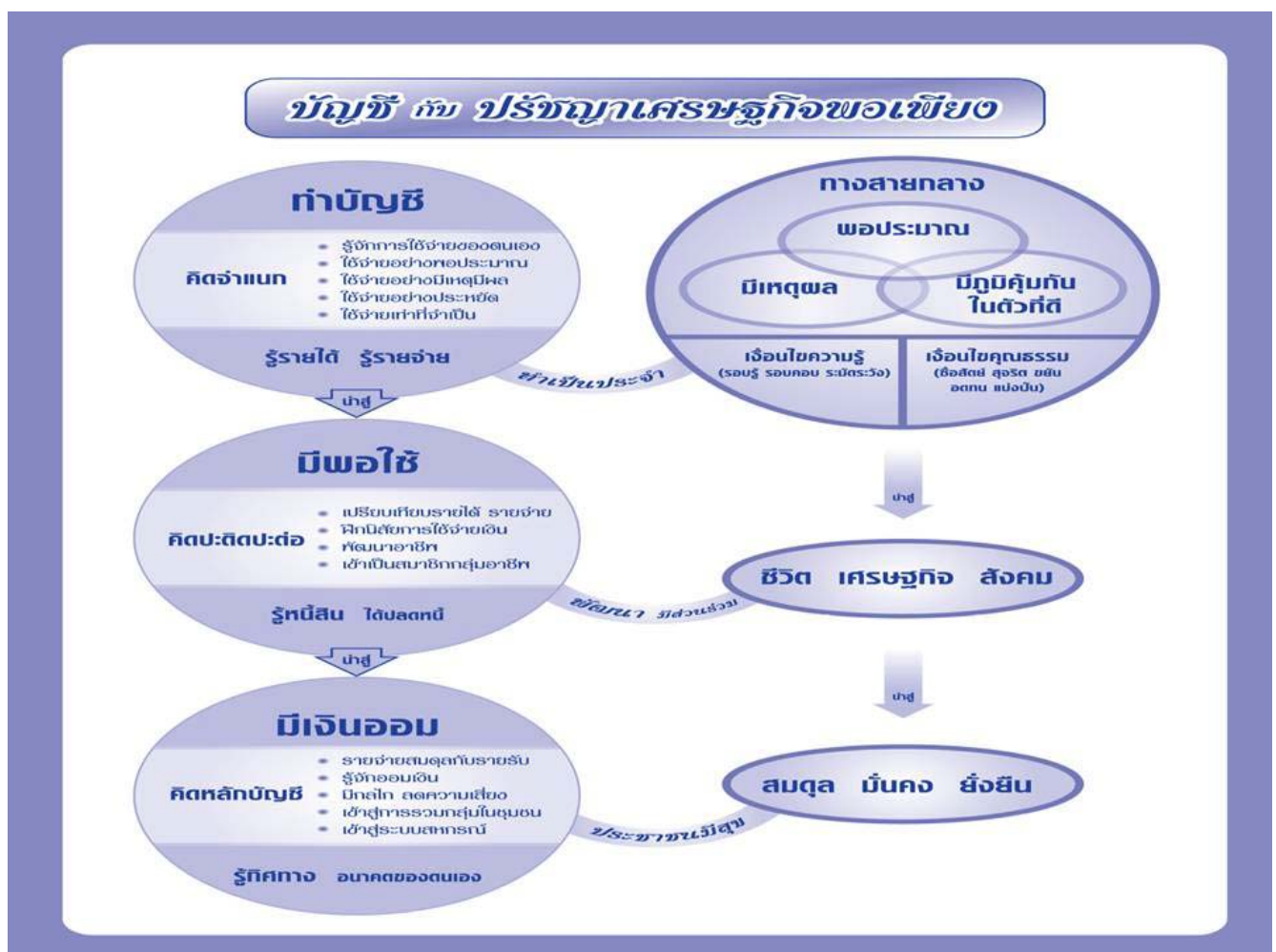
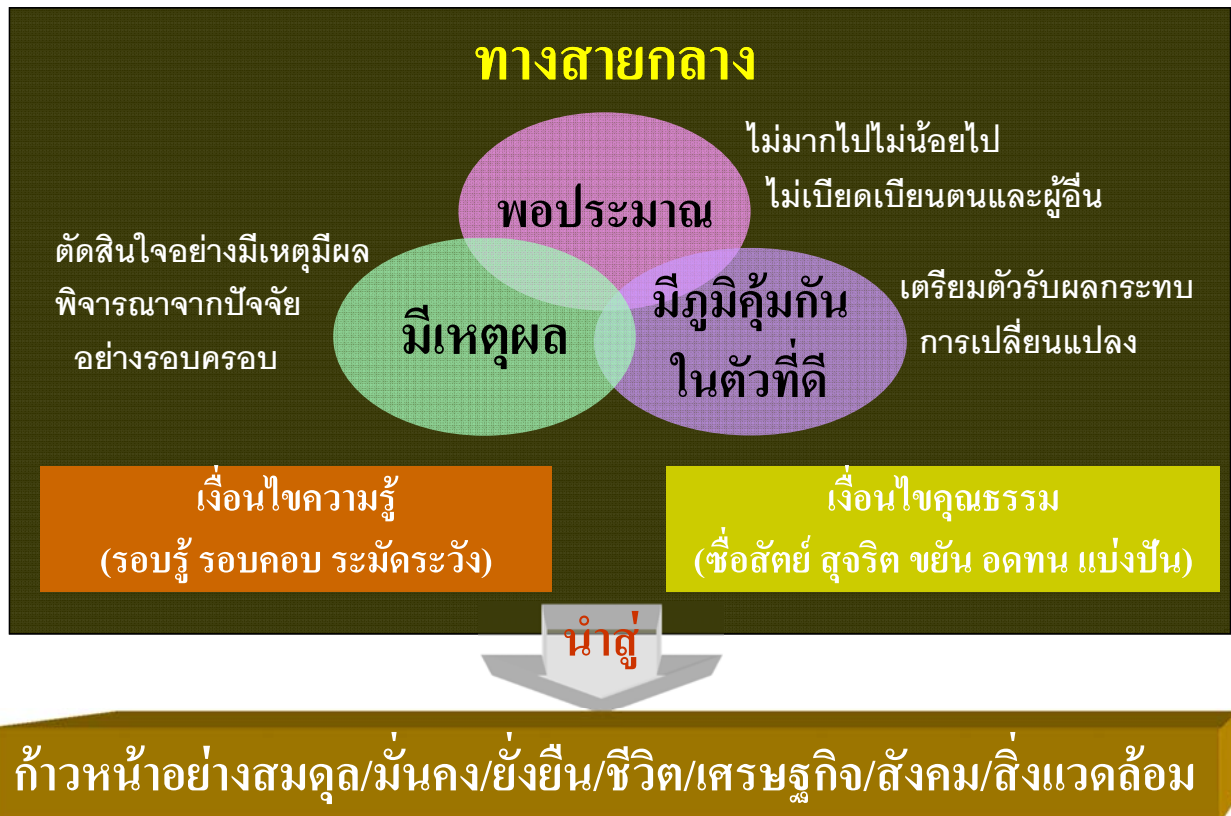
เศรษฐกิจ

รู้บัญชีมากขึ้น แต่ถ้าเราคำนวณดูแล้ว รายได้มันมาก เรารวยเศรษฐกิจดี แต่ว่าเราจ่ายมาก เราก็จน เศรษฐกิจก็ไม่ได้ คำนึงแต่ละคนจะต้องใส่ใจ...

พระราชดำรัส : พระราชทานแก่คณะสมาชิกสภานิติบัญญัติไทย คณะกรรมการสภานิติบัญญัติไทย
กรรมการสภานิติบัญญัติไทย สภานิติบัญญัติ และสภานิติบัญญัติประจำภาค
วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ณ ศาลาดุสิตาลัย พระราชวังดุสิต

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่างการบันทึกบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกข้าว มีรายการรับ — จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 27 มีนาคม 2557	ถอนเงินฝากธนาคาร	1,000	บาท
	ขายฟางข้าว	2,000	บาท
	กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน	1,500	บาท
	จ่ายค่ากับข้าว	300	บาท
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	4,000	บาท
	จ่ายซื้อเครื่องสูบน้ำ	20,000	บาท
	ซื้อปุ๋ยใส่नाข้าว	4,000	บาท
	ซื้อของใช้ในครัว	500	บาท
	รับเงินค่าจ้างซ่อมบ้าน	1,000	บาท
วันที่ 29 มีนาคม 2557			
วันที่ 30 มีนาคม 2557	จ่ายค่าน้ำมันสูบน้ำเข้านา	400	บาท
	ซื้อพันธุ์ปลา	1,000	บาท
	ซื้ออาหารปลา	600	บาท
	ขายข้าวเปลือกได้เงิน	20,000	บาท
	ให้เงินลูกใช้	300	บาท
	ชำระเงินกู้-ธกส.(บางส่วน)	77,000	บาท
	ดอกเบี้ยเงินกู้-ธกส.	4,000	บาท

ว/ด/ป	รายการ	รายรับ		รวม รายรับ	รายจ่าย											รวม ราย จ่าย
		ประกอบ อาชีพ (1)	รายรับ อื่นๆ (2)		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่าย ประกอบ อาชีพ (4)	ซื้อ สินทรัพย์ ถาวร (5)	ค่าอา หาร (6)	ค่า ของ ใช้ (7)	ค่าน้ำ/ ค่า ไฟฟ้า (8)	ค่า น้ำมัน รถ (9)	ให้เงิน ลูก อุก (10)	ฝาก เงิน (11)	ชำระ คืน เงินกู้ (12)	 (13)	อื่นๆ (14)	
2557 ก.ย.																
27	รับเงินค่าซ่อมบ้าน		1,000	1,000												
	ขายมะม่วงได้เงิน	2,000		2,000												
	กู้เงินมา		1,500	1,500												
	จ่ายค่ากับข้าว						300									300
	จ่ายค่าจ้างชุดบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2					2,000										2,000
	ซื้อปุ๋ยใส่มะม่วง				400											400
	ซื้อของใช้ในครัว						500									500
29	รับเงินค่าจ้างทาสีบ้าน		1,000	1,000												
30	จ่ายค่าสูบน้ำเข้าบ่อเลี้ยงปลาบ่อที่ 2				400											400
	ซื้อพันธุ์ปลา				1,000											1,000
	ซื้ออาหารปลา				600											600
	ขายปลาบ่อที่ 1 ได้เงิน	3,000		3,000												
	ให้เงินลูกใช้										300					300
	ชำระเงินกู้												2,000			2,000
	รวมเดือน ก.ย.	5,000	3,500	8,500	2,400	2,000	300	500			300		2,000			7,500

ต้นทุนประกอบอาชีพ

เพื่อให้ทราบรายได้และต้นทุนที่แท้จริง

เพื่อช่วยให้คิดกำไร-ขาดทุนของอาชีพได้

เพื่อวางแผนปรับปรุงการทำอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ.....			อาชีพ.....			ลงทุนใน สินทรัพย์ ถาวร (12)
		ปริมาณ (3)	รายได้ (4)	ต้นทุน/ ค่าใช้จ่าย (5)	ปริมาณ (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ ค่าใช้จ่าย (8)	
วิธีลงวัน เดือน ปี					(1) เขียน วันที่ เดือน ปีพ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน-จ่ายเงิน			
วิธีลงรายการ					(2) เขียนรายละเอียดของการรับเงิน-จ่ายเงินจากอาชีพ			
วิธีลงปริมาณ					(3)(6) เขียนจำนวนหน่วยของปัจจัยที่ใช้ในการผลิต และที่ขาย			
วิธีลงรายได้					(4)(7) เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ			
วิธีลงต้นทุน/คชจ					(5)(8) เป็นรายจ่ายจากการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ			
					(12) จำนวนเงินที่จ่ายเพื่อซื้อหรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานหลายปี			

บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือนปี	รายการ	อาชีพ....ทำนา			ลงทุนใน สินทรัพย์ ถาวร
		ปริมาณ	รายได้	ต้นทุน/ ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(12)
1ก.ค.55	เครื่องสูบน้ำ	1 เครื่อง			3,000
	ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ			2,000	
8 ก.ค.55	ค่าไถพินา			4,000	
15 ก.ค.55	ค่าพันธุ์ข้าว			4,000	
	ค่าปุ๋ยอินทรีย์	30 กส.		3,000	

บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือนปี	รายการ	อาชีพ....ทำนา			ลงทุนใน สินทรัพย์ ถาวร
		ปริมาณ	รายได้	ต้นทุน/ ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(12)
25 ก.ค.55.	ค่าแรงหว่านข้าว			1,000	
10 ส.ค.55	ค่าปุ๋ยอินทรีย์	40 กส.		4,000	
1 ต.ค.55	เครื่องพ่นยา				2,000
	ค่ายาปราบ	10 ขวด		2,000	
20 พ.ย.55	ค่าแรงเก็บเกี่ยว			5,000	

บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ....ทำนา			ลงทุนใน สินทรัพย์ ถาวร
		ปริมาณ	รายได้	ต้นทุน/ ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(12)
25 พ.ย.55	ขายข้าวเปลือก		60,000		
	ค่าขนส่ง			4,000	
	คืดค่าแรงตนเอง			2,500	
18 ธ.ค.55	ดอกเบี้ยเงินกู้			1,500	
	รวม		60,000	33,000	5,000

วิธีการคิดกำไร -ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ

การคิดกำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ ทำนา
ระหว่างวันที่ 1 ก.ค 55 ถึงวันที่ 18 ธ.ค. 55

ทำนา พื้นที่....5....ไร่

รายได้

- ขายข้าวเปลือก	60,000 บาท
- ขายฟางข้าว	 บาท
	<u>60,000</u> บาท

รายจ่ายของสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต = $\frac{\text{อุปกรณ์/สิ่งปลูกสร้าง}}{\text{อายุการใช้งาน}}$

(1)....เครื่องสูบน้ำ... (ใช้งานได้ 3 ปี)

= 3,000บาท ปีละ 1,000

..... 2.....รอบ

= 500.....บาทต่อรอบ

(1) ..เครื่องพ่นยา..(ใช้งานได้ 2 ปี)

= 2,000...บาท ปีละ1,000

..... 2.....รอบ

= 500.....บาทต่อรอบ

รวมรายจ่ายของสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต (1)+(2).....1,000.00 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

(1) - ค่าไถ่คืน	4,000 บาท
(2) - ค่าพันธุ์ข้าว	4,000 บาท
(3) - ค่าปุ๋ย	7,000 บาท
(4) - ค่ายาปราบศัตรูพืช	2,000 บาท
(5) - ค่าแรงงานเก็บเกี่ยวข้าว	5,000 บาท
(6) - ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ	2,000 บาท
(7) - ค่าขนส่ง	4,000 บาท
(8) - ดอกเบี้ยเงินกู้	1,500 บาท
(9) - ค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว	1,000 บาท
(12) - คิดค่าแรงตนเอง	2,500 บาท
(13) - คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย ต่อรอบการผลิต	1,000 บาท

34,000 บาท

หัก ปุ๋ย/ยาปราบ คงเหลือ

600 บาท

33,400 บาท

กำไร

26,600 บาท

กำไร/ไร่ $26,600 / 5 = 5,320$ บาท

จบแล้วค่ะ ขอบคุณค่ะทุกท่าน
ที่ให้ความสนใจ ตั้งใจ และเป็นกำลังใจใน
การสอนแนะ ผิดพลาดประการใดกราบ
ขออภัย ณ โอกาสนี้ค่ะ ขอให้ทุก
ท่านที่จดปลดหนี้ได้ตั้งตั้งใจ

สวัสดิ์ค่ะ

ขอบคุณค่ะ

ชุดิมา เชาวลิศ

นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ

081-9442990

สื่อการสอนบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุน

การลงรับ-รายจ่ายและการรวมเงิน						การลงรับ-รายจ่ายและการรวมเงิน									
วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ	การรวมรายรับ		รายจ่าย								รวมรายจ่าย
		ประเภทสมาชิก	รับเงิน		เงินสด	เช็ค	เงินสด	เช็ค	เงินสด	เช็ค	เงินสด	เช็ค	เงินสด	เช็ค	
27 ก.ย. 2555	รับเงินค่าจ้างซ่อมบ้าน		1,000	1,000											
	ขายมะม่วง			2,000											
	กู้เงินมา		1,500	1,500											
	จ่ายค่ากับข้าว						300								300
	จ่ายค่าบ่อขุดเลี้ยงปลาบ่อที่ 2					2,000									2,000
	ซื้อปุ๋ยใส่มะม่วง				400										400
	ซื้อของใช้ในครัว						500								500
29 ก.ย. 2555	รับเงินค่าจ้างทาสีบ้าน		1,000	1,000											
30 ก.ย. 2555	จ่ายค่าสูบน้ำเข้าบ่อเลี้ยงปลาที่ 2				400										400
	ซื้อพันธุ์ปลา				1,000										1,000
	ซื้ออาหารปลา				600										600
	ขายมะม่วงได้เงิน	3,000		3,000											
	ให้เงินลูกใช้														300
	ชำระหนี้กู้								300		2,000				2,000
	รวมเดือน ก.ย.	5,000	3,500	8,500	2,400	2,000	500	500			300		2,000		7,500

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน/เดือน/ปี	รายการ	อาชีพ เลี้ยงปลา		ต้นทุนรวม
		ปริมาณ	ราคาต่อหน่วย	
1 ก.ย. 2555	ค่าใช้จ่ายขุดบ่อเลี้ยงปลา	1 บ่อ		2,000
7 ก.ย. 2555	ซื้อพันธุ์ปลา	400 ตัว	800	
	ซื้ออาหารปลา	1 กระสอบ	700	
	คิดค่าแรงงานตนเอง		500	
30 ก.ย. 2555	ขายปลาบ่อที่ 1 ได้เงิน	150 กก.	3,000	

การคิดรายจ่ายในครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพ

- = อุปกรณ์ที่ใช้ปลูกสร้าง
- อาหารที่ใช้แทน

ค่าใช้จ่ายในการขุดบ่อเลี้ยงปลา

- = 2,000 บาท
- = 10
- = 200 บาท/รอบ

เมื่อสิ้นรอบการผลิต หากมีปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต เช่น อาหารสัตว์ ปุ๋ย ยา คงเหลืออยู่ ไม่คิดว่าเป็นต้นทุนเป็นเงินค่าใช้สอย เหมือนบ้านที่ออกจากอาคารแล้วขาย ซึ่งต้นทุนที่ได้อาจใช้ในการประกอบการอาชีพนั้น

วิธีการคิดกำไร - ขาดทุน

จากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง

ให้คิดกำไร-ขาดทุนแยกเป็นแต่ละอาชีพ เช่น อาชีพเลี้ยงปลา อาชีพทำนา อาชีพทำสวนยาง อาชีพทำฟาร์มปศุสัตว์ เป็นต้น

อาชีพ เลี้ยงปลา

ระหว่างวันที่ 1 ก.ย. 2555 ถึงวันที่ 30 ก.ย. 2555

รายได้

- ขายปลา 3,000 บาท
- 3,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ซื้อพันธุ์ปลา 800 บาท
- ซื้ออาหารปลา 700 บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง 500 บาท
- ค่าใช้จ่ายในการขุดบ่อเลี้ยงปลา 200 บาท
- 2,200 บาท

หัก อาหารปลาคงเหลือ 300 บาท 1,900 บาท

กำไร 1,100 บาท

បັນ្ទិចតំណក្កុនប្រះកូបអាឌីវ

[illegible]

การคิดกำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพ.....
ระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....

ພື້ນທີ່.....

รายได้	บาท
.....	บาท
.....	บาท
.....	บาท

[illegible]

กิตติคำแรงงามตัวเอง บาท
กิตติรายจ่ายสินค้าและบริการเพื่อประกอบการผลิต บาท

ฝึก...../.....คงเหลือ
 ค่าไร่ (ขาดทุน)

รายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน - ผู้ปกครอง / พี่น้องนักเรียน
ศูนย์การเรียนรู้

(1) _____	(2) _____
= _____ บาท	= _____ บาท
_____ 50	_____ 50
= _____ บาทเศษ	= _____ บาทเศษ

ความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

✧ สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา

✧ ทรัพยากร คือสิ่งต่าง ๆ ที่เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

✧ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายใกล้เคียงกัน

กฎหมายสิ่งแวดล้อม บางครั้งใช้คำว่า กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ
กฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

อุปสรรคในพื้นที่ทำกิน

1. น้ำ

+ คุณภาพน้ำ

+ ปริมาณน้ำใช้

+ การบริหารจัดการน้ำ

+ การระบายน้ำทิ้ง

- การรักษาคุณภาพน้ำ

การบำบัดน้ำเสีย

การนำน้ำเสียไปใช้ประโยชน์

2.ดิน

-คุณสมบัติทางกายภาพ

โครงสร้างของดิน ประกอบด้วย

ดินเนื้อละเอียด

ดินเนื้อปานกลาง

ดินเนื้อหยาบ

และอินทรีย์วัตถุ

ความพรุนของดินถาวรต้องเปลี่ยนโครงสร้าง เช่น ใช้ทรายละเอียดทำให้ดินร่วนซุยขึ้น

ความพรุนของดินชั่วคราวให้ใส่อินทรีย์วัตถุ

รูพรุนขนาดใหญ่เก็บอากาศ ขนาดเล็กเก็บน้ำ

คุณสมบัติทางเคมีของดิน

ธาตุอาหารที่พืชขาด

ไนโตรเจน ได้จากการตรึงของพืชตระกูลถั่ว

ฟอสฟอรัส เป็นประโยชน์เมื่อ **PH**ของดินเหมาะสม

มิฉะนั้นจะอยู่ในรูปที่ไม่เป็นประโยชน์

โปแตสเซียม ดินเนื้อละเอียด

การเสริมด้วยปุ๋ยอินทรีย์ทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น

แต่ให้ธาตุอาหารฟอสฟอรัส จึงควรใส่ปุ๋ยเคมีเพิ่ม

4.สิ่งมีชีวิตในดิน

-ไม่คลอไรซ่า อยู่ในรากไม้ทั่วไป

-ไรโซเบียมอยู่ในรากพืชตระกูลถั่ว

-แอนนาบีน่าอยู่ในແหนແດງ

ทั้ง 3 ชนิดช่วยตรึงไนโตรเจน

-ไส้เดือนทำให้ดินร่วนซุย โดยการย่อยอินทรีย์วัตถุ

การคัดแยกอินทรีย์วัตถุในครัวเรือนมากองไว้จะเป็นอาหารแก่

ไส้เดือนทำให้ไส้เดือนมีปริมาณมากขึ้นและยังช่วยจับตัวกับ

โครงสร้างดินทำให้ดินเหมาะแก่การปลูกพืชทั้งดินทรายและ

ดินเหนียว

มลพิษทางการเกษตร

-การใช้ปุ๋ยเคมีเป็นสัดส่วนมากเกินไป ทำให้อินทรีย์วัตถุ

ย่อยสลายเร็วเกินไป ทำให้ดินแน่นเนื่องจากขาด

อินทรีย์วัตถุ เมื่อน้ำชะล้างพื้นดินปุ๋ยจะถูกชะล้างไปด้วย

ทำให้พืชน้ำเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เมื่อพืชน้ำตาย จะมีการ

การใช้ออกซิเจน เมื่อออกซิเจนมากขึ้น จุลินทรีย์ที่ไม่ใช้

ออกซิเจนทำงานทำให้เกิดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ H_2S มี

เธน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจก ปุ๋ยไนโตรเจนเองทำให้เกิด

ก๊าซแอมโมเนียทำให้ไม่เหมาะแก่การอยู่อาศัยของสัตว์น้ำ

การใช้ปุ๋ยในปริมาณที่เหมาะสม การลดการชะล้าง
พังทลาย การนำขยะมาใช้ประโยชน์ จึงช่วยรักษา
สิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดก๊าซเรือนกระจก คุณภาพน้ำที่ไม่ดี
เป็นการรักษาหน้าดิน และรักษาสีสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคม
เศรษฐกิจพอเพียง
ทฤษฎีใหม่
ไร่นาสวนผสม
วนเกษตร

เศรษฐกิจพอเพียง
คือการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด โดยมีหลัก 3 อย่าง คือ
พอประมาณ
มีเหตุผล
มีภูมิคุ้มกันที่ดี

ทฤษฎีใหม่
นาข้าวร้อยละ 30
พืชสวนร้อยละ 30
สระน้ำร้อยละ 30
ที่อยู่อาศัยร้อยละ 10

ไร่นาสวนผสม
การปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดในพื้นที่เดียวกัน ทำให้เกิดผล
ผลิตที่หลากหลาย ทำให้พึ่งตนเองได้

วนเกษตร
คือการปลูกไม้ยืนต้น (พืชที่ให้เนื้อไม้)
พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ และประมงอยู่ในพื้นที่เดียวกัน มี
หลายรูปแบบ เช่น สวนบ้าน การปลูกไม้หลายเรือนยอด

การเกษตรผสมผสาน

คือการทำเกษตรหลายอย่างในพื้นที่เดียวกัน เช่น การ
เลี้ยงไก่บนบ่อปลา ปลูกพืชล้มลุกระหว่างแถวไม้ยืนต้น

หลักการและวิธีการอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและการ
พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

การใช้หลัก 3 R คือ

การใช้ซ้ำ Reuse

การลดการใช้ Reduce

การนำกลับมาใช้ใหม่ Recycle

การใช้ซ้ำ (Reuse)

คือการใช้สิ่งของมากกว่า 1 ครั้ง

เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก

การนำบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ซ้ำ

การใช้กระดาษ 2 หน้า

การใช้ถุงผ้า

การลดการใช้ (Reduce)

คือลดการใช้วัตถุดิบให้น้อยลง ทำให้เกิดสิ่งที่เป็นขยะ
น้อยลง เช่น การเผื่อขอบผ้าให้น้อยลง การออกแบบให้ใช้
วัสดุมีความคงตัวมากขึ้นเพื่อลดการตัดวัสดุเป็นเศษ โดย
ยังคงปริมาณและคุณภาพและการใช้งานคงเดิม

การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

คือการนำสิ่งใช้ไม่ได้แล้วมาผลิตซ้ำ

เช่น การนำขวดแก้ว เศษเหล็ก มาหลอมใช้ใหม่ โดยมี
การขบวนการคัดแยกขยะ ร้านรับซื้อของเก่า โรงหลอม
เป็นตัวทำให้ขบวนการนำกลับมาใช้ใหม่เกิดขึ้น แต่
ปัญหาคือบางครั้งเศษวัสดุมีราคาถูก ทำให้การรับซื้อต้อง
ซื้อราคาถูก ทำให้การคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายลดลง ซึ่ง
เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้ขยะล้นเมืองได้

ประเภทของขยะ

ขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร กิ่งไม้

ขยะทั่วไป เปลือกลูกอม ถุงเคลือบภาชนะ

ขยะรีไซเคิล เช่น ขวดแก้ว พลาสติก

ขยะอันตราย เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ยาฆ่าแมลง

น้ำมันเครื่องใช้แล้ว

การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
ทรัพยากรมี 3 ประเภทคือ
ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ถ่านหิน
ใช้แล้วไม่หมดไป แต่คุณภาพอาจไม่ดีเหมือนเดิม
เช่นอากาศ น้ำ
ใช้แล้วสร้างกลับคืนมาได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า

การพิจารณาใช้ทรัพยากรควรพิจารณาทรัพยากรที่ใช้
แล้วไม่หมดไปก่อน หากจำเป็นก็ควรใช้ทรัพยากรที่ใช้
แล้ว สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ ต่อจากนั้นควรพิจารณา
ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปเป็นลำดับสุดท้าย การสร้าง
บ้านเปลี่ยนจากไม้ที่เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วสร้าง
กลับคืนมาใหม่ได้ มาเป็นหิน ทราช ซึ่งเป็นทรัพยากรที่
ใช้แล้วหมดไปเป็นเรื่องไม่ถูกต้องมากนักเพราะป่าสร้าง
ขึ้นมาใหม่ได้ แต่ภูเขาสร้างขึ้นมาใหม่ไม่ได้

การใช้ทรัพยากรป่าไม้จะต้องใช้ไม่เกินกำลังการผลิตของ
ป่า และควรนำไม้ที่มีคุณภาพไม่ค่อยดีออกมาใช้ประโยชน์
ก่อนเพื่อให้ไม้คุณภาพดีได้สืบพันธุ์ เพื่อสร้างไม้ที่มี
คุณภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่รู้จบ เป็นการใช้ประโยชน์ไม้
อย่างถูกต้องและเป็นการคัดเลือกพันธุ์ไปในตัว และการ
เก็บคาร์บอนไว้ในรูปของเนื้อไม้ยังทำให้คาร์บอนไดออก
ไซด์ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกลดลงด้วย

สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลย
ทำให้โดยการกำหนดโซนนิ่ง ให้สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ
สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถเลือกตัวใดตัวหนึ่ง
ออกมาได้

สถานประกอบการที่มีมลพิษต้องมีระบบบำบัด
หากมีฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น เช่น โรงสีข้าวจะต้องใช้การ
สเปรย์น้ำในห้องสเปรย์ก่อนปล่อยทางปล่องระบายอากาศ
หากมีเสียงต้องมีผนังกันเสียง หรือปลูกต้นไม้ดูดซับเสียง
กลิ่น หรือบดบังสิ่งที่ไม่น่ามอง โดยต้นไม้ที่ปลูกไม่ควร
เป็นไม้ที่กิ่งเปราะหักโค่นง่าย ตัวอย่างต้นไม้ที่เหมาะสม
ได้แก่ ประดู่ป่า อินทนิล ตะแบก เสลา เป็นต้น
หากมีน้ำเสียต้องบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อย

น้ำเสียก่อนเข้าระบบบำบัด
ควรมีบ่อดักไขมัน ตะแกรงดักเศษอาหาร ขยะ ขึ้นส่วน
ขนาดใหญ่ควรมีบ่อดกตะกอนเพื่อลดสารอินทรีย์และน้ำ
สารอินทรีย์มาใช้ประโยชน์ น้ำเสียที่บำบัดแล้วควรนำมา
ใช้ประโยชน์ เช่น รดน้ำต้นไม้ หรือล้างสิ่งที่มีความ
สกปรกมาก เป็นต้น

ระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมต่อเกษตรกร

-ระบบบ่อฟึ่งแบบใช้อากาศ

-ระบบบ่อไม่ใช้อากาศ

ระบบบ่อฟึ่งแบบผสม

-ระบบบ่อเติมอากาศ

ระบบบ่อฟึ่งแบบใช้อากาศ

เป็นบ่อดิน ๆ เพื่อให้ออกซิเจนจากอากาศละลายลงไปใน

น้ำได้ทั่วถึง จึงเป็นบ่อดิน ๆ เหมาะสำหรับสถาน

ประกอบการที่มีพื้นที่มาก ความสกปรกของน้ำเสียต่ำ แต่

มีข้อเสีย คือสาหร่ายหรือพืชน้ำเจริญเติบโตเร็ว ทำให้ค่า

บีโอดีมีโอกาสเกินค่ามาตรฐานได้ และอาจมีกลิ่นจากบ่อ

บำบัดน้ำเสีย

บ่อฝังแบบไม่ใช้ออกซิเจน

เหมาะสำหรับน้ำเสียที่มีความสกปรกมาก เช่น น้ำเสียจากฟาร์มสุกร บ่อมีความลึกมากกว่าบ่อแบบใช้ออกซิเจน ออกซิเจนไม่สามารถละลายไปถึงก้นบ่อได้ เนื่องจากมีความลึก แต่มีข้อเสียคือกลิ่นเหม็นที่รุนแรง หากมีการคลุมปากบ่อ จะเป็นบ่อบำบัดแบบโคเวอร์ ลาถูกสามารถน้ำก๊าซมีเทนมาใช้แทนก๊าซหุงต้มได้ น้ำเสียที่ออกมาควรบำบัดด้วยบ่อฝังแบบใช้ออกซิเจนอีกบ่อหนึ่ง

บ่อฝังแบบผสม (เฟคัลเตทิฟ พอนด์)

เหมาะสำหรับน้ำเสียที่มีความสกปรกปานกลาง ชั้นบนของบ่อเป็นบ่อฝังแบบใช้ออกซิเจนแต่ชั้นล่างเป็นบ่อฝังแบบไม่ใช้ออกซิเจน เนื่องจากออกซิเจนละลายลงไปในชั้นล่างไม่ถึง

บ่อเติมอากาศ

คือบ่อฝังแบบผสมแต่มีการเติมออกซิเจนเข้าไป ทำให้
การเป็นการบำบัดน้ำเสียแบบใช้ออกซิเจนทั้งชั้นบนและ
ชั้นล่างทำให้ระยะเวลาในการบำบัดน้ำเสียน้อยลง แต่มี
ข้อเสียจากกลิ่นที่เกิดจากการตีน้ำฟุ้งกระจาย ทำให้กลิ่น
เหม็นรุนแรงขึ้น

โซนของชุมชนควรจำกัดพื้นที่ชุมชนให้แน่นอน และควร
มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจไว้ใกล้ ๆ ชุมชน หลังจาก
ขยะเต็มบ่อขยะก็จะนำพื้นที่นั้นมาทำอย่างอื่น เช่น
สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ทำให้ไม่ต้องขนส่งขยะไป
ทิ้งไกล ๆ ก่อนทิ้งขยะควรมีการคัดแยกขยะออกมาใช้
ประโยชน์ก่อน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

พื้นที่เกษตรกรรมควรอยู่รอบ ๆ ชุมชนหรือที่อยู่อาศัย มีระบบชลประทานที่มีน้ำทั้งปี มีการนำเศษเหลือต่าง ๆ เช่น ขยะอินทรีย์มาทำสารปรับปรุงดิน และไม่ควรอยู่ไกลจากตลาดมากนัก พื้นที่ควรเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง หากมีการนำขยะอินทรีย์มาเป็นสิ่งปกคลุมดิน ปุ๋ยหมัก ก็จะแก้ปัญหา
ล้นเมืองได้ส่วนหนึ่ง

พื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม ควรเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การเกษตร อยู่ห่างไกลชุมชน ควรมีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ และพื้นที่กันชน (อาจเป็นพื้นที่ป่าก็ได้) เพื่อป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องฝุ่น น้ำเสีย เสียงดัง การสั่นสะเทือน

พื้นที่ป่าไม้ ควรเป็นพื้นที่ลาดชัน ไม่เหมาะสมแก่
การเกษตร เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้ง่าย ซึ่งมีทั้ง
ป่าเศรษฐกิจและป่าอนุรักษ์ ซึ่งควรพิจารณาตามความลาด
ชันและความง่ายต่อการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ป่าอนุรักษ์ควรเป็นพื้นที่สูงเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม ควรเป็นป่าธรรมชาติ หรือพื้นที่กลับคืนสู่ป่า
ธรรมชาติ

ป่าเศรษฐกิจ พื้นที่ไม่ชันมากสามารถปลูกไม้ป่าเพื่อ
ประโยชน์ด้านเนื้อไม้ได้ ควรมีการปลูกเป็นสวนป่าเพื่อ
เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ให้มากขึ้น

พื้นที่ประกอบธุรกิจ ควรเป็นพื้นที่อยู่ใกล้ชุมชน เป็น
ศูนย์กลางการคมนาคม ซึ่งจะช่วยประหยัดในเรื่องค่า
ขนส่ง ค่าติดต่อประสานงาน

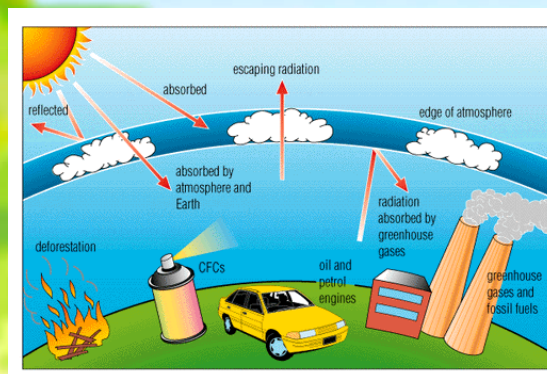
การจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ
ไม่ใช่การกำจัดสิ่งที่เป็นพิษให้หมดไป แต่เป็นการจัดการ
ให้มีสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของคน เช่น
โครเมียมเป็นโลหะหนักที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่
หากขาดโครเมียมคนจะเป็นโรคกระดูกพรุน เนื่องจากน้ำ
จะละลายโครเมียมจากกระดูก หรือก๊าซคาร์บอนไดออก
ไซด์ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก แต่หากมีน้อยเกินไปโลก
ก็จะหนาวจนกลายเป็นน้ำแข็ง คนก็จะอยู่ไม่ได้เช่นกัน

เสือเป็นสัตว์อันตรายแต่หากไม่มีเสือซึ่งเป็นสัตว์ผู้ล่า
สัตว์ที่เป็นเหยื่อก็จะมีมากจนอาหารไม่พอ และไม่มีการ
ล่าสัตว์ที่อ่อนแอ ทำให้สัตว์ที่อ่อนแอ หรือสายพันธุ์ไม่ดี
เกิดการผสมพันธุ์ จนเหยื่อเกิดการอ่อนแอ
งูเป็นสัตว์มีพิษ หากไม่มีงูหนูนา ก็จะมากเกินไป หนูนา ก็
จะกัดกินต้นข้าวจนเสียหาย มดแดงจะกินเปลือกบนต้น
มะม่วงปลวกกันกินบ้านจนพังทลาย แต่หากไม่มีปลวก
เศษไม้ปลายไม้ก็จะเกาะอยู่ในป่ามีผลต่อการดำรงชีวิต
ของสัตว์ป่า

ตัวอย่างพื้นที่จัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะในอุดม
คติ
(ประเทศสิงคโปร์)
มีการจัดโซนพื้นที่ป่าสงวน
พื้นที่เกษตรกรรม
พื้นที่อยู่อาศัย

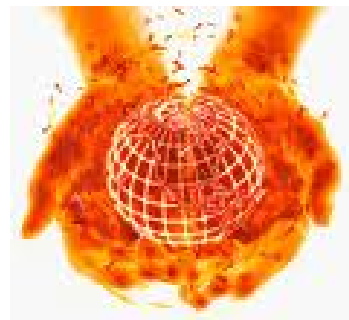
ชุมชนมีรูปแบบการก่อสร้าง การอยู่อาศัย และมีระบบ
บำบัดน้ำเสีย มีระบบคัดแยก และรวบรวมขยะที่แน่นอน
เพื่อนำขยะไปใช้ซ้ำ เพื่อลดปริมาณขยะ และนำขยะ
กลับมาผลิตใหม่

ปัญหาภาวะโลกร้อน

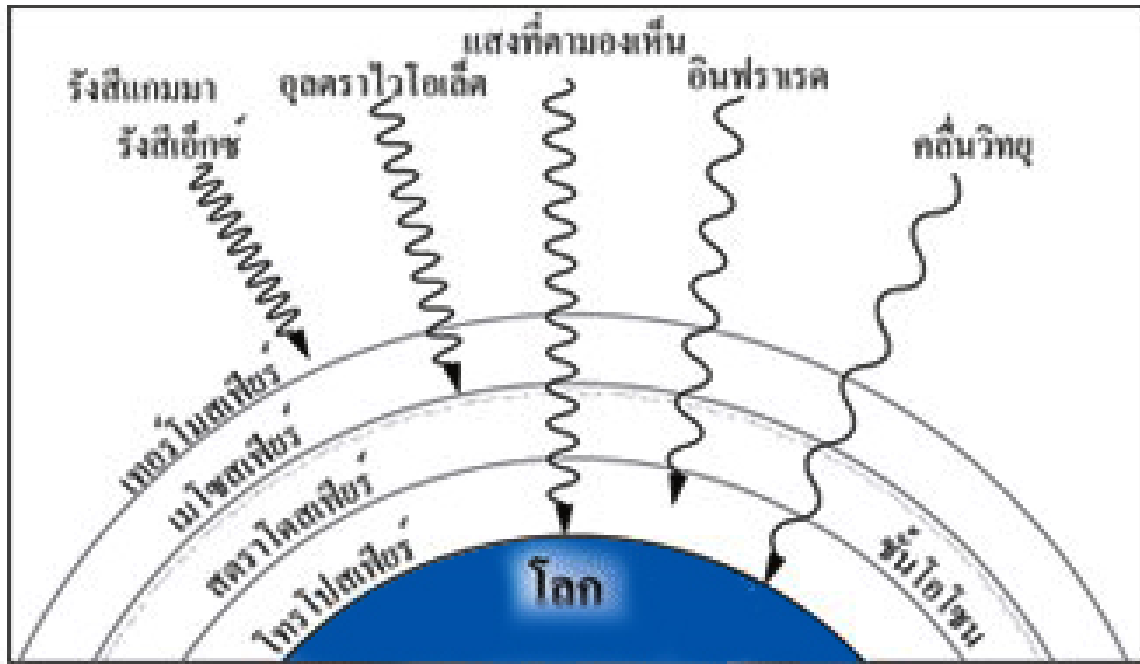
ภาวะโลกร้อน (Global Warming)

คือ ภาวะที่อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของโลกสูงขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ภาวะโลกร้อนอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝน ระดับน้ำทะเล และมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อพืช สัตว์และมนุษย์

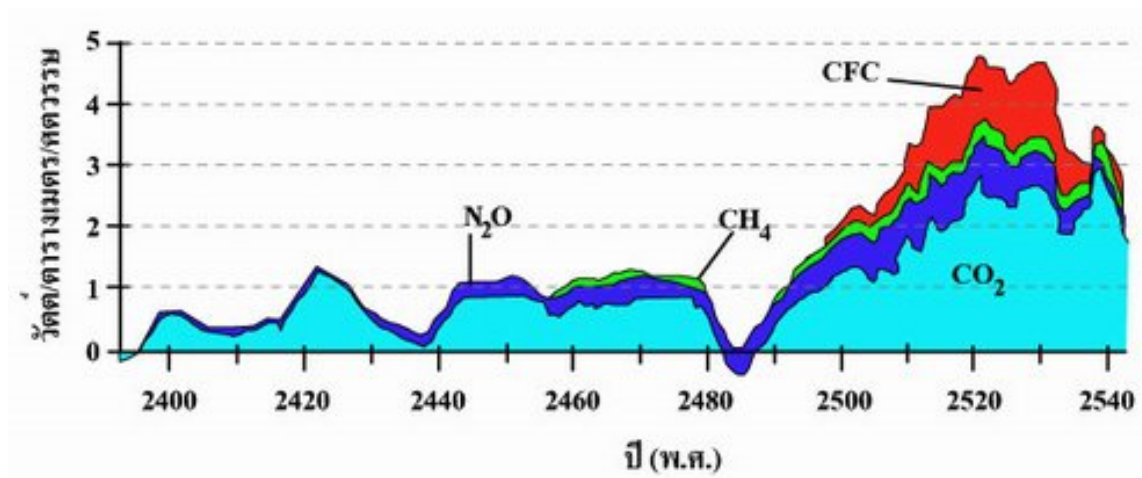

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

1. รั้งสี**คลื่นสั้น**ทะลุผ่านบรรยากาศ เมื่อกระทบพื้นโลกจะสูญเสียพลังงาน ทำให้**กลายเป็นคลื่นยาว** ทำให้รั้งสีบางส่วนไม่สามารถทะลุออกนอกโลกได้ เกิดการสะสมความร้อน
2. **คาร์บอนไดออกไซด์**เป็นตัวทำให้โลก**สะสมความร้อน** หากทำให้คาร์บอนไดออกไซด์ลดลง จะทำให้โลกเย็นลง

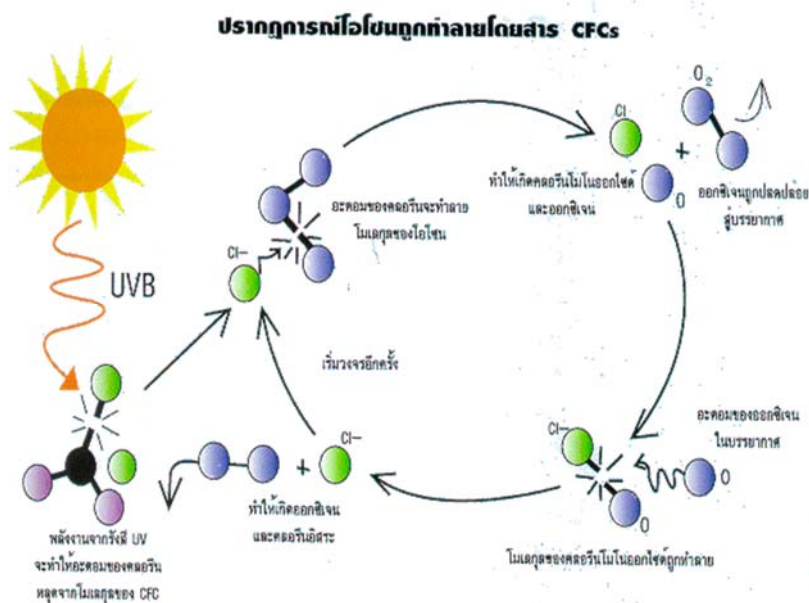

ก๊าซและสารที่มีผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน

ก๊าซและสารที่มีผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน

1. ไอน้ำ H_2O
2. ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ CO_2
3. ก๊าซมีเทน CH_4
4. สารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน CFC
5. โอโซน O_3

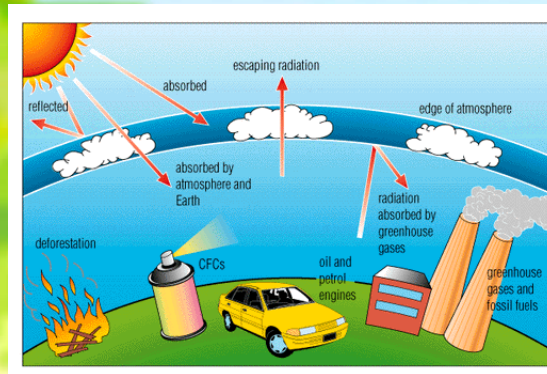

ภาวะเรือนกระจกในธรรมชาติ

เกิดในช่วงก่อนที่จะมีฝนตก สภาพอากาศร้อนอบอ้าว เนื่องจากมีเมฆปกคลุม ทำให้รังสีและความร้อนต่างๆ ไม่สามารถทะลุผ่านชั้นบรรยากาศได้

ปัญหาภาวะโลกร้อน

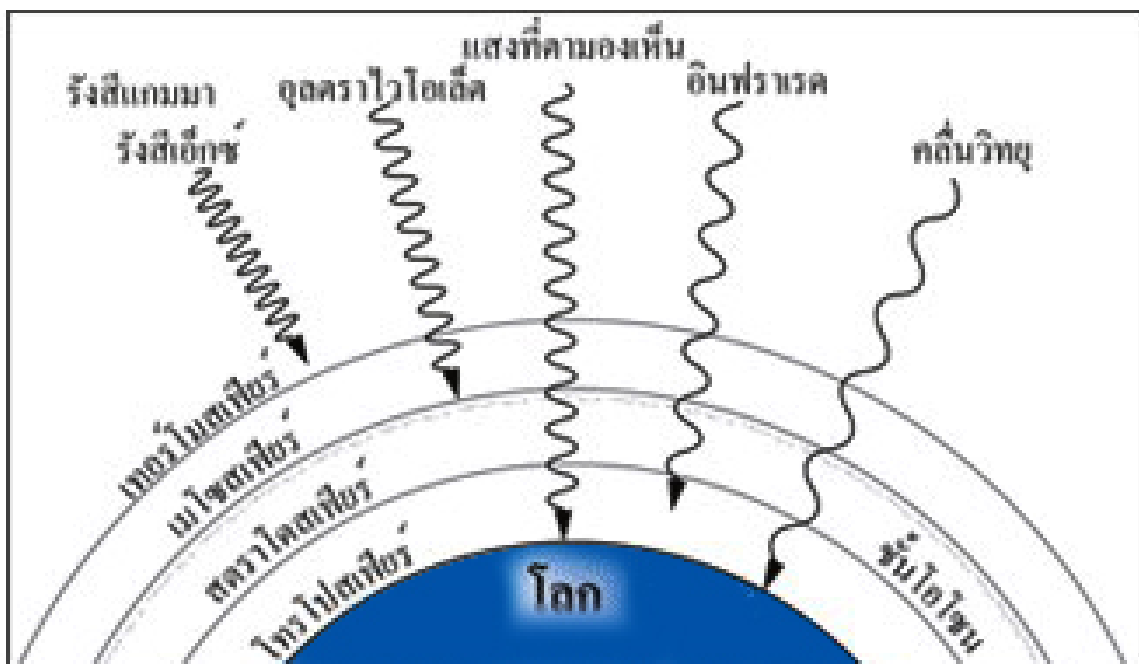
ภาวะโลกร้อน (Global Warming)

คือ ภาวะที่อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของโลกสูงขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ภาวะโลกร้อนอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝน ระดับน้ำทะเล และมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อพืชสัตว์และมนุษย์

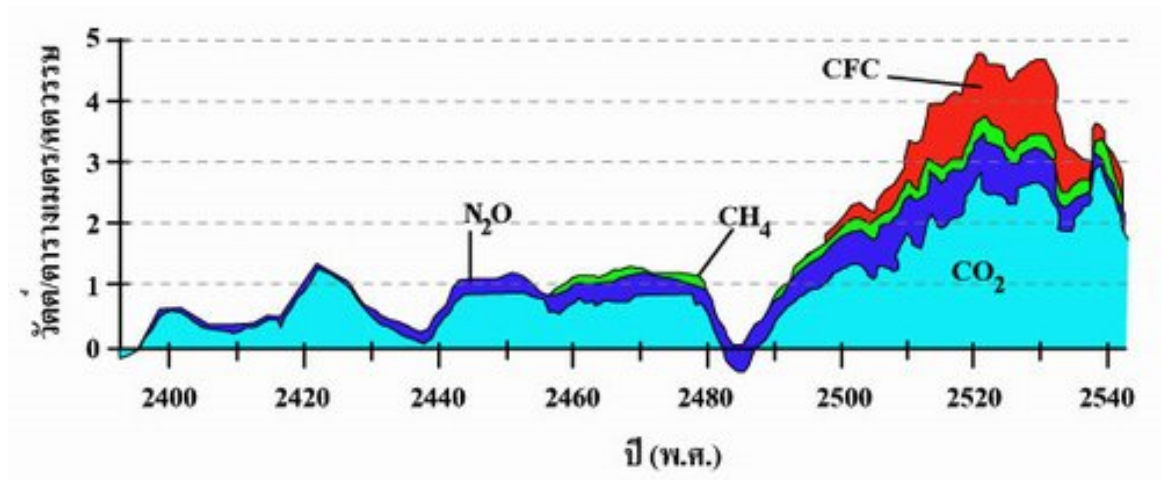

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

1. กระจกชั้นชั้นทะลุผ่านบรรยากาศ เมื่อกระทบพื้นโลกจะสูญเสียพลังงาน ทำให้กลายเป็นคลื่นยาว ทำให้รังสีบางส่วนไม่สามารถทะลุออกนอกโลกได้ เกิดการสะสมความร้อน
2. คาร์บอนไดออกไซด์เป็นตัวทำให้โลกสะสมความร้อน หากทำให้คาร์บอนไดออกไซด์ลดลง จะทำให้โลกเย็นลง

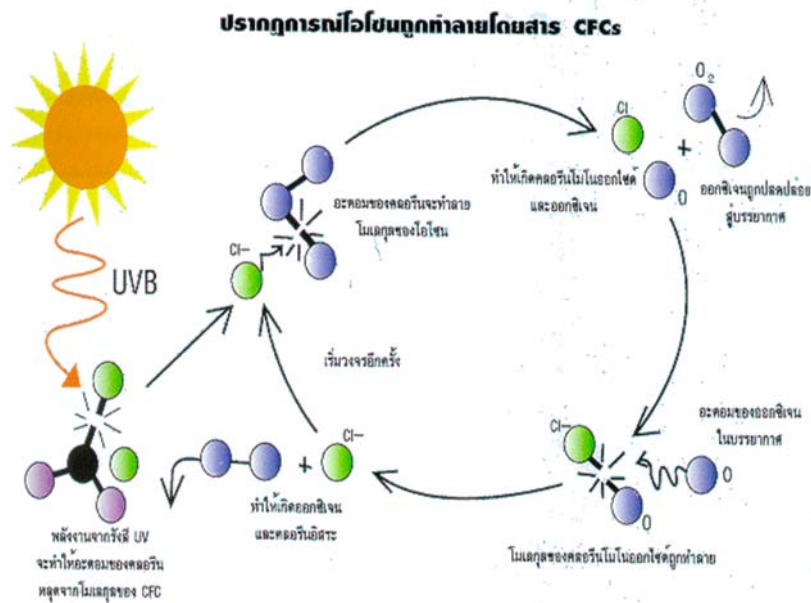

ก๊าซและสารที่มีผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน

ก๊าซและสารที่มีผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน

1. ไอน้ำ H₂O
2. ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ CO₂
3. ก๊าซมีเทน CH₄
4. สารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน CFC
5. โอโซน O₃

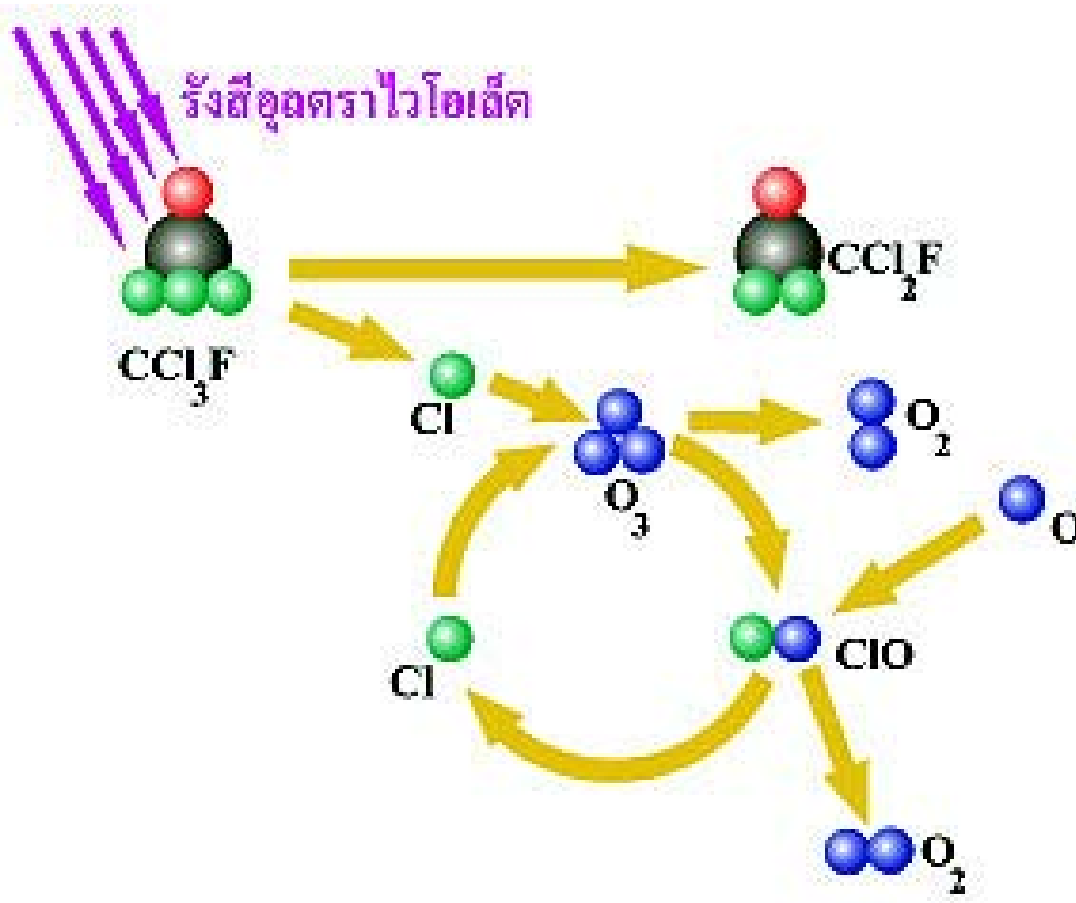
ภาวะเรือนกระจกในธรรมชาติ

เกิดในช่วงก่อนที่จะมีฝนตก สภาพอากาศร้อนอบอ้าว เนื่องจากมีเมฆปกคลุม ทำให้รังสีและความร้อนต่างๆ ไม่สามารถทะลุผ่านชั้นบรรยากาศได้

ศักยภาพของก๊าซเรือนกระจกเทียบกับ CO₂

• คาร์บอนไดออกไซด์ CO ₂	1	เท่า
• มีเทน CH ₄	21	เท่า
• ไนตรัสออกไซด์ N ₂ O	96	เท่า
• ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน HFCs	12 – 12,000	เท่า
• เพอร์ฟลูออโรคาร์บอน PCFs	5,700 – 11,900	เท่า
• ซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ SF ₆	22,200	เท่า
• ที่มา IPCC 2001		

สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซนคืออะไร

สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (Ozone Depleting Substances หรือ ODS) เป็นสารประเภทไฮโดรคาร์บอนที่มีคลอรีน ฟลูออรีน หรือโบรมีนเป็นองค์ประกอบหรือ ฮาโลเจนเตตไฮโดรคาร์บอน (Halogenated Hydrocarbon) เมื่อมีการสะสม ในชั้นบรรยากาศสตราโทสเฟียร์ ซึ่งเป็นชั้นบรรยากาศที่มีโมเลกุลของโอโซน จะเกิดการแตกตัวและทำปฏิกิริยากับโมเลกุลของโอโซน ทำให้อโอโซนถูกทำลาย ได้แก่สารดังต่อไปนี้

- คลอโรฟลูออโรคาร์บอน (Chlorofluorocarbon, CFCs)
- ไฮโดรคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (Hydrochlorofluorocarbon, HCFCs)
- ฮาลอน (Halons)
- ไฮโดรโบรมอฟลูออโรคาร์บอน (Hydrobromofluorocarbon, HBFCs)
- โบรมอคลอโรมีเทน (Bromochloromethane)
- เมทิลคลอโรฟอร์ม (Methyl Chloroform)
- คาร์บอนเตตระคลอไรด์ (Carbon Tetrachloride)
- เมทิลโบรมाइด์ (Methyl Bromide)

ผลของโลกร้อน

- **สัตว์ทางทะเลตาย** เนื่องจากน้ำแข็งขั้วโลกละลาย ทำให้น้ำทะเลมีระดับสูงขึ้น
- **ยุโรป** ได้เกิดความ**แห้งแล้ง**
- **เอเชีย** เกิดความ**แห้งแล้ง** **น้ำท่วม** ผลผลิตทางเกษตรลด อุณหภูมิสูงขึ้น อาจทำให้เกิดพายุต่าง ๆ มากขึ้น
- อเมริกาเหนือ**ทุ่งหญ้าล้มตาย**
- ประเทศไทย **อุณหภูมิสูงขึ้น 1 องศาเซลเซียส** หากสูง 2 — 4 องศาเซลเซียส จะทำให้**ได้ฝนเปลี่ยนทิศทาง** **ฤดูร้อนนานขึ้น** **ฤดูหนาวสั้นลง**

วิธีการลดปัญหาโลกร้อน

- เก็บ**คาร์บอน**ให้อยู่ใน**รูปสารอินทรีย์** (น้ำมัน ถ่านหิน เนื้อไม้)
- ลดการทำให้เกิด**คาร์บอนไดออกไซด์** (**ลดการเผาไหม้**)
- เปลี่ยน**คาร์บอนไดออกไซด์**ให้เป็น**เนื้อไม้** (ปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้)
- ใช้พลังงานจากแหล่งอื่นทดแทน**ฟอสซิล** เช่น **ปรมาณู ลม น้ำ** และ**หันมาปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้**เพื่อดึง**คาร์บอนไดออกไซด์**ไปใช้ประโยชน์
- **ลดการทำลายชั้นโอโซน**
- ลดการใช้**เครื่องใช้ไฟฟ้า** รถยนต์
- นำสิ่งต่าง ๆ มา**ใช้ใหม่**
- การ**เลี้ยงสุกร** บ่อ**กำจัดขยะ**ควรมี**เหมมาใช้**

วิธีการลดปัญหาโลกร้อน

- เก็บคาร์บอนให้อยู่ในรูปสารอินทรีย์ (น้ำมัน ถ่านหิน เนื้อไม้)
- ลดการทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ (ลดการเผาไหม้)
- เปลี่ยนคาร์บอนไดออกไซด์ให้เป็นเนื้อไม้ (ปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้)
- ใช้พลังงานจากแหล่งอื่นทดแทนฟอสซิล เช่น **ปรมาณู** ลม น้ำ และหันมาปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้เพื่อดึงคาร์บอนไดออกไซด์ไปใช้ประโยชน์
- ลดการทำลายชั้นโอโซน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดินได้แบ่งพื้นที่ประเทศ เป็น 2 ประเภท คือ

1. พื้นที่**เหมาะสม**ทางการเกษตร(ให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิ)
2. พื้นที่**ไม่เหมาะสม**ทางการเกษตร (ให้กรมป่าไม้ดูแล)

การตัดไม้

มี 2 แบบ คือ

1. การตัดไม้ทำลายป่า คือ การตัดไม้คุณภาพดีมาใช้ประโยชน์ก่อน ไม้ที่เหลือจึงมีแต่ไม้คุณภาพต่ำ และป่าจะมีคุณภาพต่ำลงเรื่อย ๆ
2. การตัดไม้บำรุงป่า การตัดไม้คุณภาพไม่ดีออกมาใช้ประโยชน์ ไม้ที่เหลือจะมีคุณภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ เหมาะแก่การเป็นแม่พันธุ์ในอนาคต

การทำลายป่า คือ การเปลี่ยนพื้นที่ป่าไปเป็นอย่างอื่น

หลักการของสิ่งแวดล้อม

- เป็นทางสายกลาง ไม่ร้อนเกินไป ไม่เย็นเกินไป ไม่บริสุทธิเกินไป แต่ก็ไม่สกปรกเกินไป
- ต้องใช้วิชาการเฉพาะเรื่องในการอธิบาย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ
- หากมีเวลา มีสถานที่เพียงพอธรรมชาติจะบำบัดธรรมชาติเอง

การเตรียมตัวรับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

- อากาศร้อนขึ้น
- ฝนตกน้อยลง
- เชื้อเพลิงฟอสซิลแพงขึ้น
- พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- ประชากรมากขึ้น
- เกิดการแย่งน้ำและทรัพยากร
- มลพิษต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

อากาศร้อนขึ้น

- ปลุกต้นไม้รอบ ๆ บ้าน หรือที่ที่ปลูกได้
- เปิดแอร์ เปิดพัดลม
- อาบน้ำบ่อยขึ้น
- ย้ายไปอยู่ในที่ที่อากาศเย็นกว่าเดิม
- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- ลดปริมาณการใช้สารทำลายชั้นโอโซน

ฝนตกน้อยลง

- เปลี่ยนไปปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย
- ใช้น้ำอย่างประหยัด
- สร้างเขื่อนเก็บกักน้ำให้มากขึ้น
- กลั่นน้ำทะเลมาใช้ประโยชน์
- ใช้น้ำหมุนเวียน
- ปลูกป่าหรือต้นไม้เพื่อดึงฝนมาตก

ราคาพลังงานจากฟอสซิลแพงขึ้น

- **เพิ่มประสิทธิภาพ**เครื่องยนต์
- ใช้พลังงานอื่น เช่น นิวเคลียร์ พลังงานลม โซลาร์เซลล์ พลังงานใต้พิภพ
- ลดการใช้พลังงาน เช่น ไปด้วยกัน
- จำเป็นต้องหาพลังงานอื่น ๆ มากขึ้น

พื้นที่ป่าไม้ลดลง

- จำเป็นต้องเพิ่มผลผลิตป่าไม้ต่อไร่ให้มากขึ้น
- จำเป็นต้องใช้ไม้ให้น้อยลง
- จำเป็นต้องหาวัสดุอื่นทดแทนไม้
- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก CO_2 CH_4 CFC
- ลดปริมาณการใช้กระดาษ เช่น อีเมล

ประชากรมากขึ้น

- เกิดการแย่งที่ดิน
- ที่ดินราคาแพงขึ้น
- เกิดชุมชนแออัด
- จำเป็นต้องลดจำนวนประชากร
- ทรัพยากรต่าง ๆ เกิดความขาดแคลน

เกิดการแย่งน้ำและทรัพยากร

- น้ำสะอาดมีไม่เพียงพอ
- คนชั้นล่างไม่มีโอกาสใช้ทรัพยากรอย่างเพียงพอ
- เกิดสงครามแย่งชิงน้ำและทรัพยากร
- จำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากร
- จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรซ้ำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้องตระหนัก

- น้ำเสีย (น้ำ กรด เบส สารเคมี โลหะหนัก)
- มลพิษทางอากาศ ฝุ่นละออง กลิ่น เสียง
- ขยะล้นเมือง (เอาขยะมาใช้ประโยชน์)
- สารเคมีปนเปื้อน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทางสายกลาง

ความรู้

รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง

คุณธรรม

ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน

นำไปสู่

เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม

สมดุล/พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติ
ตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ในระดับครอบครัวระดับชุมชน
จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทาง
สายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกา
ภิวัตน์

ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึง
ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมี
ผลกระทบใด อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้
จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง

คุณภาพคน

โดยการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทางสายกลางได้ คนต้องมีคุณภาพในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

- พื้นฐานจิตใจ มีความสำนึกในคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริต มีไมตรี มีความเมตตาหวังดีให้กันและกัน
- หลักการดำเนินชีวิตมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาคิดอย่างรอบคอบก่อนทำมีวินัย
- ภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดีและมีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพและหารายได้อย่างมั่นคงและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

- **พึ่งตนเองทางจิตใจ** คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นนั้นจึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกเหนือต่อสู่ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตาม มิพึงควรท้อแท้ให้พยายามต่อไป พึงยึดพระราช “การพัฒนาคน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “...บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรม และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบยลในการปฏิบัติงานประกอบพร้อมกันด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืน แก่ตนเองและแผ่นดิน...”

- **พึ่งตนเองทางสังคม** ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดัง พระบรมราโชวาทที่ว่า“...เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกันไม่ลดหลั่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประชาสัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นงานที่เกื้อหนุนสนับสนุนกัน...”

- **พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ** คือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นสามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สิ่งดีก็คือการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น(**Local Wisdom**)ซึ่งมีมากมายในประเทศ

- **พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี** ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลอง ทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพ ภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า“... จุดประสงค์ของศูนย์การศึกษาฯ คือ เป็นสถานที่สำหรับ ค้นคว้าวิจัยในห้องที่ เพราะว่าแต่ละห้องที่ สภาพฝนฟ้าอากาศ และประชาชนในห้องที่ต่าง ๆ กันก็มีลักษณะ แตกต่างกันไปมาก เหมือนเดิม...”

- **พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ** หมายถึงสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ในระดับเบื้องต้นกล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถื่นของตนเองเพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การ พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับ มหาภาคต่อไปได้ด้วย

นัยสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง

- ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “**ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน**” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกร จะกลายสถานะเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาดแทนที่ว่าตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำปลา ไก่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ
- ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียง**ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน** ทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรมการแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้วเกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตไปได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อมกับสภาพการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

- ประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของ**การมีความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจ เพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ** ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมีได้ หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ **การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป**

ฐานคิดในการพัฒนาเพื่อความพอเพียง

ยึดแนวพระราชดำริในการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่”

- สร้าง “พลังทางสังคม” โดยการประสาน “พลังสร้างสรรค์” ของทุกฝ่ายในลักษณะ “พหุภาคี” อาทิ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อใช้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน
- ยึด “พื้นที่” เป็นหลักและใช้ “องค์กรชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่น ๆ ทาหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน
- ใช้ “กิจกรรม” ของชุมชนเป็น “เครื่องมือ” สร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ” ร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนา “อาชีพที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก” ของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

- ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชน เพื่อสร้าง “คุณธรรมจริยธรรม” และ “การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” อย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
- วิจัยและพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต-แปรรูป-ขาย-บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชน และ “ฐานทรัพยากรของท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่นไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศและระดับต่างประเทศ
- พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มี “ศักยภาพสูง” ของแต่ละเครือข่ายให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน” ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษา คู่มือ และฝึกอบรม

บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม

1. การพัฒนาตนเอง

- การพัฒนาทางด้านอารมณ์ ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง การมองโลกในด้านดี การมีสติ เป็นต้น
- การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ การดูแลตนเอง
- การพัฒนาด้านสติปัญญา เช่น การพัฒนาความรู้ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ การพัฒนาความคิด ฯลฯ
- การพัฒนาด้านการเข้าสังคม เช่น มนุษยสัมพันธ์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

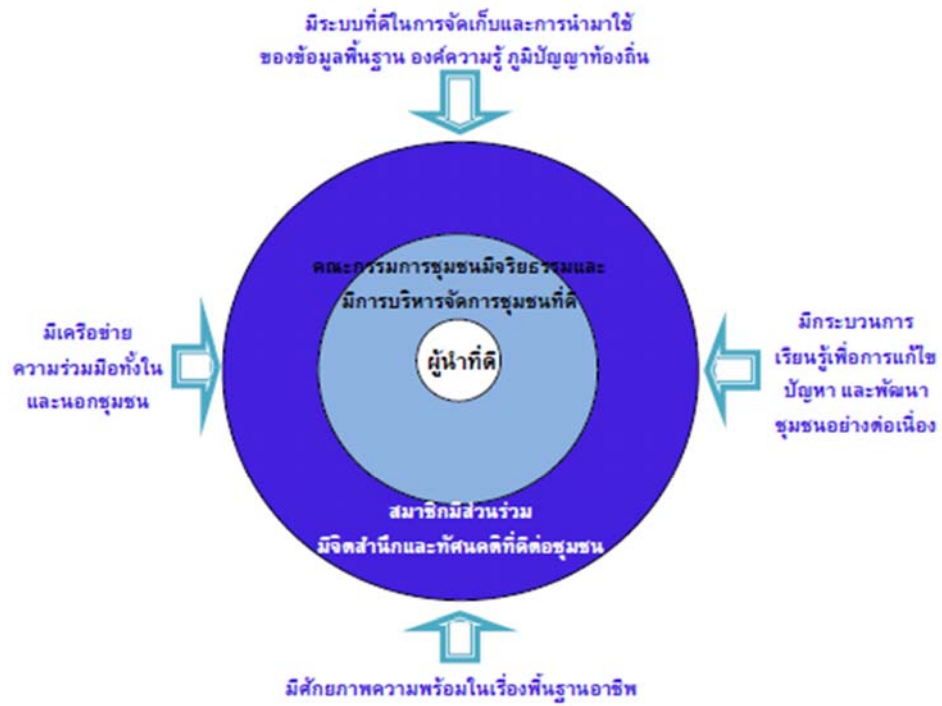
รวมไปถึงค่านิยมที่เกื้อหนุนการพัฒนาสังคมอีกด้วย อันได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความขยันขันแข็งมานะอดทน การอดออม การไม่ฟุ้งเฟ้อ ความขยันหมั่นเพียร การทำงานหนัก ความประหยัด ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การยกย่องผู้ทำความดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักของส่วนรวม ตรงต่อเวลา รู้จักเสียสละในทางที่ถูกต้อง

2. การพัฒนาสังคมโดยการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมคือกระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตาม การประเมินผล และการรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยถือว่าการพัฒนานั้นเป็นของประชาชน

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพและมีโอกาสประสบผลสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ

1. **มีผู้นำที่ดี:** จะต้องมีส่วนนำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงาน และการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
2. **มีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดี:** ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง มีความมุ่งมั่น มีคุณธรรมจริยธรรม บริหารงานโปร่งใส
3. **มีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน มีสมาชิกชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม** เข้ามาร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ
4. **มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง:** จะต้องมีการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
5. **มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพ:** จะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ จึงต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยใช้ความรู้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธี/สิ่งใหม่ หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม
6. **มีการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี:** ต้องมีระบบการเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชน รวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ โดยเข้าใจได้ง่าย
7. **มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชน:** ต้องมีความร่วมมือในด้านทุน กิจกรรม วิชาการองค์ความรู้ การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยง ประสานเกี่ยวเนื่อง ครอบคลุมการพัฒนาในทุกบริบท

“องค์ความรู้ในการพัฒนาผู้นำสู่ความสำเร็จของสหกรณ์”

สหกรณ์....

**คือ การที่บุคคลมาร่วมกลุ่มกันและร่วมดำเนินการ
เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการช่วย
ตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งการรวมกลุ่มกัน
แบบสหกรณ์นี้อาจเป็นแบบพหุัตนัย หรือนิตนัยก็ได้**

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ

ความเชื่อกันว่าการช่วยตนเองและการช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดี
อยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

หลักการสหกรณ์ คือ

หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์
ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผล
เป็นรูปธรรม

หลักการสหกรณ์สากล 7 ประการ

หลักการที่ 1 การเปิดรับสมาชิกทั่วไปและด้วยความสมัครใจ

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก

หลักการที่ 4 การปกครองตนเอง และความเป็นอิสระ

หลักการที่ 5 การศึกษา การฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

วิธีการสหกรณ์ คือ

การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชนโดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

คุณค่าสหกรณ์ คือ

“สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง
ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย
ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ
สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความ
สุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม ความ
เอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่ม
การสหกรณ์”

คุณค่าของสหกรณ์ประกอบด้วย

- 1.การช่วยตนเอง
- 2.ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- 3.ความเป็นประชาธิปไตย
- 4.ความเสมอภาค
- 5.ความเที่ยงธรรม
- 6.ความเป็นเอกภาพ
- 7.ความสุจริต
- 8.ความเปิดเผย
- 9.ความรับผิดชอบต่อสังคม
- 10.ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

คุณค่าพื้นฐานของสหกรณ์

คุณค่าทางจริยธรรมของสมาชิก

คุณค่าที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์

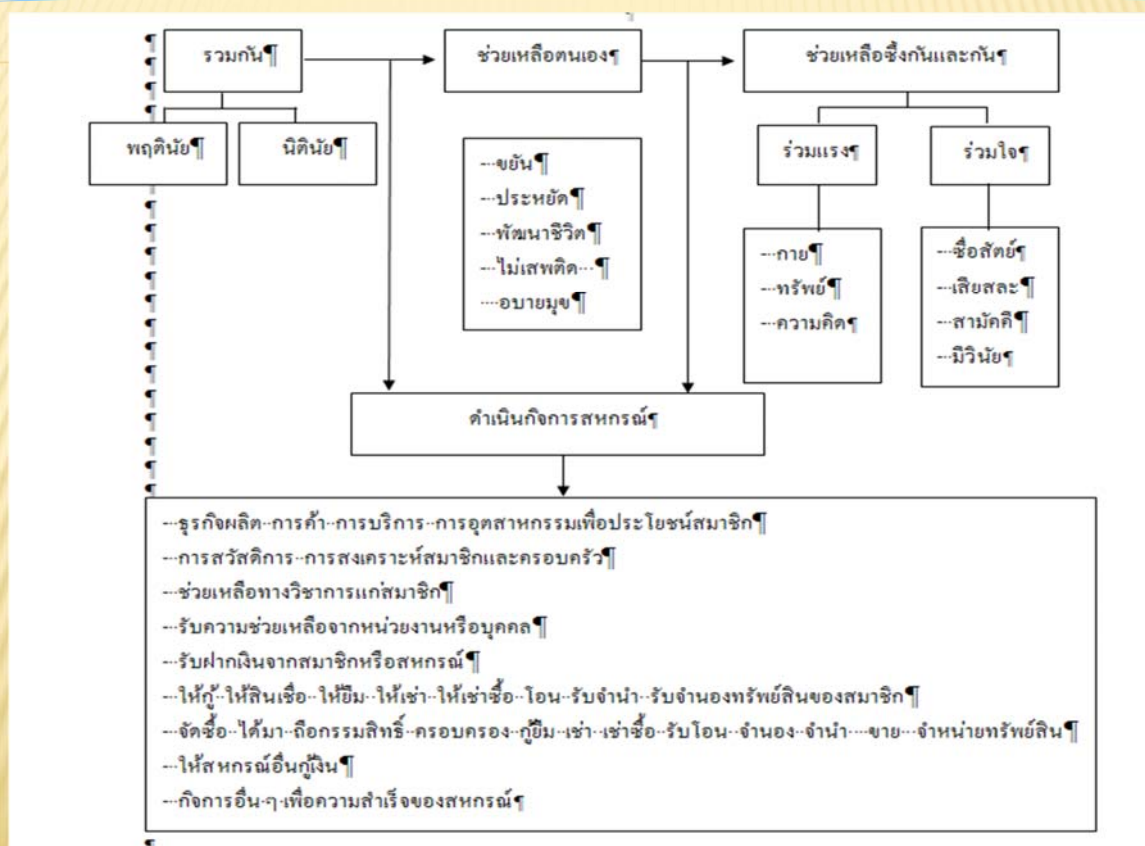
1. คุณค่าแห่งการช่วยตนเอง ความปรารถนาของคนในการช่วยตนเองมาจากความเชื่อที่ว่าคนเรามีศักดิ์ศรี ต้องใช้ความสามารถในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองให้ได้ ต้องใช้ความพยายามไม่ย่อท้อ
2. คุณค่าแห่งความรับผิดชอบต่อตนเอง สมาชิกแต่ละคนมีจิตสำนึกและตระหนักในความสำคัญของกฎระเบียบ หรือข้อบังคับของสหกรณ์ ต้องผูกพันตนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปอย่างราบรื่นและก้าวหน้า สมาชิกแต่ละคน ไม่ละเมิดกฎระเบียบของสหกรณ์
3. คุณค่าแห่งประชาธิปไตย ได้แก่จิตสำนึกในเรื่องเสรีภาพ ภราดรภาพ ความเสมอภาค และความเป็นอิสระในความสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิก และบุคคลทั่วไป รวมทั้งการรู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบทั้งต่อเพื่อนสมาชิก บุคคลที่เกี่ยวข้องและสหกรณ์ของตน
4. คุณค่าแห่งความเสมอภาค หมายความว่าสมาชิกทุกคนมีความเท่าเทียมกันในฐานะมนุษย์ มีสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ ในการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร ในการเสนอความคิดเห็น และมีส่วนในการตัดสินใจในที่ประชุมของสหกรณ์ เป็นต้น

5. คุณค่าแห่งความเที่ยงธรรม ได้แก่การแบ่งปันผลประโยชน์ใด ๆ ระหว่างสมาชิกอันเกิดจากการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรมตามสัดส่วนแห่งการอุดหนุนหรือการทำธุรกิจกับสหกรณ์ มิใช่ตามส่วนแห่งการลงทุนดังเช่นในองค์การธุรกิจเอกชนอื่น ๆ
6. คุณค่าแห่งความเป็นเอกภาพแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มิได้มีความหมายเพียงการรวมคนหลายคนเข้าด้วยกันเท่านั้น แต่ยังเป็นการรวมจิตใจ รวมผลประโยชน์ รวมพลังเข้าเป็นหนึ่งเดียวหรือเป็นองค์รวม ความรัก ความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมตัวเป็นสหกรณ์ รวมตัวเป็นชุมชนสหกรณ์

คุณค่าของการเป็นสมาชิกสหกรณ์

7. สมาชิกต้องมีความซื่อสัตย์ มีความรักดีต่อสหกรณ์ อุดหนุนธุรกิจของสหกรณ์ ไม่ผิณัดชำระหนี้ ตรงต่อเวลา ไม่ทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหกรณ์
8. สมาชิกต้องเป็นผู้ที่เปิดเผย ต้องไม่มีลับลมคมใน มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลของตน โดยไม่ปิดบังต่อสหกรณ์เกี่ยวกับการมีหนี้สิน การมีทรัพย์สิน การมีผลิตผลเหลือขาย การมีที่ดินทำกิน
9. สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสังคม การรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิก คือ คิดถึงคนอื่น ไม่ทำตัวอย่างฟุ่มเฟือย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ช่วยพัฒนาकुคูลอง โรงเรียน และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
10. สมาชิกต้องเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ต้องเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีจรรยาบรรณ เอื้ออาทรต่อเด็ก คนชรา คนพิการ

ผังสหกรณ์

ความสอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับหลักการสหกรณ์

เศรษฐกิจพอเพียง	สหกรณ์
พอประมาณ	อุดมการณ์ช่วยตนเอง ขยัน ประหยัด หลักการสหกรณ์ข้อ 3 (จำกัดอัตรา การจ่ายเงินปันผล อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้)
มีเหตุผล	หลักการสหกรณ์ 7 ข้อ
ภูมิคุ้มกัน	ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การออม การจัดสรรเงินสำรอง หลักการสหกรณ์ ข้อ 3,5,6
ความรู้	หลักการสหกรณ์ข้อ 5
คุณธรรม	คุณค่าของสหกรณ์ รับผิดชอบตนเอง ความเสมอภาค จริยธรรมแห่ง ความสุจริต ความรับผิดชอบต่อสังคม ชื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีวินัย หลักการสหกรณ์ ข้อ 7

การเสวนาผู้นำเกษตรกร เพื่อมุ่งสู่ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต

วันที่ 22 กันยายน 2557

ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านห้วยเสือ จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ประเด็นความคาดหวังจากผู้นำเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ

1. ความรู้ในการจัดสรรเงิน
2. รายได้เพิ่ม ลดรายจ่าย
3. ความรู้ในการใช้ชีวิตของตนเอง และงาน
4. การบริหารจัดการความเป็นอยู่ของตนเองให้มีความสุขในชีวิตและครอบครัว
5. การผลิตแบบลดต้นทุน จุดคุ้มทุน อะไรเป็นทุน เป็นกำไร
6. เรียนรู้ร่วมกันกับนักวิชาการและเพื่อน
7. การทำนาแบบไม่ใช้ปุ๋ยเคมี
8. นำความรู้ไปแนะนำต่อสมาชิก
9. มุ่งสู่ความสุข ความมั่นคง สมดุลของชีวิตได้อย่างไรให้

เป้าหมายชีวิต

1. ความสุข
2. ความสมดุล
3. ความมั่นคงชีวิต

ความสุข

สุขกายและสุขใจ

- ไม่ยากจน มีใช้มีกิน
- ครอบครัวอบอุ่น
- การไม่มีโรค
- และอื่น ๆ

“เงิน” เป็นความสุขที่แท้จริงหรือไม่ ?

ความมั่นคงของชีวิต

ด้านอาหาร	ด้านสุขภาพ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านสังคม
-อาหารมีปริมาณพอเพียง -คุณภาพของอาหาร -ผลิตเอง(ลดสารเคมี) *ลดรายจ่าย *บริหารที่ดินตัวเอง *กินเอง เหลือถึงไปขาย	-สุขภาพกาย *การกินอยู่อาหารปลอดภัย *ออกกำลังกาย -สุขภาพใจ *วิถีคิด *ร่างกายดี สุขภาพดี	-รายจ่ายน้อย -รายได้เพิ่ม -ไม่เป็นหนี้ -มีเงินเพียงพอเหลือออม	-ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมปลอดภัย สารเคมี -การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน	-ครอบครัวชุมชนการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกันอย่างเป็นสุข

ปัญหาเกิดจาก :

1. ไม่รู้ รู้ไม่พอ รู้ไม่ทัน
2. ความอยากไม่มากพอ ทำให้คิดทุกอย่างเป็นปัญหาหมด

การแก้ปัญหา : ใช้การจัดการความรู้ “เพื่อให้รู้ว่า เราขาดความรู้อะไร สหกรณ์ต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างปัญญาให้สมาชิก”

วิธีการ ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้...../เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง”

อาทิเช่นเป้าหมาย : ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

วิธีการ ลดรายจ่าย โดยใช้บัญชีครัวเรือน

เพิ่มรายได้ โดย – การลดต้นทุน นำการจัดการความรู้ เพื่อการหาทางเลือก เช่น ต้นทุนการผลิตไปจนถึงราคาขาย
-พึ่งพาตนเอง โดยการหาความรู้

โครงการวิจัย การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร

เป้าหมาย ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต

หลักสูตร

- 1.ความมั่นคงด้านอาหาร
- 2.ความมั่นคงด้านสุขภาพ
- 3.ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ
- 4.ความมั่นคงด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 5.ความมั่นคงด้านสังคม

วิธีการ เรียนรู้ $\Longrightarrow$ นำไปทดลองใช้ $\Longrightarrow$ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิทยากร/ เพื่อน/ ผู้รู้

❶ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักคิดในการดำรงชีวิต ใช้ได้กับทุกคน ทุกเพศ ทุกครอบครัว

1. ทำอะไรต้องมีข้อมูลและความรู้
 - ความอยาก ความต้องการ ตั้งเป้าหมายและความก้าวหน้า
 - หาความรู้ (สังเกต ถามผู้รู้ อ่านในตำรา)
 - ทดลองปฏิบัติ ด้วยความอดทน พยายาม ทำให้ความอยากมีมากพอ ทำให้ไม่ท้อ
 - เข้าใจเกิดความชำนาญ
2. ทำอะไรจะต้องมีคุณธรรม อดทน ขยันความเพียรพยายาม
3. ทำอะไรต้องมีเหตุผล ซึ่งเหตุผลต้องอิงความรู้และคุณธรรม
4. ทำอะไรต้องรู้จักประมาณตน รู้จักความพอดี
5. ทำอะไรต้องรอบคอบและมีภูมิคุ้มกัน

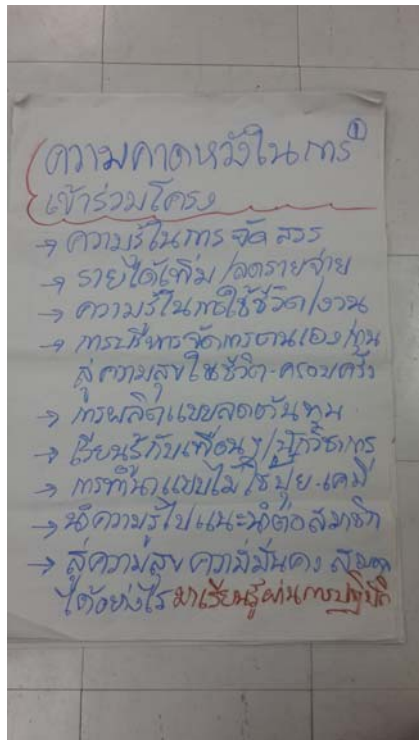
❷ นำหลักคุณธรรม 5 ประการ ตามหลักที่ถือปฏิบัติกันมาโดยตลอดของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนนำมาเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจกัน จาก 5 ข้อ ความรับผิดชอบเป็นข้อหนึ่งที่ผู้นำสะท้อนให้เห็นว่าเป็นปัญหาของสหกรณ์ ในสถานการณ์ปัจจุบัน

1. ทำให้สมาชิกเกิดความลึกซึ้งในจิตารมณ์ คุณธรรม 5 ประการ
2. ปรับกระบวนการถ่ายทอด
3. ปรับวิธีคิด ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อขบวนการสหกรณ์
4. ทบทวน คัดสรรผู้นำร่วมขบวนการที่มีอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์อย่างแท้จริง

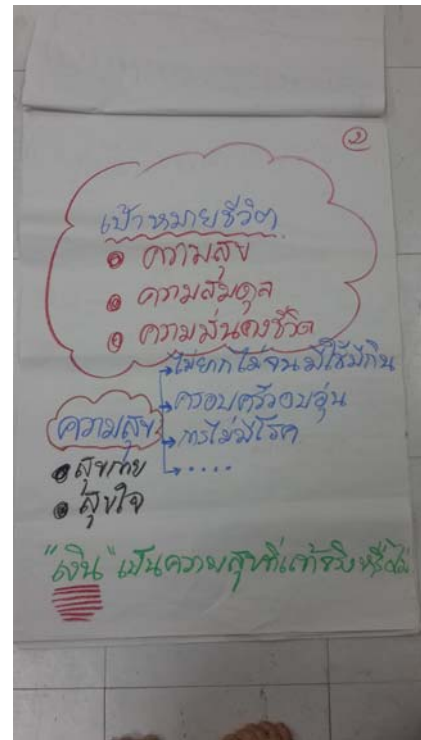
องค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ผู้นำเกษตรต้องการ

1. การปลูกมะนาว	จำนวน 7 คน
2. การทำนา(ต้นทุนต่ำผลผลิตสูง)	จำนวน 7 คน
3. การทำเกษตรอินทรีย์	จำนวน 2 คน
4. การทำปุ๋ยหมัก	จำนวน 2 คน
5. การเลี้ยงปลา	จำนวน 1 คน
6. การเลี้ยงโคขุน	จำนวน 1 คน
7. การปลูกพืชล้มลุก	จำนวน 1 คน
8. การทำไรสัปปะรด	จำนวน 1 คน
9. การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ	จำนวน 1 คน
10. การพัฒนาเรื่องการเกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 คน

ภาพชาร์ตของ อ.ทรงพล
ในการปฐมนิเทศเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย

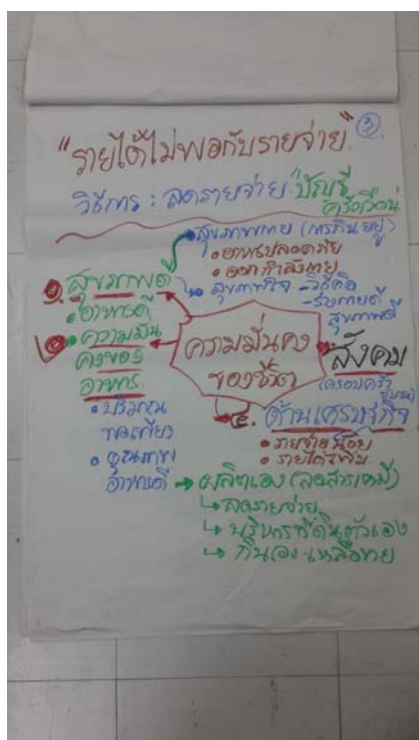

1

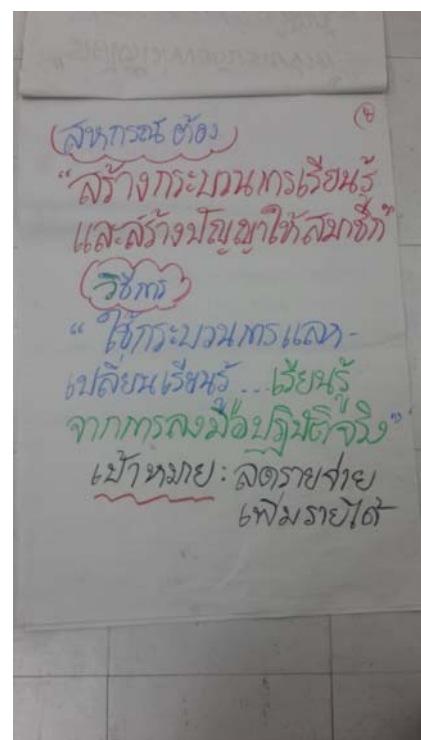

2

ภาพชาร์ตของ อ.ทรงพล
ในการปฐมนิเทศเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย

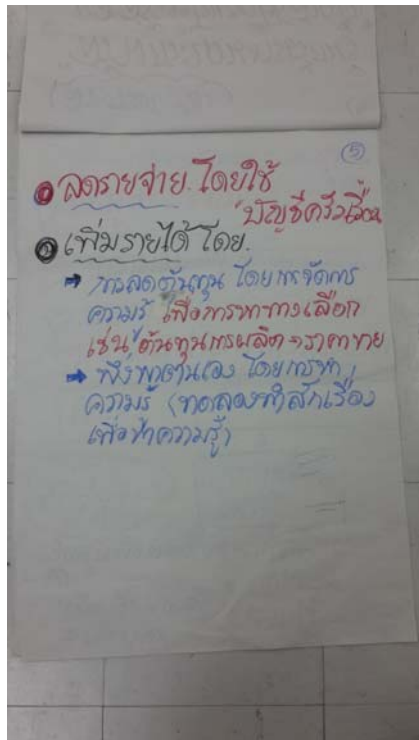

3

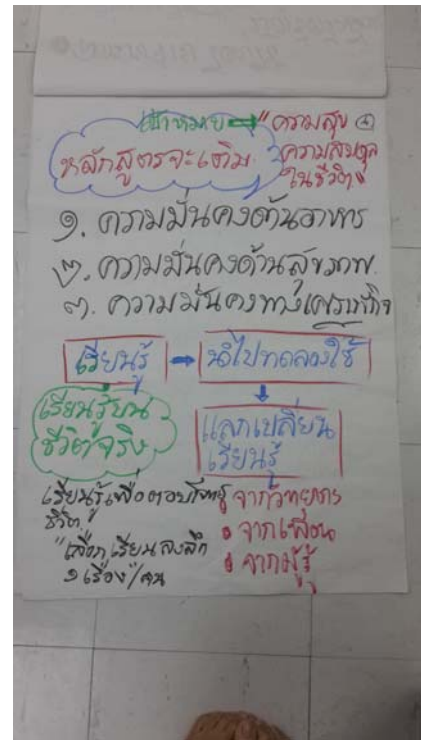

4

ภาพชาร์ตของ อ.ทรงพล
ในการปฐมนิเทศเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย

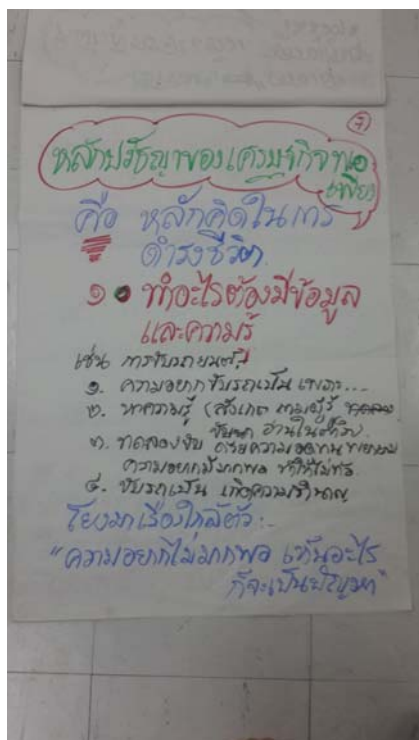

5

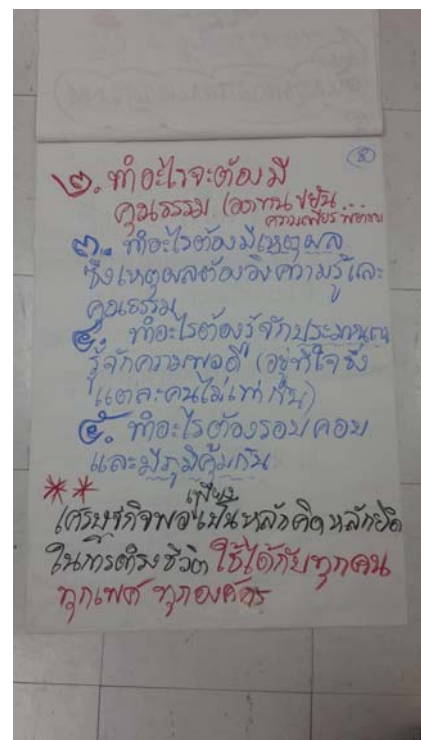

6

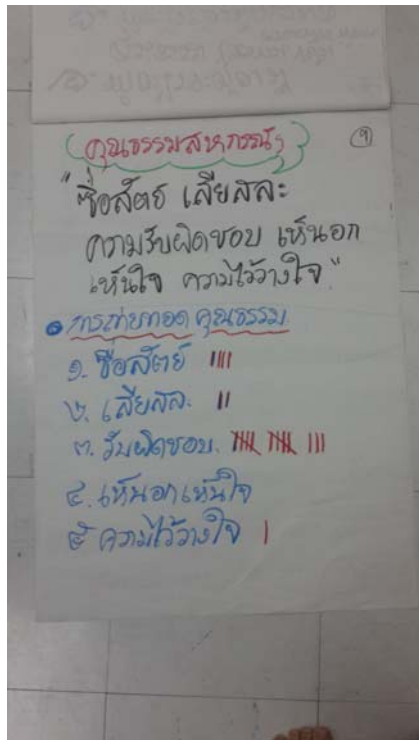
ภาพชาร์ตของ อ.ทรงพล
ในการปฐมนิเทศเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย

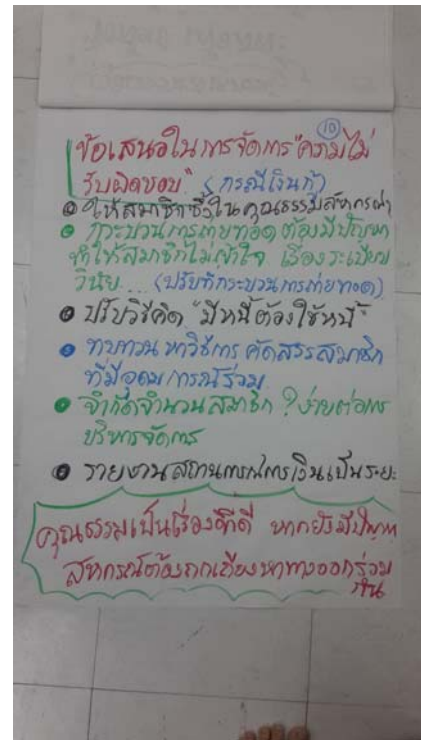
7

8

9

10

--	--	--	--

แบบสัมภาษณ์ความรู้และพฤติกรรมสุขภาพ

G1 จังหวัด..... G2 อำเภอ..... G3 ตำบล..... หมู่ที่.....

G4 ☐ 1. อสม ☐ 2. แกนนำชมรมสร้างสุขภาพ ☐ 3. สมาชิกชมรมสร้างสุขภาพ ☐ 4. ผู้นำชุมชน

คำชี้แจงสำหรับผู้สัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ สมาชิกชมรมสุขภาพเครือข่ายระดับตำบลในภาคการเกษตร โดยการทำ
จำกัด เรื่องการพัฒนาระบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะของประชาชนในภาคการเกษตร โดยการทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกรให้ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- A1. อาศัยอยู่ในพื้นที่ ☐ 1. เขตเทศบาล ☐ 2. นอกเขตเทศบาล
- A2. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง
- A3. อายุ.....ปี
- A4. ศาสนา ☐ 1. พุทธ ☐ 2. คริสต์
☐ 3. อิสลาม ☐ 4. อื่นๆ ระบุ.....
- A5. สถานภาพสมรส ☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส / คู่
☐ 3. หม้าย ☐ 4. หย่า
- A6. ระดับการศึกษา ☐ 1. ประถมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ 4. ปวส./อนุปริญญา/ปวท.
☐ 5.ปริญญาตรี ☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี
☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....
- A7. อาชีพ ☐ 1. ทำสวน/ทำนา/ทำไร่/เลี้ยงสัตว์ ☐ 2. รับจ้างทั่วไป
☐ 3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ 4. ทำงานโรงงาน/บริษัทเอกชน
☐ 5. ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว ☐ 6. ทำงานบ้าน/แม่บ้าน/พ่อบ้าน
☐ 7. ไม่มีงานทำ/ว่างงาน ☐ 8. อื่นๆ ระบุ.....
- A8. รายได้เฉลี่ยของทุกคนในครอบครัวรวมกันต่อเดือนบาท/เดือน
- A9. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยไปรับการตรวจร่างกายอะไรบ้าง

ประเภทการตรวจ	เคย	ไม่เคย
9.1 การตรวจร่างกายประจำปี		
9.2 การตรวจระดับความดันโลหิต		
9.3 การตรวจระดับน้ำตาลในเลือด		
9.4 การชั่งน้ำหนัก		
9.5 วัดส่วนสูง		
9.6 การตรวจฟันและหูคอจมูก		
ถามเพิ่ม เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง		
9.7 การตรวจมะเร็งปากมดลูก		
9.8 การตรวจเต้านมด้วยตนเอง		

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมสุขภาพด้านอาหาร

2.1 ข้อมูลความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพด้านอาหาร

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ใช่ ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามตรงกับข้อความในวงเล็บ หรือคำตอบอื่นที่มีความหมายเดียวกัน และถ้าตอบนอกเหนือจากในวงเล็บให้เขียนระบุคำตอบในช่องว่างที่เว้นไว้ให้, หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ไม่ใช่, หรือไม่ทราบ ตามคำตอบที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอบ เพียงข้อละ 1 คำตอบ

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. การกินอาหารที่มีกากใย เช่น ผัก ผลไม้เป็นประจำทุกวันมีประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยให้ระบบขับถ่ายดีขึ้นป้องกันโรคมะเร็งและภาวะไขมันในเลือดสูง			
2. การกินอาหารสุกๆ ดิบๆ เช่น แหนม ปูดอง ลาบ ลู้ ซกเล็ก ปลาร้า ส้มปึก ทำให้เสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรค			
3. การกินอาหารหลากหลายครบ 5 หมู่ใน 1 วันมีประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารครบถ้วน			
4. การกินอาหารไขมันสูง เช่น ข้าวมันไก่ ข้าวขาหมู อาหารประเภททอด หรืออาหารและขนมหวานที่ปรุงด้วยกะทิ เนย มาการีน ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคความดันโลหิตสูง และหัวใจ			
5. การเลือกซื้ออาหารปรุงสำเร็จเช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวแกง กับข้าวควรดูป้ายสัญลักษณ์อาหารสะอาด รสชาติอร่อย			
6. การเลือกอาหารแปรรูป เช่น อาหารกระป๋อง นมสเต็มไขมัน ควรดูเครื่องหมาย อย.			
7. การเลือกซื้ออาหารสด เช่น หมู ไก่ อาหารทะเล ผักผลไม้ควรดูป้ายสัญลักษณ์อาหารปลอดภัย			
8. ในนมมีแร่ธาตุแคลเซียมที่ช่วยให้กระดูกแข็งแรง			
9. การกินอาหารที่มีรสเค็มจัดทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง			
10. การกินอาหารที่มีรสหวานจัดทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน			
11. การกินอาหารประเภทแป้งอย่างใหม่เกรียมทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง			
12. ใน 1 วัน ควรดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว			
13. การดื่มน้ำอัดลมในปริมาณที่มากเกินไปทำให้ร่างกายได้รับน้ำตาลที่มากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย			

2.2 ข้อมูลพฤติกรรมบริโภคอาหาร

คำชี้แจง ขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของผู้ถูกสัมภาษณ์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ

ปฏิบัตินานๆครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆครั้งเช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติในรอบ 3 เดือน		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. กินอาหารครบ 3 มื้อใน 1 วัน				
2. กินอาหารหลากหลายไม่ซ้ำกัน ครบ 5 หมู่ ใน 1 วัน				
3. กินผักทุกวัน				
4. กินผลไม้ทุกวัน				
5. กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ปรุงสุก				
6. ลดการกินอาหารไขมันสูง เช่น ข้าวขาหมู หมูสามชั้น กุนเชียง คอหมูย่าง เบคอน ไส้กรอก หนังไก่ หนังหมู				
7. ลดการกินอาหารประเภททอดเช่น ก๋วยเตทอด ปลาทอดไก่				
8. ลดการกินอาหารหรือขนมหวานที่ปรุงด้วยกะทิ เนย มาการีน เช่น แกงเผ็ด แกงเขียวหวาน มัสมั่น แกงคั่ว ข้าวเหนียวมูล ก๋วยเตวชิ บัวลอย ลอดช่อง ทับทิมกรอบ หรือขนมประเภท เบอเกอรี่ เช่น ขนมปัง ขนมเค้ก โดนัท				
9. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่มีรสเค็มจัด เช่น อาหาร หมักดอง อาหารแปรรูป เช่น เนื้อเค็ม ปลาเค็ม				
10. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่มีรสหวานจัด เช่น การปรุง อาหารคาวแล้วเติมน้ำตาลให้มีรสหวานจัด				
11. ดื่มน้ำอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าวันละ 8 แก้ว				
12. ดื่มนมจืดหรือนมพร่องมันเนยวันละ 1 – 2 แก้ว/ กล่อง				
13. หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มที่มีรสหวาน เช่น น้ำผลไม้ปั่นที่มี รสหวาน น้ำอัดลม น้ำหวานต่างๆ				
14. เติมน้ำปลา/น้ำปลาพริกในการกินข้าว				
15. เติมน้ำปลา/น้ำตาล ในการกินก๋วยเตี๋ยว				

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย

3.1 ความรู้เรื่องการออกกำลังกาย

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ใช่ คำตอบไม่ใช่, หรือไม่ทราบ ตามคำตอบที่ผู้ถูกสัมภาษณ์

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วันๆ ละ 30 นาที จะลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ/โรคความดันโลหิตสูง/เบาหวาน/อ้วน/มะเร็งบางชนิด			
2. การออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเป็นประจำ มีประโยชน์ต่อร่างกายทำให้ระบบการทำงานของปอด หัวใจ /กล้ามเนื้อและกระดูกแข็งแรง			
3. ผู้ที่ทำอาชีพใช้แรงงานหนักไปจำเป็นต้องออกกำลังกาย			
4. ผู้ที่ทำงานบ้านโดยทั่วไปจำเป็นต้องออกกำลังกาย			
5. การออกกำลังกายช่วยลดหรือผ่อนคลายความเครียดได้			
6. ก่อนออกกำลังกายทุกครั้งควรอบอุ่นร่างกาย/ยืดเหยียดกล้ามเนื้อก่อนเพื่อลดการบาดเจ็บ			
7. ควรผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังการออกกำลังกายทุกครั้ง			
8. การออกกำลังกายแต่ละครั้งควรให้หนักหรือให้ร่างกายเหนื่อยในระดับปานกลางคือเหนื่อยแต่พูดคุยกับคนข้างเคียงได้จบประโยค จึงจะช่วยกระตุ้นการทำงานของหัวใจและปอด			
9. การยืดเหยียดกล้ามเนื้อเช่นการก้มเอามือแตะพื้น การประสานมือไว้เหนือศีรษะแล้วดันขึ้น การก้มลงเอามือแตะที่พื้น มีประโยชน์คือทำให้กล้ามเนื้อและข้อต่อมีความยืดหยุ่น			
10. การเลือกประเภทออกกำลังกายควรเลือกให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย			

3.2 พฤติกรรมการออกกำลังกาย

คำชี้แจง จิตเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของผู้ถูกสัมภาษณ์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ

ปฏิบัตินานๆครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆครั้งเช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา (ด้วยความแรงระดับปานกลาง คือเหนื่อยพูดคุยกับคนข้างเคียงได้จบประโยค)อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที				
2. ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา (ด้วยความแรงระดับหนักคือเหนื่อยหอบ หรือไม่สามารถพูดคุยกับคนข้างเคียงได้จบประโยคขณะออกกำลังกาย) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 – 3 วัน อย่างน้อยวันละ 20 นาที				
3. มีการเคลื่อนไหวในการทำงานบ้านงานอาชีพ เช่น ทำงานบ้าน/ทำสวน/ทำไร่/ทำนา/ขี่จักรยานหรือเดินทางไปทำงานจนรู้สึกเหนื่อยกำลังดีสะสมอย่างน้อยวันละ 30 นาที สัปดาห์ละ 5 วัน				
4. มีการยืดเหยียด เช่น การก้มเอามือแตะพื้น ประสานมือไว้เหนือศีรษะหลังดันขึ้น การก้มลงเอามือแตะพื้น การเหยียด และฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อต่อเนื่องกันสัปดาห์ละ 2 – 3 วัน				

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมการผ่อนคลายความเครียด

4.1 ความรู้ด้านการผ่อนคลายความเครียด

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ใช่ คำตอบไม่ใช่, หรือ ไม่ทราบ

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. ผู้ที่มีความเครียดเป็นประจำทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรค ความดันโลหิตสูง/กระเพาะอาหาร			
2. การผ่อนคลายความเครียดด้วยการใช้ยา สูบบุหรี่ย ดื่มสุรา เป็นการลดผ่อนคลายเครียดที่ถูกต้อง			
3. การผ่อนคลายความเครียดที่ถูกต้องได้แก่วิธีสวดมนต์ ไหว้พระ/นั่งสมาธิ/ดูหนัง ฟังเพลง / ปลุกต้นไม้/ ออกกำลังกาย/ ปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว			
4. การผ่อนคลายความเครียดที่เหมาะสมกับตนเองควรใช้วิธีที่ถนัด/ ไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ /ทำแล้วมีความสุข ฯลฯ			
5. ผลกระทบจากความเครียดทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่ทำงานตึงเครียด/เจ็บป่วย ฯลฯ			
6. ถ้าเครียดมากจนถึงขั้นมีอาการป่วยทางกาย ควบคุมตนเองไม่ได้ สับสน ว้าวุ่นใจมาก ควร ปรึกษาแพทย์			

4.2 พฤติกรรมการผ่อนคลายความเครียด

คำชี้แจง ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 1 เดือน ที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 1 เดือน ที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ

ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง ในรอบ 1 เดือน ที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆ ครั้ง เช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ ท่านผ่อนคลายความเครียดด้วยวิธีใดต่อไปนี้บ้าง				
1.1 สวดมนต์/นั่งสมาธิไหว้พระ				
1.2 ดูหนัง ฟังเพลง ร้องเพลง				
1.3 ปลุกต้นไม้				
1.4 ออกกำลังกาย				
1.5 ปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว				
1.6 สูบบุหรี่				
1.7 ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์				
1.8 ใช้ยานอนหลับ/ยาระงับประสาท				
2. ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เมื่อรู้สึกโกรธ เช่น ไม่ขวางปาลิ่งของ ไม่ทำร้ายฝ่ายตรงข้าม ไม่เอะอะโวยวาย				
3. ท่านทำกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว เช่น กินอาหาร /ดูทีวี/ ฯลฯ				
4. มีกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวตามเทศกาลต่างๆ เช่น ทำบุญ/พักผ่อน				
5. มีกิจกรรมสันทนาการร่วมกับกลุ่มเครือข่ายของตนเอง เช่น เพื่อนเก่า เพื่อนร่วมงาน ชมรมต่างๆ				

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อม

5.1 ความรู้เรื่องการดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ใช่ ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามตรงกับข้อความในวงเล็บหรือคำตอบอื่นที่มีความหมายเดียวกัน และถ้าตอบนอกเหนือจากในวงเล็บให้เขียนระบุคำตอบในช่องว่างที่เว้นไว้ให้, หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ไม่ใช่, หรือ ไม่ทราบ ตามคำตอบที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบ

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. ขยะที่ทิ้งสะสมไว้ จะเป็นแหล่งเชื้อโรค/พาหะนำโรคเกิดโรค อุจจาระร่วง/ภูมิแพ้			
2. การคัดแยกขยะมีประโยชน์ ลดปริมาณขยะและนำมาใช้ใหม่ได้			
3. การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมีวิธี เสา / ฟัง / ทิ้งในที่รองรับรอการกำจัดจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ			
4. การใช้โฟม หรือถุงพลาสติกมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากเพราะโฟมหรือถุงพลาสติกเป็นวัสดุที่ย่อยสลาย/เกิดมลพิษ			
5. ควรทำความสะอาดสถานที่ประกอบอาหาร/ครัว ทุกครั้งหลังทำอาหาร			
6. การรดน้ำทุกครั้งหลังการใช้ส้วมจะช่วยป้องกันโรคอุจจาระร่วง			
7. การทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้านเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโรคและทำลายพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ ยุง			
8. แผลงวันเป็นพาหะนำเชื้อโรค อุจจาระร่วงและอหิวาตกโรค			

5.2 พฤติกรรมการดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง
 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ
 ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆ ครั้ง เช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง				
2. ทิ้งขยะทุกชนิดในที่รองรับ/ถังขยะใบเดียวกัน				
3. กำจัดขยะถูกวิธี เช่น ฟัง/เสา/มีรถขยะมารับ				
4. ทำความสะอาดที่อยู่อาศัยทุกวัน (กวาดและถูบ้าน)				
5. ทำความสะอาดที่ประกอบอาหาร/ครัว ทุกครั้ง				
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน				
7. รดน้ำ/ชักโครกทุกครั้งหลังใช้ส้วม				
8. ล้างทำความสะอาดห้องน้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง				
9. หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โฟม ถุงพลาสติกที่ย่อยสลาย				

ส่วนที่ 6 ข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค (หัวใจและหลอดเลือด / อุบัติเหตุ / เอดส์)

6.1 ความรู้เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ใช่ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบไม่ใช่, หรือ ไม่ทราบ

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. บุหรี่/ยาสูบ มีโทษต่อร่างกาย ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง มะเร็งปอด โรคเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ			
2. การอยู่ในบริเวณที่มีควันบุหรี่เป็นประจำ มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค มะเร็งปอด			
3. ตามกฎหมาย ผู้ขับขี่รถจะต้องมีระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายทางลมหายใจไม่เกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ หรือเท่ากับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ 1 แก้ว/ เบียร์ 1 ขวด			
4. การดื่มสุราก่อนขับขี่มีผลต่อการขับขี่รถในเรื่องเกิดอุบัติเหตุ/การตัดสินใจช้า/ ฯลฯ			
5. สุรามีโทษต่อร่างกายทำให้เสี่ยงต่อการเกิดความดันโลหิตสูงหรือโรคตับแข็ง/ ฯลฯ			
6. หมวกนิรภัยช่วยป้องกันการบาดเจ็บอวัยวะศีรษะและคอ			
7. ผู้ขับขี่ควรสวมหมวกนิรภัยและผู้ซ้อนสวมหรือไม่สวมหมวกนิรภัยก็ได้			
8. การสวมหมวกนิรภัยที่ถูกวิธีต้องสวมให้พอดีกับศีรษะและรัดสายรัดคางให้แน่น			
9. เข็มฉีดยานีรภัยมีประโยชน์ช่วยลดแรงกระแทกจากอุบัติเหตุ			
10. ผู้ขับขี่และผู้ที่นั่งคู่กับคนขับด้านหน้าควรคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับและโดยสารรถยนต์			
11. การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้			
12. การมีคู่นอนเพียงคนเดียวเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้			
13. การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ สามารถติดเชื้อเอดส์ไม่ได้			
14. ยุงเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนไม่ได้			
15. การใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ทำให้ติดเชื้อเอดส์ได้			
16. คนที่เรารู้ว่ามีสุขภาพแข็งแรงอาจเป็นผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ได้			
17. ในปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์			

6.2 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค

คำชี้แจง ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆ ครั้ง เช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
พฤติกรรมที่เพิ่มความเสี่ยงในการลดความเสี่ยงโรค				
1. ไม่สูบบุหรี่***				
2. ไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์***				
3. หลีกเลี่ยงการกินอาหารไขมันสูง เช่น เนื้อสัตว์ติดมัน กะทิ หนั๋งหมูหนั๋งไก่ ไข่กรอก ขาหมู เป็นต้น ***				
4. ไม่กินอาหารที่เค็มจัด หวานจัด ***				
5. ออกกำลังกายวันละ 30 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน ***				
6. ผ่อนคลายความเครียดถูกวิธี เช่น สวดมนต์/นั่งสมาธิ/ไหว้พระ ดูหนัง ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ ออกกำลังกาย ปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว ***				
7. กินผักและผลไม้ทุกวัน ***				
8. ไม่กินอาหารสุกๆ ดิบๆ ***				
9. ไม่กินอาหารปิ้งย่างที่ไหม้เกรียม ***				
10. ไม่กินอาหารที่มีเชื้อราสีเขียวหรือสีเหลืองบ่อยๆ เช่น ถั่วลิสงคั่วป่น ***				
11. ไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนขับขีรถจักรยานยนต์หรือขับขีรถยนต์ 1 ชั่วโมง				
12. ไม่ขับรถฝ่าสัญญาณไฟแดง				
13. ไม่ขับรถย้อนศร				
14. ไม่ขับรถเปลี่ยนเลนกะทันหัน				
15. ชะลอรถเพื่อดูรถแล่นทางตรงขณะขับผ่านทางแยก				
16. กรณีที่ขับขีรถยนต์ หรือ ขับรถยนต์ ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับขีรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์				
17. กรณีที่ขับขีรถจักรยานยนต์ สวมหมวกนิรภัยขณะขับขีหรือซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์				
18. กรณีที่ขับรถยนต์ คาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับรถยนต์หรือนั่งคู่คนขับ				
19. กรณีหญิงอายุ>35 ปี รับการตรวจมะเร็งปากมดลูก 1 ครั้ง/ปี				
20. กรณีหญิงอายุ>35 ปี ตรวจเต้านมด้วยตนเองทุกเดือน				
21. สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา (ถามเฉพาะเพศชายที่สมรสแล้ว)				
22. ซื่อสัตย์ ไม่นอกใจคู่สมรส (ถามเฉพาะผู้ที่สมรสแล้ว)				
23. ไม่ใช้สารเสพติดชนิดใด				

ส่วนที่ 7 ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมด้านอบายมุข (สุรา/บุหรี่/สารเสพติด/การพนัน/งดสำล่อนทางเพศ)

7.1 ความรู้เกี่ยวกับด้านอบายมุข

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ใช่ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ไม่ใช่

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. สารนิโคตินจากบุหรี่ที่สามารถทำให้เราเสียชีวิตได้			
2. โทษของสารนิโคตินทำให้เส้นเลือดหดตัว เป็นสาเหตุของโรคหัวใจ			
3. สุรามีโทษต่อร่างกายทำให้สมองฝ่อ ความจำเสื่อม แผลในกระเพาะ			
4. การสำล่อนทางเพศทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์/โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์			
5. การขายสุรา/บุหรี่ ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีถือว่าผิดกฎหมาย			
6. การเล่นพนันทุกชนิดก่อให้เกิดปัญหาด้านครอบครัว/การเงิน/ชุมชน/อาชญากรรม/สังคม			

7.2 พฤติกรรมเสี่ยงต่ออบายมุข

คำชี้แจง ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง
 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ
 ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆ ครั้ง เช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ความถี่ในการปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. สูบบุหรี่ ***				
2. ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ***				
3. เล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย เช่น หวย พนันบอล ไฮโล ไก่ชน ไพ่ เป็นต้น				
4. ซื่อสัตย์หรือไม่อกใจต่อคู่สมรส (ถามเฉพาะผู้สมรสแล้ว) ***				
5. สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา (ถามเฉพาะเพศชาย) ***				
6. ไม่เสพยาเสพติด เช่น กาว ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน				

ส่วนที่ 8 ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมด้านอนามัยส่วนบุคคล

8.1 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ ไม่ใช่, หรือไม่ทราบ

ข้อความ	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1. การล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารช่วยป้องกันโรค อูจจาระร่วง			
2. การล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งหลังการใช้ส้วม ช่วยป้องกันโรค อูจจาระร่วง			
3. การอาบน้ำทุกวัน ช่วยป้องกันโรคผิวหนังเป็นกลากเกลื้อน			
4. การสระผมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ช่วยในการป้องกันโรค เชื้อราบนหนังศีรษะ / รังแค			
5. การสวมเสื้อผ้าที่สะอาดไม่อับชื้น ช่วยในการป้องกัน ผิวน้ำ / กลากเกลื้อน			
6. การแปรงฟันช่วยป้องกันโรค เหงือก/ฟันผุ			

8.2 พฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอหรือปฏิบัติทุกครั้ง
 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัติเป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ
 ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาผู้ถูกสัมภาษณ์ปฏิบัตินานๆ ครั้ง เช่น < 1 ครั้ง/เดือน

พฤติกรรม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ		
		เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง
1. ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร				
2. ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งหลังการใช้ส้วม/ขับถ่าย ***				
3. อาบน้ำวันละ 2 ครั้ง (เช้า / เย็น)				
4. สระผมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง				
5. ไม่สวมใส่เสื้อผ้าซ้ำวัน				

รายชื่อผู้นำสหกรณ์เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติโครงการวิจัย
ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนโรงเรียนวัดหนองแก จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับ ที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	น้ำหนัก	สูง	เส้นรอบเอว	ดัชนีมวลกาย (BMI)	ความดันครั้งที่ 1	ความดัน ครั้งที่ 2	ค่าเฉลี่ยค วามดัน	ค่าผลตรวจ เลือด
1.	นายบุญชู สวดโสม	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	85	175	91	28.4	147/79	143/78	145/78.5	
2.	นายสานิตย์ ให้นุช **เป็นโรคหัวใจ	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	74	174	98	21.2	133/85	121/75	127/78	
3.	นายบำเพ็ญ แซ่โป้	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	84	172	93	28.39	127/78	-	-	138
4.	นางมาลี สรรพคง	ส.บ้านหนองกระทุ่ม								
5.	นายสำราญ สรรพคง	ส.บ้านหนองกระทุ่ม								
6.	นส.พัชรี ยี่ตัน	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	60	150	85	26.67	144/93	-	-	93
7.	นส.มาลี ไผ่ตรีจิตร	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	50	155	77	20.83	122/76	123/82	122.5/79	92
8.	นางวิเชียร บานแย้ม	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	59	150	89	26.22	139/78	-	-	105
9.	ร.ต.ต.ทอง นุชอ่อง	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	53	165	82	19.48	157/67	156/65	156.5/66	192
10.	นายสมนึก เอี่ยมทับ	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	65	163	86	19.30	158/74	144/69	151/71.50	111
11.	นายชวน ศิริเรือง	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	60	157	87	24.34	141/74	-	-	113
12.	นายมงคล อินงาม	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	51	166	86	18.50	139/58.73	-	-	-
13	นางเจลิยว นกแก้ว	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	65	157	95	20.70	137/82	137/80	137/81	142

หน้า 2

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	น้ำหนัก กก.	สูง (cm)	เส้นรอบเอว (CM)	ดัชนีมวล กาย (BMI)	ความดัน ครั้งที่ 1	ความดัน ครั้งที่ 2	ค่าเฉลี่ยค วามดัน	ค่าผลตรวจ เลือด
14.	นางมี อยู่อิน	ส.โรงเรียนวัดหนองแก								
15.	นส.บุญสม พรพิจิตรทรัพย์	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา	47	144	79	22.70	130/71	125/70	127.5/70.5	124
16.	นายสุชาติ บุตรแพ	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา	55	160	30	21.15	146/79	137/73	141/76	94
17.	นางลีน มาเฝ้า	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา								
18.	นางสุภาพร แสนสวัสดิ์	ส.บ้านช่องวังจันทร์								
19.	นส.ช่อทิพย์ ทองเต่าอินทร์	ส.บ้านช่องวังจันทร์								91
20.	นายสมชาย วรรณขำ	ส.บ้านช่องวังจันทร์	58	172	79	19.66	155/100	150/99	152.5/99.5	114
21.	นายเสน่ห์ พันธน์	ส.บ้านช่องวังจันทร์	83	175	98	27.00	139/84	132/84	135/84	108
22.	นางสำรวย หลิมตะกุด	ส.บ้านช่องวังจันทร์	70	165	87	25.73	139/87	132/86	135/86	125
23.	นายฟุ้ง มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	60	163	86	22.83	129/83	-	-	150
24.	นายเพื้อ มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	59	164	80	22.01	175/91	-	-	-
25.	นายเจลิขว แสงสว่าง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี								
26.	นายก้องเกียรติ แก้วเกตุ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี								
27.	นายสนั่น คมขำ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	78	183	97	23.35	139/86	-	-	-
28.	นายกิตติศักดิ์ สายเหล้า	ส.วัดกุ่มสามัคคี	54	158	80	21.63	113/75	-	-	95
29.	นายฉัฐพร สุขเกษม	ส.วัดกุ่มสามัคคี	74	170	89	25.6	129/83	127/84	128/83.5	99

หน้า 3

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	น้ำหนัก กก.	สูง (cm)	เส้นรอบเอว (CM)	ดัชนีมวล กาย (BMI)	ความดัน ครั้งที่ 1	ความดัน ครั้งที่ 2	ค่าเฉลี่ยความ ดัน	ค่าผลตรวจ เลือด
30.	นายจิรพงษ์ เรืองอร่ม	ส.วัดกุ่มสามัคคี								85
31.	นายเกรียงศักดิ์ แก้วเมือง เพชร	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	67	165	89	24.63	125/81	129/81	69/69	105
32.	นส.สุนิสา นามเมือง	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	44	145	70	20.9	108/72	106/67	77/77	95
33.	นายลำออง พูลพิพัฒน์	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	60	162	82	22.50	123/77	125/72	57/54	98
34.	นายทฤษฎี เจริญยศ	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	80	182	87	24.16	118/69	115/68	116.5/68.50	104
35.	นายปา นวมนิม	ส.หนองขานาง	65	165	75	23.90	-	-	-	101
36.	นส.ชลัฏพร ประยูร	ส.หนองขานาง	46	161	71	17.76	131/85	-	-	-
37.	นส.นงลักษณ์ พชรวิโรจน์สกุล	ส.หนองขานาง								
38.	นายจำเนียร หงษ์วิเศษ	ส.บ้านหนองบัว	54	164	75	20.09	110/70	-	-	-
39.	น.ส.ทิพย์วัน พุดเทศ	ส.บ้านหนองบัว	67	167	84	24.10	102/64	-	-	-
40.	น.ส.ธัญพร คงครุฑกุลธนา	ส.บ้านหนองบัว								
	รวม 38 คน	9 แห่ง	29	29	29	29	28	16	16	23
	จาก 40 คน		คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน

ค่าเส้นรอบเอว

- ชายต้องไม่เกิน	90 CM	ผลที่ได้ มีชายเกิน 90 CM จำนวน 5 คน
- หญิงต้องไม่เกิน	80 CM	ผลที่ได้ มีหญิงเกิน 80 CM จำนวน 5 คน

ดัชนีมวลกาย

- ผลที่ได้ น้อยกว่า 18.5	=	น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	จำนวน	1	คน
- ระหว่าง 18.5-22.9	=	น้ำหนักปกติ	จำนวน	15	คน
- ระหว่าง 23.0-24.9	=	น้ำหนักเกินกว่าปกติ	จำนวน	6	คน
- ระหว่าง 25.0-29.9	=	โรคอ้วน	จำนวน	7	คน
- มากกว่า 30	=	โรคอ้วนอันตราย	จำนวน	-	คน
			รวม	จำนวน 29	คน

สรุปผลแบบสัมภาษณ์ด้านสุขภาพของสมาชิก

- ผู้ที่ไม่เป็นผู้ป่วยเบาหวาน และความดันโลหิตสูง	จำนวน	14	คน
- ผู้ที่เป็นเบาหวาน และความดันโลหิตสูง	จำนวน	4	คน
- ไม่ระบุ	จำนวน	11	คน
รวม		29	คน

สิทธิการรักษา

- ประกันสังคม	จำนวน	5	คน
- ข้าราชการ (พลเรือนและท้องถิ่น)	จำนวน	5	คน
- สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	จำนวน	15	คน
- ไม่ระบุ	จำนวน	4	คน

เพศ	ชาย	จำนวน	21	คน
	หญิง	จำนวน	8	คน
อายุ	30-40	จำนวน	3	คน
	41-50	จำนวน	11	คน
	51-60	จำนวน	7	คน
	61 ขึ้นไป	จำนวน	7	คน
	ไม่ระบุ	จำนวน	1	คน

1.ข้อมูลครอบครัว

1.1 บิดาหรือมารดาของท่านมีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรค

เบาหวาน	จำนวน	3	คน
ไตวายเรื้อรัง	จำนวน	2	คน
ถุงลมโป่งพอง			
ความดันโลหิตสูง	จำนวน	10	คน

กล้ามเนื้อหัวใจตาย	จำนวน	1	คน
โรคเกาท์	จำนวน	2	คน
เส้นเลือดในสมอง			
อื่นๆ เช่น ตับขาด ตาบอด			
ไม่ทราบ	จำนวน	15	คน

1.2 พี่น้อง (สายตรง) ของท่านมีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรค

เบาหวาน=5	จำนวน	5	คน
ไตวายเรื้อรัง			
ถุงลมโป่งพอง			
ความดันโลหิตสูง	จำนวน	9	คน
กล้ามเนื้อหัวใจตาย			
โรคเกาท์	จำนวน	1	คน
เส้นเลือดในสมอง			
อื่นๆ เช่น ตับขาด ตาบอด			
ไม่ทราบ	จำนวน	18	คน

2.ท่านมีประวัติการเจ็บป่วย หรือต้องพบแพทย์ด้วยโรคหรืออาการ

2.1 โรคเบาหวาน	มี=3 คน	ไม่มี=19	ไม่เคยตรวจ =4	ไม่ระบุ=3
2.2 โรคความดันโลหิตสูง	มี=7	ไม่มี=18	ไม่เคยตรวจ =2	ไม่ระบุ=1
2.3 โรคตับ	มี=1	ไม่มี=15	ไม่เคยตรวจ =7	ไม่ระบุ=5
2.4 โรคอัมพาต	มี=	ไม่มี=19	ไม่เคยตรวจ =6	ไม่ระบุ=4
2.5 โรคหัวใจ	มี=2	ไม่มี=18	ไม่เคยตรวจ =6	ไม่ระบุ=3

2.6 ไขมันในเลือดผิดปกติ มี=4 ไม่มี=14 ไม่เคยตรวจ =8 ไม่ระบุ=3

2.7 ผลที่เท้า/ตัดขา (จากเบาหวาน)

มี= ไม่มี=23 ไม่ระบุ=6

2.8 คลอดบุตรน้ำหนักเกิน 4 กิโลกรัม

มี=1 ไม่มี=16 ไม่ระบุ=12

2.9 คี้น้ำน้อยและมาก มี=8 ไม่มี=15 ไม่ระบุ=6

2.10 ปัสสาวะกลางคืน 3 ครั้ง ขึ้นไป

มี=7 ไม่มี=20 ไม่ระบุ=3

2.11 กินจุแต่ผอมลง มี=2 ไม่มี=22 ไม่ระบุ=5

2.12 น้ำหนักลดก่อนป่วย มี=2 ไม่มี=22 ไม่ระบุ=6

2.13 เป็นแผลริมฝีปากบ่อยและหายยาก

มี=6 ไม่มี=20 ไม่ระบุ=3

2.14 ค้นตามผิวหนังและอวัยวะสืบพันธุ์

มี=4 ไม่มี=24 ไม่ระบุ=1

2.15 ตาพร่ามัวต้องเปลี่ยนแว่นบ่อย

มี=5 ไม่มี=21 ไม่ระบุ=3

2.16 ขาปลายมือปลายเท้าโดยไม่ทราบสาเหตุ

มี=12 ไม่มี=12 ไม่ระบุ=5

3.กรณีท่านมีประวัติการเจ็บป่วยตามข้อ 2 ท่านปฏิบัติตนอย่างไร

- รับการรักษาอยู่/ปฏิบัติตามที่แพทย์แนะนำ=11

- รับการรักษาแต่ไม่สม่ำเสมอ 5

-เคยรักษาขณะนี้ไม่รักษา/หายาทานเอง=2

-ไม่ได้ตอบ =11

ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง

4.ผ่านสูบบุหรี่หรือไม่

-ไม่สูบ =22

-เคยสูบแต่เลิกแล้ว จำนวน 4 ชนิดของบุหรี่ที่เคยสูบ ยาเส้น/5,กองทิพย์/30

ระยะเวลา 5,30 ปี

ไม่ระบุ 2

-สูบ จำนวน 3 คน /จำนวน .20.....ม้วน/วัน ชนิดของบุหรี่.....ก้านกรอง.....

ระยะเวลา.20.....ปี

จำนวน.....ซองต่อปี

ไม่ระบุ //

5.ผ่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่

-ไม่ดื่ม=18

-เคยดื่มแต่เลิกแล้ว=3

-ดื่ม 8 3 ครั้ง/สัปดาห์ ดื่มเหล้า มากกว่า 45 ซีซี ต่อวัน

ดื่มเบียร์มากกว่า 240 ซีซี ต่อวัน

ดื่มไวน์มากกว่า 120 ซีซี ต่อวัน

ไม่ระบุประเภท 6

6.ผ่านออกกำลังกาย/เล่นกีฬาจนรู้สึกเหนื่อยมาก โดยหายใจแรงและเร็ว เช่น แอโรบิค เล่นฟุตบอล และอื่นๆ หรือออกแรงเคลื่อนไหวร่างกายรู้สึกค่อนข้างเหนื่อยหรือเหนื่อยกว่าปกติพอสมควรโดยหายใจเร็วกว่าปกติเล็กน้อย เช่น เดินไปมา เดินขึ้นลงบันได ล้างรถ ทำสวน เดินเร็ว ว่ายน้ำ ไร่ ไม้พลอง แกว่งแขน และอื่นๆ

-ไม่ออกกำลังกาย=4

-ออกกำลังกายน้อยกว่าสัปดาห์ละ 3 ครั้ง =15

-ออกกำลังกายทุกวัน ครั้งละ 30 นาที=3

-ออกกำลังกาย สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที สม่่าเสมอ=5

-ออกกำลังกาย สัปดาห์ละมากกว่า 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที สม่่าเสมอ=1

ไม่ระบุ=1

7.ท่านชอบอาหารรสใด

-หวาน =13

-มัน=5

-เค็ม=5

-ไม่ชอบทุกข้อ=12

8.ท่านขับขีหรือโดยสารรถจักรยานยนต์/รถยนต์

-ไม่ขับขี/ไม่โดยสาร

-ขับขี/โดยสาร และใส่หมวก กันน็อก/คาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้ง=18

-ขับขี/โดยสาร และใส่หมวก กันน็อก/คาดเข็มขัดนิรภัยบางครั้ง=7

-ขับขี/โดยสาร และใส่หมวก กันน็อก/คาดเข็มขัดนิรภัยนานๆ ครั้ง (ใส่เฉพาะมีด่านตรวจ)=3

9.คัดกรองโรคซึมเศร้า ด้วย 2 คำถาม

9.1 ใน 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาวันนี้ด้วย ท่านรู้สึก หดหู่ เศร้า หรือท้อแท้สิ้นหวังหรือไม่

มี=2

ไม่มี=27

9.2 ใน 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาวันนี้ด้วย ท่านรู้สึก เบื่อ ทำอะไรไม่เพลิดเพลิน หรือไม่

มี=3

ไม่มี=25

ไม่ระบุ=1

10.การตรวจสายตาประชาชนอายุ 60 ปี ขึ้นไป โดยให้นับนิ้ว ระยะ 3 เมตร

นับได้=17

นับไม่ได้=1

ไม่ระบุ= 11

11.พฤติกรรมสุขอนามัยส่วนบุคคล

11.1 การใช้ช้อนกลางตักอาหารมาใส่จานของตัวเอง

ทำทุกครั้ง	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นส่วนน้อย	ไม่เคยทำเลย
15	11	3	

11.2 การล้างมือด้วยสบู่ก่อนกินอาหาร

ทำทุกครั้ง	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นส่วนน้อย	ไม่เคยทำเลย
9	13	7	

11.3 การล้างมือด้วยสบู่ หลังขับถ่าย

ทำทุกครั้ง	ทำเป็นส่วนใหญ่	ทำเป็นส่วนน้อย	ไม่เคยทำเลย
14	10	5	

11.4 การนอนหลับของท่านในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านรู้สึกไม่สดชื่น หลังตื่นนอน

ทุกวัน	5-6 วัน/สัปดาห์	1-4 วัน/สัปดาห์	รู้สึกสดชื่นทุกวัน	ไม่ระบุ
2	2	7	18	

ท่านนอนหลับเวลาประมาณ

20.00-21.00	9
21.00-22.00	12
23.00 น.	6
24.00	2

ท่านนอนตื่นเวลาประมาณ

01.00	2
4.00-4.30	8
5.00-5.30	6
5.30-6.00	12
6.30	1

การเก็บข้อมูลแบบทะเบียนเกษตรกร

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการพัฒนาภูมิปัญญาทางบัญชีสู่บัญชีต้นทุนอาชีพ ปี 2557

ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร/กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการอบรม/สอนแนะนำการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ (อยู่ในไฟล์สแกน)

จากจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายชื่อทั้งสิ้น 40 คน และมาเข้าอบรมพร้อมจัดส่งแบบสอบถามในครั้งนี้จำนวน 25 ชุด คิดเป็น 62.50%

เพศหญิง	จำนวน	8	คน
เพศชาย	จำนวน	17	คน
สถานภาพ	โสดจำนวน	4	คน
	สมรสจำนวน	19	คน
	หม้ายจำนวน	0	คน
	หย่าร้างจำนวน	1	คน
	ไม่ระบุจำนวน	1	คน

ระดับการศึกษาปัจจุบัน

- ประถมศึกษา	จำนวน	10	คน
- มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	จำนวน	1	คน
- มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.4-ม.6)	จำนวน	4	คน
- อนุปริญญาตรี	จำนวน	1	คน
- ปริญญาตรี	จำนวน	6	คน
- ปริญญาโท	จำนวน	1	คน
- ปริญญาเอก	จำนวน	0	คน
- อื่นๆ ระบุ ปวช.....	จำนวน	1	คน
- ไม่ระบุ	จำนวน	1	คน

การเป็นสมาชิกองค์กร

- โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน	จำนวน	3	คน
- สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	จำนวน	2	คน
- เกษตรกรทั่วไป	จำนวน	14	คน
- สมาชิกเกษตรแห่งชาติ	จำนวน	1	คน
- สมาชิกสถาบันเกษตรกร	จำนวน	16	คน
- โครงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ	จำนวน	0	คน
- เยาวชน	จำนวน	0	คน
- พนักงานและลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรม	จำนวน	1	คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	8	คน
- โครงการพระราชดำริ	จำนวน		คน
- นักเรียน กศน.	จำนวน	1	คน
- กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ	จำนวน	1	คน
-เจ้าหน้าที่สหกรณ์เครดิตยูเนียน			
- ไม่ระบุ	จำนวน	1	คน

การประกอบกิจกรรมตามอาชีพของข้าพเจ้า

4.1 การประกอบกิจกรรมภาคเกษตร

ด้านพืช

- ทำนา	จำนวน	7	คน
- ปลูกถั่วเหลือง	จำนวน		คน
- ปลูกมันสำปะหลัง	จำนวน		คน
- ทำสวน	จำนวน	16	คน
- ปลูกเห็ดฟาง	จำนวน		คน
- ปลูกปาล์มน้ำมัน	จำนวน		คน
- ปลูกอ้อย	จำนวน		คน
- ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	จำนวน		คน
- ปลูกยางพารา	จำนวน		คน

-	ปลุกหมอนเลี้ยงไหม	จำนวน	คน
-	อื่นๆ ระบุ	จำนวน	คน
-	ไม่ระบุ	จำนวน 2	คน

****มีรายละเอียดเพิ่มเติมในกรณีที่ทำสวน**

ปลุกมะนาว	จำนวน 5	
ปลุกกล้วยไข่	จำนวน 2	
ปลุกสัปปะรด	จำนวน 5	คน
ปลุกผักสวนครัว	จำนวน 4	คน
ปลุกมะม่วง	จำนวน 1	คน
ปลุกมะละกอ	จำนวน 1	คน
ปลุกมะพร้าว	จำนวน 1	คน
ปลุกกล้วยน้ำหว่า	จำนวน 2	คน ขนาดพื้นที่ 5 ไร่
ปลุกปาล์มน้ำมัน	จำนวน 1	คน ขนาดพื้นที่ 63 ไร่

พื้นที่ทำกินทั้งหมดเป็นของตนเอง

ไม่ถึง 1 ไร่	จำนวน 1	คน
ขนาด 1-5 ไร่	จำนวน 7	คน
ขนาด 6-10 ไร่	จำนวน 3	คน
ขนาด 10-15 ไร่	จำนวน 3	คน
ขนาด 15-20 ไร่	จำนวน 5	คน
ขนาด 20 ไร่ ขึ้นไป	จำนวน 4	คน
ไม่ระบุขนาด	จำนวน 2	คน

พื้นที่ทำกินที่เช่า

ไม่ถึง 1 ไร่	จำนวน	0	คน
ขนาด 1-5 ไร่	จำนวน	2	คน
ขนาด 6-10 ไร่	จำนวน	3	คน
ขนาด 10-15 ไร่	จำนวน	2	คน
ขนาด 15-20 ไร่	จำนวน	0	คน
ขนาด 20 ไร่ ขึ้นไป	จำนวน	1	คน
ไม่ระบุเช่า	จำนวน	17	คน

รายได้รวม

- ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี	จำนวน	0	คน
- 50,000-100,000 บาท/ปี	จำนวน	11	คน
- 100,001-200,000 บาท/ปี	จำนวน	2	คน
- 200,001-300,000 บาท/ปี	จำนวน	5	คน
- 300,001-400,000 บาท/ปี	จำนวน	2	คน
- มากกว่า 400,000 บาท/ปี	จำนวน	2	คน
- ไม่ระบุ	จำนวน	3	คน

ด้านปศุสัตว์

-	โคนม	จำนวน 7	คน
-	สุกร	จำนวน	คน
-	เป็ดไข่	จำนวน	คน
-	โคเนื้อ	จำนวน	คน
-	ไก่เนื้อ	จำนวน	คน
-	สัตว์ปีก	จำนวน	คน
-	แพะ	จำนวน	คน
-	ไก่ไข่	จำนวน	คน
-	แกะ	จำนวน	คน
-	เป็ดเนื้อ	จำนวน	คน
-	อื่นๆ ระบุ	จำนวน	คน
-	ไม่ระบุ	จำนวน 18	คน

พื้นที่ทำกินทั้งหมด

	ขนาด	ไม่ถึง 1 ไร่	จำนวน 2	คน
-	ขนาด	1-5 ไร่	จำนวน 2	คน
-	ขนาด	6-10 ไร่	จำนวน 1	คน
-	ขนาด	10-15 ไร่	จำนวน 0	คน
-	ขนาด	15-20 ไร่	จำนวน 1	คน
-	ขนาด	20 ไร่ ขึ้นไป	จำนวน 0	คน
-	ไม่ระบุ		จำนวน 1	คน

**** ใส่ข้อมูลเพิ่มตามพื้นที่และจำนวนของปลุสสัตว์ที่เลี้ยง เทียบกับรายได้ ต่อปี

คนพื้นที่ทำกิน	จำนวน	รายได้ต่อปี
ไม่ระบุ	โคเนื้อ 2	47,000 บาท
2 ไร่	โคเนื้อ 10 ตัว	577,500 บาท
2 งาน	สุกร โคเนื้อ สัตว์ปีก เป็ดเนื้อ	200,000 บาท
17 ไร่	โคเนื้อ	20,000 บาท
2 งาน	โคเนื้อ 5 ตัวๆ ตัวละ 450 โลๆ 100 บาท	50,000 บาท
7 ไร่	โคเนื้อ 6 ตัว ละ 12,000 บาท	72,000 บาท
5 ไร่	โคเนื้อ	5,000,000 บาท

รายได้รวม

- น้อยกว่า	จำนวน	คน
- ระหว่าง	จำนวน	คน
- ระหว่าง	จำนวน	คน
- ระหว่าง	จำนวน	คน
- มากกว่า	จำนวน	คน

ด้านประมง

- เลี้ยงปลา	จำนวน	คน
- เลี้ยงกุ้ง	จำนวน	คน
- ประมง/ชายฝั่ง	จำนวน	คน
- อื่นๆ ระบุ	จำนวน	คน

พื้นที่ทำกินทั้งหมด

	ขนาด	ไม่ถึง1 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	1-5 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	6-10 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	10-15 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	15-20 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	20 ไร่ ขึ้นไป	จำนวน	คน

พื้นที่ตนเอง

-	ขนาด	ไม่ถึง1 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	1-5 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	6-10 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	10-15 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	15-20 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	20 ไร่ ขึ้นไป	จำนวน	คน

พื้นที่เช่า

	ขนาด	ไม่ถึง1 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	1-5 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	6-10 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	10-15 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	15-20 ไร่	จำนวน	คน
-	ขนาด	20 ไร่ ขึ้นไป	จำนวน	คน

การประกอบกิจกรรมนอกภาคเกษตร

- รับจ้าง	จำนวน 9	คน
- พนักงานและลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรม	จำนวน	คน
- เอกชน	จำนวน	คน
- ค้าขาย	จำนวน	คน
- นักเรียน	จำนวน	คน
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	จำนวน 3	คน
- นักศึกษา	จำนวน	คน
- อื่นๆ ระบุ	จำนวน	คน
เจ้าหน้าที่สหกรณ์	จำนวน 1	คน
- ไม่ระบุ	จำนวน	คน

รายได้รวม

- ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี	จำนวน 3	คน
- 50,000-100,000 บาท/ปี	จำนวน 3	คน
- 100,001-200,000 บาท/ปี	จำนวน 3	คน
- 200,001-300,000 บาท/ปี	จำนวน 4	คน
- 300,001-400,000 บาท/ปี	จำนวน 0	คน
- มากกว่า 400,000 บาท/ปี	จำนวน 0	คน
- ไม่ระบุ	จำนวน 12	คน

รายชื่อผู้นำเกษตรกรในการเข้าร่วมบันทึกบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนอาชีพ

วันศุกร์ที่ 17 ตุลาคม 2557

ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชรโค้งข่อย จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
1.	นายบุญชู สวดโสม	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	084-922-7814		
2.	นายสาคัญ ให้นำ	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	081-0140-383		
3.	นายบำเพ็ญ แซ่โป 15 ธ.ค. 2505 สมรส	ส.บ้านหนองกระทุ่ม 125 หมู่ 4 ต.วังไคร้ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	087-167-3517		3760500032066
4.	นางมาลี สรรพคง	ส.บ้านหนองกระทุ่ม			
5.	นายสำราญ สรรพคง	ส.บ้านหนองกระทุ่ม			
6.	นส.พัชรียะตัน 23 มีนาคม 2510 โสด	ส.บ้านหนองกระทุ่ม 94 หมู่ 5 บ้านท่าหัวลบ ต.วังไคร้ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	092-256-1845		3760500039087
7.	นส.มาลี ไมตรีจิตร 26 พ.ย.2508 สมรส	ส.โรงเรียนวัดหนองแก 81 หมู่ 9 หมู่คุ้มสมอ ต.ท่าแลง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	087-108-1712		3760500712733

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
8.	นางวิเชียร บานเย็น 24 ต.ค. 2512 สมรส	ส.โรงเรียนวัดหนองแก 75 หมู่ 4 บ้านหนองไก่อเนียน ต.ห้วยลึก อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	081-190-8035	FBS 105 BP 13/81/76	3760600250103
9.	ร.ต.ต.ทอง นุชอ่อง 10 เม.ย. 2482 สมรส	ส.โรงเรียนวัดหนองแก 129 หมู่ 5 บ้านไร่กว้าง ต.ไร่กว้าง อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	032-499-300		3760600116295
10.	นายสมนึก เอี่ยมทับ 26 ต.ค. 2495 สมรส	ส.โรงเรียนวัดหนองแก 15 หมู่ 8 ต.ไร่สะท้อน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	089-807-1794	เจาะปลายนิ้ว 111	3760600262781
11.	นายชวน ศิริเรือง 11 มิถุนายน 2482 สมรส	ส.โรงเรียนวัดหนองแก หมู่ 6 บ้านหนองแก ต.ไร่สะท้อน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	080-171-2561		3760600262292
12.	นายมงคล อินงาม 11 เม.ย. 2492 ไม่ระบุ	ส.โรงเรียนวัดหนองแก 59 หมู่ 8 บ้านหนองน้ำถ่าย ต.ท่าแลง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	081-880-7994		3760600497435

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
13	นางเฉลียว นกแก้ว 30 ธ.ค.2513 สมรส	ส.โรงเรียนวัดหนองแก 158 หมู่ 6 บ้านหนองแก ต.ไร่สะท้อน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	080-658-7989 032-499356 032-499357	เจาะปลายนิ้ว142	3760600111197
14.	นางมี อยู่อิน	ส.โรงเรียนวัดหนองแก	083-312-5823		
15.	นส.บุญสม พรพิจิตรทรัพย์ 01 ม.ค. 2497 โสด	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา 157 หมู่ 2 บ้านนอกมะกอก ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170	089-660-2191		3760550637778
16.	นายสุชาติ บุตรแพ 26 ก.พ.2509 สมรส	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา 186 หมู่ 2 ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170	087-015-4644		3760500652170
17.	นางสิน มาแผ้ว	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา	085-827-4807		
18.	นางสุภาพร แสนสวัสดิ์	ส.บ้านช่องวังจันทร์	089-449-273		
19.	นส.ช่อทิพย์ ทองเต่าอินทร์	ส.บ้านช่องวังจันทร์	081-0193-882		

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
20.	นายสมชาย วรรณขำ 10 ธันวาคม 2514 โสด	ส.บ้านช่องวังจันทร์ 201 หมู่ 1 บ้านช่อง ซอย 9 ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170	086-031-3398		3760500379589
21.	นายเสน่ห์ พันธน์ 26 เม.ย.2513 สมรส	ส.บ้านช่องวังจันทร์ 54 หมู่ 6 บ้านหนองจิก ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170	090-441-3358		3760500371367
22.	นางสาวรวย หลิมตะกูด 22 พ.ย.2505 สมรส	ส.บ้านช่องวังจันทร์ 446 หมู่ 1 บ้านช่องวังจันทร์ ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170	089-062-9462		3760600353981
23.	นายฟุ้ง มั่นคง ไม่ระบุวันเดือนปีเกิด สมรส	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี หมู่ 2 ต.วังไคร้ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี	089-257-3551		3760500016231
24.	นายเฟื้อ มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	081-942-3301		
25.	นายเฉลียว แสงสว่าง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	082-486-0873		

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
26.	นายก้องเกียรติ แก้วเกตุ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	084-315-9305		
27.	นายสนั่น คมขำ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	086-027-7696		
28.	นายกิตติศักดิ์ สายเหล้า 17 เมษายน 2508 สมรส	ส.วัดกุ่มสามัคคี 11/1 หมู่ 9 บ้านคอนจุกา ซอยราษฎร์บำรุง ถนนไร่ส้ม-บ้านลาด ต.ไร่ส้ม อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000	088-968-3362		3340500699207
29.	นายณัฐพร สุขเกษม 29 พ.ค. 2522 โสด	ส.วัดกุ่มสามัคคี 138 หมู่ 3 ต.บ้านลาด อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	086-345-6955 032-419-094		3760600139768
30.	นายจิรพงษ์ เรืองอร่ม 1 ม.ค. 2498 สมรส	ส.วัดกุ่มสามัคคี 77 หมู่ 1 ต.บ้านลาด อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150	083-8906871		3760600125643
31.	นายเกรียงศักดิ์ แก้วเมือง เพชร ไม่ระบุวันเดือนปีเกิด สมรส	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย 94 หมู่ 3 ต.เขากระปุก อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี	082-243-5939		3760500609878

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
32.	นส.สุณิสา นามเมือง 6 ก.ย. 2526 หย่าร้าง	ส.เขื่อนเพชรไค้งข่อย 11/3 หมู่ 7 บ้านท่าระทุ่ม ซอย 8 ต.กัลลัคลวง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	080-788-3239		3760500107490
33.	นายลำออง พูลพิพัฒน์ 17 ตุลาคม 2511 สมรส	ส.เขื่อนเพชรไค้งข่อย 82/1 หมู่ 5 บ้านหนองกอไก่อ ต.เขากระปุก อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	051-271-0043		3860400240031
34.	นายทฤษฎี เจริญยศ 28 มี.ย.2520	ส.เขื่อนเพชรไค้งข่อย 12 หมู่ 3 หมู่บ้านหนองชุมแสงบน ซอย 5-6 ต.ท่าไม้รวก อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	089-255-4443		3769800061001
35.	นายปา นวมนิม ไม่ระบุวันเกิด สมรส	ส.หนองขานาง 168 หมู่ 5 บ้านหนองขานาง ซอย 3 ต.ท่าคอย อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี	080-047-8363		3760500456583

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์	ค่าผลตรวจเลือด	เลขที่บัตรประชาชน
36.	นส.ชลัฐพร ประยูร	ส.หนองหานาง	087-333-7035		
37.	นส.นงลักษณ์ พัชรวิโรจน์ สกุล	ส.หนองหานาง	084-558-7810		
38.	นายจำเนียร หงษ์วิเศษ 8 ก.ย.2504 สมรส	ส.บ้านหนองบัว 13/4 หมู่ 7 บ้านหนองบัว ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	084-884-9691 032-463-449		3310600695176
39.	น.ส.ทิพย์วัน พุดเทศ	ส.บ้านหนองบัว	089-230-1876		
40.	น.ส.ธัญพร คงครุฑกุลธนา	ส.บ้านหนองบัว	089-256-2018		

แบบทดสอบความรู้

“ความมั่นคงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

โครงการวิจัย การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร

วันพุธที่ 22 ตุลาคม 2557

ณ สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองหานางจำกั๊ด อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี

1.ขยะอินทรีย์นำไปทำอะไรได้บ้าง

ก.ปุ๋ยหมัก	ข.นำกลับมาใช้ใหม่
ค.หลอมใช้ประโยชน์ใหม่	ง.ต้องกำจัดอย่าเดียว

2.ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้แก่สิ่งใด

ก.เศษอาหาร	ข.กล่อง
ค.เศษพลาสติกใส	ง.น้ำล้างภาชนะ

3.ขยะอันตรายได้แก่

ก.เศษเหล็ก	ข.กระป๋องยาฆ่าแมลง
ค.มีดเป็นสนิม	ง.ชิ้นส่วนอาวุธปืน

4.ขยะที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้แก่อะไร

ก.เปลือกผลไม้	ข.กล่องอาหาร
ค.ขวดยาฆ่าแมลง	ง.เศษแก้ว

5.การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ช่วยให้ดินดีขึ้นได้อย่างไร

ก.ทำให้ดินร่วนซุยชั่วคราว	ข.เพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืชอย่างมาก
ค.ทำให้การย่อยสลายดีขึ้น	ง.ทำให้จุลินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

6.ผลเสียของการใช้ปุ๋ยเคมีมีอะไรบ้าง

- ก.ปุ๋ยเคมีเป็นอาหารของจุลินทรีย์ทำให้จุลินทรีย์เพิ่มขึ้นทำให้ต้องใช้
อินทรีย์วัตถุมากขึ้นจนอินทรีย์วัตถุลงเหลือน้อยลงทำให้ดินแน่นขึ้น
- ข.ปุ๋ยเคมีทำหน้าที่แทนปุ๋ยอินทรีย์จนปุ๋ยอินทรีย์ทำหน้าที่ของตนเองไม่
ได้ทำให้ไม่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- ค.ปุ๋ยเคมีเป็นตัวเชื่อมโมเลกุลของดินทำให้ดินแน่นขึ้น
- ง.ปุ๋ยเคมีมีตัวเติมให้เป็นไปตามสูตรที่ต้องการ ตัวเติมดังกล่าวทำให้ดิน
แน่นขึ้น

7.ภาวะโลกร้อนมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่าอะไร

ก.ภาวะเรือนกระจก	ข.ภาวะเปลี่ยนทางอากาศ
ค.ภาวะทุพภิกขภัย	ง.โลกวิบัติ

8 สิ่งแวดล้อมต่างจากทรัพยากรอย่างไร

ก. สิ่งแวดล้อมคือสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา แต่ทรัพยากรคือสิ่งที่มีค่า

เช่น เพชร พลอย แร่ต่าง ๆ

ข. สิ่งแวดล้อมคือภาวะที่ครอบคลุมเรื่อง น้ำ อากาศ เสียง กลิ่น ควัน

สารอันตราย ทรัพยากรคือสิ่งที่ใช้ประโยชน์ได้

ค. สิ่งแวดล้อมคือทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา แต่ทรัพยากรคือสิ่งที่ใช้ประโยชน์ได้

ง. สิ่งแวดล้อมมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี แต่ทรัพยากรรวมทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกัน

9. หากท่านเลี้ยงสุกรจำนวน 2,000 ตัว น้ำเสียที่ออกมาควรใช้บำบัดน้ำเสียแบบใด

ก. บ่อฝังแบบใช้ออกซิเจน เนื่องจากฟาร์มสุกรมีพื้นที่มาก

ข. บ่อเติมอากาศ เนื่องจากจะบำบัดน้ำเสียได้เร็ว

ค. บ่อฝังแบบไม่ใช้ออกซิเจนแบบมีผ้าใบปกคลุม

ง. บ่อฝังแบบผสม เนื่องจากสามารถบำบัดน้ำเสียได้ทุกรูปแบบ

10. ก๊าซโลกร้อนที่มีผลกระทบต่อโลกมากที่สุดคือก๊าซชนิดใด (คิดปริมาณทั้งหมดไม่ได้คิดตัวต่อตัว)

ก. มีเทน

ข. คาร์บอนไดออกไซด์

ค. ไอน้ำ

ง. คลอโรฟลูโอโรคาร์บอน

11. ก๊าซโลกร้อนที่ทำให้เกิดอากาศร้อนอบอ้าวก่อนฝนตกได้แก่ก๊าซอะไร

ก. มีเทน

ข. คาร์บอนไดออกไซด์

ค. ไอน้ำ

ง. คลอโรฟลูโอโรคาร์บอน

12. สารในกระป๋องสเปรย์คือก๊าซอะไร

ก. มีเทน

ข. คาร์บอนไดออกไซด์

ค. ไอน้ำ

ง. คลอโรฟลูโอโรคาร์บอน

13. รถไถนาที่ใช้ น้ำมันดีเซลปล่อยก๊าซที่ทำให้เกิดโลกร้อนได้แก่ก๊าซอะไร

ก. มีเทน

ข. คาร์บอนไดออกไซด์

ค. ไอน้ำ

ง. คลอโรฟลูโอโรคาร์บอน

14. พลังงานจากฟอสซิลปล่อยก๊าซโลกร้อนได้แก่ก๊าซอะไร

ก. มีเทน

ข. คาร์บอนไดออกไซด์

ค. ไอน้ำ

ง. คลอโรฟลูโอโรคาร์บอน

15. การทำให้ดินเหนียวร่วนซุยขึ้นอย่างถาวร ควรใช้สารชนิดใด

ก. ทราฮายาบ

ข. หินดินดาน

ค. ทราลอะเอียค

ง. ปุ๋ยอินทรีย์

16. การทำให้ดินเหนียวร่วนซุยแบบชั่วคราวทำได้อย่างไร

ก. ทราฮายาบ

ข. หินดินดาน

ค. ทราลอะเอียค

ง. ปุ๋ยอินทรีย์

17. รุพุนขนาดใหญ๋เก็บอะไรในดิน

ก. ปุ๋ย ข. น้ำ ค. สัตว์ใต้ดิน ง. อากาศ

18. รุพุนขนาดเล็กในดินเก็บอะไรในดิน

ก. ปุ๋ย ข. น้ำ ค. สัตว์ใต้ดิน ง. อากาศ

19. ภาพถุงผ้าไปซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อทุกครั้งเป็นการจัดการขยะอย่างไร

ก. การลด (Reduce) ข. การใช้ซ้ำ (Reuse)
ค. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ง. การปฏิเสธการใช้ (Rejet)

20. การนำเศษแก้วมาหลอมใช้ใหม่เป็นการจัดการขยะอย่างไร

ก. การลด (Reduce) ข. การใช้ซ้ำ (Reuse)
ค. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ง. การปฏิเสธการใช้ (Rejet)

21. การซื้อสินค้าหลาย ๆ ชิ้นโดยใช้ถุงใบเดียวอย่างคุ้มค่า เป็นการจัดการขยะอย่างไร

ก. การลด (Reduce) ข. การใช้ซ้ำ (Reuse)
ค. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ง. การปฏิเสธการใช้ (Rejet)

22. สิ่งใดไม่เป็นขยะอันตราย

ก. ขาเมาแมลง ข. แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ
ค. ลูกเหม็น ง. น้ำมันเครื่องใช้แล้ว

23. สิ่งใดไม่ใช่ขยะอินทรีย์

ก. เศษอาหาร ข. เศษเปลือกลูกอม ค. เศษกิ่งไม้ ง. เศษหญ้า

24. การจัดการพื้นที่ของประเทศไทยให้เหมาะสมควรทำอย่างไร

ก. ปลูกป่าอย่างเดียว
ข. ทำสวนสาธารณะอย่างเดียว
ค. ทำชุมชนให้น่าอยู่อย่างเดียว
ง. ทำผังเมืองให้แน่นอนตามศักยภาพของพื้นที่อย่างเดียว

25. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติควรพิจารณาอย่างไร

ก. ใช้ไม้แทนปูนเนื่องจากไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สร้างขึ้นมาใหม่ได้
ข. ใช้ปูนแทนไม้เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีค่าสามารถฟอกอากาศได้
ค. ใช้เหล็กแทนไม้และปูนเนื่องจากนำกลับมาใช้ใหม่ได้
ง. ไม่ใช้อะไรเลย เนื่องจากทุกอย่างเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น

26. ป่าเศรษฐกิจควรอยู่ในพื้นที่แบบใด

ก. ป่าบนภูเขาสูง มีคุณค่าทางระบบนิเวศมาก
ข. ป่าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย เมื่อตัดแล้วสามารถปลูกทดแทนได้ง่าย
ค. พื้นที่ราบที่เหมาะสมแก่การทำทุกกิจกรรม
ง. พื้นที่ที่อยู่ในย่านชุมชน เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

27. ป่าอนุรักษ์ควรเป็นป่าแบบใด

ก. ป่าบนภูเขาสูง มีคุณค่าทางระบบนิเวศมาก

ข. ป่าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย เมื่อตัดแล้วสามารถปลูกทดแทนได้ง่าย

ค. พื้นที่ราบที่เหมาะสมแก่การทำทุกกิจกรรม

ง. พื้นที่ที่อยู่ในย่านชุมชน เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

28. หากไม่มีงูจะมีสิ่งใดมารบกวนต้นไม้

ก. เพลี้ย

ข. หนอน

ค. ตั๊กแตน

ง. หอยเชอรี่

29. หากเราทำลายมดแดงมาก ๆ จะมีสิ่งใดมารบกวนพืช

ก. เพลี้ย

ข. หนอน

ค. ตั๊กแตน

ง. หอยเชอรี่

30. หากไม่มีนกจะมีสิ่งใดมารบกวนพืช

ก. เพลี้ย

ข. หนอน

ค. ตั๊กแตน

ง. หอยเชอรี่

สรุปผลการทดสอบความรู้ในหัวข้อ “ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

วันที่ 22 ตุลาคม 2557

ณ สำนักงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองหานาง จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	คะแนนสอบครั้งที่ 1
1.	นายบุญชู สวดโสม	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	18
2.	นายสานิตย์ ใ้หนูช	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	
3.	นายบำเพ็ญ แซ่โป้	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	17
4.	นางมาลี สรรพคง	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	
5.	นายสำราญ สรรพคง	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	
6.	นส.พัชรียี่ตัน	ส.บ้านหนองกระทุ่ม	17
7.	นส.มาลี ไผ่ตรีจิตร	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	25
8.	นางวิเชียร บานแ้ม	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	21
9.	ร.ต.ต.ทอง นุชอ่อง	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	14
10.	นายสมนึก เอี่ยมทับ	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	
11.	นายชวน ศิริเรือง	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	
12.	นายมงคล อินงาม	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	20
13.	นางเฉลียว นกแก้ว	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	19
14.	นางมี อยู่อิน	ส. โรงเรียนวัดหนองแก	
15.	นส.บุญสม พรพิจิตรทรัพย์	ส. วัดหนองมะกอกพัฒนา	16
16.	นายสุชาติ บุตรแพ	ส. วัดหนองมะกอกพัฒนา	16
17.	นางสิน มาแผ้ว	ส. วัดหนองมะกอกพัฒนา	
18.	นางสุภาพร แสนสวัสดิ์	ส. บ้านช่องวังจันทร์	20
19.	นส.ช่อทิพย์ ทองเต่าอินทร์	ส. บ้านช่องวังจันทร์	
20.	นายสมชาย วรรณจำ	ส. บ้านช่องวังจันทร์	20
21.	นายเสน่ห์ พันธน์	ส. บ้านช่องวังจันทร์	17

หน้า 2

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	คะแนนสอบครั้งที่ 1
22.	นางสาวรวย หลิมตะกุด	ส.บ้านช่องวังจันทร์	20
23.	นายฟุ้ง มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	
24.	นายเพื้อ มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	
25.	นายเฉลียว แสงสว่าง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	
26.	นายก้องเกียรติ แก้วเกตุ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	
27.	นายสนั่น คมขำ	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี	
28.	นายกิตติศักดิ์ สายเหล้า	ส.วัดกุ่มสามัคคี	17
29.	นายฉัฐพร สุขเกษม	ส.วัดกุ่มสามัคคี	21
30.	นายจิรพงษ์ เรืองอร่ม	ส.วัดกุ่มสามัคคี	13
31.	นายเกรียงศักดิ์ แก้วเมืองเพชร	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	10
32.	นส.สุนิสา นามเมือง	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	18
33.	นายถำออง พูลพัฒน์	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	16
34.	นายทฤษฎี เจริญยศ	ส.เขื่อนเพชรโค้งข่อย	20
35.	นายปา นวมนิม	ส.หนองขานาง	13
36.	นส.ชลัฐพร ประยูร	ส.หนองขานาง	17
37.	นส.นงลักษณ์ พชรวิโรจน์สกุล	ส.หนองขานาง	
38.	นายจำเนียร หงษ์วิเศษ	ส.บ้านหนองบัว	14
39.	น.ส.ทิพย์วัน พุดเทศ	ส.บ้านหนองบัว	
40.	น.ส.ธัญพร คงครุฑกุลธนา	ส.บ้านหนองบัว	

สรุปยอดผู้สอบทั้งสิ้น 24 ชุด มีผู้สอบผ่านเกินครึ่ง จำนวน 19 คน

มีผู้สอบได้คะแนนไม่ถึงครึ่ง จำนวน 5 คน

โดยมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 17 และ 20 คะแนน อย่างละ 4 คน

คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 25 คะแนน จำนวน 1 คน

คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 10 คะแนน จำนวน 1 คน

หัวข้อการอภิปราย

1. ท่านมีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มๆทำงานเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง
2. ที่ผ่านมามีปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มๆมีอะไรบ้าง
3. หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้าน
ในฐานะท่านเป็นผู้นำสหกรณ์ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะรวมกลุ่มเพื่อ
ทำประโยชน์ให้กับสังคมเรื่องใด อธิบายขั้นตอนการรวมกลุ่ม
เพิ่มเติม

วิธีการ

1. แบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ละคร 2 สหกรณ์
2. ระดมความคิดเห็น
3. ส่งตัวแทนนำเสนอ

สรุปแบบประเมินผล

โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะการแข่งขันผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบประเมินผลที่ส่งแบบประเมินกลับมีจำนวน 29 คน จากผู้เข้าร่วมโครงการ 38 คิดเป็น 76.31%

1. เพศ	ชาย	จำนวน 18 คน	คิดเป็น 62.06 %
	หญิง	จำนวน 11 คน	คิดเป็น 37.93 %
	รวม	29 คน	

2. อายุ

อายุ	31-35 ปี	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 6.89%
อายุ	36-40 ปี	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 3.44%
อายุ	41-45 ปี	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 24.13%
อายุ	46-50 ปี	จำนวน 4 คน	คิดเป็น 13.79%
อายุ	51-55 ปี	จำนวน 5 คน	คิดเป็น 26.31%
อายุ	56-60 ปี	จำนวน 2 คน	คิดเป็น 6.89%
อายุ	60 ปี ขึ้นไป	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 24.13%

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี	จำนวน 21 คน	คิดเป็น 72.41 %
ปริญญาตรี	จำนวน 7 คน	คิดเป็น 24.13 %
ปริญญาโท	จำนวน 1 คน	คิดเป็น 3.44 %

4.. ตำแหน่งปัจจุบัน	เป็นกรรมการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 26 คน คิดเป็น 89.65%
	เป็นฝ่ายจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 3 คน คิดเป็น 10.34%
	เป็นสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน 1 คน คิดเป็น 3.44%

5. ตำแหน่งทางสังคม

ผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน 1 คน
อาสาสมัครหมู่บ้าน (อสม.)	จำนวน 4 คน
องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน

สมาชิกสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน(อบต.) จำนวน 3 คน
 ประธานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 1 คน
 สปฐ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 คน
 กรรมการหมู่บ้าน จำนวน 2 คน
 ประธานกลุ่มเกษตรกรทำสวนวังจันทร์ จำนวน 1 คน
 ที่เหลือมีตำแหน่งทางสังคมอย่างอื่น จำนวน 16 คน
 รวม 29 คน

6 อาชีพเกษตรกรประเภท

○ ทำสวน จำนวน 6 คน คิดเป็น

ประเภทของพืชสวนที่ปลูก	จำนวนคน
กล้วยน้ำว้า	4
มะนาว	5
ผักสวนครัว	2
มะพร้าว	2
ผักไฮโดรโปนิกส์	1

○ ทำไร่ จำนวน 6 คน คิดเป็น

ประเภทของพืชไร่ที่ปลูก	จำนวนคน
มะละกอ	1
มะนาว	3
กล้วย	2
ชะอม	1

○ เลี้ยงสัตว์ จำนวน 1 คน คิดเป็น

ประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง	จำนวนคน
ปลาดุก	1
แพะ	1

○ ทำนา จำนวน 7 คน คิดเป็น

○ แบบผสมผสาน จำนวน 9 คน คิดเป็น

ประเภทของพืชและสัตว์ที่มี	จำนวนคน
มะนาว	4
กล้วยหอม	2
ไก่	1
ผักสวนครัวต่างๆ	2
วัว	4
ปาล์ม	1
กล้วยไข่	1
สุกร	2
ทำนา	2

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการ

2.1 ความพึงพอใจในการมาเข้ารับการสัมมนา

วัตถุประสงค์	ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สถานที่การจัดสัมมนาในแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	23 (79.31)	6 (20.68)	
2. ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	22 (75.86)	7 (24.13)	
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	22 (75.86)	7 (24.13)	
4. อาหาร มีความเหมาะสม	17 (58.62)	12 (41.37)	

2.2 ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการสัมมนา

หัวข้อวิชา	ก่อนการฝึกอบรม			หลังการฝึกอบรม		
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.ความมั่นคงทางด้านอาหาร	6 (20.68)	21 (72.41)	2 (6.89)	24 (82.75)	5 (17.24)	
2.ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ	7 (24.13)	19 (65.51)	3 (10.34)	25 (86.20)	4 (13.79)	
3.ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ	6 (20.68)	22 (75.86)	1 (3.44)	20 (68.96)	9 (31.03)	
4.ความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	5 (17.24)	22 (75.86)	2 (6.89)	15 (51.72)	14 (48.27)	
5.ความมั่นคงทางด้านสังคม	8 (27.58)	18 (62.06)	3 (10.34)	21 (72.41)	8 (27.58)	

2.3 ประโยชน์ของหัวข้อวิชาทั้ง 5 ด้าน ต่อนำนำความรู้ไปปรับใช้ในอาชีพเกษตรกร

หัวข้อวิชา	ระดับประโยชน์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในอาชีพเกษตรกร	24 (82.75)	5 (17.24)	
2.เกิดความมั่นใจในอาชีพและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่ออาชีพ	25 (86.20)	4 (13.79)	
3.สามารถนำความรู้ที่ได้รับในแต่ละด้านไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	19 (65.51)	10 (34.48)	

2.4 ความพึงพอใจต่อภาพรวมของโครงการ

หัวข้อวิชา	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ด้านกระบวนการ			
1.1 การแจ้งรายละเอียดโครงการ/วัตถุประสงค์	24 (82.75)	5 (17.24)	
1.2 การกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม	21 (72.41)	8 (27.58)	
1.3 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจนตรงกับหลักสูตร	22 (75.86)	7 (24.13)	
1.4 จำนวนคนเข้าร่วมโครงการเหมาะสมกับหัวข้อหรือกิจกรรมที่ใช้	20 (68.96)	9 (31.03)	
1.5 ความรอบรู้ในหัวข้อวิชาของวิทยากร	21 (72.41)	6 (20.68)	2 (6.89)
1.6 การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาเหมาะสม	21 (72.41)	8 (27.58)	
1.7 วิทยากรมีเทคนิค/วิธีการในการถ่ายทอด	20 (68.96)	9 (31.03)	
1.8 สื่อประกอบการสอนเหมาะสม	13 (44.82)	15 (51.72)	1 (3.44)

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
2.1 จัดห้องเหมาะสมกับหัวข้อการสอน	23 (79.31)	6 (20.68)	
2.2 ความสะดวกในการเดินทาง	23 (79.31)	6 (20.68)	
2.3 อาหารและเครื่องดื่มเหมาะสม	20 (68.96)	9 (31.03)	
3. ด้านคุณภาพ			
3.1 ความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตร	23 (79.31)	6 (20.68)	
3.2 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้ในอาชีพ	21 (72.41)	8 (27.58)	
3.3 ความคุ้มค่าของการเข้าสัมมนา	21 (72.41)	8 (27.58)	

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- อยากให้พาสมาชิกไปดูงานแล้วเอามาปฏิบัติได้ เช่น ดูการทำปุ๋ยหมัก เพื่อจะได้มาทำใช้ในครัวเรือนได้ (ความถี่ 4)
- งานวิจัยเป็นเรื่องที่มีรายละเอียดมาก ผู้เข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคคลที่ไม่เคยผ่านหรือประสบการณ์ในด้านนี้มา จึงไม่ได้รายละเอียดมากนัก แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้คงจะเกิดประโยชน์และมีข้อมูลต่างๆ ที่ให้ประโยชน์ต่อไป
- ทุกอย่างการอบรมและสถานที่ดีหมด
- งานวิจัยที่ได้ฟังดีมาก
- วิทยากรที่ให้ความรู้บางหัวข้อยังไม่ชัดเจนเหมาะสม
- เวลาในการให้ความรู้บางหัวข้อยังน้อยไป
- ดีใจที่ท่านเห็นความสำคัญของชาวสหกรณ์ ที่ให้ชาวเราได้มีส่วนร่วมในการวิจัย แม้จะเป็นส่วนน้อยแต่ชาวสหกรณ์ก็เต็มใจให้ความร่วมมือ

- การปรับปรุงเรื่องระยะเวลาคือ รวบรวมทำวิจัยใช้เวลา เข้า-เย็น เพื่อจะได้ยื่นระยะเวลาจาก 7 วัน อาจจะเหลือ 4 วัน เนื้อหาสาระก็จะต่อเนื่องกัน และควรเจาะลึกเนื้อหาให้ครอบคลุม
- การอบรมมีระยะเวลาน้อยเกินไป และเนื้อหาในการอบรมยังไม่มากเท่าที่ควร
- อยากให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1.	นายเกรียงศักดิ์ แก้วเมืองเพชร	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
2.	นส.สุนิสา นามเมือง	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
3.	นายลำออง พูลพิพัฒน์	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
4.	นายทฤษฎี เจริญศ	ส.เขื่อนเพชร โค้งข่อย
5.	นส.ช่อทิพย์ ทองเต่าอินทร์	ส.บ้านช่องวังจันทร์
6.	นายสมชาย วรรณขำ	ส.บ้านช่องวังจันทร์
7.	นายเสน่ห์ พันธน์	ส.บ้านช่องวังจันทร์
8.	นางสำรวย หลิมตะกุด	ส.บ้านช่องวังจันทร์

การระดมความคิดเห็น

1. ท่านมีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มฯทำงานเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง

1. กลุ่มเพื่อสุขภาพ
2. กลุ่มกองทุนเงินล้าน
3. คณะกรรมการสหกรณ์เขื่อนเพชร โค้งข่อย
4. กลุ่มทำปุ๋ยหมัก
5. กลุ่มเกษตรกรทำสวนวังจันทร์ ปลูกกกล้วย มะนาว
6. กลุ่ม อสม.

2. ที่ผ่านมามีปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มฯมีอะไรบ้าง

1. กลุ่มเพื่อสุขภาพ

- การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลไม่มี
- สมาชิกเคยแก้ปัญหาทางด้านงบประมาณ โดยการเก็บเงินเพื่อจ้างครูมาสอนเต้น แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องไม่มีเครื่องเสียง ต้องหาซื้อทุกครั้ง ไม่คล่องตัวในการจัดการ

2. การร่วมกลุ่มของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

- สมาชิกช้าซ้อน
- การรับชำระหนี้ คุ้มแล้วไม่คืนเงิน

3. กลุ่ม อสม.

- ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ในการตรวจสุขภาพ
- ชาวบ้านไม่ให้ความสนใจในการดูแลสาธารณสุขประโยชน์

- ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือด้านการตรวจสอบภาพ

4. กลุ่มทำปุ๋ยหมัก

- ปุ๋ยเคมีขายมากมาย และสะดวกในการหาซื้อ ชาวบ้านไม่สนใจทำกันเอง ยังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ของการทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง หรือมาเรียนก็มาไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้ปุ๋ยไม่มีคุณภาพ

5. กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มกองทุนเงินล้านไม่มีปัญหาในการรวมกลุ่ม และการบริหารจัดการ

3. หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้านในฐานะท่านเป็นผู้นำสหกรณ์ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมเรื่องใด อธิบายขั้นตอนการรวมกลุ่มเพิ่มเติม

1. รวมกลุ่มทำปุ๋ยหมักและชีวภาพ

2. รวมกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ

ขั้นตอนวิธีการทำปุ๋ยหมัก

1. รวบรวมสมาชิกหรือชาวบ้านที่มีความสนใจ

2. หาผู้รู้ทางด้านการทำปุ๋ยหมัก-ชีวภาพ

3. เตรียมวัตถุดิบ

4. ประสานสมาชิกหรือชาวบ้านมาเข้ารับการอบรม

5. ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ ศึกษาของจริง

6. ติดตามผลการดำเนินงานจากชาวบ้านในการทำปุ๋ยหมักที่บ้าน และนำมาใช้กับผลิตผลทางการเกษตร

ขั้นตอนวิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ

1. รวบรวมสมาชิกหรือชาวบ้านที่มีความสนใจ

2. หาผู้รู้ทางด้านการปลูกผักปลอดสารพิษ

3. เตรียมวัตถุดิบ

4. ประสานสมาชิกหรือชาวบ้านมาเข้ารับการอบรม

5. ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงานสถานที่จริง

6. ติดตามผลการดำเนินงานจากชาวบ้านในการปลูกผักปลอดสารพิษที่บ้าน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1.	นายกิตติศักดิ์ สายเหล้า	ส.วัดกุ่มสามัคคี
2.	นายณัฐพร สุขเกษม	ส.วัดกุ่มสามัคคี
3.	นายจิรพงษ์ เรืองอร่าม	ส.วัดกุ่มสามัคคี
4.	นส.บุญสม พรพิจิตรทรัพย์	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา
5.	นายสุชาติ บุตรแพ	ส.วัดหนองมะกอกพัฒนา

การระดมความคิดเห็น

1. ท่านมีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มฯทำงานเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง

1. เลี้ยงอาหารกลางวันเด็กนักเรียน
2. เลี้ยงทานในวันเทศกาลวันสงกรานต์
3. เลี้ยงอาหารในวันกฐิน

2. ที่ผ่านมามีปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มฯมีอะไรบ้าง

1. ปัญหาจะมีความหลากหลายแตกต่างกัน

3. หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้านในฐานะท่านเป็นผู้นำสหกรณ์ท่านมีความมุ่งหวังที่จะรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมเรื่องใด อธิบายขั้นตอนการรวมกลุ่มเพิ่มเติม

1. รวมกลุ่มเพื่อสุขภาพ จัดตั้งชมรมจักรยานในตำบล

ขั้นตอนวิธีการ

1. รวบรวมสมาชิกในหมู่บ้านที่มีความสนใจจะออกกำลังกายเพื่อสุขภาพโดยใช้จักรยานในการออกกำลังกาย
2. มีการนัดหมายกันในการออกกำลังกายในแต่ละครั้ง
3. นัดหมายสมาชิกกลุ่มมาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมเพื่อเพิ่มความสามัคคีของคนในตำบล เช่นการกวาดลานวัด

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1.	นายสมนึก เอี่ยมทับ	ส. โรงเรียนวัดหนองแก
2.	นายชวน ศิริเรือง	ส. โรงเรียนวัดหนองแก
3.	นายมงคล อินงาม	ส. โรงเรียนวัดหนองแก
4.	นางเฉลียว นกแก้ว	ส. โรงเรียนวัดหนองแก
5.	นางวิเชียร บานแย้ม	ส. โรงเรียนวัดหนองแก
6.	นส.มาลี ไผ่ตรีจิตร	ส. โรงเรียนวัดหนองแก
7.	ร.ต.ต.ทอง นุชอ่อง	ส. โรงเรียนวัดหนองแก

การระดมความคิดเห็น

1. ท่านมีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มฯทำงานเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง

1. กลุ่ม อสม.
2. กลุ่มประกันราคาข้าวเปลือก

2. ที่ผ่านมามีปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มฯมีอะไรบ้าง

กลุ่ม อสม.

1. ชาวบ้านขาดการให้ความร่วมมือ เช่น การดูแลความปลอดภัยเรื่องยุ้งฉาง ให้เอาทราบอะเบดทกันเท ในน้ำป้องกันยุ้งฉาง ชาวบ้านจะไม่ยอม เพราะกลัวน้ำจะสกปรก หรือการพันควั่นกันยุ้ง ชาวบ้านก็กลัวจะกลืนจะติดภาชนะต่าง ๆ
2. ขาดความร่วมมือในด้านป้องกันและกำจัดภาชนะที่มีน้ำขัง

กลุ่มประกันราคาข้าว

1. ชาวบ้านขาดความรู้เรื่องของการรวมกลุ่มและขาดความเชื่อมั่นของการรวมกลุ่มประกันราคาข้าว
2. ไม่รู้ขั้นตอนของการรวมกลุ่ม
3. ผู้นำกลุ่มไม่สามารถชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้

3. หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้านในฐานะท่านเป็นผู้นำสหกรณ์ท่านมีความมุ่งหวังที่จะรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมเรื่องใด อธิบายขั้นตอนการรวมกลุ่มเพิ่มเติม

รวมกลุ่มจัดทำบัญชีครัวเรือน

ขั้นตอนวิธีการ

1. แนะนำให้ความรู้เรื่องบัญชีครัวเรือนแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่
2. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ หรือศึกษารูปแบบบัญชีครัวเรือน
3. กำหนดให้คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติลงบัญชีครัวเรือนประจำวันและเป็นปัจจุบัน
4. ติดตามผล

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1.	นายจำเนียร หงษ์วิเศษ	ส.บ้านหนองบัว
2.	น.ส.ทิพย์วัน พุดเทศ	ส.บ้านหนองบัว
3.	น.ส.ธัญพร คงครุฑกุลธนา	ส.บ้านหนองบัว
4.	นายฟุ้ง มั่นคง	ส.บ้านห้วยเสือสามัคคี

การระดมความคิดเห็น

1. ท่านมีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มฯทำงานเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง

1. กลุ่มเลี้ยงสัตว์ (วัวและหมู)
2. กลุ่มกล้วยหอม
3. สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองบัว

2. ที่ผ่านมามีปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มฯมีอะไรบ้าง

กลุ่มเลี้ยงสัตว์และกลุ่มกล้วยหอม

1. การตลาดไม่คงที่ การต่อรองราคา ไม่สามารถเรียกร้องราคาได้
- สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองบัว
1. สมาชิกขาดความรับผิดชอบที่มีต่อสหกรณ์

3. หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้านในฐานะท่านเป็นผู้นำสหกรณ์ท่านมีความมุ่งหวังที่จะรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมเรื่องใด อธิบายขั้นตอนการรวมกลุ่มเพิ่มเติม

การรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือความเป็นอยู่ของสมาชิก ว่าด้วยการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ขั้นตอนวิธีการ

1. เสนอแนวคิดในเวทีการประชุมกรรมการของสหกรณ์
2. รวบรวมสมาชิก
3. ประสานงานไปยังสำนักตรวจสอบบัญชีสหกรณ์
4. ให้ความรู้กับสมาชิกเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน เพื่อให้สมาชิกเมื่อผ่านการอบรมแล้วเกิดวินัยทางการเงิน ทราบถึงสถานภาพทางการเงินของสมาชิก
5. มอบเอกสารสำหรับการบันทึกประจำวันให้กับสมาชิกให้ไปบันทึกแล้วนำมาทุกครั้งที่มาติดต่อขอใช้สินเชื่อ
6. ติดตามประเมินผลสมาชิก มีการบันทึกทุกวันเป็นปัจจุบันหรือไม่

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1.	นายบุญชู สวดโสม	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
2.	นายบำเพ็ญ แซ่โป้	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
3.	นส.พัชรียัตน์	ส.บ้านหนองกระทุ่ม
4.	นายปา นวมนิ่ม	ส.หนองขานาง
5.	นส.ชลัฐพร ประยูร	ส.หนองขานาง

การระดมความคิดเห็น

1. ท่านมีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มฯทำงานเพื่อสังคมในเรื่องใดบ้าง

1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
2. กลุ่ม อสม.
3. กลุ่มทำปุ๋ยหมัก

2. ที่ผ่านมามีปัญหาที่ได้จากการรวมกลุ่มฯมีอะไรบ้าง

ที่ผ่านมามีการรวมกลุ่มไม่มีปัญหา

3. หลังจากผ่านการอบรม ความสุข ความมั่นคงของชีวิตในทุกๆ ด้านในฐานะท่านเป็นผู้นำสหกรณ์ท่านมีความมุ่งหวังที่จะรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมเรื่องใด อธิบายขั้นตอนการรวมกลุ่มเพิ่มเติม

รวมกลุ่มจัดทำบัญชีครัวเรือนกับสมาชิกใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อรับรู้รายได้-รายจ่ายของตนเอง
2. เพื่อเตือนความจำของสมาชิก เพื่อทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวันได้
3. เพื่อการวางแผนการลงทุนประกอบอาชีพในครั้งต่อไป
4. เพื่อให้รับรู้ผลกำไร ขาดทุน และการอบรมของสมาชิก
5. เพื่อนำมาประกอบในการพิจารณาขอกู้เงินกับสหกรณ์

ขั้นตอนวิธีการ

1. เสนอแนวคิดในเวทีการประชุมกรรมการของสหกรณ์
2. รวบรวมสมาชิก
3. ประสานงานไปยังสำนักตรวจสอบบัญชีสหกรณ์
4. ให้ความรู้กับสมาชิกเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน
5. มอบเอกสารสำหรับการบันทึกประจำวันให้กับสมาชิก
6. ติดตามประเมินผลสมาชิก มีการบันทึกทุกวันเป็นปัจจุบันหรือไม่

รายชื่อผู้นำสหกรณ์เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติโครงการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์
1.	นายบุญชู สวดโสม	สค.บ้านหนองกระทุ่ม จก.	084-922-7814
2.	นายสันติย์ ใ้หนูช	สค.บ้านหนองกระทุ่ม จก.	081-0140-383
3.	นายบำเพ็ญ แซ่โป้	สค.บ้านหนองกระทุ่ม จก.	087-167-3517
4.	นส.พัชรียี่ตัน	สค.บ้านหนองกระทุ่ม จก.	092-256-1845
5.	นส.มาลี ไผ่ตรีจิตร	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	087-108-1712
6.	นางวิเชียร บานแย้ม	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	081-190-8035
7.	ร.ต.ต.ทอง นุชอ่อง	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	032-499-300
8.	นายสมนึก เอี่ยมทับ	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	089-807-1794
9.	นายชวน ศิริเรือง	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	080-171-2561
10.	นายมงคล อินงาม	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	081-880-7994
11.	นางเฉลียว นกแก้ว	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	080-658-7989
12.	นางมี อยู่อิน	สค.โรงเรียนวัดหนองแก จก.	083-312-5823
13.	นส.บุญสม พรพิจิตรทรัพย์	สค.วัดหนองมะกอกพัฒนา จก.	089-660-2191
14.	นายสุชาติ บุตรแพ	สค.วัดหนองมะกอกพัฒนา จก.	087-015-4644
15.	นางสิน มาแผ้ว	สค.วัดหนองมะกอกพัฒนา จก.	085-827-4807
16.	นางสุภาพร แสนสวัสดิ์	สค.บ้านช่องวังจันทร์ จก.	089-449-273
17.	นายคงเดช บัวเจริญ	สค.บ้านช่องวังจันทร์ จก.	089-544-1655
18.	นายสมชาย วรรณจำ	สค.บ้านช่องวังจันทร์ จก.	086-031-3398
19.	นายเสน่ห์ พันธน์	สค.บ้านช่องวังจันทร์ จก.	090-441-3358
20.	นางสำรวย หลิมตะกุด	สค.บ้านช่องวังจันทร์ จก.	089-062-9462
21.	นายฟุ้ง มั่นคง	สค.บ้านห้วยเสือสามัคคี จก.	089-257-3551
22.	นายเพื้อ มั่นคง	สค.บ้านห้วยเสือสามัคคี จก.	081-942-3301
23.	นายเฉลียว แสงสว่าง	สค.บ้านห้วยเสือสามัคคี จก.	082-486-0873
24.	นายก้องเกียรติ แก้วเกตุ	สค.บ้านห้วยเสือสามัคคี จก.	084-315-9305
25.	นายสนั่น คมจำ	สค.บ้านห้วยเสือสามัคคี จก.	086-027-7696
26.	นายกิตติศักดิ์ สายเหล้า	สค.วัดกลุ่มสามัคคี จก.	088-968-3362

หน้าที 2

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	สหกรณ์เครดิตยูเนียน	เบอร์โทรศัพท์
27.	นายณัฐพร สุขเกษม	สค.วัดกุ่มสามัคคี จก.	086-345-6955
28.	นายจิรพงษ์ เรืองอร่ม	สค.วัดกุ่มสามัคคี จก.	083-8906871
29.	นายเกรียงศักดิ์ แก้วเมืองเพชร	สค.เขื่อนเพชร โค้งข่อย จก.	082-243-5939
30.	นส.สุนิสา นามเมือง	สค.เขื่อนเพชร โค้งข่อย จก.	080-788-3239
31.	นายถำออง พูลพิพัฒน์	สค.เขื่อนเพชร โค้งข่อย จก.	051-271-0043
32.	นายทฤษฎี เจริญศ	สค.เขื่อนเพชร โค้งข่อย จก.	089-255-4443
33.	นายปา นวมนิม	สค.หนองขานาง จก.	080-047-8363
34.	นส.ชลัฐพร ประยูร	สค.หนองขานาง จก.	087-333-7035
35.	นส.นงลักษณ์ พัชรวิโรจน์สกุล	สค.หนองขานาง จก.	084-558-7810
36.	นายจำเนียร หงษ์วิเศษ	สค.บ้านหนองบัว จก.	084-884-9691
37.	น.ส.ทิพย์วัน พุดเทศ	สค.บ้านหนองบัว จก.	089-230-1876
38.	น.ส.ธัญพร คงครุฑกุลธนา	สค.บ้านหนองบัว จก.	089-256-2018

ที่อยู่ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เข้าร่วมโครงการ

ลำดับที่	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
1	สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองกระทุ่ม จำกัด 11/2 หมู่ 4 ต.วังไคร้ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130
2	สหกรณ์เครดิตยูเนียนโรงเรียนวัดหนองแก จำกัด 231/2 หมู่ 5 ต.ไร่สะทอน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150
3	สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดหนองมะกอกพัฒนา จำกัด 155 หมู่ 2 ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170
4	สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านช่องวังจันทร์ จำกัด 199 หมู่ 3 ต.วังจันทร์ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี 76170
5	สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านห้วยเสือสามัคคี จำกัด 100/1 หมู่ 2 ต.วังไคร้ อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130
6	สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดกุ่มสามัคคี จำกัด 9 หมู่ 2 ต.บ้านหาด อ.บ้านหาด จ.เพชรบุรี 76150
7	สหกรณ์เครดิตยูเนียนเขื่อนเพชรโค้งข่อย จำกัด 359/1 หมู่ 4 ถนนสาย 2 ต.ท่าคอย อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130
8	สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองขานาง จำกัด 283 หมู่ 5 ต.ท่าคอย อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130
9	สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองบัว จำกัด 54/5 หมู่ 7 ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130

กลุ่มหมายที่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรซึ่งเป็นผู้นำในพื้นที่หรือเป็นคณะกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ให้หลักสูตรเรียนรู้มีความสมบูรณ์ในสาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การขยายผลแก่สมาชิกในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนในอนาคตต่อไป

เงื่อนไขคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. ผ่านการพิจารณาของทีมวิจัยโดยการคัดเลือกจากผู้ประสานงานในพื้นที่
3. รับรองตนเองว่ามีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
4. มีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมเป็นของตนเอง

กรอบคิดการจัดการเรียนรู้

กรอบคิดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเป็นไปตามความเชื่อมโยงระหว่างวิถีอาชีพและวิถีการดำเนินชีวิต ของเกษตรกรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นการเรียนรู้เกษตรกรที่นำไปสู่การยกระดับความรู้ ทักษะ ทักษะ ศักยภาพของเกษตรกร โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่เกษตรกรควรทราบ ได้รวบรวมเนื้อหาหลักสูตรจากการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและข้อมูลที่ได้จากผู้นำเกษตรกรดำเนินการรวมรวมเป็นประเด็นในการประชุมพิจารณา กรอบหลักสูตรในการที่จะไปยกระดับสมรรถนะให้กับผู้นำเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการนำองค์ความรู้ ไปปรับเปลี่ยนทักษะทัศนคติในการดำรงชีวิต เพื่อมุ่งสู่ “ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิต”

ความสุข หมายถึง ความสบายหรือความสำราญเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และพากันแสวงหา

ตามแต่สติและปัญญา ด้วยวิธีการต่างๆ แยกออกได้เป็นสองฝ่าย คือ สุขทางกาย กับ สุขทางใจ

ความสมดุล หมายถึง เท่าเทียม เสมอภาค เท่ากัน

ความมั่นคงของชีวิต กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ความหมายของความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง โดยมีดัชนีชี้วัดความมั่นคง 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ การศึกษา งานและรายได้ครอบคลุมความมั่นคงส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม การเมืองและธรรมาภิบาล

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง คนทุกคนมีความสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอปลอดภัยและมีโภชนาการ ทั้งในทางกายภาพและเศรษฐกิจ ในการตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจทางอาหารของพวกเขา เพื่อให้เกิดชีวิตที่ประกอบด้วยความกระตือรือร้นและสุขภาวะ

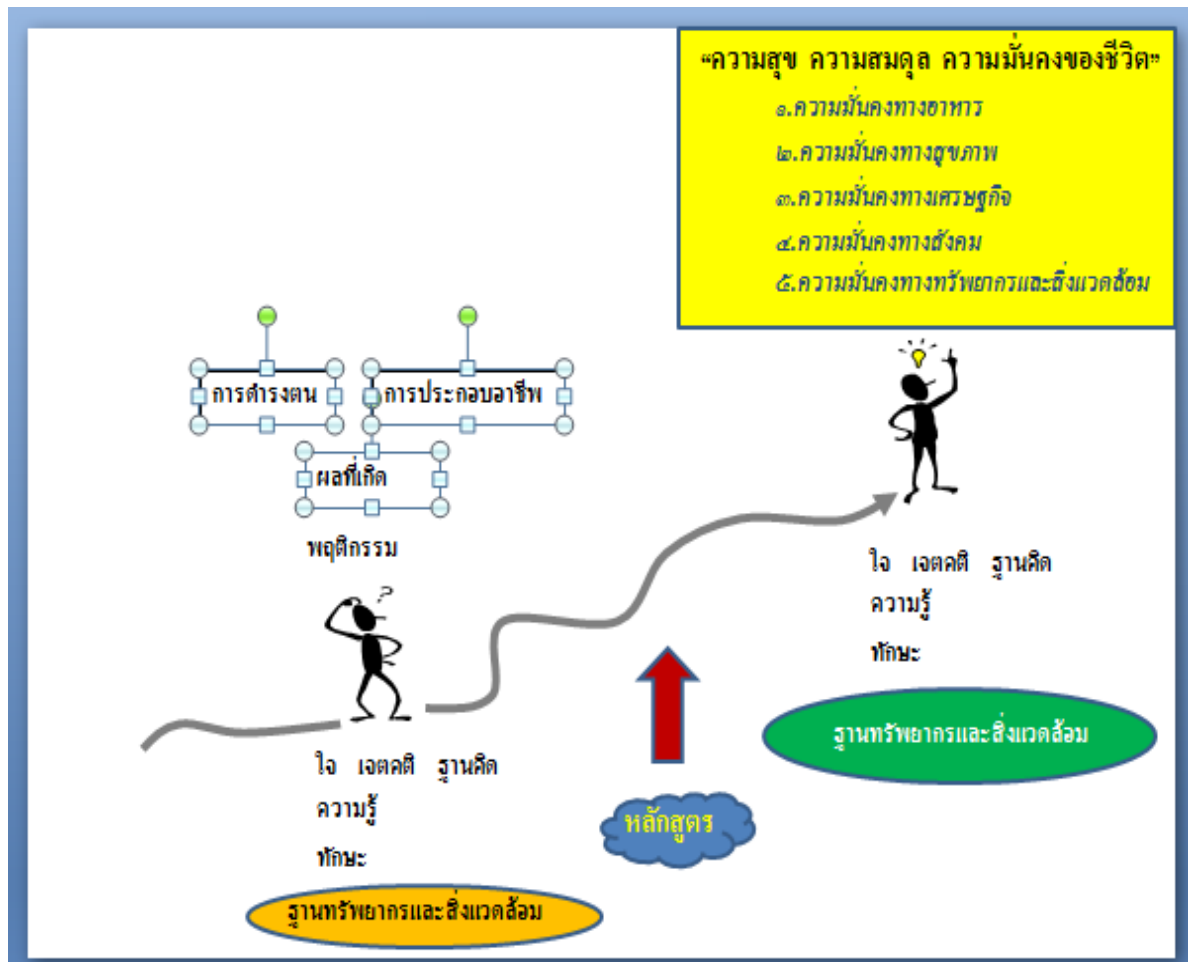
ความมั่นคงทางสุขภาพ หมายถึง การมีสุขภาพดีปลอดจากโรคภัยต่างๆ และความเจ็บไข้ได้ป่วย
อื่นๆ รวมถึงการเข้าถึงบริการด้านการรักษาพยาบาลทุกๆ คน

ความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่ความไม่เป็นโรคร้ายแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ถึงขั้นที่เป็นอุปสรรคต่อ
การประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตตามปกติ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม)

ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึงการที่ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอในการพึ่งตนเอง ลดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน

ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่มีการอนุรักษ์ พัฒนา ค้ำครองบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ความมั่นคงทางสังคม หมายถึงการที่ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีชีวิตที่ยืนยาวอย่างมีคุณภาพ มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการกีดกันและแบ่งแยกของคนในสังคม

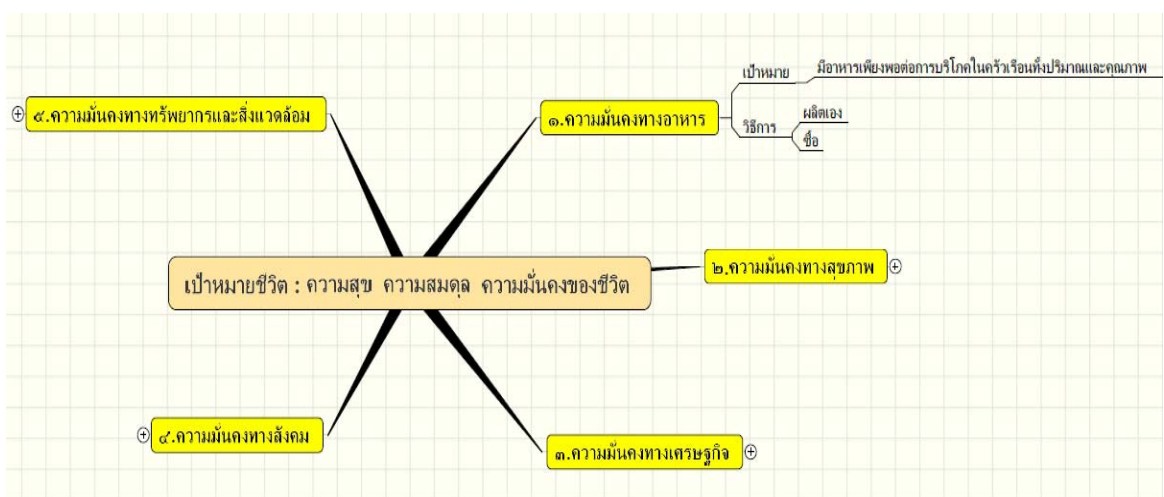
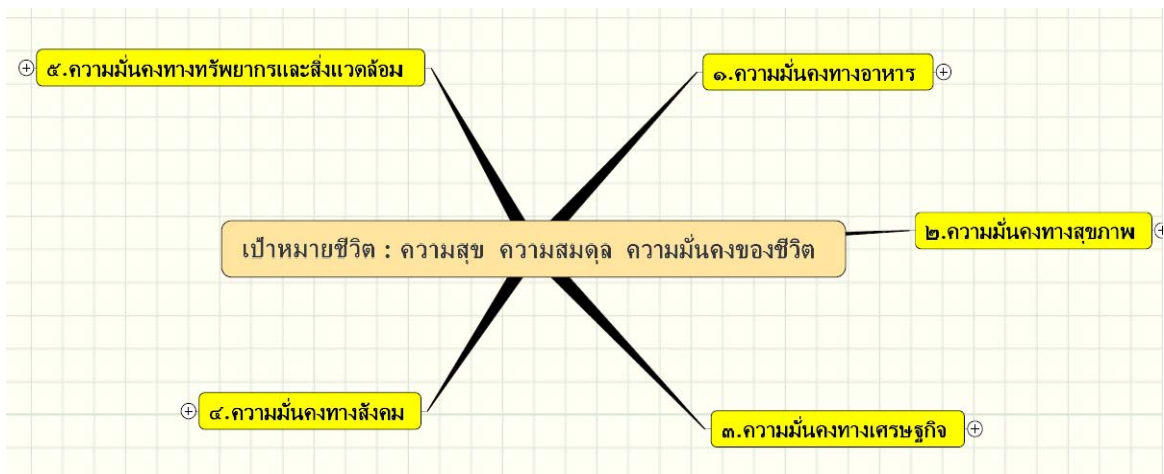
แนวทางการจัดการเรียนรู้

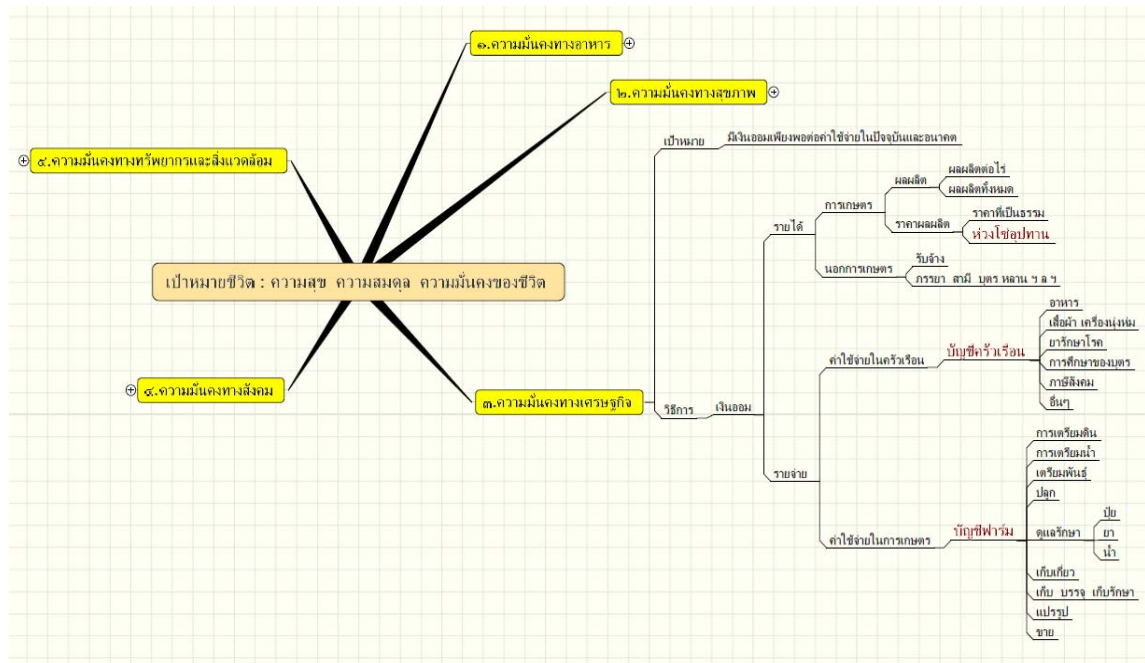
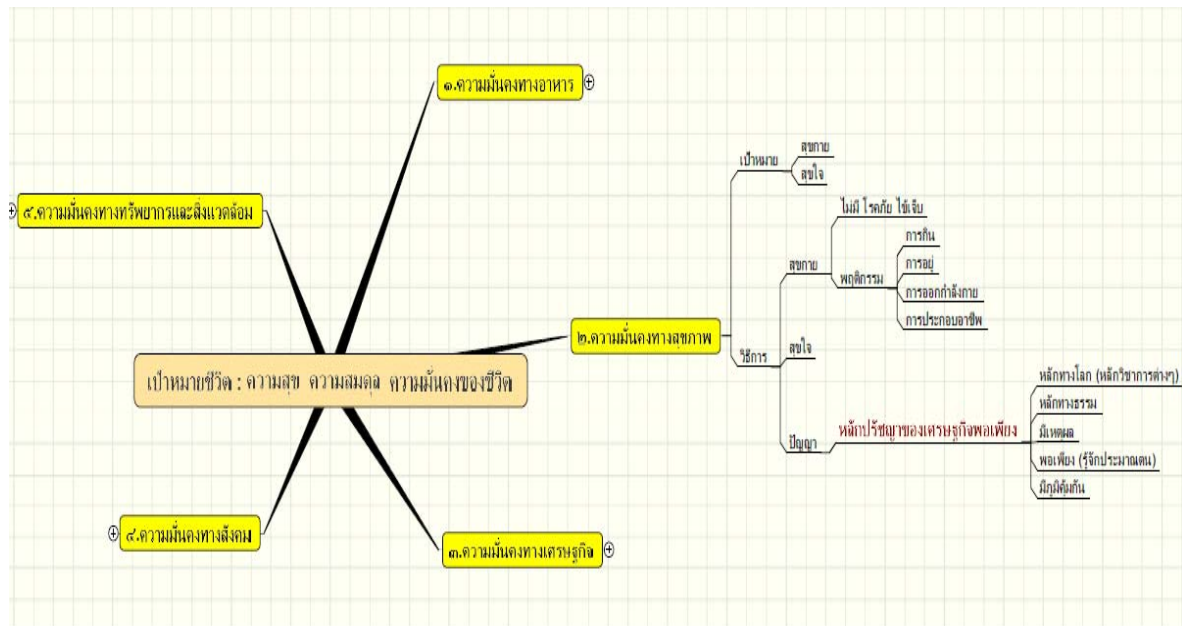
แนวทางการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดและหารือร่วมกับวิทยากร

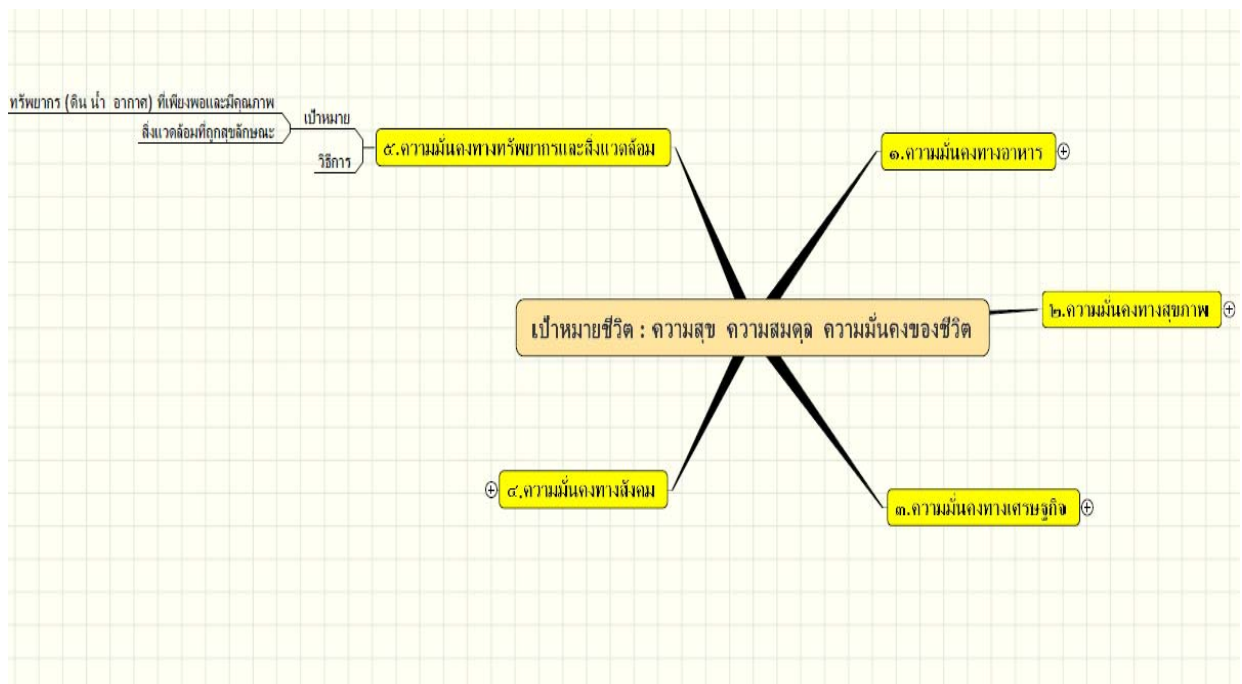
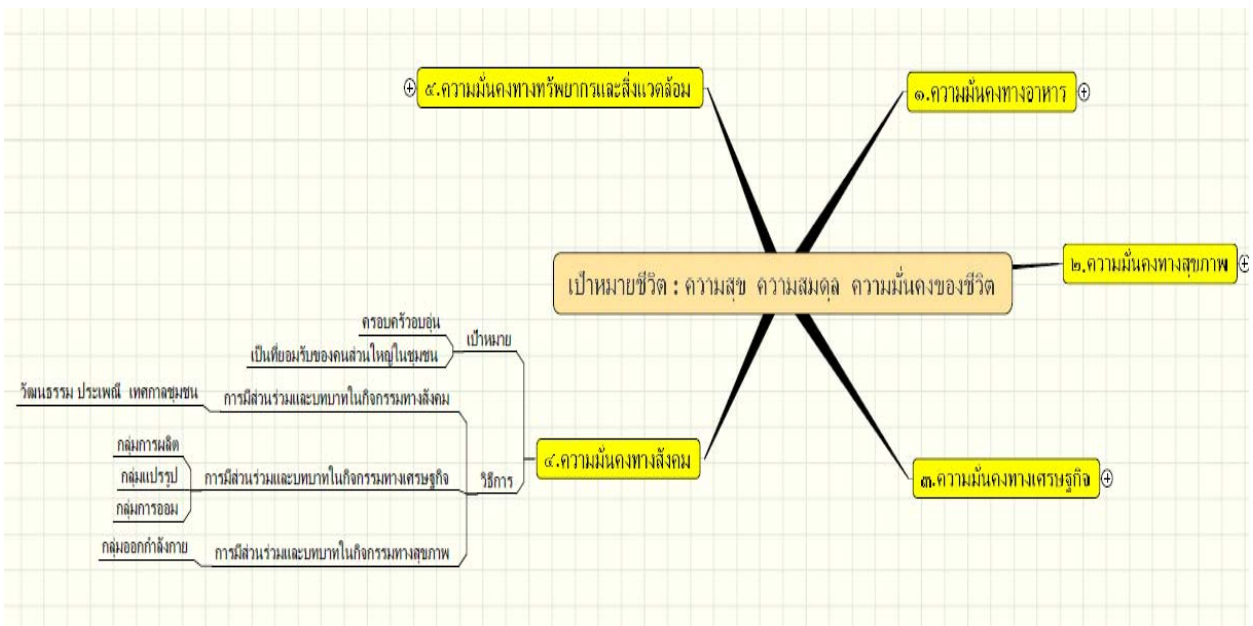
- ผลลัพธ์การเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม
- กลุ่มเป้าหมายเป็นไปตามที่กำหนดไว้
- การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้แบบใดจึงจะครอบคลุมสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
- ทำอย่างไรที่จะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนและวิทยากร

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ 5 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาหน่วยการเรียนรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ จำนวน 3 วัน จำนวน 18 ชั่วโมง นอกจากนั้นสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดเทคนิควิธีการเรียนรู้ตามกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้ตามความเหมาะสม

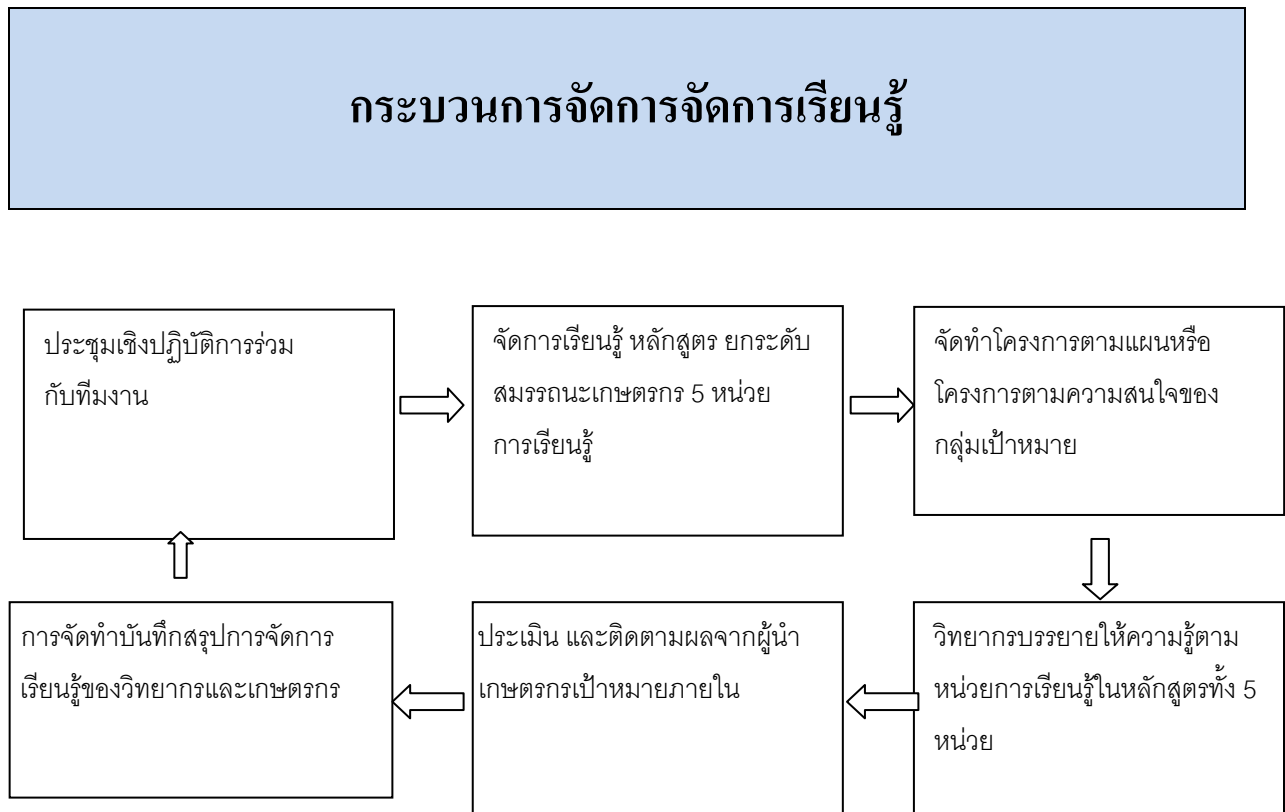

กระบวนการจัดการเรียนรู้

วิทยากรและทีมงานดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ของวิทยากรสำหรับหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร เพื่อใช้ในการจัดอบรมเกษตรกรให้เป็นผู้ที่สามารถสร้างความสุข ความสมดุล และความมั่นคงของชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนสามารถเป็นเครือข่ายกับทีมงานวิจัยในการถ่ายทอดความรู้ ไปยังสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนได้ โดยกำหนดเป็น หลักสูตร “เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร”

ผู้นำเกษตรกรกับการเปลี่ยนแปลงสู่ความสุข ความสมดุล และความมั่นคงในชีวิต” ในแผนการจัดการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้(ตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย) วิธีการสอน สื่อที่ใช้ในการสอน กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ วิธีและเกณฑ์การประเมินผล และบันทึกสรุปการจัดการเรียนรู้

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 1.

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางอาหาร

มาตรฐานการเรียนรู้

1. ได้รับทราบถึงข้อมูลและสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางอาหาร
2. ได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร
3. ผลิตอาหารเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร
2. ระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัย
3. ประเภทและชนิดของอาหารที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรนำแบบทดสอบความรู้ความมั่นคงทางด้านอาหารให้ผู้นำเกษตรกรทำ
 2. วิทยากรสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับวิทยากรโดยการให้ผู้นำเกษตรกร ได้ทำความรู้จัก พูดคุยแลกเปลี่ยน
 3. วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านอาหารกับการดำรงชีวิตประจำวัน
- เกี่ยวกับการทานอาหารการเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ
อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัยเพื่อการมีสุขภาพะที่ดี
รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยา และความคงอยู่ของฐาน

ทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัยหรือการก่อการร้าย อันเกี่ยวเนื่องจากอาหาร แบ่งหัวข้อการบรรยายให้ความรู้ มี 2 หัวข้อ 1. ความมั่นคงทางด้านอาหารและ 2 อาหารกับการดำรงชีวิต

หัวข้อ ความมั่นคงทางอาหารมีประเด็นการบรรยาย ดังนี้

1. ทำไมประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหาร
2. ศักยภาพของประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตอาหารรายใหญ่ของโลก
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของไทย
4. การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านอาหาร

หัวข้อ อาหารกับการดำรงชีวิต มีประเด็นการบรรยาย

- 1.อาหารกับการดำรงชีวิต
- 2.สารอาหารทั้ง 6 ชนิด
- 3.โรคที่เกิดจากรับประทานอาหาร
- 4.สารปนเปื้อนในอาหาร
- 5.การป้องกันอันตรายจากสารปนเปื้อน

3. วิทยากรสรุปบทเรียนโดยการทบทวนเนื้อหาจากแบบทดสอบตามที่เกษตรกรให้ข้อมูลไว้ก่อน ได้รับความรู้จากวิทยากร

วิธีการ

- 1.บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
2. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
3. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
4. สรุปบทเรียนจากแบบทดสอบความรู้

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point 2 ชุด
2. เอกสารความรู้ 2 ชุด
3. แบบทดสอบก่อนการอบรม
4. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

ผู้นำเกษตรกรมีความเข้าใจถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัยและมีโภชนาการ ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจทางอาหาร เพื่อให้การดำรงชีวิตที่ประกอบด้วยความสะดวกหรือร้อนและสุขภาวะ” ระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัย ความสามารถในการพึ่งตนเองด้านอาหาร ประเภทและชนิดของอาหารที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต ความสามารถในการพึ่งตนเองด้านอาหาร

1.เกษตรกรมีการตระหนักให้มีความสำคัญในเรื่องของการจัดการทางด้านอาหารให้มีเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนทั้งปริมาณและคุณภาพ

2. การสร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคที่เกื้อกูลกันในชุมชน

3. เกษตรกรได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารกับการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยกับร่างกาย

4. เกษตรกรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเกษตรกร

เกณฑ์การประเมิน

วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 2.

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางสุขภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้

1. เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพตนเองกับการมีสุขภาพดี
2. ชุมชนมีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง

สาระการเรียนรู้

1. สุขภาพ/สภาวะที่สมบูรณ์
2. สุขภาวะทางกาย/ร่างกายที่สมบูรณ์ ไม่มีโรคภัย สิ่งแวดล้อมดี
3. สุขภาวะทางจิต/จิตใจ สบายใจ มีความสุข

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรตรวจสุขภาพร่างกายของเกษตรกรเบื้องต้น โดยการวัดส่วนสูง น้ำหนัก ความดัน และตรวจเลือด(ให้ไปตรวจเลือดที่สาธารณสุขใกล้บ้าน)
2. ก่อนการอบรมวิทยากรทดสอบสุขภาพเกษตรกร โดยการนำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง

สุขภาพให้เกษตรกรทำ เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ

- การออกกำลังกาย และ พฤติกรรมการออกกำลังกาย
- การผ่อนคลายความเครียด และพฤติกรรมการผ่อนคลายความเครียด
- การดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม
- ความรู้เรื่องพฤติกรรมการเสี่ยงต่อการเกิดโรคและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค
- ความรู้เกี่ยวกับด้านอบายมุขและพฤติกรรมเสี่ยงต่ออบายมุข
- ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล

3. วิทยากรสรุปแบบสัมภาษณ์ตามที่เกษตรกรให้ข้อมูลความรู้ทางด้านสุขภาพ

4. วิทยากรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม เป็นแบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยง

และการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

5. วิทยาการบรรยายความรู้ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ เพื่อให้ผู้นำเกษตรกรรมมีสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งด้านป้องกันโรคส่งเสริมสุขภาพรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพ เนื้อหาการบรรยายประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างสุขภาพและการป้องกันโรค
2. ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสุขภาพดี
3. แนวทางในการเสริมสร้างสุขภาพ
4. แนวทางในการป้องกันโรค
5. ข้อพึงปฏิบัติ 12 ประการเพื่อป้องกันโรค
6. การวางแผนพัฒนาสุขภาพตนเองและครอบครัว

วิธีการ

1. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
2. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
3. แบบสัมภาษณ์ความรู้ก่อนการอบรมด้วยแบบสัมภาษณ์
4. ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
2. เอกสารความรู้ 1 ชุด
3. แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม
4. แบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยงและการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ
5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษ A4
6. อุปกรณ์ตรวจสอบสุขภาพ ที่วัดความสูง ที่วัดน้ำหนัก เครื่องวัดความดันโลหิต

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

1.เกษตรกร ตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องของการดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร ไม่เครียดมีสุขภาพดีขึ้น ปลอดภัยจากโรคต่าง ๆ

2.เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปที่ปรับใช้กับชีวิตประจำวัน เพื่อสุขภาพจิตที่สมบูรณ์

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 3

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

มาตรฐานการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจหลักการออม การสะสมทุน การเข้าถึงแหล่งทุน
2. รู้และเข้าใจที่มาของรายได้ และการนำรายได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ไม่มีหนี้สิน)
3. มีทักษะการวางแผนทางการเงิน การใช้จ่ายในครอบครัว และในอาชีพเกษตรกรรม

สาระการเรียนรู้

1. หลักการออมและประโยชน์จากการออม
2. ที่มาของรายได้ของภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร
3. ประเภทของแหล่งทุน และการเข้าถึงแหล่งทุน
4. การวางแผนทางการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรนำแบบประเมินความรู้เกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลความรู้ ความเข้าใจจากเกษตรกรประกอบจัดอบรม ก่อนให้ความรู้การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
2. วิทยากรบรรยายให้ความรู้บัญชีกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำเสนอหลักการออม การ สะสมทุน ประโยชน์การออม
3. วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของรายได้ของภาคการเกษตรและนอกภาค

การเกษตร

- ที่มาของรายได้ครอบครัว จากทางไหนได้บ้าง
- ที่มาของรายได้ผลผลิต ราคาผลผลิต
- ประเภทของแหล่งทุน และการเข้าถึงแหล่งทุน
- แลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคของแหล่งเงินทุน
- การวางแผนทางการเงิน
- การสืบค้นข้อมูลรายได้ รายจ่ายในครัวเรือนที่ผ่านมา เงินสด เงินฝากในบัญชี หนี้สิน เงิน ผลผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน

4. วิทยากรแนะนำการบันทึกบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนและแจกสมุดบัญชีครัวเรือนเพื่อให้เกษตรกรได้นำไปบันทึก
5. เกษตรกรฝึกปฏิบัติการทำบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน โดยวิทยากรทำโจทย์ประกอบการอบรม ดังเอกสาร โจทย์การทำฟาร์มเห็ดและแบบฟอร์มการฝึกปฏิบัติ
6. วิทยากรแนะนำการทำบันทึกบัญชีต้นทุน
7. เกษตรกรฝึกปฏิบัติการบันทึกบัญชีต้นทุน ตามโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติการทำฟาร์มเห็ด

วิธีการ

1. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
2. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
3. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
4. ฝึกปฏิบัติตามโจทย์สมุดการทำฟาร์มเห็ด

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
2. เอกสารความรู้ 1 ชุด
3. สื่อแผ่นชาร์ตบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน และบัญชีต้นทุน
4. แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษ A4
6. แบบฟอร์มโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติ พร้อมเฉลย
7. สมุดบัญชีรับจ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุน

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ เกษตรกรให้ความตระหนัก และเห็นความสำคัญ

1. มีเงินออม เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในปัจจุบันและอนาคต
2. เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
3. ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
4. ลดต้นทุนการผลิต
5. ลดความเสี่ยงทางด้านการผลิตและการตลาด

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

วิทยาการประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 4

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการเรียนรู้

1. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
2. จัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

สาระการเรียนรู้

1. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ
2. หลักการและวิธีการอนุรักษ์ คุ่มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
3. สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรให้ทำแบบทดสอบความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อทดสอบว่ามีความรู้เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพียงใด
2. วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับความมั่นคงทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม-หลักการและวิธีการอนุรักษ์ คุ่มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ หัวข้อการบรรยายประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
2. อุปสรรคในพื้นที่ทำกิน นา ดิน สิ่งมีชีวิตในดิน
3. องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคมตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
4. หลักและวิธีการอนุรักษ์ คุ่มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
5. การใช้ซ้ำ (Reuse) การลดการใช้ (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

6.การจัดสิ่งแวดลอมที่ถูกสุขลักษณะ

7.ปัญหาภาวะโลกร้อน

8.ปัญหาสิ่งแวดลอมที่ต้องตระหนัก

3.วิทยากรเฉลยแบบทดสอบความรู้ที่เกษตรกรทำก่อนการอบรม เป็นการทบทวนเนื้อหาทำให้ผู้นำเกษตรกรมีความเข้าใจมากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดลอม เข้าใจในความสัมพันธ์ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดลอม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ

วิธีการ

1. ทดสอบความรู้ก่อนการอบรมด้วยแบบทดสอบความรู้เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดลอม
2. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
3. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
2. เอกสารความรู้ 1 ชุด
3. แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม พร้อมเฉลย
4. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

นักวิชาการจากกรมทรัพยากรและสิ่งแวดลอม

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

1.เกษตรกรเข้าใจในความสัมพันธ์ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดลอม และเป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ ที่ต้องปลอดจากสิ่งปนเปื้อน และปลอดจากการถูกทำลาย

2. เกษตรกรร่วมอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรและการพัฒนาสิ่งแวดลอมที่ยั่งยืน และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าจัดการสิ่งสิ่งแวดลอมให้ถูกสุขลักษณะ

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ของหน่วยเรียนรู้ในหลักสูตร

หน่วยเรียนรู้ที่ 5

เป้าหมายชีวิต : ความสุข ความสมดุล ความมั่นคงของชีวิตเกษตรกร
ความมั่นคงทางสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจรูปแบบและลักษณะขององค์กรความร่วมมือ(สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน) ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ดีและการเข้าไปมีส่วนร่วม
2. รู้และเข้าใจในความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น
3. รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. การเชื่อมโยงความร่วมมือกับเครือข่ายบนเส้นทางโซ่อุปทาน

สาระการเรียนรู้

1. องค์ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.. การนำองค์ความรู้สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน
 - แนวทางปฏิบัติที่ดีในการนำจิตตารมณ์และคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนมาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม
 - การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการ วิธีการสหกรณ์
- 3 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน
- 4.การระดมความคิดเห็นในการวางแผนรวมกลุ่มทำงานเพื่อสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้

1.วิทยากรสรุปสาระเนื้อหาหลักสูตร การเรียนรู้ความสุข ความสมดุล ความมั่นคง ที่เกษตรกรได้เรียนรู้ไปแล้วทั้ง 4 ด้าน อันประกอบด้วย ด้านอาหาร ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ วิทยากรทำความเข้าใจกับเกษตรกรเนื้อหาสาระในทุกด้านเป็นเรื่องพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ซึ่งรวมทั้งความมั่นคงทางสังคม ซึ่งเนื้อหาที่จะนำมาแลกเปลี่ยนก็เป็นเนื้อหาพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในสังคม การเป็นผู้นำที่เสียสละเพื่อสังคมโดยส่วนรวม

2.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ความมั่นคงทางด้านสังคม พร้อมกับ อภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ของผู้นำเกษตรกรในการทำหน้าเป็นอาสาสมัคร เนื้อหาหัวข้อประกอบด้วย ดังนี้

1. องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- คุณภาพของคน
- หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ฐานคิดในการพัฒนาเพื่อความพอเพียง
- บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม
- ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ
- ผู้นำเกษตรกรร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ชักถาม

2.องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

- การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรตามหลักการ วิธีการของสหกรณ์
- คุณค่าของสหกรณ์
- แนวปฏิบัติที่ดีในการนำจิตคารมและคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

มาปรับประยุกต์ใช้กับสังคม

3.วิทยากรสรุปเนื้อหาระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและองค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ และเน้นเนื้อหาการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม

4. วิทยากรบรรยายความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่ายกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ความหมายของเครือข่าย
- การสร้างเครือข่าย
- ประเภทของเครือข่าย
- ความหมายของโซ่อุปทาน
- การจัดการโซ่อุปทาน

5.วิทยากรให้เกษตรกรระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานเพื่อสังคม

แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ละคร 2 สหกรณ์ ประกอบด้วย 3 ประเด็น

- 1.ประสบการณ์ในการจัดตั้งกลุ่มมีกลุ่มอะไรบ้าง
- 2.มีปัญหอะไรบ้างในการรวมกลุ่ม
- 3.หลังจากผ่านการอบรมทั้ง 5 ด้าน มีความมุ่งหวังจะรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อสังคมอะไรบ้าง

6. เกษตรกร ระดมความคิดและนำเสนอ ดังรายละเอียดตามสรุปการอภิปราย

7. วิทยากรนำผลงานการได้รับรางวัล รางวัลประกาศเกียรติคุณ ของบุคคลที่บำเพ็ญ

ประโยชน์เพื่อสังคม มาให้ผู้นำเกษตรกรได้ศึกษาเพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และเป็นตัวอย่างในการเป็นผู้นำที่ดี พร้อมอุทิศตนต่อสังคม

วิธีการ

1. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผ่านมา
2. บรรยายให้ความรู้ ปรับทักษะและทัศนคติพร้อมสื่อการสอน
3. อภิปราย ชักถาม ยกตัวอย่าง
4. ศึกษาผลงานจริงของผู้ที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

สื่อการสอน

1. สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 3 ชุด
2. เอกสารความรู้ 3 ชุด
3. ประเด็นการอภิปราย 1 ชุด
4. ผลงาน รางวัลประกาศเกียรติคุณ ของบุคคลทำบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม
5. กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4

ระยะเวลา

นำเสนอให้ความรู้ 3 ชม.

วิทยากร

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้

1. ผู้นำมีการการอุทิศตนเพื่อชุมชน
2. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน
3. การตระหนักและเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือ และร่วมมือกัน
4. เกษตรกรมีทักษะเบื้องต้นในการเชื่อมโยงกับเครือข่ายเพื่อสร้างอาชีพความเข้มแข็งทางการเกษตร

วิธีและเกณฑ์การประเมิน

1. วิทยากรประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยวิธีการสังเกตการณ์และผลการประเมินจากแบบประเมินในการเก็บข้อมูล

2. การมีส่วนร่วมในการอุทิศตนเพื่อสังคม ในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

บันทึกผลสรุปการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

รายการสื่อเรียนรู้

หน่วย	ลำดับที่	รายการสื่อเรียนรู้
หน่วยเรียนรู้ที่ 1 ความมั่นคงทางอาหาร	1	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	2	เอกสารความรู้ 2 ชุด
	3	แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
	4	กระดาษ flipchart ปากกาเคมีสีต่าง ๆ กระดาษA4
หน่วยเรียนรู้ที่ 2 ความมั่นคงทางสุขภาพ	5	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	6	เอกสารความรู้ 1 ชุด
	7	แบบสัมภาษณ์ก่อนการอบรม
	8	แบบสัมภาษณ์และบันทึกการคัดกรองความเสี่ยงและการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ
	9	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
	10	อุปกรณ์ตรวจสอบสุขภาพ ที่วัดความสูง ที่วัดน้ำหนัก เครื่องวัดความดันโลหิต
หน่วยเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	12	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	13	เอกสารความรู้ 1 ชุด
	14	สื่อแผ่นชาร์ตบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน และบัญชีต้นทุน
	15	แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
	16	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
	17	แบบฟอร์มโจทย์ เอกสารฝึกปฏิบัติ พร้อมเฉลย
	18	สมุดบัญชีรับจ่ายในครัวเรือน และบัญชีต้นทุน
หน่วยเรียนรู้ที่ 4 ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	19	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 1 ชุด
	20	เอกสารความรู้ 1 ชุด
	21	แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม พร้อมเฉลย
	22	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4
หน่วยเรียนรู้ที่ 5 ความมั่นคงทางสังคม	23	สื่อ Power Point พร้อมภาพประกอบตัวอย่างจริง 3 ชุด
	24	เอกสารความรู้ 3 ชุด
	25	ประเด็นการอภิปราย 1 ชุด
	26	กระดาษ flip chart ปากกาเคมี กระดาษA4